

UCHWAŁA Nr 4746/2017
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO
z dnia 29 grudnia 2017 roku

w sprawie zaopiniowania projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko*

Na podstawie art. 17 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519 ze zm.) Zarząd Województwa Wielkopolskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Opiniuje się pozytywnie projekt *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko*.

§ 2. Postanawia się przekazać niniejszą uchwałę Zarządowi Powiatu Ostrzeszowskiego w celu przeprowadzenia dalszego postępowania.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Departamentu Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Marszałek Województwa
Marek Woźniak

UZASADNIENIE

do uchwały Nr 4746/2017 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 29 grudnia 2017 roku

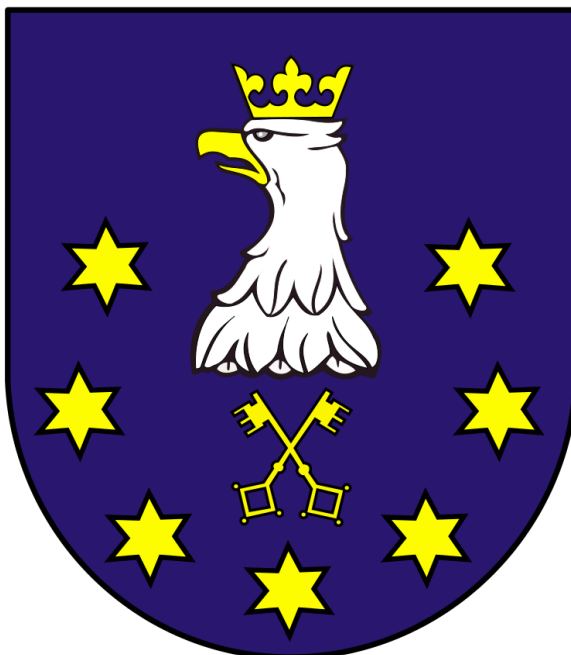
Przepis art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska stanowi, że w celu realizacji polityki ochrony środowiska opracowuje się programy ochrony środowiska. Programy są opracowywane na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym oraz podlegają zaopiniowaniu przez odpowiednie organy administracji.

Wykonując kompetencje art. 17 ust. 2 pkt. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska Starosta Ostrzeszowski zwrócił się z wnioskiem o zaopiniowanie projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko*.

Zarząd Województwa Wielkopolskiego po przeanalizowaniu przekazanej dokumentacji i obowiązującego stanu prawnego zaopiniował pozytywnie projekt *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko* i postanowił przekazać niniejszą uchwałę Zarządowi Powiatu Ostrzeszowskiego w celu przeprowadzenia dalszego postępowania.

*Marszałek Województwa
Marek Woźniak*

Powiat Ostrzeszowski

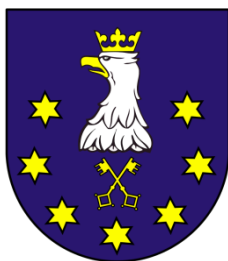

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU OSTRZESZOWSKIEGO
NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2024**

Ostrzeszów, 2017 rok

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU OSTRZESZOWSKIEGO NA LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2024

ZAMAWIAJĄCY:

Powiat Ostrzeszowski
ul. Zamkowa 31
63-500 Ostrzeszów

WYKONAWCA:

TERRA PROJEKT
Danuta Mazurczak, Joanna Witkowska S.C.
ul. Zamkowa 4a/1, 62-070 Dąbrówka
tel. +48 692 290 324, +48 883 855 117
biuro@terraprojekt.pl, www.terraprojekt.pl

Spis treści

1. WYKAZ SKRÓTÓW	7
2. WSTĘP	9
2.1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	9
2.2. METODYKA SPORZĄDZANIA PROGRAMU I JEGO STRUKTURA.....	9
3. STRESZCZENIE	9
3.1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE PROGRAMU.....	11
3.1.1. <i>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”</i>	12
3.1.2. <i>Polityka energetyczna Polski do 2030 roku</i>	12
3.1.3. <i>Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2020</i>	13
3.1.4. <i>Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku</i>	14
3.1.5. <i>Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020</i>	14
3.1.6. <i>Program ochrony środowiska przed hałasem</i>	15
3.1.7. <i>Program ochrony powietrza</i>	15
3.1.8. <i>Strategia wzrostu efektywności energetycznej rozwoju odnawialnych źródeł energii w Wielkopolsce na lata 2012-2020</i>	16
3.2. NADRZĘDNY CEL PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU OSTRZESZOWSKIEGO	16
4. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU	16
5. OCENA STANU ŚRODOWISKA	21
5.1. OCHRONA PRZYRODY.....	21
5.1.1. <i>Rezerwy przyrody</i>	23
5.1.2. <i>Obszary chronionego krajobrazu (OChK)</i>	23
5.1.3. <i>Użytki ekologiczne</i>	23
5.1.4. <i>Pomniki przyrody</i>	24
5.1.5. <i>Obszary Natura 2000</i>	24
5.1.1. <i>Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt</i>	26
5.1.2. <i>Tereny zieleni</i>	27
5.1.3. <i>Zagrożenia dla przyrody</i>	27
5.2. OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW	28
5.2.1. <i>Zagrożenia dla lasów</i>	30
5.3. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI	30
5.3.1. <i>Zagrożenia dla gleb</i>	33
5.4. OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH.....	34
5.4.1. <i>Zagrożenia dla zasobów naturalnych</i>	37
5.5. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO.....	37
5.5.1. <i>Zaopatrzenie mieszkańców w ciepło oraz gaz sieciowy</i>	37
5.5.2. <i>Jakość powietrza atmosferycznego</i>	39
5.5.3. <i>Zagrożenia dla powietrza</i>	43
5.6. OCHRONA WÓD	45
5.6.1. <i>Wody podziemne</i>	45
5.6.2. <i>Wody płynące</i>	47
5.6.3. <i>Wody stojące</i>	52
5.6.4. <i>Zaopatrzenie mieszkańców w wodę</i>	52
5.6.5. <i>Odprowadzanie ścieków komunalnych</i>	56
5.6.6. <i>Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi</i>	61
5.6.7. <i>Zapobieganie podtopieniom i suszom</i>	62
5.6.8. <i>Zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych</i>	67
5.7. OCHRONA PRZED HAŁASEM	68
5.7.1. <i>Zagrożenie hałasem</i>	71
5.8. OCHRONA PRZED ODDZIAŁYWANIEM PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	72
5.8.1. <i>Zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym</i>	73
5.9. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII	73
5.9.1. <i>Ograniczenia wykorzystania energii odnawialnej</i>	78
5.10. RACJONALNA GOSPODARKA ODPADAMI	79
5.10.1. <i>Systemy gospodarki odpadami</i>	79
5.10.2. <i>Rodzaje, źródła powstawania, ilość i jakość wytworzonych odpadów</i>	80
5.10.3. <i>Odpady z sektora gospodarczego</i>	83
5.10.4. <i>Odpady azbestowe</i>	84
5.10.5. <i>Zagrożenia dla funkcjonowania racjonalnej gospodarki odpadami</i>	85
5.11. PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM	85
5.12. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	86
5.13. EDUKACJA EKOLOGICZNA SPOŁECZEŃSTWA.....	90
5.13.1. <i>Realizacja edukacji ekologicznej na terenie powiatu</i>	91

6. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	92
7. ANALIZA SWOT	100
8. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I WSKAŹNIKI REALIZACJI	105
9. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU	117
10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I NAKŁADY NA REALIZACJĘ DZIAŁAŃ W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU OSTRZESZOWSKIEGO	132
11. SYSTEM INSTYTUCJI ZAANGAŻOWANYCH W REALIZACJĘ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	132
12. PROCEDURY MONITORINGU, PRZEGLĄDU STOPNIA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ JEGO AKTUALIZACJI	132
13. WYKAZ INTERESARIUSZY ZAANGAŻOWANYCH W PRACĘ NAD PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	133
SPIS TABEL	
Tabela 1 Liczba mieszkańców powiatu ostrzeszowskiego w latach 2013-2016	19
Tabela 2 Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na terenie powiatu ostrzeszowskiego (dane z dnia 31.08.2017 r.)	20
Tabela 3 Powierzchnia odnowień lasów na terenie powiatu ostrzeszowskiego.....	30
Tabela 4 Wyniki badań odczynu gleby i potrzeby ich wapnowania na terenie powiatu ostrzeszowskiego w latach 2015-2016	31
Tabela 5 Wyniki badań zasobności gleby w makroelementy w przebadanych próbkach gleb na terenie powiatu ostrzeszowskiego w latach 2015-2016.....	32
Tabela 6 Zasoby złóż naturalnych na terenie powiatu ostrzeszowskiego.....	34
Tabela 7 Wykaz obowiązujących koncesji na eksploatację kopalni na terenie powiatu ostrzeszowskiego	35
Tabela 8 Charakterystyka sieci gazowej w powiecie ostrzeszowskim w latach 2012 i 2015	38
Tabela 9 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu ostrzeszowskiego w latach 2012 i 2016 r.	40
Tabela 10 Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia za 2016 r.	40
Tabela 11 Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin.....	41
Tabela 12 Monitoring wód podziemnych w 2016 roku	47
Tabela 13 Wykaz rzek i cieków przepływających przez powiat ostrzeszowski	47
Tabela 14 Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych badanych na terenie powiatu ostrzeszowskiego	50
Tabela 15 Charakterystyka ujęć wody na terenie powiatu ostrzeszowskiego	53
Tabela 16 Wykaz ujęć indywidualnych na terenie powiatu ostrzeszowskiego.....	54
Tabela 17. Infrastruktura wodociągowa w gminach pow. ostrzeszowskiego w latach 2013 i 2016	55
Tabela 18 Infrastruktura kanalizacyjna w gminach pow. ostrzeszowskiego w latach 2013 i 2016.....	56
Tabela 19 Wykaz zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu ostrzeszowskiego	57
Tabela 20 Wykaz komunalnych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu ostrzeszowskiego.....	58
Tabela 21 Wykaz zakładowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu ostrzeszowskiego	58
Tabela 22 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w komunalnych oczyszczalniach ścieków na terenie powiatu ostrzeszowskiego.....	59
Tabela 23 Wykaz aglomeracji na terenie powiatu ostrzeszowskiego	60
Tabela 24 Zużycie wody na cele gospodarki w gminach powiatu ostrzeszowskiego w latach 2013 i 2016.....	61
Tabela 25 Zmiany zużycia wody w przeliczeniu na 1 osobę w gospodarstwach domowych w gminach powiatu ostrzeszowskiego	62
Tabela 26 Wykaz budowli piętrzących na terenie powiatu ostrzeszowskiego	64
Tabela 27 Powierzchnia gruntów zmeliorowanych na terenie powiatu ostrzeszowskiego.....	66
Tabela 28 Ruch kołowy na drogach krajowych i wojewódzkich w 2015 r. – Generalny Pomiar Ruchu	70
Tabela 29 Wyniki pomiarów w punktach oceny krótkookresowego poziomu hałasu w 2015 r.	70
Tabela 30 Ilość nadajników sieci telefonii komórkowej na terenie powiatu ostrzeszowskiego	72
Tabela 31 Wykaz zamkniętych składowisk odpadów komunalnych na terenie powiatu ostrzeszowskiego	80
Tabela 32 Ilość odpadów zebranych w poszczególnych gminach powiatu ostrzeszowskiego w latach 2015-2016	81
Tabela 33 Rodzaj i ilość zebranych odpadów z terenu powiatu ostrzeszowskiego	81
Tabela 34 Uzyskane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku poszczególnych odpadów w gminach powiatu ostrzeszowskiego w 2016 r.....	82
Tabela 35 Ilość odpadów wytworzonych w sektorze gospodarczym na terenie powiatu ostrzeszowskiego w 2016 r.	83
Tabela 36 Ilość odpadów przemysłowych wytworzonych i ilość zebranych na terenie powiatu ostrzeszowskiego	84
Tabela 37 Ilość wyrobów azbestowych w gminach na terenie powiatu ostrzeszowskiego	85
Tabela 38 Ilość usuniętych wyrobów azbestowych z terenu powiatu ostrzeszowskiego w latach 2013-2016.....	85
Tabela 39 Efekty realizacji Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016.....	93

Tabela 40 Obszar interwencji: ochrona klimatu i jakość powietrza	100
Tabela 41 Obszar interwencji: zagrożenie hałasem	100
Tabela 42 Obszar interwencji: pola elektromagnetyczne	101
Tabela 43 Obszar interwencji: gospodarowanie wodami.....	101
Tabela 44 Obszar interwencji: gospodarka wodno-ściekowa	102
Tabela 45 Obszar interwencji: zasoby geologiczne.....	102
Tabela 46 Obszar interwencji: gleby.....	103
Tabela 47 Obszar interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	103
Tabela 48 Obszar interwencji: zasoby przyrodnicze.....	104
Tabela 49 Obszar interwencji: adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska	104
Tabela 50 Obszar interwencji: edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców	105
Tabela 51 Cele ekologiczne i wskaźniki monitorowania Programu	107
Tabela 52 Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych, monitorowanych oraz wytycznych dla gmin wraz z ich finansowaniem na lata 2017-2024	118

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie powiatu ostrzeszowskiego na tle jednostek fizyczno-geograficznych	17
Rysunek 2 Położenie powiatu ostrzeszowskiego oraz gminy wchodzące w skład powiatu	17
Rysunek 3 Sieć drogowa i kolejowa na terenie powiatu ostrzeszowskiego	18
Rysunek 4. Użytkowanie terenu powiatu ostrzeszowskiego.....	19
Rysunek 5 Zmiany liczby ludności powiatu ostrzeszowskiego w latach 2013-2016	20
Rysunek 6 Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania i migracji	22
Rysunek 7 Formy ochrony przyrody na terenie powiatu ostrzeszowskiego	22
Rysunek 8 Lesistość jednostek administracyjnych powiatu ostrzeszowskiego w 2016 r.	29
Rysunek 9 Dostawa azotu i fosforu do gleb na terenie powiatu ostrzeszowskiego (modelowanie).....	32
Rysunek 10 Udział [%] mieszkań wyposażonych w instalację centralnego ogrzewania w 2015 r.	37
Rysunek 11 Udział [%] ludności korzystającej z instalacji gazowej w 2015 r.	39
Rysunek 12 Położenie powiatu ostrzeszowskiego względem głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) i zweryfikowanych jednolitych części wód podziemnych (JCWPd172).....	46
Rysunek 13 Podstawowa sieć hydrograficzna na terenie powiatu ostrzeszowskiego	47
Rysunek 14 Jednolite części wód powierzchniowych rzecznych na terenie powiatu ostrzeszowskiego	49
Rysunek 15 Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w 2015 r. i ilość ścieków bytowych odprowadzanych siecią kanalizacyjną w m ³ /mieszkańca w 2016 r.	57
Rysunek 16 Zużycie wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu ostrzeszowskiego w 2016 r.....	62
Rysunek 17 Ocena ryzyka powodziowego na terenie powiatu ostrzeszowskiego	63
Rysunek 18 Obszary i miejsca o potencjalnie najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju energii odnawialnej w powiecie ostrzeszowskim	73
Rysunek 19 Ilość zmieszanych odpadów komunalnych ogółem i z gospodarstw domowych zebranych w 2016 r. na terenie powiatu ostrzeszowskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca	81

1. Wykaz skrótów

b.d.- brak danych,

BEiŚ - Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”,

DSRK - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju,

dB – decybele,

DW – droga wojewódzka,

DK – droga krajowa,

Dz.U. – dziennik ustaw,

GUS - BDL - Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych,

GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,

JCWP – jednolite części wód,

JCWPd – jednolite części wód podziemnych,

JST – jednostka samorządu terytorialnego,

KOBiZE - Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami,

KPPSP – Komenda Państwowej Powiatowej Straży Pożarnej,

KZGW – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej,

KPOŚK - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,

MŚ – Ministerstwo Środowiska,

n.b. – nie badano,

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

OSN - obszary szczególnie narażone,

ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego,

OSCh-R – Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza,

OZE – odnawialne źródła energii,

OUG- Okręgowy Urząd Górniczy,

OECD – Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju,

*PGW - Plan gospodarowania wodami,
PSD – poniżej stanu dobrego,
PPD – poniżej potencjału dobrego,
POŚ – program ochrony środowiska,
PSZOK - Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych,
PSSE – Państwowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna,
RDW - Ramowa Dyrektywa Wodna,
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,
RZGW Szczecin, RZGW Poznań – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej,
UE – Unia Europejska;
WZMiUW - Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych,
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
WIOŚ – Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska,
WZDW – Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu.*

2. Wstęp

2.1. Podstawa prawna opracowania

Podstawą prawną opracowania Programu ochrony środowiska jest art. 17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.), która zobowiązuje powiaty (w tym wypadku Zarząd Powiatu Ostrzeszowskiego) do opracowania Programu ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Program ochrony środowiska, po zaopiniowaniu przez zarząd województwa uchwalany jest przez radę powiatu (t.j. Radę Powiatu w Ostrzeszowie). W tym przypadku to drugi dokument. Poprzedni przyjęty został Uchwałą Nr XXXI/174/09 Rady Powiatu w Ostrzeszowie z dnia 22 maja 2009 roku w sprawie uchwalenia „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami Powiatu Ostrzeszowskiego - Program Ochrony Środowiska na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016”

2.2. Metodyka sporządzania Programu i jego struktura

Prace nad pierwszym etapem opracowania polegały na przeglądzie dokumentów i opracowań w przedmiotowym zakresie i dokonaniu oceny stanu środowiska powiatu. Ocena zawiera analizę stanu środowiska na obszarze powiatu w zakresie poszczególnych komponentów przyrodniczych oraz identyfikację i rejonizację zagrożeń w kontekście województwa, a także w kontekście wymagań i standardów Unii Europejskiej. Dokonano również analizy SWOT dla jedenastu obszarów przyszłej interwencji: powietrze, klimat akustyczny, pola elektromagnetyczne, zasoby i jakość wód, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska, edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców.

W drugim etapie prac wykonano przegląd dokumentów i opracowań strategicznych, programowych i planistycznych na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym, które mają istotne znaczenie dla konstrukcji niniejszego Programu.

W kolejnym etapie dokonano syntetycznej analizy efektów realizacji dotychczasowego Programu według zalecanego schematu: zakładany cel → podjęte zadania → efekt.

Następny etap prac miał na celu określenie celów, kierunków interwencji i zadań wynikających z wykonanej oceny stanu środowiska oraz stworzenie harmonogramu rzeczowo-finansowego przedsięwzięć ekologicznych na terenie powiatu oraz środków niezbędnych do osiągnięcia założonych celów, w tym mechanizmów prawno-ekonomicznych i środków finansowych.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego jest podstawowym instrumentem do realizacji zadań własnych i koordynowanych w zakresie ochrony środowiska, które będą w całości lub w części finansowane ze środków będących w dyspozycji Powiatu. Efektem realizacji Programu będzie utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego oraz jego poprawa jak również wdrożenie efektywnego zarządzania środowiskiem na terenie Powiatu. Dokument opisuje narzędzia realizacji zadań, elementy zarządzania i monitoringu założonych zadań oraz jednostki odpowiedzialne za ich wykonanie. Przedstawione zasady monitorowania Programu przez określone wskaźniki umożliwią kontrolę i ocenę stanu realizacji założonych działań.

Niniejszy Program opracowany został zgodnie z *Wytocznymi*, przygotowanymi przez Ministerstwo Środowiska, które skonsultowano z Państwową Radą Ochrony Środowiska, urzędami marszałkowskimi, Związkiem Powiatów Polskich, Unią Metropolii Polskich, Związkiem Miast Polskich i Związkiem Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Streszczenie

Opracowanie Programu ochrony środowiska wynika z art. 17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.). Poprzedni dokument przyjęty został Uchwałą Nr XXXI/174/09 Rady Powiatu w Ostrzeszowie z dnia 22 maja 2009 roku w sprawie uchwalenia „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami Powiatu Ostrzeszowskiego - Program Ochrony Środowiska na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016”

Program ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego jest podstawowym instrumentem do realizacji zadań własnych i koordynowanych w zakresie ochrony środowiska, które będą w całości lub w części finansowane ze środków będących w dyspozycji Powiatu.

Program oparty jest na wielu strategiach, programach, politykach, na podstawie których prowadzona jest polityka rozwoju.

Program został przygotowany w oparciu o „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” opracowane przez Ministerstwo Środowiska (Warszawa 2015). Przestrzeń formalną oraz prawną dla opracowania wojewódzkiego programu ochrony środowiska stwarzają zarówno dokumenty szczebla krajowego, jak i lokalnego. Spójność z obszarami i celami wyznaczonymi w innych dokumentach gwarantuje skorelowanie działań w zakresie ochrony środowiska na wszystkich szczeblach polityki środowiskowej województwa.

Jednym z elementów Programu jest analiza aktualnego stanu środowiska oraz infrastruktury ochrony środowiska. Stanowi ona element wyjściowy do określenia głównych obszarów zagrożeń dla środowiska przyrodniczego, dla których konieczne jest podjęcie działań naprawczych. Do opracowania założeń Programu podstawę stanowiły głównie dane: WIOŚ, RDOŚ w Poznaniu, GUS, Gminy, Powiat, Urząd Marszałkowski, RZGW, WZMiUW, Nadleśnictwa. Opracowane, na podstawie analizy stanu środowiska, obszary interwencji i cele szczegółowe stwarzają ramy realizacji zadań mających na celu dążenie do sukcesywnej poprawy stanu środowiska na terenie powiatu, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko naturalne źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami przy uwzględnieniu konieczności ochrony środowiska. Program ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego jest zbieżny z założeniami Programu ochrony środowiska dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2020. Podobnie jak w POŚ wojewódzkim w Programie powiatowym określono następujące cele i kierunki interwencji:

Cel: Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości powietrza;
- Ograniczanie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskoenergetycznych;
- Eliminacja niskiej emisji w obiektach budowlanych;
- Termomodernizacja budynków;
- Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych;
- Działania administracyjne w zakresie emisji gazów i pyłów.

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego

Kierunki interwencji:

- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- Poprawa efektywności energetycznej i obniżenie emisji gazów cieplarnianych.

Cel: Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

Kierunki interwencji:

- Ochrona przed hałasem;
- Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko;
- Działania administracyjne w zakresie ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym.

Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji w zabudowie rozproszonej;
- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki;
- Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym działania administracyjne.

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów;
- Zredukowanie liczby składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne;
- Likwidacja azbestu;
- Działania administracyjne w zakresie gospodarowania odpadami.

Cel: Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska, m.in. powodziom, suszom, wiatrom huraganowym, nawalnym deszczom, awariom instalacji przemysłowych

- Ochrona przed powodzią i skutkami suszy;
- Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych i poważnych awarii.

Cel: Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Kierunki interwencji:

- Ochrona przyrody;
- Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki;
- Ochrona powierzchni i spójności lasów;
- Utrzymanie zielonej infrastruktury.

Cel: Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

- Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb;
- Racjonalne wykorzystanie kopalin;
- Działania administracyjne w zakresie ochrony powierzchni ziemi.

Cel: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu

Kierunki interwencji:

- Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań.

Dla poszczególnych celów określono kierunki interwencji, z których część ma charakter synergiczny. Realizacja zadań wyznaczonych w obrębie jednego celu, może się przyczynić do zaspokojenia potrzeb, czy też poprawy stanu środowiska w obrębie innego komponentu. Należy podkreślić, że wskazana w Programie lista działań nie wyklucza realizacji przedsięwzięć nie ujętych w harmonogramie, a które mieszczą się w ramach celów i kierunków interwencji Programu. Realizowane zadania w ramach POŚ będą monitorowane i realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organy administracji państwowej, służby i inspekcje. Zarząd Powiatu będzie oceniał, co dwa lata stopień wdrożenia Programu i co dwa lata będzie przygotowywał raport z wykonania Programu. Katalog wskaźników monitorowania efektów POŚ pod kątem zmian stanu środowiska został opracowany w oparciu o Wytyczne MŚ. Niezwykle ważnym elementem Programu jest harmonogram rzeczowo-finansowy działań planowanych do realizacji do roku 2020 z perspektywą do 2024. Wskazuje on również na możliwe źródła finansowania planowanych działań.

3.1. Uwarunkowania zewnętrzne Programu

Fundamenty nowego systemu zarządzania rozwojem kraju zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1376) oraz przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski. W nowym systemie do głównych dokumentów strategicznych, na podstawie których prowadzona jest polityka rozwoju, należą:

- Długookresowa Strategia rozwoju kraju – DSRK (Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności), określająca główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej.
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju – ŚSRK (Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020) – najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020.
- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” (BEiŚ);
- Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” (SIEG);
- Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku);
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020;
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku.

dokumenty sektorowe takie jak:

- Krajowy Program Ochrony Powietrza w Polsce;
- Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2022;
- Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów;
- Program Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2014–2020;
- Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2014–2020;
- Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.

Dokumenty o charakterze programowym/wdrożeniowym, takie jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego;
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2022;
- Program ochrony powietrza i plan działań krótkoterminowych;
- Program małej retencji wodnej w Województwie Wielkopolskim;
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2020.

3.1.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”

Zgodnie z przepisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (art. 9 ust 1) – jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat. Stanowi najszerzy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego założenia zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju kraju oraz przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski.

Proponowane w Strategii obszary strategiczne związane są z obszarami opisanymi w Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 r. Łącznie stanowią podstawowe narzędzie wdrażania DSRK do 2020 r., czyli:

I. sprawne i efektywne państwo (obszar pierwszy) – odpowiada mu obszar strategiczny trzeci DSRK;

II. konkurencyjna gospodarka (obszar drugi) – odpowiada mu obszar strategiczny pierwszy DSRK;

III. spójność społeczna i terytorialna (obszar trzeci) – odpowiada mu obszar strategiczny drugi DSRK.

Ważnym z punktu widzenia bezpieczeństwa Polski, ale także udziału w światowych procesach, jest obszar bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrony środowiska. Polska ma ogromne potrzeby energetyczne. Należy je zabezpieczyć w perspektywie nie tylko długookresowej – do 2030 r., ale także w średniookresowej do 2020 – 2022 roku. Wskazane są działania i kierunki interwencji dotyczące inwestycji energetycznych np. w gazoport, elektrownie wykorzystujące energię jądrową, ale także poprawa jakości sieci przesyłowych i dystrybucyjnych. Ważnym z punktu widzenia uczestnictwa w UE jest modyfikacja i coraz szersze wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii (tak, aby ich udział w gospodarce stawał się coraz większy), ograniczenie wykorzystania węgla oraz dbałość o stan środowiska w Polsce. Te działania wiążą się także z potrzebą zapewnienia obywatelom bezpieczeństwa w przypadku nagłych zjawisk przyrodniczych czy zmian klimatycznych. Istotne jest również, by do 2030 r. Polska umiejętnie wykorzystywała zasoby naturalne np. węgiel, gaz łupkowy, czy miedź. Mając jedne z największych na świecie złóż kopalin Polska ma szansę budować w oparciu o nie swoje przewagi konkurencyjne.

Przyjęte cele i kierunki interwencji:

Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska

Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne;

Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych;

Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce;

Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii;

Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki;

Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych;

Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach;

Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta;

Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich;

Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,

Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski

Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

3.1.2. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Dokument określa podstawowe kierunki polityki energetycznej. Są nimi:

- poprawa efektywności energetycznej;
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii;
- dywersyfikacja wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw;
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii oraz ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Cele te mają zostać zapewnione m.in. przez racjonalne efektywne gospodarowanie krajowymi złożami węgla oraz dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego. Dokument postuluje również przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie warunków inwestorom dla wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach.

Zgodnie z Polityką energetyczną Polski do 2030 roku udział odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii w Polsce ma wzrosnąć do 15% w 2020 roku i 20% w roku 2030.

Zadania wynikające z Polityki Energetycznej Polski to m.in.:

- modernizacja sieci przesyłowych i sieci rozdzielczych pozwalająca obniżyć poziom awaryjności o 50%;
- rozwój lokalnej mini i mikro kogeneracji pozwalający na dostarczenie do roku 2020 z tych źródeł co najmniej 10% energii elektrycznej zużywanej w kraju;
- ochrona lasów przed nadmiernym eksploataowaniem w celu pozyskiwania biomasy;
- zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem;
- wdrożenie Programu budowy biogazowni rolniczych przy założeniu powstania do roku 2020 co najmniej jednej biogazowni w każdej gminie;
- ograniczenie emisji CO₂ w wielkości możliwej technicznie do osiągnięcia bez naruszania bezpieczeństwa energetycznego;
- ograniczenie emisji SO₂ do poziomu ustalonego w Traktacie Akcesyjnym;
- ograniczenie emisji NO_x poczynając od 2016 roku zgodnie ze zobowiązaniami przyjętymi przy akcesji do Unii Europejskiej;
- likwidacja emisji z tytułu samozapłonu i palenia się hałd poprzez pozyskanie węgla z odpadów pogórnictwa zalegających na składowiskach;
- rozszerzenie zakresu założeń i planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe o planowanie i organizację działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promowanie rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy;
- wsparcie inwestycji w zakresie stosowania najlepszych dostępnych technologii w przemyśle, wysokosprawnej kogeneracji, ograniczenia strat w sieciach elektroenergetycznych i ciepłowniczych oraz termomodernizacji budynków;
- obowiązek przygotowania planów zaopatrzenia gmin w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe w celu zastąpienia wyeksploatowanych rozdzielonych źródeł wytwarzania ciepła jednostkami kogeneracyjnymi.

3.1.3. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2020

W oparciu o diagnozę stanu środowiska województwa wielkopolskiego, zdefiniowane zagrożenia i problemy oraz mając na uwadze oczekiwane pozytywne zmiany w ochronie środowiska, zaproponowano cele i kierunki interwencji Programu dla poszczególnych obszarów interwencji:

1. ochrona klimatu i jakości powietrza – cele: dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm - osiągnięcie poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza: pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5}; osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu; osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu; ograniczenie emisji gazów cieplarnianych;
2. zagrożenie hałasem – cele: dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu; zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas;
3. pola elektromagnetyczne – cel: utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości;
4. gospodarowanie wodami – cele: zwiększenie retencji wodnej województwa; ograniczenie wodochłonności gospodarki; osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód;
5. gospodarka wodno-ściekowa, - cele: poprawa jakości wody; wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich;
6. zasoby geologiczne – cele: ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalni; rekultywacja terenów

- poeksploatacyjnych;
7. gleby – cele: dobra jakość gleb; rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;
 8. gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – cele: ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania; ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko;
 9. zasoby przyrodnicze – cel: zwiększenie lesistości województwa; zachowanie różnorodności biologicznej;
 10. zagrożenie poważnymi awariami – cel: utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnej awarii.

Poza głównymi obszarami interwencji w strategii ochrony środowiska uwzględniono również zagadnienia horyzontalne takie, jak działania edukacyjne, czy monitoring środowiska:

11. edukacja – cel: świadome ekologicznie społeczeństwo;
12. monitoring środowiska – cel: zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

3.1.4. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

Zaktualizowana Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 r. jako cel generalny przyjmuje „Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju”. Realizacja celu generalnego będzie możliwa poprzez cele strategiczne, które realizowane będą przez cele operacyjne. Wśród wyznaczonych celów dla województwa wielkopolskiego istotne z punktu widzenia środowiska są:

Cel strategiczny 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami

- Cel operacyjny 2.1. Wsparcie ochrony przyrody;
- Cel operacyjny 2.2. Ochrona krajobrazu;
- Cel operacyjny 2.3. Ochrona zasobów leśnych i racjonalne ich wykorzystanie;
- Cel operacyjny 2.4. Wykorzystanie, racjonalizacja gospodarki zasobami kopalni oraz ograniczanie skutków ich eksploatacji;
- Cel operacyjny 2.5. Ograniczanie emisji substancji do atmosfery;
- Cel operacyjny 2.6. Uporządkowanie gospodarki odpadami;
- Cel operacyjny 2.7. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej;
- Cel operacyjny 2.8. Ochrona zasobów wodnych i wzrost bezpieczeństwa powodziowego;
- Cel operacyjny 2.9. Poprawa przyrodniczych warunków dla rolnictwa;
- Cel operacyjny 2.10. Promocja postaw ekologicznych;
- Cel operacyjny 2.11. Zintegrowany system zarządzania środowiskiem przyrodniczym;
- Cel operacyjny 2.12. Poprawa stanu akustycznego województwa.

Cel strategiczny 3. Lepsze zarządzanie energią

- Cel operacyjny 3.1. Optymalizacja gospodarowania energią;
- Cel operacyjny 3.2. Rozwój produkcji i wykorzystanie alternatywnych źródeł energii;
- Cel operacyjny 3.3. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego regionu.

3.1.5. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020

Obowiązkiem wszelkich projektów realizowanych w ramach Wielkopolskiego „Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020” jest zgodność z celami sformułowanymi w przyjętej w 2010 roku „Strategii Europa 2020”, a wcześniej w „Strategii Lizbońskiej”.

Strategia „Europa 2020”, to dokument na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, jest nowym, długookresowym dokumentem strategicznym rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej. Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Biorąc pod uwagę potencjały i wyzwania rozwojowe, jakie zidentyfikowano na etapie diagnozowania sytuacji w województwie, cele innych polityk, w tym przede wszystkim Strategii Europa 2020, a także cele dokumentów regionalnych, w szczególności Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego przyjęto następujący cel główny WRPO na lata 2014-2020: Poprawa konkurencyjności i spójności Województwa.

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 zawiera następujące osie priorytetowe, cele tematyczne i priorytety inwestycyjne (oryginalna numeracja zgodna z WRPO 2014-2020):

Oś priorytetowa 3. Energia:

- Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;
- Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
- Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym;
- Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Oś priorytetowa 4. Środowisko:

- Promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem;
- Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi;
- Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami;
- Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie;
- Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie;
- Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę.

Oś priorytetowa 5. Transport:

- Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych;
- Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi;
- Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.

3.1.6. Program ochrony środowiska przed hałasem

Obowiązek określania programów ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach wynika z art. 119 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.). Programy mają na celu zapewnienie jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej lub na poziomie wartości dopuszczalnej. Natomiast na obszarach, gdzie normy nie są dotrzymane należy dążyć do zmniejszenia hałasu do co najmniej dopuszczalnego. Podstawą do opracowania programów są mapy akustyczne, które zarządzający drogą sporządza co 5 lat i przedkłada marszałkowi województwa.

3.1.7. Program ochrony powietrza

Obowiązek określania programów ochrony powietrza wynika z art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.). Programy określa się dla stref, w których poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub poziom docelowy. Programy mają na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów i poziomów docelowych substancji w powietrzu.

Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr XXXIX/769/12 z dnia 25 listopada 2013 r. przyjął „Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r., poz. 7401). W „Programie”, w ramach działań naprawczych mających na celu redukcję emisji pyłu zawieszanego PM10 oraz benzo(a)pirenu zaproponowano, m.in.:

- ograniczenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych poprzez likwidację starych kotłów (poprzez podłączenie do sieci ciepłej lub zastosowanie ogrzewania elektrycznego) lub ograniczenie emisji (poprzez zmianę paliwa, wymianę starych kotłów na nowe niskoemisyjne);

- ograniczenie zużycia produkowanej energii poprzez termoizolację budynków, co przyczyni się do ograniczenia emisji na obszarze przekroczeń;
- wykorzystanie alternatywnych źródeł energii w postaci kolektorów słonecznych, pomp ciepła lub wykorzystania energii wiatru, które stanowiłyby uzupełniające źródła pozyskiwania energii cieplnej.

3.1.8. Strategia wzrostu efektywności energetycznej rozwoju odnawialnych źródeł energii w Wielkopolsce na lata 2012-2020

Dokument ten wyznacza dla Wielkopolski perspektywę zarządzania efektywnością energetyczną oraz odnawialnymi źródłami energii. Definiuje warunki i cele zmierzające do stworzenia warunków wzrostu udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym województwa i poprawy efektywności energetycznej z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju regionu. Są to kwestie kluczowe wobec globalnych wyzwań środowiskowych. Celem głównym realizacji tej strategii jest osiągnięcie przez Wielkopolskę w 2020 roku wyższego poziomu udziału energii ze źródeł odnawialnych w energii finalnej oraz wzrostu efektywności energetycznej, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju oraz dążenie do osiągnięcia pozycji lidera innowacji i wdrożeń technologii z zakresu odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej.

3.2. Nadrzędny cel Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego

Nadrzędnym celem Programu ochrony środowiska jest dalszy, zrównoważony rozwój Powiatu oraz stworzenie spójnej polityki środowiskowej. Opracowanie oraz uchwalenie dokumentu przez Radę Powiatu pozwoli na wypełnienie ustawowego obowiązku oraz przyczyni się do poprawy i uporządkowania zarządzania środowiskiem na terenie powiatu. Podjęte działania wpłyną na długotrwałą poprawę jakości środowiska naturalnego i podniesienie jakości życia jego mieszkańców.

Aby osiągnąć wyznaczony nadrzędny cel niezbędne jest przeprowadzenie oceny stanu środowiska naturalnego na terenie powiatu ostrzeszowskiego zdiagnozowanie głównych problemów ekologicznych oraz sposobów ich rozwiązania. W tym celu zaproponowano konkretny harmonogram działań łącznie ze źródłami ich finansowania.

4. Charakterystyka obszaru

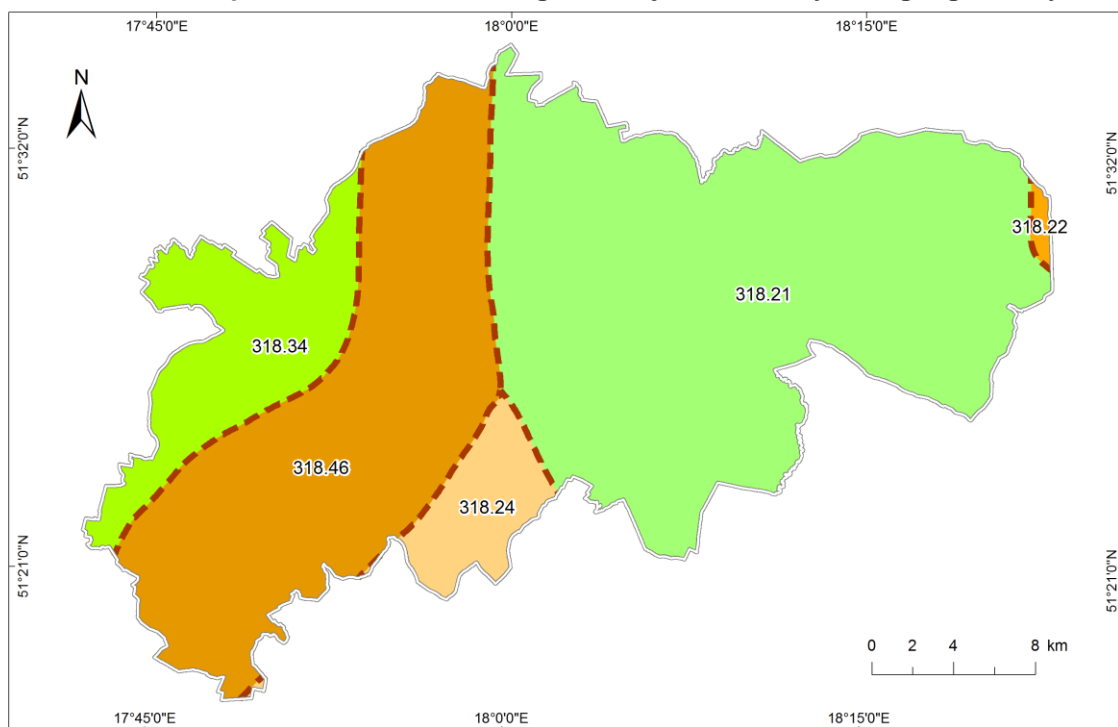
Powiat ostrzeszowski położony jest w południowej części województwa wielkopolskiego. Zajmuje powierzchnię 773 km² i pod względem wielkości zajmuje 17-te miejsce wśród powiatów ziemskich w województwie. Od północy graniczy z powiatami ostrowskim i kaliskim ziemskim, od południa z powiatem kępińskim oraz powiatem wieruszowskim w woj. łódzkim, od wschodu z powiatem sieradzkim, od zachodu z oleśnickim w woj. dolnośląskim. Obszar powiatu ostrzeszowskiego obejmuje 7 jednostek samorządu terytorialnego w tym trzy gminy miejsko-wiejskie: Grabów nad Prosną, Mikstat i Ostrzeszów oraz cztery gminy wiejskie: Czajków, Doruchów, Kobyła Góra i Kraszewice. Najważniejszym ciekim jest przepływająca południkowo rzeka Proсна. Na terenie powiatu w paśmie Wzgórz Ostrzeszowskich położone jest najwyższe wzniesienie w Wielkopolsce – Kobyła Góra (284 m n.p.m.).

Według podziału fizyczno-geograficznego według J. Kondrackiego, powiat ostrzeszowski położony jest w prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji: Niziny Środkowopolskie (318), makroregionów:

- Nizina Południowowielkopolska (318.2): mezoregion Kotlina Grabowska (318.21), Wysoczyzna Wieruszowska (318.24),
- Obniżenie Milicko-Głogowskie (318.3): mezoregion Kotlina Milicka (318.34),
- Wał Trzebnicki (318.4): mezoregion Wzgórz Ostrzeszowskie (318.46).

Pod względem klimatycznym powiat ostrzeszowski położony jest w obrębie Dzielnicy (X) Łódzkiej. Podstawowe parametry charakteryzujące klimat: średnia roczna temperatura powietrza 11,8°C. Średni roczny opad 650 mm. Średnia roczna prędkość wiatru 4,8 m/s. Przeważającymi wiatrami są wiatry południowo-zachodnie, a drugorzędnymi północno-zachodnie. Wiatry zachodnie zdecydowanie przeważają w porze letniej, a zimą natomiast często pojawiają się z kierunku południowo-zachodniego. Największe prędkości wiatrów notowane są zimą i wiosną, a najmniejsze latem. Cisze stanowią 22% roku i występują najczęściej w miesiącach lipiec, sierpień, wrzesień, październik. Amplitudy temperatury są tutaj mniejsze niż przeciętne w Polsce, wiosny i lata są wczesne, i ciepłe, zimy łagodne z nie trwałą pokrywą śnieżną, zalegającą około 50 do 60 dni. Okres wegetacyjny trwa średnio około 200-220 dni. Ujemne średnie miesięczne temperatury trwają od grudnia do marca włącznie. Średnia roczna wilgotność powietrza przekracza 80%. Łagodne warunki klimatyczne są korzystne dla gospodarki. Występować jednak może duża zmienność tych warunków z roku na rok.

Rysunek 1 Położenie powiatu ostrzeszowskiego na tle jednostek fizyczno-geograficznych

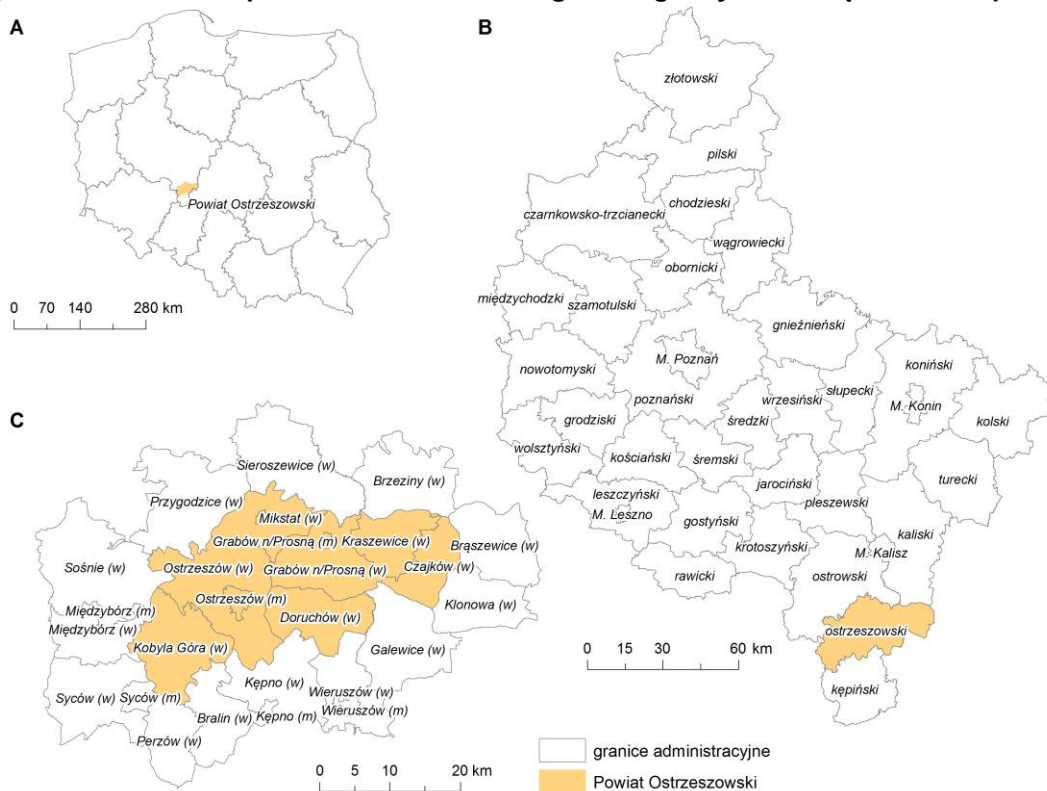

Objaśnienia:

— granica powiatu ostrzeszowskiego	Wysoczyzna Wieruszowska
Mezoregiony (Kondracki J. 2002):	Wysoczyzna Złoczewska
■ Kotlina Grabowska	Wzgórze Ostrzeszowskie
■ Kotlina Milicka	

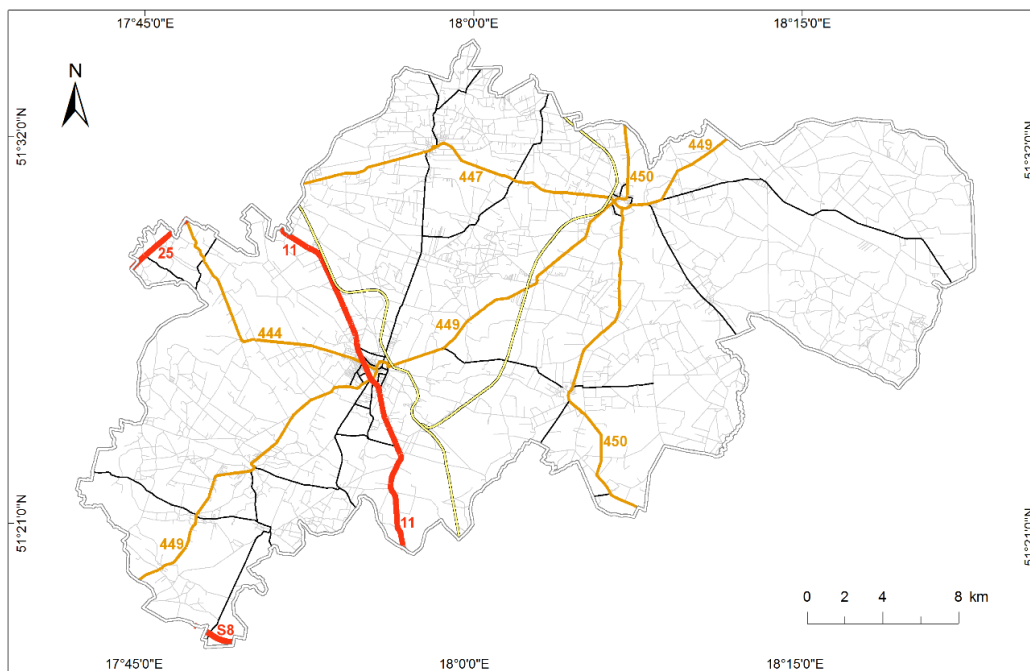
Źródło: opracowano na podstawie Kondracki J. 2002 oraz CBDP PIG

Rysunek 2 Położenie powiatu ostrzeszowskiego oraz gminy wchodzące w skład powiatu

Źródło: opracowano na podstawie Państwowego Rejestru Granic (www.codgik.gov.pl)

Rysunek 3 Sieć drogowa i kolejowa na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Objaśnienia:

— granica powiatu ostrzeszowskiego	— drogi krajowe	— drogi powiatowe
— koleje	— drogi wojewódzkie	— drogi gminne i pozostałe

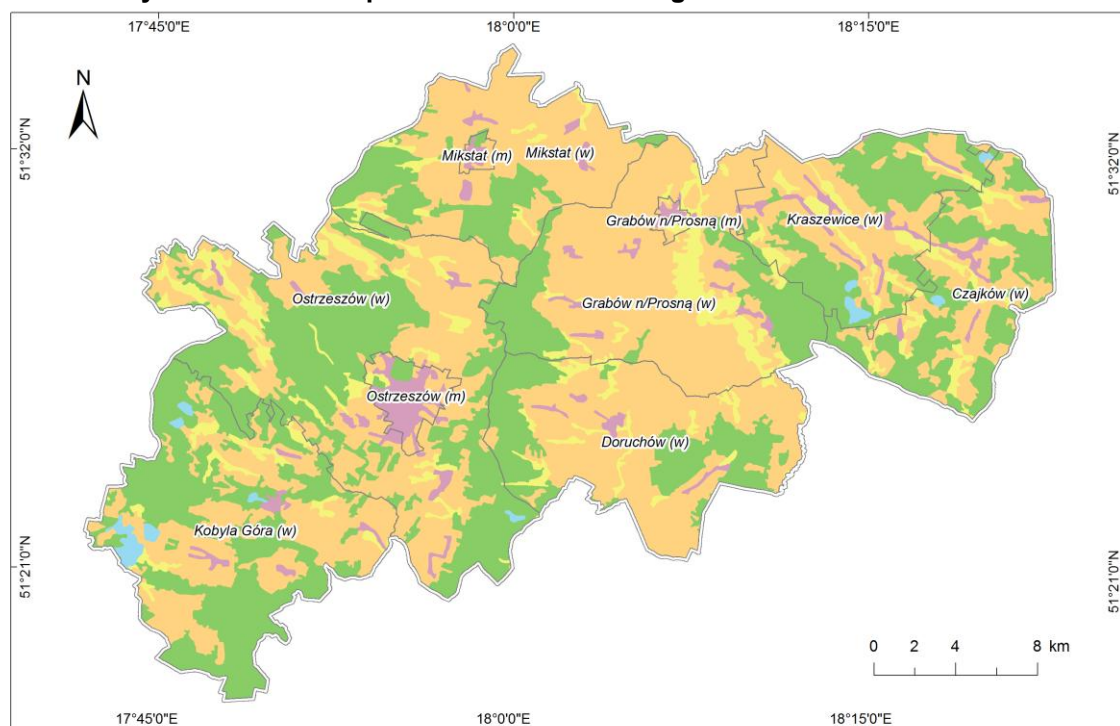
Źródło: opracowano na podstawie OpenStreetMap

Sieć drogowa jest dobrze rozwinięta. Przez powiat przebiegają drogi krajowe o łącznej długości 24,897 km: droga ekspresowa S-8 Wrocław – Łódź – Warszawa (o długości 1,710 km), droga krajowa nr 11 Kołobrzeg – Poznań - Bytom (20,013 km), droga krajowa nr 25 Bobolice – Bydgoszcz – Kalisz – Oleśnica (3,174 km), drogi wojewódzkie o łącznej długości 97,859 km: DW nr 444 Krotoszyn – Ostrzeszów (13,885 km), DW nr 447 Antonin – Mikstat – Grabów n. Prosną (17,583 km), DW nr 449 Syców – Ostrzeszów – Błaszki (42,541 km), DW nr 450 Kalisz – Wieruszów – Opatów (23,850 km). Sieć dróg uzupełniają również drogi powiatowe i gminne.

Przez powiat przebiegają dwie linie kolejowe: magistrała kolejowa nr 272 Poznań - Ostrów Wielkopolski- Ostrzeszów – Katowice, która obsługuje zarówno transport pasażerski jak i towarowy oraz nieczynna linia Ostrzeszów – Grabów nad Prosną – Namysłaki.

Gospodarka powiatu ma charakter rolniczo-przemysłowy, użytki rolne zajmują ok. 46 tys. ha, stanowiąc 60% powierzchni powiatu, w tym grunty orne stanowią 72%, natomiast trwałe użytki zielone (łąki i pastwiska) 13%. Lasy zajmują 26,87 tys. ha, co stanowi 34,8% całej powierzchni.

Rysunek 4. Użytkowanie terenu powiatu ostrzeszowskiego

Objaśnienia:

Pokrycie terenu	 łąki i pastwiska	 granica powiatu ostrzeszowskiego
	 lasy i zadrzewienia	 pozostałe granice
	 grunty orne	
	 wody powierzchniowe	
	 tereny zabudowane	

Źródło: opracowano na podstawie CLC 2012, COPERNICUS Land Monitoring Service (program finansowany przez UE)

Według danych GUS w 2016 r. powiat zamieszkiwało 55 391 osób.

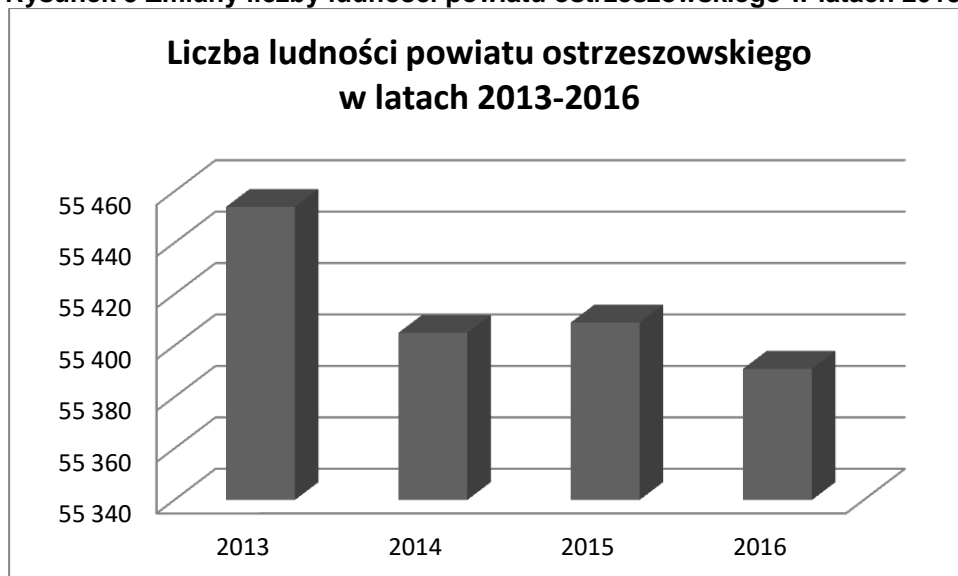
Tabela 1 Liczba mieszkańców powiatu ostrzeszowskiego w latach 2013-2016

Jednostka administracyjna	Liczba ludności w latach			
	2013	2014	2015	2016
Gmina Czajków	2 496	2 499	2 479	2 499
Gmina Doruchów	5 270	5 297	5 306	5 318
Gmina Grabów nad Prosną, w tym:	7 844	7 819	7 813	7 827
- obszar miejski	1 976	1 969	1 958	1 958
- obszar wiejski	5 868	5 850	5 855	5 869
Gmina Kobyla Góra	6 172	6 147	6 160	6 151
Gmina Kraszewice	3 664	3 643	3 625	3 605
Gmina Mikstat	6 135	6 112	6 116	6 080
- obszar miejski	1 904	1 884	1 885	1 868
- obszar wiejski	4 231	4 228	4 231	4 212
Gmina Ostrzeszów	23 873	23 888	23 910	23 911
- obszar miejski	14 515	14 511	14 432	14 349
- obszar wiejski	9 358	9 377	9 478	9 562
Powiat ostrzeszowski - ogółem	55 454	55 405	55 409	55 391

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z BDL GUS wg stanu na 31 grudnia 2016 r.

Gęstość zaludnienia powiatu kształtuje się na poziomie 72 osób/km², natomiast średnia dla województwa wynosi 117 osoby/km². Najwyższą gęstością zaludnienia wyróżnia się miasto Ostrzeszów – 1183 os/km², natomiast najniższą gmina Czajków - 35 os./km². W miastach Grabów n. Prosną, Mikstat i Ostrzeszów zamieszkuje 32,8% ogółu ludności powiatu. Wskaźnik przyrostu naturalnego ludności jest dodatni i wynosi 0,38/1000 osób i jest niższy niż dla całego województwa wielkopolskiego, który wynosi 1,7/1000 osób.

Rysunek 5 Zmiany liczby ludności powiatu ostrzeszowskiego w latach 2013-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

Z danych GUS wynika również, że w 2016 r. 19,5% ludności powiatu stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 62,4% w wieku produkcyjnym, a 18,1% w wieku poprodukcyjnym. Z roku na rok spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, wzrasta przede wszystkim liczba osób w grupie poprodukcyjnej. Wyraźna jest tendencja starzenia się społeczeństwa.

Głównymi branżami przemysłu na terenie powiatu są: przemysł ceramiczny, elektromaszynowy, budownictwo, przetwórstwo rolno-spożywcze, meblarstwo oraz transport.

Środkowa część powiatu, z Ostrzeszowem, wchodzi w skład Kalisko-Ostrowskiego Okręgu Przemysłowego. Poza przemysłem, najważniejszą rolę odgrywa turystyka (Wzgórza Ostrzeszowskie) oraz rolnictwo (w dolinie Proсны) i leśnictwo³.

Według danych GUS (stan na koniec sierpnia 2017 r.) na terenie powiatu zarejestrowanych było 5560 podmiotów gospodarczych.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowo podział podmiotów na sekcje.

Tabela 2 Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na terenie powiatu ostrzeszowskiego (dane z dnia 31.08.2017 r.)

Podmioty wg rejestru REGON	Liczba podmiotów gosp.
	Powiat ostrzeszowski
A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	251
B - górnictwo i wydobywanie	9
C - przetwórstwo przemysłowe	787
D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	20
E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	14
F - budownictwo	1036
G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1314
H - transport i gospodarka magazynowa	257
I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	104
J - informacja i komunikacja	76
K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa	105
L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	91
M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	325
N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	139

³ Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_ostrzeszowski

O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	89
P - edukacja	198
Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna	259
R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	99
S i T - pozostała działalność usługowa, oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	376
Ogółem	5560

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie ostrzeszowskim na koniec sierpnia 2017 r. kształtowała się na poziomie 4,7% - była nieco wyższa od stopy dla województwa – 4,1% jednak niższa od średniej krajowej – 7%. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie wynosiła 1126 osób.

5. Ocena stanu środowiska

5.1. Ochrona przyrody

Podstawowymi aktami prawa z zakresu ochrony dziedzictwa przyrodniczego oraz ochrony i kształtowania środowiska na terytorium Polski są ustawy: o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2134 ze zm.) oraz Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.).

Obszar powiatu należy terenów ciekawie ukształtowanych pod względem walorów naturalnych i przyrodniczych. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie powiatu wynosi 65 118,3 ha, co stanowi 84,2% powierzchni powiatu. Formy ochrony przyrody tworzą: rezerwy przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Na terenie powiatu wyznaczony został również obszar Natura 2000.

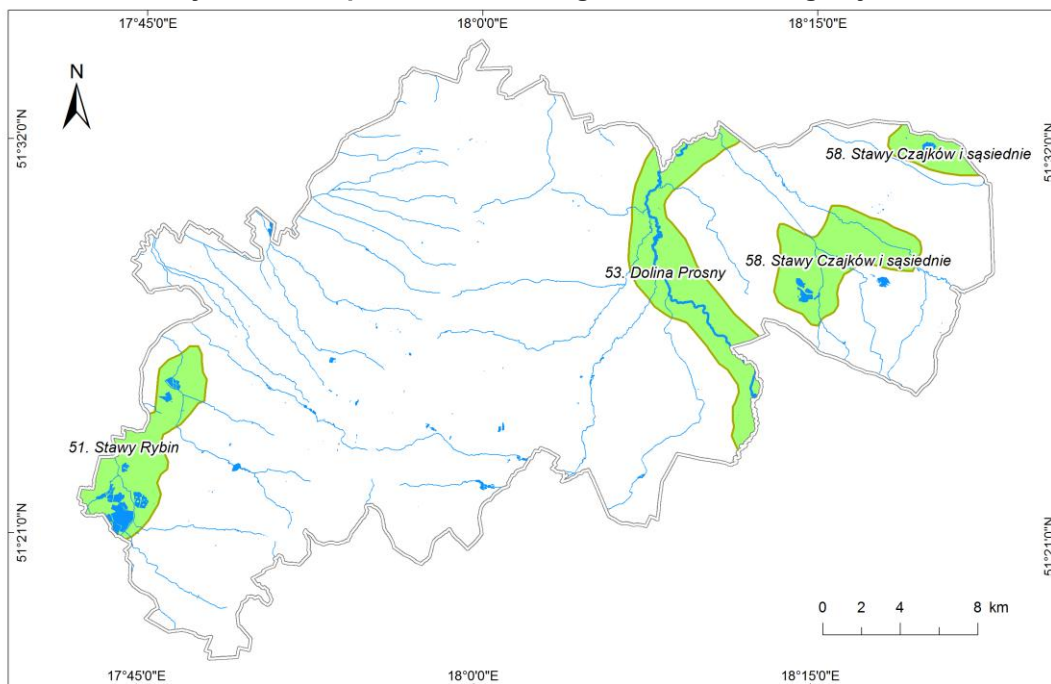
Oprócz ww. elementów do obszarów cennych przyrodniczo zalicza się na terenie powiatu ostrzeszowskiego tzw. obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania i migracji. Łącznie na terenie województwa wielkopolskiego wydzielonych zostało 67 tego rodzaju obiektów, z których 3 znajdują się w całości lub fragmentarycznie na terenie analizowanego powiatu⁴:

- Stawy Rybin (nr 51) - Miejsce lęgów wielu gatunków ptaków wodnych: perkoza dwuczubego, perkoza rdzawoszyjnego, łabędzia niemego (kilka par), gęgawy (kilkadziesiąt par), wielu gatunków kaczek m.in. głowienki, czernicy, krakwy. Lęgowisko żurawia, błotniaka stawowego (ok. 5 par). Miejsce odpoczynku i żerowania dużych zgrupowań ptaków wodnych podczas przelotów: łabędź niemy, krzyżówka, głowienka, czernica, świstun, gągoł, nurogęś, czapla biała, łyśka.
- Dolina Proсны (nr 53) - Miejsca lęgów wielu gatunków ptaków wodnych i błotnych (bąk, błotniak stawowy, czajka). Szlak wędrówkowy ptaków.
- Stawy Czajków i sąsiednie (nr 58) - Miejsce lęgów wielu gatunków ptaków wodnych, m.in. łabędzia niemego, błotniaka stawowego, perkoza dwuczubego.

Poniższy rysunek przedstawia położenie obszarów ważnych dla ptaków w okresie gniazdowania i migracji na terenie powiatu ostrzeszowskiego.

⁴ Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P. T. 2008: Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego, Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu.

Rysunek 6 Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania i migracji

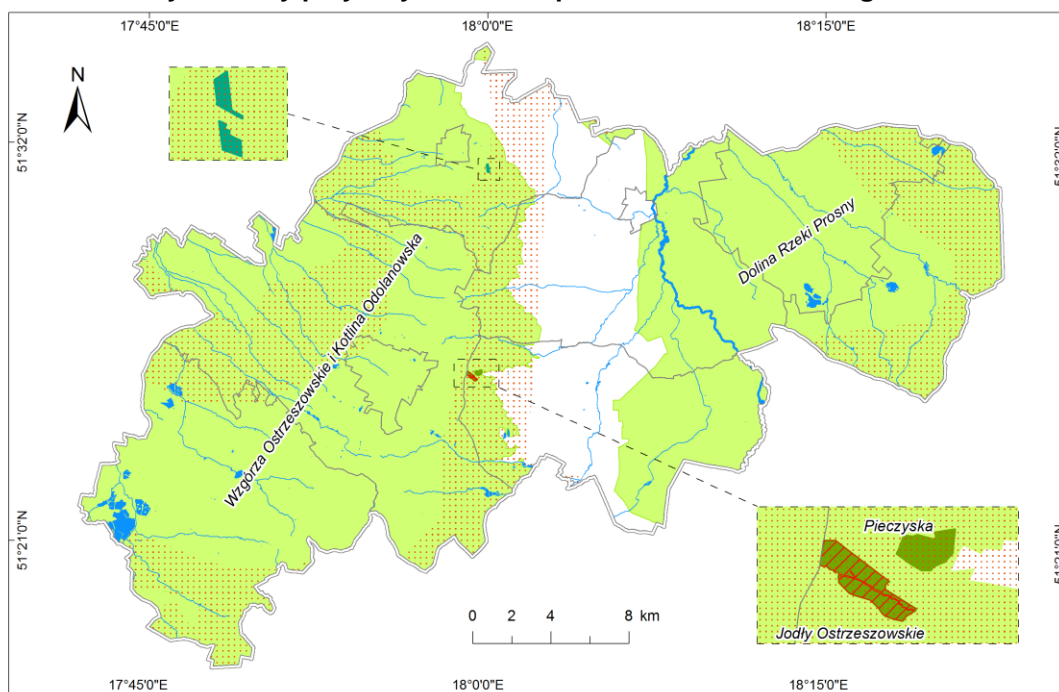

Objaśnienia:

— granica powiatu ostrzeszowskiego	— Proсны	■ zbiorniki wodne
■ obszary ważne dla ptaków	— pozostałe rzeki i cieki	

Źródło: opracowano na podstawie Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P. T. 2008: Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego, Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu.

Rysunek 7 Formy ochrony przyrody na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Objaśnienia:

■ rezerваты przyrody	— Proсны
■ obszary chronionego krajobrazu	— pozostałe rzeki i cieki
▨ Natura 2000 - SOO "Jodły Ostrzeszowskie"	■ zbiorniki wodne
■ użytki ekologiczne	— granica powiatu ostrzeszowskiego
▨ korytarze ekologiczne	□ pozostałe granice

Źródło: opracowano na podstawie danych z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody - <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

5.1.1. Rezerваты przyrody

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajdują się 2 rezerваты przyrody:

Rezerwat przyrody „Jodły Ostrzeszowskie” – w całości położony na terenie gminy Doruchów, o powierzchni 8,8 ha. Jest rezerwatem florystycznym. Utworzony został na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 26 kwietnia 1963 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1963 r. Nr 43, poz. 214). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 8/10 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Jodły Ostrzeszowskie" (Dz. Urz. Woj. Wielk. Z 2010 r. Nr 64, poz. 1366). Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie lasu mieszanego z udziałem jodły pospolitej *Abies alba*, świerka pospolitego *Picea abies* i buka zwyczajnego *Fagus sylvatica* na granicach naturalnego zasięgu ich występowania. Nie posiada opracowanego planu zadań ochronnych.

Rezerwat przyrody „Pieczyńska” – w całości położony na terenie gminy Doruchów, o powierzchni 5,0 ha. Jest rezerwatem florystycznym. Utworzony został na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 5 maja 1959 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1959 r. Nr 51, poz. 243). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 11/11 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 8 marca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Pieczyńska" (Dz. Urz. z 2011 r. Nr 105, poz. 1764). Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie w stanie naturalnym lasu mieszanego ze stanowiskiem jodły pospolitej *Abies alba* Mill. i świerka pospolitego *Picea abies* (L.) H. Karst w pobliżu granicy zasięgu oraz śródleśnego torfowiska przejściowego. Nie posiada opracowanego planu zadań ochronnych.

5.1.2. Obszary chronionego krajobrazu (OChK)

Na terenie powiatu znajdują się 2 OChK:

OChK „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska” (woj. wielkopolskie) - obszar o powierzchni 87 000 ha. Częściowo położony na terenie powiatu ostrzeszowskiego w granicach gmin: Ostrzeszów, Kobyła Góra, Grabów n. Prosną, Mikstat i Doruchów. Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska należą do najbardziej wartościowych i najciekawszych pod względem przyrodniczo-krajobrazowym obszarów w regionie. Wzgórza Ostrzeszowskie są najwyższą częścią Wału Trzebnickiego a Kotlina Odolanowska jest malowniczym obniżeniem terenu, częściowo zalesionym, z rozległymi łąkami i licznymi stawami rybnymi. Utworzony został Rozporządzeniem Nr 63 Wojewody Kaliskiego z dnia 7 września 1995 r. w sprawie ustalenia obszaru chronionego krajobrazu "Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska" na terenie województwa kaliskiego i zasad korzystania z tego obszaru (Dz. Urz. z dnia 25 września 1995 r. Nr 15, poz. 95).

OChK „Dolina Rzeki Prozny” – obszar położony częściowo na terenie powiatu ostrzeszowskiego w granicach gmin: Czajków, Kraszewice i Grabów nad Prosną. Obszar obejmuje Dolinę Prozny oraz Kotlinę Grabowską i Wzgórza Chełmce. Na jego obszarze znajdują się tereny o różnych typach ekosystemów. Utworzony został Rozporządzeniem Nr 65 Wojewody Kaliskiego z dnia 20 grudnia 1996 r. w sprawie ustalenia obszaru chronionego krajobrazu "Dolina rzeki Prozny" na terenie województwa kaliskiego i zasad korzystania z tego obszaru.

5.1.3. Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego ustanowiono łącznie 4 użytki ekologiczne, o łącznej powierzchni 5,43 ha. Wszystkie znajdują się na terenie gminy Mikstat.

5.1.4. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Zgodnie z danymi Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, prowadzonego przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Warszawie, na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajduje się 48 pomników przyrody, w tym:

- w gm. Doruchów – 8 pomników;
- w gm. Grabów n. Prosną – 2 pomniki;
- w gm. Kobyła Góra – 14 pomników;
- w gm. Kraszewice. – 7 pomników,
- w gm. Mikstat - 6 pomników,
- w gm. Ostrzeszów – 11 pomników,

Na terenie gminy Czajków nie ustanowiono pomników przyrody.

5.1.5. Obszary Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych. W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96% powierzchni kraju) i alpejski (4% powierzchni kraju). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne.

Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, która została zmieniona na Dyrektywę 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. sprawie ochrony dzikiego ptactwa. Przepisy zostały przetransponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Dla obszarów specjalnej ochrony ptaków obowiązuje rozporządzenie z dnia 12 stycznia 2011 r. Ministra Środowiska w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2011 r. Nr 25, poz. 133 ze zm.).

Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO), specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) i obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW), które po okresie przejściowym zostaną wyznaczone jako specjalne obszary ochrony siedlisk.

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego wyznaczono jeden obszar Natura 2000⁵.

PLH300059 Jodły Ostrzeszowskie – obszar został zaproponowany jako OZW w grudniu 2012 r. a zatwierdzony jako OZW w grudniu 2013 r. zajmuje powierzchnię 8,58 ha. W całości położony jest na terenie gminy Doruchów.

Obszar położony jest na terenie mezoregionu Wzgórza Ostrzeszowskie, makroregionu Wał Trzebnicki. Wzgórza Ostrzeszowskie charakteryzuje zróżnicowana rzeźba terenu. Najwyższym wzniesieniem tego pasma, a zarazem całego województwa wielkopolskiego, jest Kobyła Góra o wysokości 278 m n.p.m. Leży ono w zasięgu zlodowacenia środkowopolskiego. Wśród powierzchniowych utworów geologicznych dominują piaski sandrowe, a z utworów organicznych - mursze. Administracyjny obszar zlokalizowany jest w gminie Doruchów, w powiecie Ostrzeszowskim, na terenie Nadleśnictwa Przedborów. Powierzchnia nadleśnictwa charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem wysokościowym: znajduje się tu jedno z najwyższych wzniesień czołowomorenowych Wielkopolski - Bełczyna, 278 m n.p.m., najniższe położone są brzozy koryta Prozny na zachód od wsi Giżyce 123 m n.p.m. Ponad 94 % powierzchni nadleśnictwa zajmują gleby rdzawe, bielcowe, glejbielcowe, murszowate, glejowe oraz

⁵ Opis opracowano na podstawie danych RDOŚ w Poznaniu. i CRFOP.

glejowo-opadowe. Nadleśnictwo położone jest w dorzeczu Odry, w zlewni Warty i Baryczy. Przez jego środkową część przepływa Proсна będąca lewobrzeżnym dopływem Warty. Dodatkowa charakterystyka obszaru: Mimo niewielkiej powierzchni obszar jest znacznie zróżnicowany siedliskowo. Z zachodu na wschód w obniżeniu przez obiekt przepływa meandrujący ciek wodny, a przy południowo-wschodniej granicy obiektu wytworzyło się rozlewisko z szuwarem szeroko pałkowym. W południowo-zachodniej części odnotowano płaty ubogich florystycznie zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych. Wśród dominujących tutaj zbiorowisk leśnych znaczną część obiektu zajmuje bór mieszany z sosną zwyczajną *Pinus sylvestris*, dębem szypułkowym *Quercus robur*, jodłą pospolitą *Abies alba* oraz ols porzeczkowy z olszą czarną *Alnus incana*, brzozą brodawkowatą *Betula pendula*, b. omszoną *B. pubescens* i świerkiem pospolitym *Picea abies*. Występują również płaty wyżynnego jodłowego boru mieszanego *Abietetum polonicum* ze znacznym udziałem buka pospolitego *Fagus sylvatica*. Na lekko zabagnionych siedliskach we wschodniej części terenu występuje łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* z olchą czarną, jesionem wyniosłym *Fraxinus excelsior* oraz świerkiem pospolitym w domieszce. Niewielką powierzchnię zajmują płaty bagiennego boru świerkowego. Obszar sąsiaduje z lasami gospodarczymi, a od strony zachodniej z terenem odlesionym. W odległości ok. 150 m od jego północno-wschodniej granicy przebiega lokalna asfaltowa droga, łącząca Ostrzeszów z Doruchowem. Po jej drugiej stronie, na wysokości analizowanego obiektu, zlokalizowany jest rezerwat torfowiskowy Pieczyńska.

Cztery występujące tutaj gatunki znajdują się na granicy zasięgu. Są to jodła, świerk i buk oraz, odnotowany na łące zmiennowilgotnej, starzec kędzierzawy *Senecio rivularis*, osiągający w Wielkopolsce północną granicę występowania. Starzec kędzierzawy i jodła pospolita umieszczone zostały jako gatunki narażone na czerwonej liście roślin naczyniowych Wielkopolski (Jackowiak i in. 2007). Wymienione wyżej gatunki drzewiaste odnawiają się i są obecne są we wszystkich warstwach drzewostanu. Na obszarze zachowały się 4 siedliska przyrodnicze Natura 2000, w tym 3 leśne ze starym drzewostanem świerkowym, olchowym, jodłowym i bukowym, z domieszką innych gatunków oraz płaty łąk trzęślicowych. Ponadto występują tu chronione gatunki mszaków:

Leucobryum glaucum, *Pleurozium schreberi*, *Thuidium tamariscinum* oraz roślin naczyniowych - *Lycopodium annotinum*, *Primula veris*, *Viburnum opulus*, *Frangula alnus*, *Ribes nigrum*, *Convalaria majalis*. Procent pokrycia siedlisk w obszarze określono na podstawie inwentaryzacji terenowej przeprowadzonej w 2011 r. 91P0 wyżynny bór jodłowy *Abietetum polonicum* Procent pokrycia - 16,6% Reprezentatywność - C Występuje charakterystyczna kombinacja gatunków, aczkolwiek zubożona w stosunku do typowej dla tego siedliska podawanej z Gór świętokrzyskich i Polski południowo-wschodniej (Lorens 2010). W wyróżnionych fitocenozach jodła pospolita odnawia się i jest obecna we wszystkich warstwach drzewostanu. Znacznym jest też udział buka pospolitego. W podroście i runie odnotowano 4 z 6 podawanych dla tej asocjacji gatunków charakterystycznych. Względna powierzchnia - C Na obszarze powierzchnia wyżynnego boru jodłowego wynosi niecałe 1,5 ha, co stanowi mniej niż 2% zasobów siedliska w Polsce. Stan zachowania - B Odnowienia jodły osiągają stosunkowo niskie zwarcie (1-2%), natomiast odnowienia buka miejscami zbliżyły się do 50% zwarcia. Poza jodłą odnotowano 4 gatunki charakterystyczne dla asocjacji (tujowiec tamaryszkowy *Thuidium tamariscinum*, widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*, jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus* agg., nerecznica szerokolistna *Dryopteris dilatata*), występowały one jednak nielicznie. Ok. 30% jodeł w drzewostanie i ok. 5% w podszycie znajduje się w złej kondycji, niektóre zamaryły. Obecne gatunki inwazyjne, reprezentowane tu przez czeremchę amerykańską *Padus serotina* nie przekraczającą 1% pokrycia, brak ekspansywnych roślin zielnych. Perspektywy zachowania siedliska są korzystne, nie wymaga ono działań ochronnych. Ocena ogólna - C 91E0 łągi olszowe i jesionowe Procent pokrycia - 6,4% Reprezentatywność - C Na obszarze zbiorowiska łągowe wykształciły się w typowych dla siebie warunkach ekologicznych. Skład florystyczny i struktura pionowa w zasadzie odpowiada fitocenoze tego typu, aczkolwiek znaczny udział miejscami mają gatunki typowe dla innych siedlisk, głównie borowych i szuwarów. Względna powierzchnia - C Na obszarze powierzchnia siedliska wynosi ok. 0,57 ha, co stanowi mniej niż 2% jego zasobów w Polsce. Stan zachowania - B Kombinacja florystyczna jest zubożona, ale opiera się głównie na gatunkach typowych dla łągów. Obecność gatunków borowych, szuwarów i miejscami dość dobrze rozwinięta warstwa mszysta odzwierciedlają znaczne zróżnicowanie siedliskowe przy niewielkiej powierzchni, zarówno całego obszaru, jak i siedliska łągowego. Zasoby martwego drewna są małe, brak martwego drewna wielkometryjowego. Z wyjątkiem czeremchy amerykańskiej *Padus serotina* występującej w podszycie (<1%) i kilku okazów, odnotowanej w niedalekiej odległości od drogi gruntowej, żółtlicy drobnokwiatowej *Galinsoga parviflora*, nie występują gatunki obcego pochodzenia ani ekspansywne gatunki rodzime. Perspektywy zachowania siedliska są korzystne, nie wymaga ono działań ochronnych. Ocena ogólna - C

6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe Procent pokrycia - 5,1% Reprezentatywność - C Odnotowane na obszarze fitocenozy reprezentują ubogie florystycznie łąki sitowo-trzęślicowe *Junco-Molinietum* (6410-1). Oprócz dominującej w zbiorowisku trzęślicy modrej *Molinia caerulea* występują charakteryzujące asocjację sit rozpierzchły *Juncus effusus* i s. skupiony *J. conglomeratus*. Najliczniej reprezen-

owane są gatunki z rzędu Molinion, obecne są też gatunki torfowisk przejściowych, a w rozwiniętej warstwie mszystej: *Climacium dendroides* i torfowce. Względna powierzchnia - C Na obszarze powierzchni siedliska wynosi ok. 0,46 ha, co stanowi mniej niż 2% jego zasobów w Polsce. Stan zachowania - C Zachowała się kompozycja gatunkowa, fizjonomia i struktura typowa dla fitocenozy łąk sitowo-trzęślicowych, jednak ze względu na zaniechanie użytkowania na siedlisko wkraczają gatunki drzew i krzewów. Dla zachowania siedliska konieczne są zabiegi ochrony czynnej. Ocena ogólna - C 91D0 bory i lasy bagienne Procent pokrycia - 0,01% Reprezentatywność - D Na niewielkich powierzchniach, sąsiadujących z płacami olsów, wykształciły się fitocenozy zbliżone do dolnoeregłowego świerkowego boru na torfie *Bazzanio-Piceetum*, jednak ich kombinacja florystyczna i struktura odbiega od typowych zbiorowisk podawanych z Beskidów (Brzustewicz M., Barć A. 2006; Parusel 2007). Wyróżnia je brak liczniejszego podrostu i podszytu drzew liściastych oraz duży udział mszaków (*Sphagnum* sp. *Polytrichum commune*, *Leucobryum glaucum*, *Bazzania triloba*). Odnotowany tu przekraczający 30% udział świerka w podszyciu i podroście oraz miejscami zadarnione runo traktowane jest jako przejaw degeneracji siedliska.

Zagrożeniem mającym wpływ na obszar jest ewolucja biocenotyczna, sukcesja w tym powiększenie powierzchni wegetacyjnej roślinności karłowatej.

Nie posiada opracowanego planu ochrony ani planu zadań ochronnych.

5.1.1. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Ochrona gatunkowa jest formą ochrony indywidualnej, mającą na celu zabezpieczenie przed wyginieciem gatunków rzadkich oraz zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Na terenie powiatu, a w szczególności w granicach obszarów chronionych występują liczne gatunki flory i fauny, które są objęte ochroną gatunkową lub do niej predysponowane jako gatunki graniczne, rzadkie i ginące. Ponadto gatunki objęte ochroną występują również poza obszarami prawnie chronionymi.

W stosunku do gatunków roślin dziko występujących należących do gatunków objętych ochroną ścisłą (OŚ) oraz częściową (OCZ) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409) wprowadza następujące zakazy: umyślnego niszczenia; umyślnego zrywania lub uszkodzenia; niszczenia ich siedlisk; pozyskiwania lub zbioru; przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków, z tym że zakaz transportu dotyczy gatunków oznaczonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia symbolem (2); wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków; umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym; umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego. Według Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (suikzp) na terenie gminy Doruchów wśród roślin występują następujące gatunki objęte ochroną prawną: Długosz królewski (OŚ) – występuje w lasach Nadleśnictwa Wanda, Leśnictwa Przedborów w oddz. 66, 98d oraz Leśnictwa Przytocznica w oddz. 103a widłak goździsty (OCZ) – występuje w lasach Nadleśnictwa Wanda, Leśnictwa Przytocznica w oddz.93 zimioziół północny (OCZ) – występuje w lasach Nadleśnictwa Wanda, Leśnictwa Przytocznica w oddz.93 wrzosiec bagienny (OŚ) – występuje w lasach Nadleśnictwa Wanda, Leśnictwa Przytocznica na skraju lasu graniczący z łąkami. Gatunkami objętymi częściową ochroną, występującymi w lasach Nadleśnictwa Wanda, Leśnictwa Przytocznica, są kocanki piaskowe (OCZ).

W rezerwacie „Pieczyńska” - rosiczka okrągłolistna (OŚ), bagno zwyczajne (OCZ). Obszar Natura 2000 „Jodły Ostrzeszowskie” PLH300059 jest miejscem występowania następujących gatunków chronionych: bielistka siwa (OCZ), rokitnik pospolity (OCZ), tujowiec tamaryszkowy (OCZ), widłak jałowcowy (OCZ).

Według suikzp na terenie gminy Ostrzeszów stwierdzono występowanie gatunków roślin chronionych. Całkowitej ochronie gatunkowej podlega grzybieńczyk wodny; częściowej ochronie podlegają: widłak jałowcowaty, widłak goździsty, bagno zwyczajne, marzanka wonna, kocanki piaskowe, turzyca piaskowa.

Gatunki zwierząt objęte ścisłą ochroną oraz ochroną częściową na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 poz. 2183). Zgodnie z § 7 ww. rozporządzenia, w stosunku do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową obowiązują poniższe zakazy: umyślnego zabijania; transportu; chowu; przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków; wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków; umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

Według dostępnych danych na terenie powiatu występują gatunki zwierząt objęte ochroną, są to: ptaki: jastrząb gołębiarz (OŚ), bocian czarny (OŚ), kruk (OCZ), żuraw (OŚ), dudek (OŚ), wilga zwyczajna (OŚ), bocian biały (OŚ), jeryk (OŚ), sierpówka (OŚ), dzięcioł czarny (OŚ), turkawka zwyczajna (OŚ),

kowalik zwyczajny (OŚ), sowa uszata (OŚ), błotniak stawowy (OŚ), rycyk (OŚ); ssaki: wydra (OCZ), jeż wschodni (OCZ), kret europejski (OCZ), ryjówka aksamitna (OCZ), gacek wielkouch (OŚ), nocek (OŚ), nocek rudy (OŚ), łasica (OCZ); gady: zaskroniec zwyczajny (OCZ), żmija zygzakowata (OCZ), jaszczurka zwinka (OCZ), padalec zwyczajny (OCZ); płazy: traszka zwyczajna (OCZ), ropucha szara (OCZ), żaba wodna (OCZ), żaba trawna (OCZ), kumak nizinny (OŚ).

Nie stwierdzono siedlisk grzybów, objętych ścisłą ochroną na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska 9 października 2014 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. z 2014 poz. 1408).

5.1.2. Tereny zieleni

Ważną rolę w otwartym krajobrazie powiatu odgrywają zadrzewienia śródpolne, przydrożne, zieleń przywodna, zieleń parkowa, cmentarna, zieleńce, sady i ogrody przydomowe, które spełniają nie tylko funkcję krajobrazową ale także ochronną. Wpływają na kształtowanie lokalnego klimatu obszarów, na których występują, podnoszą walory estetyczno – krajobrazowe, spełniają rolę wiatro- i glebochronną. Wśród zieleni urządzonej na terenie powiatu ostrzeszowskiego należy wymienić 4 parki spacerowo-wypoczynkowe o łącznej powierzchni 9,6 ha, 21 zieleńców o powierzchni 20,35 ha i 5,1 ha zieleni ulicznej, 10,21 ha zieleni osiedlowej, 22 cmentarze o powierzchni 21,33 ha.

5.1.3. Zagrożenia dla przyrody

Występujące w obrębie powiatu obszary cenne przyrodniczo pod względem występowania rzadkich gatunków roślin i zwierząt wymagają podejścia planistycznego, aby nie utraciły swych wartości przyrodniczych.

Głównymi zagrożeniami dla przyrody są: zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenia wód powierzchniowych, zła gospodarka wodna, nielegalne wycinanie roślin, „dzikie wysypiska odpadów”, rozwój infrastruktury i mieszkalnictwa, kłusownictwo, nieprawidłowa gospodarka leśna, zmiany użytkowania gruntów, nadmierna presja turystyczna.

Problemem może być niedostateczna wiedza na temat stanu drzew pomnikowych, co może skutkować nie wykonaniem niezbędnych prac pielęgnacyjnych i w konsekwencji doprowadzić do utraty walorów przyrodniczych.

Zagrożeniem dla stanu zachowania walorów krajobrazowych są przede wszystkim chaotyczne, intensywne procesy inwestycyjne. Presja urbanizacji, w szczególności na tereny otaczające miasta oraz na tereny atrakcyjne przyrodniczo – również te prawnie chronione, przyczynia się często do degradacji walorów krajobrazowych. Zmiany w krajobrazie następują również na terenach wiejskich, głównie poprzez wprowadzanie obcej dla tego krajobrazu nowej zabudowy o charakterze miejskim. Ważnym zadaniem jest również ochrona ekspozycji panoram miejscowości poprzez wytyczanie i zachowywanie osi widokowych i widoków sylwet miejscowości.

Do zidentyfikowanych zagrożeń środowiska przyrodniczego związanych z realizacją Programu zaliczyć należy:

- Prace budowlane związane z odbudową melioracji mogą wpływać na bioróżnorodność poprzez m.in.: niszczenie siedlisk roślin (chronione gatunki roślin i grzybów) i zwierząt (bobry, chronione gatunki zwierząt).
- Działania termomodernizacyjne mogą stanowić źródło potencjalnych oddziaływań na ptaki i nietoperze.
- Podczas modernizacji lub rozbudowy infrastruktury drogowej, której rozwój stanowi barierę dla przemieszczania się wielu gatunków zwierząt lądowych i może przyczynić się do zwiększenia śmiertelności zwłaszcza ssaków w wyniku kolizji na drogach. Należy jednak zaznaczyć, że planowane działania mają charakter lokalny stąd oddziaływanie także będzie miejscowe. Poprzez związaną z realizacją inwestycji koniecznością wycinki drzew, mogą zostać zniszczone siedliska ptaków, może zostać zakłócony przebieg szlaków migracyjnych nietoperzy.
- Silna antropopresja na tereny cenne przyrodniczo, która związana jest z zajmowaniem terenów pod zabudowę mieszkaniową, jak również lokowanie terenów przemysłowych. Brak planów zagospodarowania przestrzennego powoduje że brak jest trwałej strategii w ochronie cennych obszarów, co może skutkować licznymi przypadkami przeznaczenia tych terenów na inne cele. Zagrożenie stanowią także elementy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej przecinające tereny cenne przyrodniczo. Infrastruktura taka w szczególności drogi stanowią barierę dla przemieszczających się zwierząt, zagrożenie dla ich życia lub powodują zmianę ich tras migracyjnych.
- Negatywne skutki mogą mieć też niewłaściwie przeprowadzone zabiegi pielęgnacyjne terenów zieleni. Zwiększenie ruchu turystycznego i intensywnej penetracji terenów cennych przyrodniczo, może mieć oddziaływanie negatywne.

Działania

Niezbędne jest całościowe ujmowanie w procedurze planowania przestrzennego gmin i dokumentach planistycznych problematyki ochrony przyrody, w tym gatunków chronionych.

Stan drzew będących pomnikami przyrody winien być zdiagnozowany, a drzewa w zależności od potrzeb poddane zabiegom pielęgnacyjnym, zapewniającym ich utrzymanie w odpowiednim stanie fitosanitarnym. W dalszym ciągu należy utrzymać, ale też wzbogacić o nowe obszary zieleni urządzonej, zwłaszcza wzdłuż ulic i dróg, a także poza granicami miejscowości.

Zakłada się ochronę istniejących zadrzewień, zalesień, pastwisk, łąk położonych głównie wzdłuż cieków wodnych i rzek oraz istniejących śródpolnych siedlisk przyrodniczych. Ustala się ochronę terenów zielonych jako korytarzy ekologicznych do ochrony rodzimej fauny i flory.

Ochrona różnorodności biologicznej polega na ochronie zasobów przyrody i krajobrazu, niezależnie od formalnego statusu ochronnego tych terenów i sposobu ich użytkowania.

Realizacja wielu przedsięwzięć związana jest z negatywnym oddziaływaniem na środowisko przyrodnicze. W celu ich eliminacji lub minimalizacji przewiduje się przede wszystkim następujące środki zapobiegające, ograniczające oraz kompensujące negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze:

- wybranie optymalnego wariantu lokalizacji przedsięwzięcia z punktu widzenia ochrony przyrody i zrównoważonego rozwoju,
- analiza funkcji terenów sąsiadujących ze sobą pod względem oddziaływania na tereny przyrodniczo cenne,
- planowanie terenów o funkcjach izolacyjnych lub buforowych między terenami o funkcjach mieszkaniowych lub usługowo-przemysłowych a terenami przyrodniczo cennymi,
- przeprowadzenie inwentaryzacji przed wykonaniem prac związanych m.in. z termomodernizacją budynków, pod kątem występowania ptaków, w tym jerzyka (*Apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*) oraz nietoperzy,
- wprowadzanie ograniczeń zabudowy lub zakazów zabudowy w miejscach najcenniejszych pod względem przyrodniczym,
- dobór gatunków dostosowanych do wymogów siedliska,
- dobór gatunków pod względem wielkości i możliwych kolizji z istniejącymi zabudowaniami i infrastrukturą techniczną,
- unikanie stosowania gatunków obcych, zwłaszcza uznanych za inwazyjne,
- szczegółowa analiza lokalizacji przedsięwzięcia,
- wybranie właściwego projektu uwzględniającego potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak również na etapie eksploatacji każdej inwestycji,
- zminimalizowaniu ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu,
- prowadzenie prac budowlanych i rozbiórkowych w porze dziennej,
- prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin, maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- przenoszenie zagrożonych siedlisk i tworzenie nowych,
- zabezpieczanie budowy przed wtargnięciem zwierząt,
- tworzenie nowych szlaków migracji zwierząt,
- tworzenie nowych nasadzeń zwabiających zwierzęta,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu, wegetacji, okresów lęgowych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

5.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

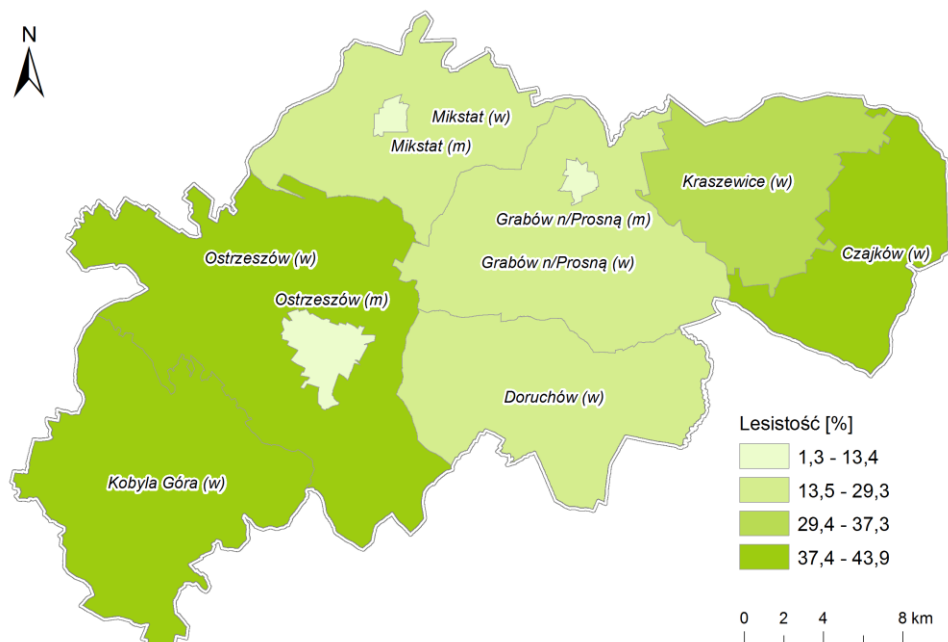
Powierzchnia lasów położonych na terenie powiatu ostrzeszowskiego wynosi 26 872,52 ha, lesistość powiatu – 34,8%. Dla porównania lesistość województwa 25,7%, a kraju 29,3%.

Zdecydowana większość lasów, tj. 18 454,71 ha jest własnością Skarbu Państwa. Do prywatnych właścicieli należy 8 417,81 ha lasów. Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa sprawuje starosta, który gospodarkę leśną prowadzi na podstawie uproszczonego planu urządzenia lasu lub inwentaryzacji stanu lasu. Na podstawie zawartych porozumień Starosta powierza nadleśnictwom nadzór nad gospodarką leśną dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

Lasy na terenie powiatu rozłożone są nierównomiernie. Największą lesistością odznacza się część zachodnia powiatu, w szczególności gminy: Kobyła Góra (43,9%) i Ostrzeszów (39,5%) oraz wschodnie krańce powiatu na terenie gminy Czajków (43,2%). Natomiast najniższą lesistością - część środkowa powiatu, gmina Grabów n. Prosną (22,4%).

Cały obszar powiatu leży w granicy Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu, które wchodzi w skład Nadleśnictw: Przedborów, Antonin, Syców i Taczanów.

Rysunek 8 Lesistość jednostek administracyjnych powiatu ostrzeszowskiego w 2016 r.

Źródło: opracowano na podstawie danych z GUS BDL wg stanu na koniec 2016 r.

Istotnego znaczenia dla rozwoju lasów tego obszaru mają przebiegające w okolicy północne granice występowania kilku gatunków drzew lasotwórczych tj. świerka pospolitego, jodły pospolitej, czy buka zwyczajnego. W wyniku wielowiekowej ekspansji rolnictwa na tereny leśne zachowały się głównie na najuboższych glebach, a przeważa tutaj sosna zwyczajna, która ma małe wymagania siedliskowe. Najczęściej występującym siedliskiem jest bór świeży, którego udział w powierzchni stanowi ponad 48%, w dalszej kolejności znajduje się bór mieszany wilgotny (20%) i bór wilgotny (7%).

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego ponad 2 tys. ha lasów pełni rolę lasów ochronnych, co stanowi ok. 8% powierzchni leśnej powiatu. Na analizowanym obszarze wyróżniono kompleksy leśne o następujących kategoriach ochronności: glebochronne, wodochronne, cennych fragmentów rodzimej przyrody, ochronne bociana czarnego w Leśnictwie Bałdowice, drzewostanów nasiennych, w granicach miast.

Nadleśnictwa w ramach swej działalności prowadzą zalesienia i odnowienia lasów. Efektem prowadzonych zalesień jest powstanie nowej uprawy leśnej. Zalesiając wprowadzany jest las na grunt, który wcześniej lasem nie był. Zalesienie gruntów zwłaszcza niskich klas bonitacyjnych podnosi ich wartość ekonomiczną, zwiększa udział lasów, a ściśle określone sposoby zakładania upraw leśnych i dobór gatunków drzew, wpływają korzystnie na zwiększenie bioróżnorodności. Przed realizacją zalesień należy przeprowadzić rozpoznanie przyrodnicze terenu w celu wykluczenia zalesień na obszarach wyróżniających się różnorodnością biologiczną np. murawy kserotermiczne lub stanowiące siedliska gatunków chronionych rzadkich i zagrożonych wyginięciem tj. gniewosz płamisty. Prace odnowieniowe polegają na ponownym wprowadzeniu roślinności leśnej na gruncie będącym niedawno również lasem.

W latach 2013-2016 wprowadzono zalesienia na powierzchni 2 ha. W tym czasie powierzchnia odnowień lasu wyniosła ok. 577 ha.

Tabela 3 Powierzchnia odnowień lasów na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Powierzchnia zalesień [ha]					
Lp.	Nadleśnictwo	2013	2014	2015	2016
1.	Przedborów	107	119	93	80
2.	Syców	24,57	33,12	41,16	32,82
3.	Antonin	20,91	0,53	19,59	3,35
4.	Taczanów	0	0	2,45	0

Źródło: Nadleśnictwa

5.2.1. Zagrożenia dla lasów

Największe oddziaływanie na środowisko przyrodnicze związane jest z działalnością człowieka. Lasy na terenie powiatu poddane są silnym oddziaływaniom związanym z ich wykorzystaniem na cele rekreacyjno – wypoczynkowe, przy czym oddziaływanie to nie dotyczy jedynie wyznaczonych szlaków i duktów leśnych. Osobny problem stanowi nielegalne pozyskiwanie drewna na opał, choinek i stroiszu oraz nielegalna zrywka wartościowych drzew na cele tartaczne (tarcica, okleiny). Drzewa są niekiedy niszczone poprzez nacinanie ich kory. Poważny problem stanowi także zaśmiecanie lasów przez okolicznych mieszkańców i turystów, powstawanie dzikich wysypisk śmieci i gruzu.

Zagrożeniem dla składu gatunkowego drzew stanowią szkodniki i pasożyty, które wywołują choroby, przede wszystkim w przypadku gdy posadzonych monokultur, które sprzyjają ich rozprzestrzenianiu. Zapobiega się temu zjawisku poprzez wprowadzania do zalesień domieszek innych gatunków drzew.

Zanieczyszczenia powietrza pochodzenia przemysłowego oraz komunikacyjnego. Negatywny wpływ na drzewa ma niewątpliwie zanieczyszczenie powietrza, które niszczy tkanki roślin lub wpływa na ograniczenie fotosyntezy. W większym stopniu dotyka on drzew iglastych. Jego wpływ jest większy w pobliżu tras komunikacyjnych oraz ośrodków przemysłowych.

Wypalanie traw w pobliżu lasów z uwagi na rolniczy charakter powiatu to kolejne zagrożenie. Innym zagrożeniem jest niewłaściwa gospodarka leśna czy ruch turystyczny. Aby zmniejszyć prawdopodobieństwo wystąpienia pożaru zaleca się przeprowadzanie akcji mających na celu edukację ludności w zakresie przeciwdziałania pożarom.

Działania

Główne kierunki działań prowadzonej gospodarki leśnej związane są z zachowaniem trwałości lasu oraz jego różnorodności biologicznej. Prowadzenie wycinki drzew w taki sposób aby możliwe było naturalne odnowienie się pozostałych drzew. Prowadzenie upraw, z reguły tam gdzie odnowienie naturalne nie jest możliwe lub daje gorsze efekty. Zalesianie także obszarów porolnych i nieużytków. Wszystkie drzewostany powinny podlegać pielęgnacji i ochronie.

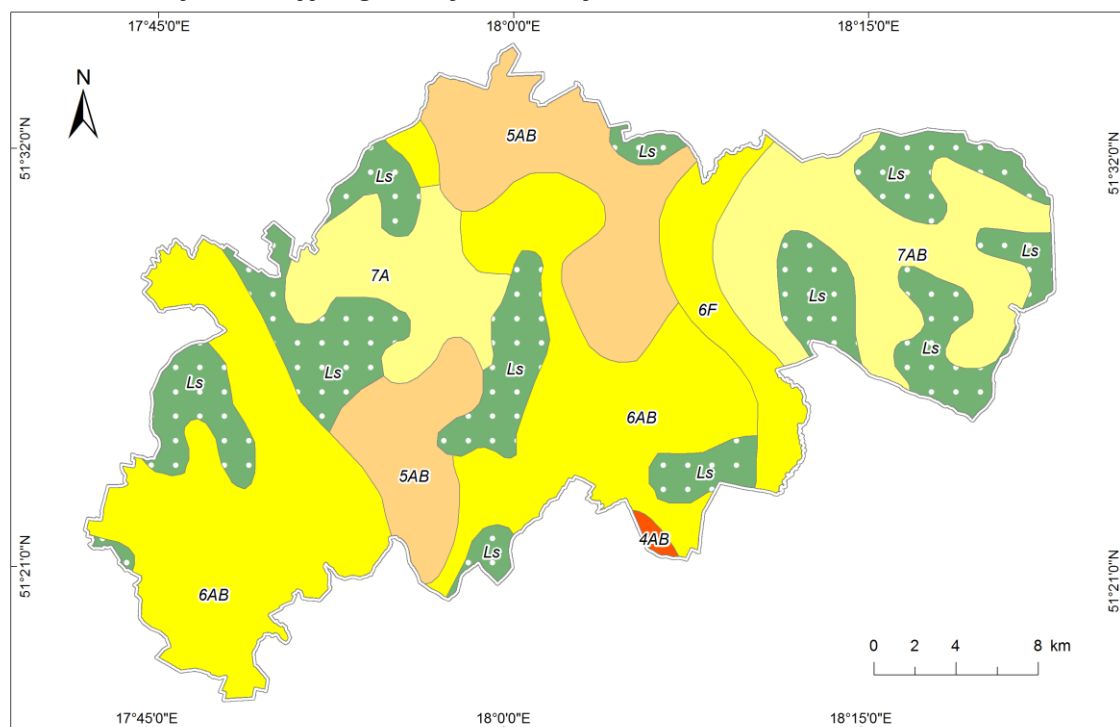
W ramach gospodarki leśnej prowadzi się przebudowę części drzewostanów. Celem tej przebudowy jest osiągnięcie optymalnego dostosowania składu gatunkowego drzewostanów do występujących siedlisk.

Niezbędna jest prawidłowo prowadzona gospodarka leśna, która pozwoli na osiągnięcie trwałych korzyści w zakresie ochrony przed zmianami klimatu. Szczególnie istotnym celem powinno być zatem dalsze zwiększenie lesistości powiatu poprzez systematyczne zalesianie.

5.3. Ochrona powierzchni ziemi

Gleby powiatu związane są ściśle z rodzajem podłoża, typem klimatu, ukształtowaniem powierzchni, stosunkami wodnymi, roślinnością oraz gospodarką ludzką. Spośród wymienionych szczególnie znaczenie ma biosfera – bakterie, grzyby, porosty, mchy, rośliny wyższe i zwierzęta. Fizyczno-chemiczne i biologiczne właściwości gleby decydują o zdolności magazynowania wody i powietrza oraz żyzności, która jest najistotniejszą cechą gleby z gospodarczego punktu widzenia. Większość terenu powiatu ostrzeszowskiego posiada gleby lekkie i bardzo lekkie, reprezentowane przez gleby brunatne wytworzone z glin i piasków gliniastych i pseudobielicowe wytworzone z piasków gliniastych. Wzdłuż koryt rzecznych występują gleby bagienne – torfowe. Lokalnie na podłożu piaszczystym występują gleby murszowe, czarne ziemie i mady. Pod względem rolniczej przydatności dominują kompleksy żytne, a wśród nich największy udział mają kompleksy 6 – żytne słaby i 7 – żytne bardzo słaby. Obszar powiatu charakteryzuje się glebami średniej (III i IV klasa bonitacyjna) i niskiej (V - VI klasa bonitacyjna) jakości. Brak jest gleb o wysokiej jakości tj. I i II klasy bonitacyjnej.

Rysunek 16. Klasy bonitacyjne gleb użytków rolnych

Objaśnienia:

Przydatność rolnicza gleb:		kompleks żytni słaby (6)		granica powiatu ostrzeszowskiego
		kompleks żytni bardzo dobry (4)		kompleks żytni bardzo słaby (7)
		kompleks żytni dobry (5)		lasy

Źródło: opracowano na podstawie Mapy glebowo-rolniczej Polski, IUNG w Puławach, Wydawnictwa Geologiczne

Badania gleb dla potrzeb doradztwa nawozowego w zakresie zakwaszenia (odczyn) i zawartości makroelementów tj. fosforu, potasu i magnezu wykonywane są przez Okręgową Stację Chemiczno Rolniczą w Poznaniu. Ponadto na zlecenie poszczególnych starostw powiatowych Stacje zajmują się oceną stopnia zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi i siarką.

W latach 2015-2016 na zlecenie indywidualnych rolników z terenu powiatu przeprowadzono badania gleb na powierzchni 1 384 ha użytków rolnych, skąd pobrano łącznie 618 próbek.

Jednym z podstawowych wskaźników oceny gleb jest ich odczyn. Zależy on od rodzaju skały macierzystej, składu granulometrycznego gleby, warunków przyrodniczych oraz zabiegów agrotechnicznych. W przebadanych próbkach stwierdzono ok. 85% gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych (odczyn pH poniżej 5,5). Odczyn środowiska glebowego wpływa w znacznym stopniu na życie roślin, mikroorganizmów i fauny glebowej. Decyduje tym samym o aktywności biologicznej gleby. Częściej spotykane kwaśne odczyny gleb, powodują obniżanie plonowania roślin jak również ułatwiają przyswajanie przez rośliny metali ciężkich. Z odczynem gleb ściśle związana jest potrzeba ich wapnowania. Wapnowanie poprawia właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne gleb, jest zabiegiem agrotechnicznym. Według badań OSChR około 66% użytków rolnych powiatu wymaga wapnowania w stopniu koniecznym i potrzebnym. Natomiast dla 14% przebadanych gleb nie dostrzeżono potrzeby wapnowania.

Tabela 4 Wyniki badań odczynu gleby i potrzeby ich wapnowania na terenie powiatu ostrzeszowskiego w latach 2015-2016

Powiat ostrzeszowski			
Odczyn	%	Potrzeby wapnowania	%
Bardzo kwaśny	46	Konieczne	44
Kwaśny	39	Potrzebne	22
Lekko kwaśny	13	Wskazane	19
Obojętny	2	Ograniczone	8

Zasadowy	1	Zbędne	6
----------	---	--------	---

Źródło: Na podstawie danych z OSCh-R w Poznaniu

Zawartość w glebie przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu jest ważnym wskaźnikiem pozwalającym ustalić poziom racjonalnego nawożenia. Procentowy udział zbadanych próbek gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu (P_2O_5) na terenie powiatu dla użytków rolnych wynosił 25%, natomiast bardzo wysoką i wysoką zawartość fosforu wykryto w 47% próbek. Gleby o niskiej i bardzo niskiej zasobności w P_2O_5 wymagają intensywnego nawożenia tym składnikiem zależnie od składu granulometrycznego i pH gleby oraz poszczególnych gatunków roślin.

Udział gleb o zawartości potasu (K_2O) bardzo niskiej i niskiej wynosił 68%, a wysokiej i bardzo wysokiej 11%. Gleby o bardzo niskiej, niskiej i średniej zasobności w przyswajalny potas wymagają stosowania zwiększonych dawek tego składnika w postaci nawożenia mineralnego.

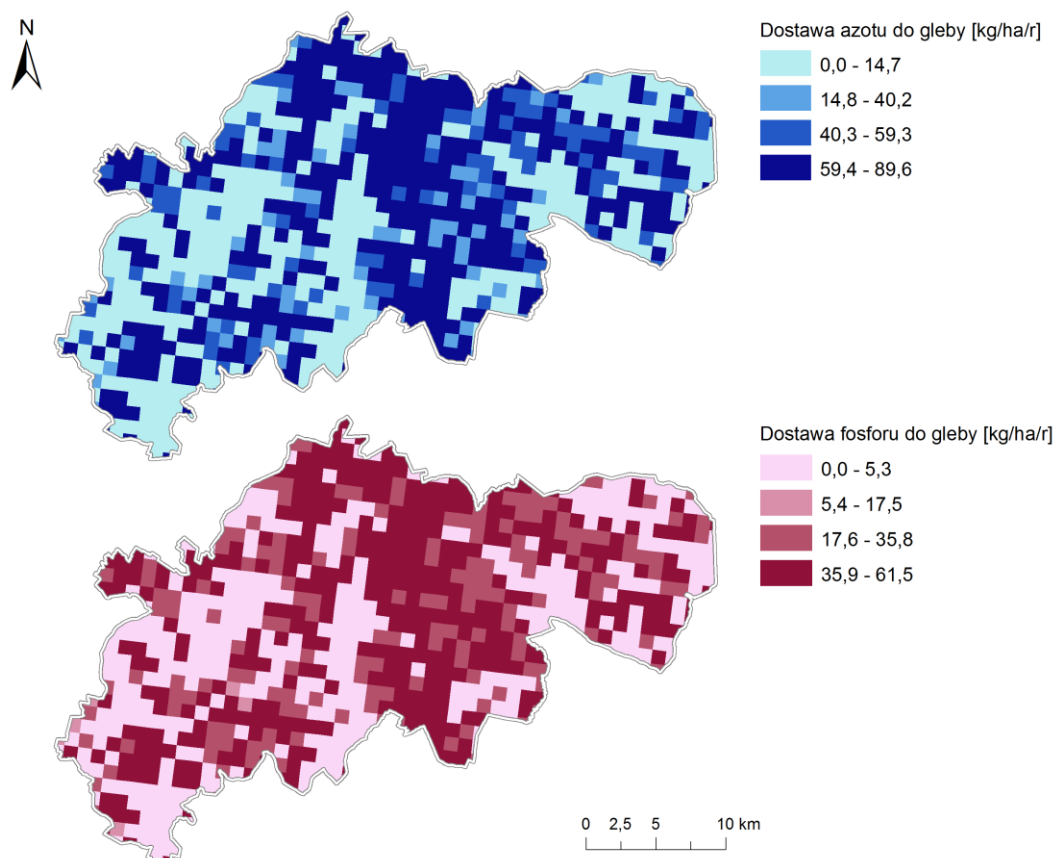
Zasobność gleb powiatu ostrzeszowskiego w magnez jest przeciętna, odsetek gleb wskazujących nadmiar tego składnika wystąpił w 33% próbek. Bardzo niską i niską zawartość magnezu stwierdzono w 37% próbek.

Tabela 5 Wyniki badań zasobności gleby w makroelementy w przebadanych próbkach gleb na terenie powiatu ostrzeszowskiego w latach 2015-2016

Powiat ostrzeszowski					
Zawartość fosforu	%	Zawartość potasu	%	Zawartość magnezu	%
Bardzo niska	6	Bardzo niska	23	Bardzo niska	17
Niska	19	Niska	45	Niska	20
Średnia	28	Średnia	20	Średnia	29
Wysoka	29	Wysoka	5	Wysoka	14
Bardzo wysoka	18	Bardzo wysoka	6	Bardzo wysoka	19

Źródło: Na podstawie danych z OSCh-R w Poznaniu

Rysunek 9 Dostawa azotu i fosforu do gleb na terenie powiatu ostrzeszowskiego (modelowanie)

Źródło: opracowano na podstawie wyników badań Schouten A., Oudendag D. 2012: Calculation of nutrient load (N and P) for Europe on the basis of HSMU's, European Commission JRC, AFOLU Geo-Land CIS-water project.

Niedobór fosforu powoduje zahamowanie wzrostu łodyg i liści, karłowacenie roślin, słaby rozwój kwiatów; nie wytwarzają się prawidłowo nasiona. Rośliny stają się drobne, strzeliste, o cienkich łodygach i słabym systemie korzeniowym. Zwalnia się proces ukorzenia i krzewienia rośliny. Ograniczone jest kwitnienie, tworzy się mniej nasion i owoców o gorszej jakości, a przy głębokim niedoborze roślina nie wytwarza nasion i owoców.

Potas jest niezbędny dla produkcji cukru w liściach, jego transportu do korzenia i magazynowania. Reguluje gospodarką wodną, dzięki czemu roślina traci mniej wody podczas parowania, a produkcja suchej masy zostaje zwiększona.

Niedobór magnezu podczas wzrostu roślin powoduje spadek jakości i obniżenie plonów.

Pośród wszystkich składników pokarmowych pobieranych przez rośliny najważniejsze znaczenie ma azot. Nawozy azotowe wpływają bowiem na intensywny wzrost i rozwój roślin, zwiększając ich masę zieloną oraz plon nasion. Stosowane niewłaściwie, np. zbyt późno lub w zbyt dużych dawkach, mogą zmniejszać zimotrwałość roślin ozimych czy opóźniać dojrzewanie roślin. Niedobór zaś azotu w glebie hamuje wzrost roślin i zmniejsza zawartość w nich chlorofilu, co powoduje zmniejszenie plonu. Niekorzystne dla środowiska jest nagromadzenie w glebie dużej ilości azotu mineralnego, zwłaszcza azotanów. Na zawartość azotanów w roślinach i w wodach decydujący wpływ ma poziom nawożenia azotem. Nawożenie w dawkach optymalnych nie powoduje zmian w środowisku glebowym, natomiast stosowanie dużych dawek nawozów azotowych wpływa na skażenie roślin i wód azotanami. Przedostające się do wody duże ilości związków azotu i fosforu mogą wywołać eutrofizację wód. Następuje wtedy przyspieszony rozwój fitoplanktonu i roślin nadbrzeżnych w zbiornikach wodnych. W takim przypadku może dojść do tzw. zakwitnięcia wody, czyli intensywnego rozwoju glonów. W takich warunkach następuje ograniczenie ilości tlenu w wodzie, zmniejszenie ilości ryb, zmniejszenie przejrzystości wody i rozkład dużej ilości powstałej biomasy.⁶

5.3.1. Zagrożenia dla gleb

Największym zagrożeniem dla gleb są nielegalne wysypiska odpadów, proces przekształcania gruntów rolnych pod zabudowę w związku z rozbudową zabudowy mieszkaniowej.

Znaczący wpływ na jakość gleb ma gospodarka rolna. W gospodarce rolnej istotne znaczenie dla jakości gleb ma dobór roślin uprawnych, częstotliwość wykonywania orki oraz innych zabiegów agrotechnicznych. Rośliny wieloletnie np. trawy, lucerna zabezpieczają przed spływem powierzchniowym i wymywaniem gleb. Mniej skuteczną ochronę stanowią rośliny ozime np. żyto, rzepak, jeszcze mniejszą zboża jare. Większość mineralnych nawozów azotowych stosowanych w rolnictwie wpływa zakwaszając na glebę, przyczyniając się do pogorszenia jej struktury i warunków powietrzno – wodnych. Ogranicza to rozwój roślin i prowadzi do spadku plonów, sprzyja wymywaniu wapna i magnezu, i uaktywnieniu pierwiastków toksycznych np. glinu i manganu. Na zakwaszenie gleb wpływa również intensyfikacja rolnictwa, związana z usuwaniem masy roślinnej z ziemi. Kwaśne gleby mają niewielką możliwość przeciwdziałania gwałtownym zmianom odczynu, ponieważ ich zdolność buforująca jest zbyt mała dla zneutralizowania wzrostu stężenia jonów wodorowych.

Nadmierne nawożenie gleb azotem mineralnym może przyczynić się do powstawania w glebie związków nitrozytowych i skażenia środowiska nitrozo-aminami.

Rolnictwo a zwłaszcza przemysłowa hodowla zwierząt jest jednym z głównych źródeł zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego. Intensywny chów zwierząt gospodarskich nadmiernie obciąża środowisko odchodami. Ciekły odpad z produkcji trzody chlewnej, czyli tzw. gnojowica, stanowi cenny nawóz o wysokiej zawartości składników mineralnych. Jednak jej niewłaściwe składowanie, wylanie i utylizowanie może przyczynić się do skażenia powietrza, wody i gleby.

Emisja pyłów pochodzących z motoryzacji powoduje zanieczyszczenie gleb głównie ołowiem i tlenkami azotu. W miarę upływu czasu następuje znaczna ich kumulacja w glebach bezpośrednio przyległych do dróg.

Posypywanie nawierzchni dróg solami powoduje silne zasolenie gleb i gruntów w pobliżu szlaków komunikacyjnych.

Działania

⁶ Źródło: <http://www.ppr.pl/arttykul-nawozy-azotowe-86235-dzial-3702.php>

W celu ochrony gleb przed degradacją niezbędne jest racjonalne wykorzystanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin oraz preferowanie nawozów naturalnych np. obornika oraz wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (KDPR).

5.4. Ochrona zasobów geologicznych

Ukształtowanie powierzchni oraz budowa geologiczna powoduje iż głównymi surowcami są kruszywa a także złoża torfu i gytii. Przy granicy z powiatem wierszowskim wstępnie rozpoznano zasoby węgla brunatnego, natomiast przy granicy z powiatem ostrowskim zaniechano wydobycia gazu ziemnego i ropy naftowej. Znaczenie gospodarcze posiadają pokłady piasków i żwirów, które występują głównie na terenie gminy Mikstat w złożach Kaliszkowice i Kotłów, w gminie Kraszewice w złożach Jażwiny, w gminie Doruchów w złożach Tokarzew oraz w gminie Czajków w złożach Muchy. Na terenie powiatu występują również złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej oraz surowce szklarskie.

Udokumentowane zasoby złóż kopalin na terenie powiatu ostrzeszowskiego według opracowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny *Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31.12.2016 r.* znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 6 Zasoby złóż naturalnych na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
W ę g i e l b r u n a t n y				
Węglewice	P	49 983	-	-
Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
P i a s k i i ż w i r y				
Jażwiny*	E	208	-	66
Jażwiny II	E	205	-	55
Jażwiny III	E	254	-	12
Jażwiny IV	E	245	-	37
Jażwiny V	E	323	-	1
Jażwiny VI	E	254	-	3
Jażwiny VII	E	396	-	17
Jażwiny VIII	E	156	-	19
Kaliszkowice I	E	316	-	8
Kaliszkowice II	E	261	-	11
Kaliszkowice III	E	310	-	20
Kaliszkowice IV	R	262	-	-
Kotłów	E	83	-	1
Kotłów II	E	58	-	2
Muchy 2	Z	109	-	-
Muchy 3	R	235	-	-
Muchy 3-DJ	T	202	-	-
Muchy 4	E	46	-	50
Muchy 4-DJ	R	170	-	-
Muchy 5	E	174	-	32
Muchy 6	E	114	-	31
Muchy I	E	38	-	20
Muchy II	E	271	-	10
Muchy /Salomony/	Z	675	-	-
Myślniew	R	149	-	-
Pisarzowice*	R	47	-	-
Pisarzowice II*	E	54	-	5
Rogaszyce	Z	1 087	-	-
Rogaszyce III	T	104	104	-
Rogaszyce IV	E	32	-	3
Rogaszyce V	E	91	-	10
Rogaszyce VI	E	383	383	54
Rogaszyce VII	R	1 403	1 403	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Tokarzew II	R	261	-	-
Tokarzew IX*	R	154	-	-
Tokarzew V	T	12	-	-
Tokarzew VI	Z	24	-	-
Tokarzew VII	R	122	-	-
Tokarzew VIII	E	130	130	53
Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. t m ³)		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
S u r o w c e i l a s t e c e r a m i k i b u d o w l a n e j				
Bierzów	R	93	-	-
Budy Olszyna	Z	1 364	-	-
Budy Olszyna II	Z	tylko pzb.	-	-
Kłapki III	T	58	-	-
Mikstat	Z	174	-	-
Mikstat Cegielnia	Z	17	-	-
Ostrzeszów	Z	1 315	-	-
Ostrzeszów – Wieluńska	Z	-	-	-
Rojów	Z	70	-	-
Rojów 2	E	63	-	4
Rojów I	E	49	-	2
Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
S u r o w c e s z k l a r s k i e				
Olszyna	P	1.40	-	-

* - złoża zawierające piasek ze żwirem

E- złoża zagospodarowane, eksploatowane

P – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie

R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo,

T- złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

Z - złoża zaniechane

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

Starosta udziela koncesji na wydobywanie kopaliny z obszaru udokumentowanego złoża o powierzchni nie przekraczającej 2 ha i wydobywania nie przekraczającego 20 000 m³ na rok, a działalność będzie prowadzona metodą odkrywkową oraz bez użycia środków strzałowych. Na większe powierzchnie złoża koncesji udziela Marszałek Województwa. Ponadto Marszałek Województwa udziela koncesji dla złóż o powierzchni poniżej 2 ha, w przypadku, kiedy planowane wydobywanie przekracza 20 000 m³ na rok.

Koncesji na wydobywanie kopalni ze złóż - węglowodorów, węgla kamiennego, metanu występującego jako kopalina towarzysząca, węgla brunatnego, rud metali z wyjątkiem darniowych rud żelaza, metali w stanie rodzimym, rud pierwiastków promieniotwórczych, siarki rodzimej, soli kamiennej, soli potasowej, soli potasowo-magnezowej, gipsu i anhydrytu, kamieni szlachetnych udziela Minister Środowiska.

Legalna eksploatacja złóż kopalni daje szansę na zminimalizowanie strat w środowisku i właściwą rekultywację terenu.

Obecnie obowiązują 32 koncesje na eksploatację kopalni na terenie powiatu, wydane przez Starostę Powiatu Ostrzeszowskiego oraz koncesje udzielone przez organ administracji geologicznej stopnia wojewódzkiego (tj. Wojewodę Wielkopolskiego dla koncesji udzielonych do 31 grudnia 2005 r. i Marszałka Województwa Wielkopolskiego dla koncesji udzielonych po 1 stycznia 2006 r.).

Tabela 7 Wykaz obowiązujących koncesji na eksploatację kopalni na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Lp.	Nazwa złoża/ położenie	Położenie/ gmina	Powierzchnia objęta eksploatacją [ha]	Rodzaj kopaliny	Numer decyzji koncesyjnej, data wydania	Termin ważności koncesji
Koncesje udzielone przez Starostę Powiatu Ostrzeszowskiego						

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

1.	Tokarzew V	Doruchów	1,06	Kruszywo naturalne	OS 7521/15/06	2016
2.	Tokarzew VII	Doruchów	1,9	Kruszywo naturalne	BŚ 6522.4.7.2012	2022
3.	Tokarzew IX	Doruchów	1,55	Kruszywo naturalne	BŚ 6522.02.2017 z 18.07.2017r	2026
4.	Rogaszyce IV	Ostrzeszów	1,15	Kruszywo naturalne	OS.6522.1.2012 z 24.04.2012	2017
5.	Końców	Mikstat	1,2	Kruszywo naturalne	OS 6522.3.6.2011 z 16.09.2011	2023
6.	Końców II	Mikstat	0,7	Kruszywo naturalne	OS 6522.4.2012 z 13.08.2012	2022
7.	Kaliszkowice I	Mikstat	1,7	Kruszywo naturalne	OS 7521-VII/4/2010 z 27.10.2010	2020
8.	Kaliszkowice II	Mikstat	1,7	Kruszywo naturalne	OS 7521-VI/4/10 z 27.10.2010	2020
9.	Kaliszkowice III	Mikstat	1,9	Kruszywo naturalne	OS 6522.1.6.2011 z 20.12.2011	2021
10.	Kaliszkowice V	Mikstat	1,9	Kruszywo naturalne	BŚ 6522.03.2017 z 22.08.2017r.	.2026
11.	Muchy 1	Czajków	0,8	Kruszywo naturalne	OS 7521-V/5/09 z 19.03.2009	2019
12.	Muchy 3 DJ	Czajków	0,9	Kruszywo naturalne	OS 7521-IX/11/2010 z 02.03.2010	2019
13.	Muchy 4 DJ	Czajków	0,9	Kruszywo naturalne	OS 6522.2.2012 Z 31.05.2012r	2022
14.	MUCHY 4	Czajków	0,7	Kruszywo naturalne	OS 6522.3.2013 Z 10.04.2013r	2025
15.	MUCHY 5	Czajków	1,66	Kruszywo naturalne	OS 6522.1.2014 Z 15.07.2014r.	2024
16.	MUCHY 6	Czajków	1,12	Kruszywo naturalne	OS 6522.3.2015 z 12.03.2015	2025
17.	Muchy II	Czajków	1,99	Kruszywo naturalne	OS 6522.7.1.2012 z 04.01.2012	2021
18.	JAŻWINY I	Kraszewice	1,98	Kruszywo naturalne	OS 7521-III/7/09 z 01.07.2009r.	2019
19.	JAŻWINY II	Kraszewice	1,99	Kruszywo naturalne	OS 7521-III-1/7/2010 z 01.04.2010r	2020
20.	JAŻWINY III	Kraszewice	1,98	Kruszywo naturalne	OS 7521-VIII/6/2010 z 19.08.2010r	2021
21.	JAŻWINY IV	Kraszewice	1,97	Kruszywo naturalne	OS 6522.6.3.2011 z 28.10.2011r	2019
22.	JAŻWINY V	Kraszewice	1,89	Kruszywo naturalne	OS 6522.9.2013 z	2028
23.	JAŻWINY VI	Kraszewice	1,65	Kruszywo naturalne	OS 6522.2.2014	2022
24.	JAŻWINY VII	Kraszewice	1,9	Kruszywo naturalne	OS 6522.3.2014 z 09.10.2014r.	2023
25.	JAŻWINY VIII	Kraszewice	1,00	Kruszywo naturalne	OS.6522.2.2015	2025
26.	Rojów 2	Ostrzeszów	1,86	Kopaliny ilaste	OS 6522.4.2013 z 11.06.2013r	2023
27.	Klapki III	Grabów n/Prosną	1,22	Kopaliny ilaste	OS 7521 -I/7/07 z 07.04.2007r	2021
28.	PISARZOWICE II	Kobyła Góra	1,3	Kruszywo naturalne	OS 6522.23.2011 z 14.03.2011 r	2023
Koncesje udzielone przez organ administracji geologicznej stopnia wojewódzkiego						
1.	„Rogaszyce III”	Ostrzeszów	3,3577	kruszywo naturalne	OS-Ka-IV-75121/1/99 z dnia 4 marca 1999 r.	31 grudnia 2020 r.
2.	„Rogaszyce VI”	Ostrzeszów	3,1733	kruszywo naturalne	DSR-I.7422.29.2015 z dnia 20 maja 2015r.	31 grudnia 2025 r.
3.	„Rogaszyce VII”		6,0261	kruszywo	DSR-	31 grudnia

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

		Ostrzeszów		naturalne	I.7422.41.2015 z dnia 18 czerwca 2015r.	2034 r.
4.	„Tokarzew VIII”	Doruchów	3,3577	kruszywo naturalne	DSR-I.7422.69.2015 z dnia 6 października 2015r.	31 grudnia 2020 r.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrzeszowie, Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego

Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161) w odniesieniu do działalności górniczej, starosta po wcześniejszym uzyskaniu opinii właściwego dyrektora okręgowego urzędu górniczego wydaje decyzje o uznaniu rekultywacji za zakończoną. W latach 2015-2016 Starosta Powiatu Ostrzeszowskiego nie wydawał tego typu decyzji. Na rekultywację i zagospodarowanie po eksploatacji kruszywa oczekują następujące złoża:

Tokarzew V , dz. nr ewid. 154/1 , obręb Tokarzew, gm. Doruchów,

- Muchy II , dz. nr ewid. 825/1 i 826/1 , obręb Muchy , gm. Czajków,
- Jażwiny V, dz. nr ewid. 117, 118/4 i 22, obręb Nieszkodnia, gm. Kraszewice,
- Rogaszyce V, dz. nr ewid. 1066 i 1067, obręb Rogaszyce, gm. Ostrzeszów,
- Kaliszkowice I i II, dz. nr ewid. 504 i 1219, obręb Kaliszkowice Kaliskie, gm. Mikstat,
- Kotłów II, dz. nr ewid. 75/1, obręb Kotłów, gm. Mikstat,
- Kotłów , dz. nr ewid. 365, obręb Kotłów, gm. Mikstat,
- Jażwiny III, dz. nr ewid. 90, obręb Nieszkodnia, gm. Kraszewice,
- Jażwiny i Jażwiny II, dz. nr 100/1, 101, 102, 103, 106/3, obręb Nieszkodnia, Kraszewice,
- Kaliszkowice III, dz. nr ewid. 512, obręb Kaliszkowice Kaliskie, gm. Mikstat,
- Rogaszyce VI, dz. nr ewid. 1062 i 1066, obręb Rogaszyce, gm. Ostrzeszów,
- Muchy IV, dz. nr ewid. 671 i 672, obręb Muchy, gm. Czajków.

5.4.1. Zagrożenia dla zasobów naturalnych

Eksploatacja surowców mineralnych na terenie powiatu ma niewielki wpływ na środowisko, ponieważ obejmuje niewielkie obszary i skala przekształceń terenu jest nieznaczna. Kształtowanie polityki w zakresie ich zagospodarowania wymaga wspólnych działań podmiotów gospodarczych, samorządów lokalnych oraz organów administracji publicznej. Działania zaradcze mogą dotyczyć racjonalnego wydobycia oraz przywracania terenu do stanu naturalnego po zakończonej eksploatacji.

5.5. Ochrona powietrza atmosferycznego

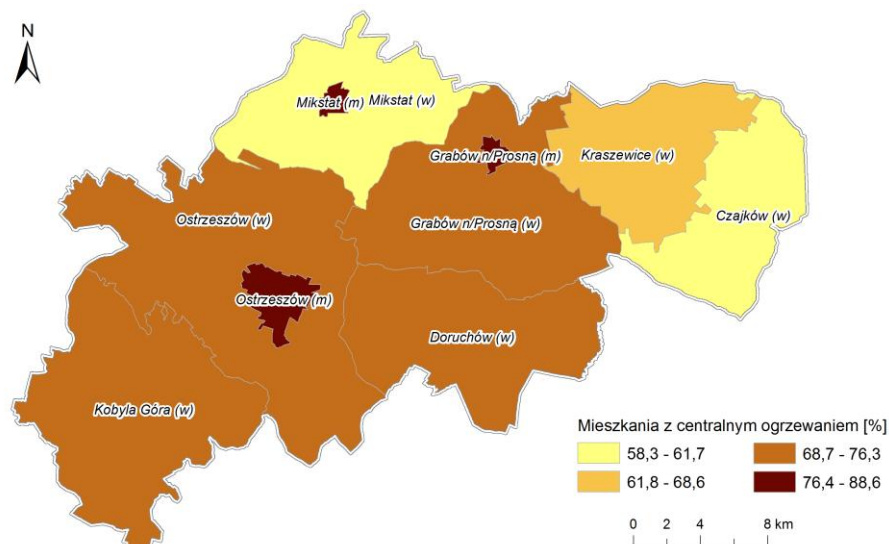
5.5.1. Zaopatrzenie mieszkańców w ciepło oraz gaz sieciowy

Według danych GUS BDL, z końcem 2015 r. na terenie powiatu funkcjonowało 35 kotłowni, w tym 24 na terenach miejskich, a 11 na terenach wiejskich. Długość przesyłowej sieci ciepłej wynosiła 9,1 km, natomiast długość sieci ciepłej przyłączy do budynków i innych obiektów 3,8 km. Sieć przesyłowa funkcjonuje tylko na terenie miasta Ostrzeszów. System ciepłowniczy zarządzany jest przez Zakład Energetyki Ciepłej Spółka z o.o., którego właścicielem jest Miasto i Gmina Ostrzeszów. Na terenach wiejskich znajdują się również kotłownie lokalne, zaopatrujące w ciepło odbiorców na potrzeby ogrzewania budynków oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej. Kotłownie lokalne dostarczają ciepło głównie do obiektów użyteczności publicznej (urzędów i instytucji, placówek oświatowych i kulturalnych).

Kubatura budynków ogrzewanych centralnie wynosiła 813,3 tys. m³, z czego ponad 42% przypadło na budynki mieszkalne, głównie w spółdzielniach mieszkaniowych. W 2015 r. sprzedaż ciepła wyniosła 82 530 GJ i była niższa o ok. 3% w stosunku do 2012 r. W tym czasie zmniejszyła się również kubatura budynków ogrzewanych centralnie z systemu ciepłowniczego (o 10% w porównaniu do stanu z roku 2012).

Największy udział w ogrzewaniu mieszkań na terenie powiatu należy jednak do indywidualnych źródeł ogrzewania działających w układach centralnego ogrzewania. Nieruchomości nie podłączone do ciepłowni ogrzewane są przede wszystkim węglem, gazem, drewnem oraz znacznie rzadziej prądem elektrycznym, olejem opałowym i za pomocą pomp ciepła i kolektorów słonecznych.

Rysunek 10 Udział [%] mieszkań wyposażonych w instalację centralnego ogrzewania w 2015 r.

Źródło: opracowano na podstawie danych z GUS BDL wg stanu na koniec 2015 r.

Obecnie Polska jest – jeśli chodzi o emisje do atmosfery – jednym z największych trucicieli w Europie. Winy za ten stan rzeczy nie ponosi już przemysł, ponieważ instalacje przemysłowe oraz gospodarcze są dobrze kontrolowane i są zobowiązane do spełniania określonych wymogów jakościowych. Bardzo duże zanieczyszczenie powietrza powoduje natomiast tzw. niska emisja, czyli emisja z indywidualnych palenisk domowych, w których często spalane są paliwa o dużym stopniu zanieczyszczenia, w tym tworzywa sztuczne i innego rodzaju odpady powstające w gospodarstwach domowych. Zanieczyszczenie powietrza przekłada się nie tylko na stan środowiska, ale również na zdrowie ludzi. Komisja Europejska szacuje, że w Polsce na choroby wywołane przez zanieczyszczenie powietrza umiera przedwcześnie ok. 45 tys. osób rocznie.

Z danych GUS za 2015 r. wynika, że zaledwie 26,8% ogółu ludności powiatu korzysta z sieci gazowej. Najlepszy dostęp do sieci gazowej posiadają miasta, gdzie z gazu korzysta 67,4% mieszkańców, natomiast na terenach wiejskich, gdzie dostęp jest ograniczony z gazu korzysta 6,8% mieszkańców. Ogólna długość czynnej sieci gazowej wynosi 303,7 km i w stosunku do roku 2012 wzrosła o 1,7%. Do poszczególnych budynków w 2015 r. wykonanych było 3 112 sztuk przyłączy gazu. W 2015 r. użytkownicy sieci zużyli ponad 3,154 tys. m³ gazu, z czego ponad 80% została wykorzystana na ogrzewanie mieszkań. W 2012 r. odsetek ten był podobny. Liczba osób korzystających z sieci gazowej (w stosunku do 2012 r.) minimalnie wzrosła.

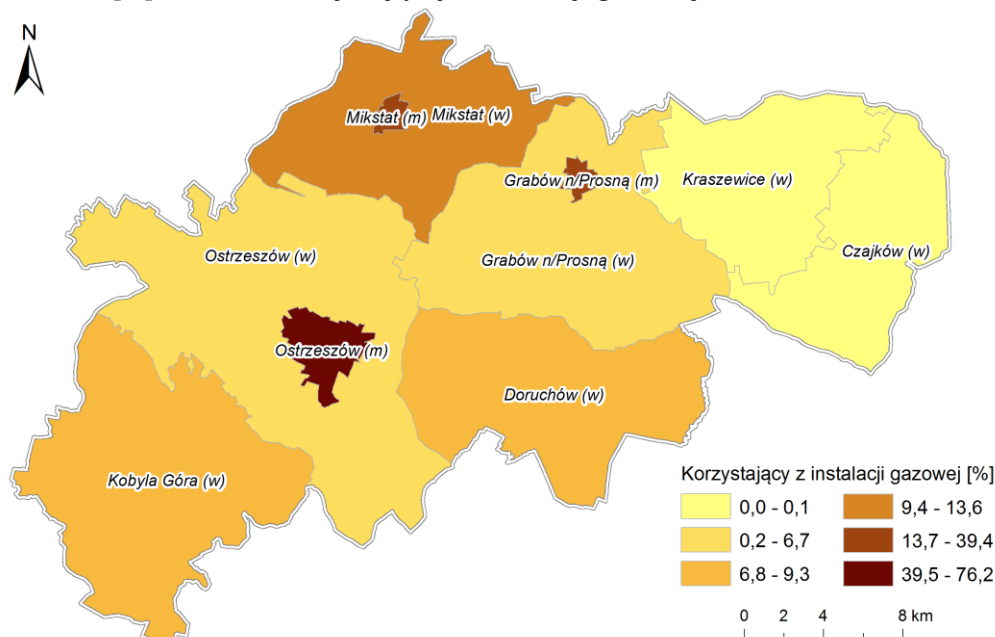
W odniesieniu do gmin, z sieci gazowej korzysta 48,2% mieszkańców gminy Ostrzeszów, 18,4% gminy Mikstat, 14,9% gminy Grabów n. Prosną, 9,3% gminy Kobyła Góra, 8,4% gminy Doruchów. W pozostałych gminach sieć gazowa nie istnieje lub nie ma większego znaczenia.

Tabela 8 Charakterystyka sieci gazowej w powiecie ostrzeszowskim w latach 2012 i 2015

Sieć gazowa	Jedn.	2012	2015
długość czynnej sieci ogółem	m	298 625	303 786
długość czynnej sieci przesyłowej	m	72 522	72 522
długość czynnej sieci rozdzielczej	m	226 103	231 264
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieskalnych	szt.	2 988	3 112
odbiorcy gazu	gosp. dom.	4 799	5 018
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. dom.	2 123	2 335
odbiorcy gazu w miastach	gosp. dom.	4 191	4 336
zużycie gazu	tys. m ³	3 267,9	3 154,9
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys. m ³	2 583,3	2 546,0
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	26,8	26,8
Korzystający z sieci gazowej	%	14 832	14 849

Źródło: stat.gov.pl

Rysunek 11 Udział [%] ludności korzystającej z instalacji gazowej w 2015 r.

Źródło: opracowano na podstawie danych z GUS BDL wg stanu na koniec 2015 r.

5.5.2. Jakość powietrza atmosferycznego

Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić ze względu na pochodzenie na dwie grupy: pochodzenia naturalnego oraz antropogenicznego. Wśród zanieczyszczeń powietrza wyróżnia się między innymi: pyły, sadze, aerozole, gazy i pary, substancje aromatyczne (odory), a także różnego rodzaju energie (hałas i wibracje, promieniowanie elektromagnetyczne).

O jakości powietrza decyduje wielkość i przestrzenny rozkład emisji ze wszystkich źródeł z uwzględnieniem przepływów transgranicznych i przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze.

Przestrzenny rozkład emisji na terenie województwa wielkopolskiego jest zróżnicowany. Największe skupiska emitorów punktowych, jak i znaczna emisja liniowa związane są z obszarami zurbanizowanymi dużych miast. Emisja punktowa dotyczy emisji zorganizowanej z zakładów, powstającej w wyniku energetycznego spalania paliw oraz przemysłowych procesów technologicznych. Emisja liniowa to głównie emisja komunikacyjna z transportu samochodowego, kolejowego, wodnego i lotniczego. Emisja powierzchniowa jest sumą emisji z palenisk domowych, oczyszczania ścieków w otwartych urządzeniach oczyszczających i składowania odpadów.

Szkodliwymi substancjami pochodzenia antropogenicznego najczęściej emitowanymi do powietrza są przede wszystkim: tlenek siarki, tlenek węgla, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA), benzo(a)piren, sadza, kadm oraz drobne pyły powstające w wyniku spalania węgla, oleju opałowego oraz innych paliw, zwłaszcza kopalnych. Zanieczyszczenie powietrza powyższymi wymienionymi substancjami chemicznymi ma negatywny wpływ na jakość życia i zdrowie człowieka, a także zaburza prawidłowe funkcjonowanie ekosystemów.

O jakości powietrza decyduje wielkość i przestrzenny rozkład emisji ze wszystkich źródeł z uwzględnieniem przepływów transgranicznych i przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze.

Stan powietrza w województwie jest uwarunkowany przez emisję energetyczną i technologiczną. Wielkość emisji zanieczyszczeń powietrza oraz ich rodzaj zależą przede wszystkim od struktury i wielkości zużycia paliw w gospodarce, ich jakości, a także od stosowanych technologii produkcji.

Z analizy danych statystycznych dla województwa wielkopolskiego wynika, że emisja substancji gazowych z zakładów przemysłowych wykazuje tendencję malejącą, natomiast emisja pyłów ze spalania paliw wzrasta.

W zakresie emisji pyłów i gazów z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu sytuacja jest odwrotna. Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych w 2016 r. osiągnęła poziom 20 355 tys. ton. Pod tym względem powiat ostrzeszowski plasuje się na 25 miejscu w województwie wielkopolskim i odpowiada za 0,13% emisji emitowanych zanieczyszczeń gazowych z terenu województwa wielkopolskiego. Emisja zanieczyszczeń gazowych w powiecie w 2016 r. była wyższa o ponad 82% w stosunku do stanu w 2012 r. Główną przyczyną tak dużej różnicy był wzrost zwłaszcza emisji CO₂.

Według danych GUS w 2016 r. emisja pyłów z powiatu ostrzeszowskiego wyniosła 16 ton. Odpowiada za emisję 0,32% ogólnej masy emitowanych zanieczyszczeń pyłowych z terenu województwa. Pod tym względem powiat plasuje się na 20 miejscu w województwie. W stosunku do roku 2012 nastąpił minimalny spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych.

W 2016 r. zatrzymanych lub zneutralizowanych zostało 77,8% zanieczyszczeń pyłowych.

Tabela 9 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu ostrzeszowskiego w latach 2012 i 2016 r.

Emisja zanieczyszczeń	2012	2016
Emisja zanieczyszczeń gazowych [t/rok]		
ogółem	3 497	20 355
ogółem (bez dwutlenku węgla)	60	152
dwutlenek siarki	20	59
tlenki azotu	7	21
tlenek węgla	33	72
dwutlenek węgla	3 437	20 203
Emisja zanieczyszczeń pyłowych [t/rok]		
ogółem	17	16
ze spalania paliw	17	15
Węglowo-grafitowe, sadza	0	1

Źródło: stat.gov.pl

Jednym z głównych problemów w zakresie zanieczyszczenia powietrza na terenie powiatu jest tzw. emisja niska, związana ze stosowaniem paliw o niskiej jakości w paleniskach domowych oraz z działalnością małych zakładów, nie podlegających obowiązkowi posiadania pozwolenia na emisję do powietrza gazów i pyłów. Dla terenów wiejskich jej uciążliwość wynika głównie z rozproszenia źródeł emisji (emisja niska z palenisk domowych). W znacznej części są to źródła opalane węglem. Problem ten widoczny jest zwłaszcza w okresie grzewczym. Na niską emisję składają się również zanieczyszczenia pochodzące z transportu drogowego, zwłaszcza na terenach przyległych do głównych tras komunikacyjnych. Oddziaływanie komunikacji na środowisko wykazuje tendencję rosnącą. W ostatnich latach nastąpił dynamiczny wzrost liczby pojazdów poruszających się po drogach. Ponadto, z transportem drogowym związane są również firmy magazynowe, logistyczne oraz stacje paliw. Na skutek czynności eksploatacyjnych do atmosfery emitowane są: zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne oraz zanieczyszczenia pyłowe w postaci związków: ołowiu, kadmu, niklu i miedzi.

Na terenie powiatu nie ma wyznaczonych punktów monitoringu powietrza. Najbliższym i najbardziej reprezentatywnym jest punkt pomiarowy w Ostrowie Wlkp., przy ul. Wysockiej. W 2016 podobnie jak w poprzednich latach na stacji odnotowano dobowe przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10.

Ocena jakości powietrza przeprowadzona z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia wykazała, podobnie jak w latach ubiegłych, że głównym problemem w zakresie zanieczyszczenia powietrza w województwie wielkopolskim są obserwowane wysokie stężenia pyłu zawieszonego PM10. Z przebiegu rocznej serii pomiarów odczytać można wyraźną sezonową zmienność stężeń pyłu. Można więc przypuszczać, że powodem przekroczeń w sezonie grzewczym jest niska emisja z sektora komunalno-bytowego wpływająca wyraźnie na pogorszenie warunków aerosanitarnych. Ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM10 strefę wielkopolską zaliczono do klasy C. Klasę C przypisano również ze względu na przekroczenia: pyłu PM2,5, B(a)P i ozonu. W strefie wielkopolskiej przekroczony jest również poziom celu długoterminowego (6000 µg/m³xh). Strefę zaliczono do klasy D2. Termin osiągnięcia poziomu długoterminowego wyznaczono na rok 2020.

Tabela 10 Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia za 2016 r.

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM _{2,5}	Pył PM ₁₀	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
strefa wielkopolska /powiat ostrzeszowski	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	C/D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim w 2016 r., WIOŚ Poznań

Rezultatem końcowym oceny stref pod kątem ochrony roślin, podobnie jak pod kątem ochrony zdrowia, jest określenie klas wynikowych dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie. W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2016 r. dla ozonu, dwutlenku siarki i tlenków azotu strefę wielkopolską zaliczono do klasy A.

Tabela 11 Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji		
	NO _x	SO ₂	O ₃
strefa wielkopolska / powiat ostrzeszowski	A	A	A/D2

Zródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim w 2016 r., WIOŚ Poznań

Zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia oznacza konieczność wyznaczenia obszarów przekroczeń i zakwalifikowania strefy do opracowania programów ochrony powietrza.

Obowiązek określania programów ochrony powietrza wynika z art. 84 i art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.). Programy określa się dla stref, w których poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub poziom docelowy. Programy mają na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów i poziomów docelowych substancji w powietrzu.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr XXIX/565/12 z dnia 17 grudnia 2012 r. przyjął Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej ze względu na ozon.

Jak wskazano w Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej ze względu na ozon, przekroczenia poziomu docelowego stężeń ozonu notuje się najczęściej w okresie od kwietnia do sierpnia, kiedy występują najkorzystniejsze warunki do przebiegu procesów fotochemicznych prowadzących do powstawania ozonu. Jego formowaniu sprzyja wysoka temperatura, duże nasłonecznienie i duża wilgotność powietrza.

Największe znaczenie dla powstawania ozonu mają emisje jego prekursorów, czyli SO_x, NO_x, CO i NMLZO. Głównie są to tlenki azotu i niemetanowe lotne związki organiczne, kiedy występują razem w odpowiednich proporcjach. Mniejsze znaczenie mają tlenki siarki i tlenek węgla. Głównymi źródłami antropogenicznymi emisji prekursorów ozonu są w zakresie tlenków azotu procesy spalania w produkcji i transformacji energii, a także transport drogowy. Natomiast w przypadku niemetanowych lotnych związków organicznych (NMLZO) – przede wszystkim zastosowanie rozpuszczalników i innych produktów, zarówno w przemyśle jak i w gospodarstwach domowych.

Powierzchniowe źródła emisji prekursorów ozonu stanowi głównie gospodarka komunalna w zakresie emisji tlenków siarki, tlenków azotu, NMLZO oraz tlenku węgla. Emisja ta wynika głównie ze spalania węgla w nisko sprawnych urządzeniach.

Program określa zadania dla starostów strefy wielkopolskiej w zakresie ochrony powietrza:

- kompleksowe uwzględnianie w strategicznych dokumentach powiatów zagadnień ochrony powietrza, w tym w zakresie ozonu oraz emisji prekursorów ozonu;
- prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych w zakresie szkodliwości ozonu w przyziemnej warstwie atmosfery;
- analiza emisji prekursorów ozonu w postępowaniach administracyjnych na etapie wydawania pozwoleń w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza;
- tworzenie ścieżek rowerowych i ciągów ruchu pieszego;
- uwzględnianie w zakupach i zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza poprzez: odpowiednie przygotowywanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem ozonem (np. zakup środków transportu spełniających odpowiednie normy emisji spalin);

W zakresie działań systemowych, które mogą być realizowane na poziomie powiatu i gmin, a mających na celu poprawę stanu powietrza mieszczą się:

- edukacja społeczeństwa (kampania edukacyjno – informacyjna nt. stanu zanieczyszczenia powietrza ozonem, przyczyn jego powstawania, szkodliwości ozonu dla ludzi i roślin, możliwych działań własnych społeczeństwa dla poprawy stanu jakości powietrza);
- promocja działań na rzecz podniesienia efektywności energetycznej i oszczędzania energii;

- praktyczne wprowadzenie zasad zielonych zamówień publicznych, uwzględniających wpływ na środowisko, a nie tylko cenę produktu przy wyborze produktów i usług dla celów publicznych;
- uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego możliwych korzyści przepływu powietrza;

Z uwagi na to, iż najniższe koszty redukcji emisji występują w transporcie, stąd proponuje się podjęcie działań szczególnie w tym sektorze. W zakresie ograniczenia emisji komunikacyjnej znajduje się:

- zastępowanie indywidualnych środków transportu transportem publicznym;
- rozbudowa systemów transportu publicznego;
- rozbudowa systemów transportu alternatywnego, w tym budowa ścieżek rowerowych;
- promowanie ekologicznych środków transportu, w tym zastępowanie floty autobusów gminnych autobusami o mniej uciążliwym dla środowiska napędzie (w tym gazowym i elektrycznym) i spełniających normy emisji spalin EURO 4, 5 i 6;
- zakup w ramach zamówień publicznych jedynie ekologicznych środków transportu, spełniających normy podane wyżej;
- wprowadzanie stref ograniczonego ruchu (w miastach);
- wprowadzanie pasów zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych;
- budowa obwodnic i wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszarów największego zaludnienia;
- usprawnienie ruchu drogowego (organizacja ruchu, likwidacja zatorów poprzez „zielone fale”, inteligentne systemy zarządzania ruchem).

Redukcje emisji z gospodarki komunalnej mają mniejszy wpływ na powstawanie ozonu, gdyż największe wielkości emisji notuje się w okresie grzewczym, a najwyższe stężenia ozonu w sezonie letnim. Należy je jednak uwzględnić jako działania dodatkowe, które są zaplanowane do realizacji ze względu na redukcję emisji pyłu PM10 i B(a)P. W zakresie ograniczenia emisji rozproszonej – komunalnej możliwymi działaniami są m.in.:

- eliminacja lokalnych, nisko sprawnych kotłowni, szczególnie spalających węgiel niskiej jakości oraz indywidualnych pieców oraz niskosprawnych kotłów węglowych i zastępowanie ich dostawą ciepła sieciowego, gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie, ogrzewaniem gazowym i elektrycznym;
- wspieranie i promocja wykorzystania działań termomodernizacyjnych (izolacja budynków, wymiana okien, usprawnienia systemów ogrzewania – automatyka, regulacja) w budynkach publicznych, komunalnych i prywatnych;
- wspieranie i promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w kierunku wspierania wykorzystania biomasy do kotłów indywidualnych, jak i współspalania. Dla budownictwa indywidualnego stosowanie paneli słonecznych i pomp ciepłych;
- budowa, rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych, tam gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie.

Uchwałą nr XXXIII/853/17 z dnia 24 lipca 2017 r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwalił Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej w zakresie pyłu PM10, PM2,5 oraz B(A)P. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 5320). Program ochrony powietrza jest dokumentem przygotowanym w celu określenia działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wartości dopuszczalnych lub docelowych substancji w powietrzu. Wskazanie właściwych działań wymaga zidentyfikowania przyczyn ponadnormatywnych stężeń oraz rozważenia możliwych sposobów ich likwidacji. Jest elementem polityki ekologicznej regionu, stąd zaproponowane w nim działania muszą być zintegrowane z istniejącymi planami, programami, strategiami, innymi słowy wpisywać się w realizację celów makroskalowych oraz celów regionalnych i lokalnych. Konieczne jest przy tym uwzględnienie uwarunkowań gospodarczych, ekonomicznych i społecznych.

Niniejszy Program jest aktualizacją Programu ochrony powietrza przyjętego przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr XXXIX/769/13 z dnia 25 listopada 2013 r. opracowany ze względu na przekroczenia stężeń dopuszczalnych pyłu PM10 i docelowych benzo(a)pirenu. Ze względu na wystąpienie w 2015 roku przekroczenia dopuszczalnej wartości stężenia średniorocznego pyłu PM2,5 oraz konieczności utrzymania krajowego celu redukcji narażenia do 2020 roku dla pyłu PM2,5 jak i ze względu na utrzymujące się przekroczenia wartości normatywnych pyłu PM10 i benzo(a)pirenu, w strefie wielkopolskiej zaistniała konieczność opracowania aktualizacji programu. W ramach aktualizacji dokonano weryfikacji zmiany stanu jakości powietrza w strefie i zaproponowano działania korygujące aby w roku prognozy 2022 przekroczenia stężeń substancji w powietrzu nie były rejestrowane. Obowiązki starostów w ramach realizacji Programu ochrony powietrza to:

- stworzenie i utrzymanie systemu organizacyjnego dla realizacji działań naprawczych, (np. poprzez powołanie osoby odpowiedzialnej) za koordynację realizacji działań ujętych w Programie na terenie miast i gmin;
- koordynacja realizacji działań naprawczych określonych w POP wykonywanych przez poszczególne jednostki;
- obniżenie emisji w obiektach użyteczności publicznej poprzez likwidację urządzeń na paliwa stałe na terenie powiatów;
- prowadzenie bazy pozwoleń, bazy instalacji podlegających zgłoszeniu;
- udział w spotkaniach koordynatorów Programu;
- przedkładanie do Zarządu Województwa sprawozdań z realizacji działań ujętych w niniejszym Programie według wytycznych;
- dobrowolne prowadzenie działań ograniczających emisję zanieczyszczeń do powietrza z indywidualnych systemów grzewczych, w obszarach nienarażonych na wysokie stężenia pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu (poza obszarami przekroczeń);
- przedkładanie do Zarządu Województwa wyników przeprowadzanych pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez starostów raz w roku (do 30 czerwca roku następnego) w przypadku, gdy pomiary takie były przeprowadzane w danym roku sprawozdawczym;
- wzmocnienie kontroli stacji diagnostycznych pojazdów;
- wydawanie pozwoleń na budowę z uwzględnieniem wymogów ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (np. mycie kół pojazdów opuszczających place budów, zraszanie przyzmy materiałów sypkich itp.);
- uwzględnianie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza, poprzez: odpowiednie przygotowywanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem (np. zakup środków transportu spełniających odpowiednie normy emisji spalin; prowadzenie prac budowlanych w sposób ograniczający niezorganizowaną emisję pyłu do powietrza);
- rozwój systemów ścieżek rowerowych lub komunikacji rowerowej w powiatach;
- działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje);
- prowadzenie działań edukacyjnych w celu uświadomienia wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie oraz promujących niskoemisyjne systemy grzewcze (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje);
- spójna polityka na szczeblu lokalnym uwzględniająca priorytety poprawy jakości powietrza.

Dokumentem wyznaczającym konkretne cele w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gminach jest Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN). Plan powinien być ściśle związany z realizacją zapisów Programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych. PGN to strategiczny dokument, który wyznacza kierunki dla gminy co najmniej do roku 2020, w zakresie działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych w takich obszarach jak: transport publiczny i prywatny, budownictwo publiczne, gospodarka przestrzenna, zaopatrzenie w ciepło i energię, gospodarka odpadami. Według aktualnych danych, plany gospodarki niskoemisyjnej zostały opracowane i przyjęte przez władze wszystkich gmin powiatu ostrzeszowskiego.

5.5.3. Zagrożenia dla powietrza

Ocena jakości powietrza przeprowadzona z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia wykazała, iż w strefie wielkopolskiej wystąpiły przekroczenia pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenu, których stężenia wykazywały sezonowe wahania. W sezonie grzewczym wielkości stężeń substancji były wysokie, natomiast w okresie letnim znacznie niższe. Powiat znajduje się w strefie dla której nie są spełnione wymagania określone dla dotrzymania poziomu celu długoterminowego dla wartości ozonu ($120 \mu\text{g}/\text{m}^3$), który ma zostać osiągnięty w 2020 r.

Głównym źródłem zanieczyszczeń są przestarzałe, niskoenergetyczne paleniska domowe ogrzewane paliwami stałymi często złej jakości. Ograniczony dostęp do sieci gazowniczej w szczególności na terenach wiejskich potęguje problem powstawania niskiej emisji. Na zwiększoną emisję zanieczyszczeń zwłaszcza w okresie grzewczym ma wpływ niedostateczny stan budynków, brak podejmowanych działań związanych z termomodernizacją. Brak wykorzystania jakichkolwiek alternatywnych źródeł energii, a co się z tym wiąże duża emisja do atmosfery zanieczyszczeń pochodzących z wykorzystywania energii nieodnawialnej (emisja pyłu PM2,5 oraz PM10).

Na poziomy stężenie zanieczyszczeń wpływ mają niewątpliwie także emisje liniowe (transport drogowy) oraz punktowa (przemysł na terenie powiatu). Zwiększa się wpływ oddziaływania ruchu

samochodowego na środowisko. W ostatnich latach nastąpił dynamiczny wzrost liczby samochodów poruszających się na drogach przy niewystarczającym rozwoju infrastruktury rowerowej.

Zanieczyszczenia przemysłowe mogą być istotne w przypadku nie stosowania się do obowiązujących wymagań prawnych.

Zasadniczym problemem w tym zakresie jest niska świadomość społeczeństwa w zakresie zachowań proekologicznych, jak również w określonych przypadkach ubóstwo (spalanie odpadów, zakup niskiej jakości paliw stałych, montaż tanich pieców tzw. „kopciuchów”).

Działania

Program ochrony powietrza jest elementem polityki ekologicznej regionu, stąd zaproponowane w nim działania muszą być zintegrowane z istniejącymi planami, programami, strategiami, innymi słowy wpiąć się w realizację celów makroskalowych oraz celów regionalnych i lokalnych. Konieczne jest przy tym uwzględnienie uwarunkowań gospodarczych, ekonomicznych i społecznych.

Poniżej przedstawiono podstawowe kierunki działań na rzecz ograniczenia zanieczyszczenia powietrza szkodliwymi substancjami, dla których wystąpiły przekroczenia tj. benzo(a)pirenu, pyłu PM10 i ozonu. Kierunki te, w dużym stopniu pokrywają się ze sobą, w związku z czym powinny być realizowane kompleksowo w ramach programów ochrony powietrza dla poszczególnych stref województwa.

Aby ograniczyć emisję ze źródeł powierzchniowych konieczne jest wprowadzenie zmian w zakresie sposobu ogrzewania czy to w budynkach użyteczności publicznej czy zabudowie jedno lub wielorodzinnej na terenie strefy. Ograniczenie emisji z tych źródeł można osiągnąć poprzez: zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną poprzez termomodernizację budynków, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej; podłączenia do lokalnych sieci ciepłych; wymianę dotychczasowych kotłów węglowych na nowe o wyższej sprawności, lub zastąpienie ich kotłami opalanymi gazem ziemnym, albo zastosowanie ogrzewanie elektrycznego, względnie indywidualnych źródeł energii odnawialnej; zmiana technologii i surowców stosowanych w rzemiośle, usługach i drobnej wytwórczości wpływająca na ograniczanie emisji pyłu zawieszonego PM10.

Sposobem na realizację tych zadań jest opracowanie i wdrożenie działań skierowanych na ograniczenie emisji ze źródeł spalania o małej mocy do 1 MW poprzez realizację wdrażanych dotychczas programów ograniczania niskiej emisji (PONE) dla gmin lub realizację obecnie opracowywanych planów gospodarki niskoemisyjnej. Działania naprawcze mogą być również realizowane w oparciu o stworzony w gminie system dofinansowania wymiany źródeł ciepła w indywidualnych systemach grzewczych, ważnym jest natomiast osiągnięty efekt ekologiczny realizacji działań skutkujący poprawą jakości powietrza.

W zakresie emisji liniowej ograniczenie emisji liniowej jest osiągane głównie poprzez poprawę stanu technicznego pojazdów poruszających się po drogach. Parametry techniczne pojazdów będą się sukcesywnie poprawiać wskutek dostosowywania do wymogów prawnych – nowe pojazdy są rejestrowane pod warunkiem spełniania określonych norm emisyjnych. Podejmowanie działań mających na celu stosowanie zachęt do wymiany pojazdów na bardziej przyjazne środowisku. Istotny jest również rozwój i zwiększanie efektywności systemu transportu publicznego oraz wspieranie rozwiązań proekologicznych w zakresie transportu (np. wspieranie stacji ładowania pojazdów elektrycznych).

W zakresie ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych, w tym w przedsiębiorstwach energetycznych wpływ będą miały: ograniczenie emisji pyłu zawieszonego PM10 poprzez optymalne sterowanie procesem spalania i podnoszenie sprawności procesu produkcji energii, zmiana paliwa na inne, o mniejszej zawartości zanieczyszczeń, stosowanie wysokoefektywnych technik ochrony atmosfery gwarantujących zmniejszenie emisji substancji do powietrza, stopniowe dostosowywanie instalacji do wymogów emisyjnych zawartych w Dyrektywie 2010/75/UE (IED), stosowanie odnawialnych źródeł energii i zmniejszenie strat przesyłu energii.

W zakresie ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych w zakładach przemysłowych niewątpliwie niezbędne jest: stosowanie wysokoefektywnych technik ochrony atmosfery gwarantujących zmniejszenie emisji substancji do powietrza, optymalizacja procesów produkcji w celu ograniczenia emisji substancji do powietrza, zmiana technologii produkcji, prowadząca do zmniejszenia emisji pyłów, stopniowe wprowadzanie BAT, stopniowe dostosowywanie instalacji do wymogów emisyjnych zawartych w Dyrektywie 2010/75/UE (IED) oraz podejmowanie działań ograniczających do minimum ryzyko wystąpienia awarii urządzeń ochrony atmosfery (ze szczególnym

uwzględnieniem dużych obiektów przemysłowych), a także ich skutków poprzez utrzymywanie urządzeń w dobrym stanie technicznym.

W zakresie edukacji ekologicznej i reklamy jednostki samorządu terytorialnego powinny podjąć działania polegające na:

- kształtowaniu właściwych zachowań społecznych poprzez propagowanie konieczności oszczędzania energii cieplnej i elektrycznej oraz uświadamianie o szkodliwości spalania paliw niskiej jakości, prowadzenie akcji edukacyjnych mających na celu uświadamianie społeczeństwa o szkodliwości spalania odpadów połączonych z informacją na temat kar administracyjnych ze spalania paliw niekwalifikowanych i odpadów,
- uświadamianie społeczeństwa o korzyściach płynących z użytkowania scentralizowanej sieci ciepłej, termomodernizacji i innych działań związanych z ograniczeniem emisji niskiej,
- promocja nowoczesnych, niskoemisyjnych źródeł ciepła oraz źródeł energii odnawialnej,
- wspieranie przedsięwzięć polegających na reklamie oraz innych rodzajach promocji towaru i usług propagujących model konsumpcji zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju, w tym w zakresie ochrony powietrza.

W zakresie planowania przestrzennego istotne jest:

- uwzględnianie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego sposobów zabudowy i zagospodarowania terenu umożliwiających ograniczenie emisji pyłu zawieszanego PM10 poprzez działania polegające na: wprowadzaniu zieleni ochronnej i urządzonej oraz niekubaturowe zagospodarowanie przestrzeni publicznych miast (place, skwery),
- zachowaniu istniejących terenów zieleni i wolnych od zabudowy celem lepszego przewietrzania miast, ustalaniu sposobu zaopatrzenia w ciepło z zaleceniem instalowania ogrzewania niskoemisyjnego w nowo planowanej zabudowie,
- zapewnieniu obsługi transportem zbiorowym na etapie tworzenia planów miejscowych i wydawania decyzji o warunkach zabudowy, w decyzjach środowiskowych dla budowy i przebudowy dróg:
- zalecenie stosowania wzdłuż ciągów komunikacyjnych pasów zieleni w pasach drogowych (z roślin o dużych zdolnościach fitoremediacyjnych),
- zalecenie stosowania ekranów akustycznych pochłaniających typu „zielona ściana” zamiast najczęściej stosowanych ekranów odbijających.

5.6. Ochrona wód

5.6.1. Wody podziemne

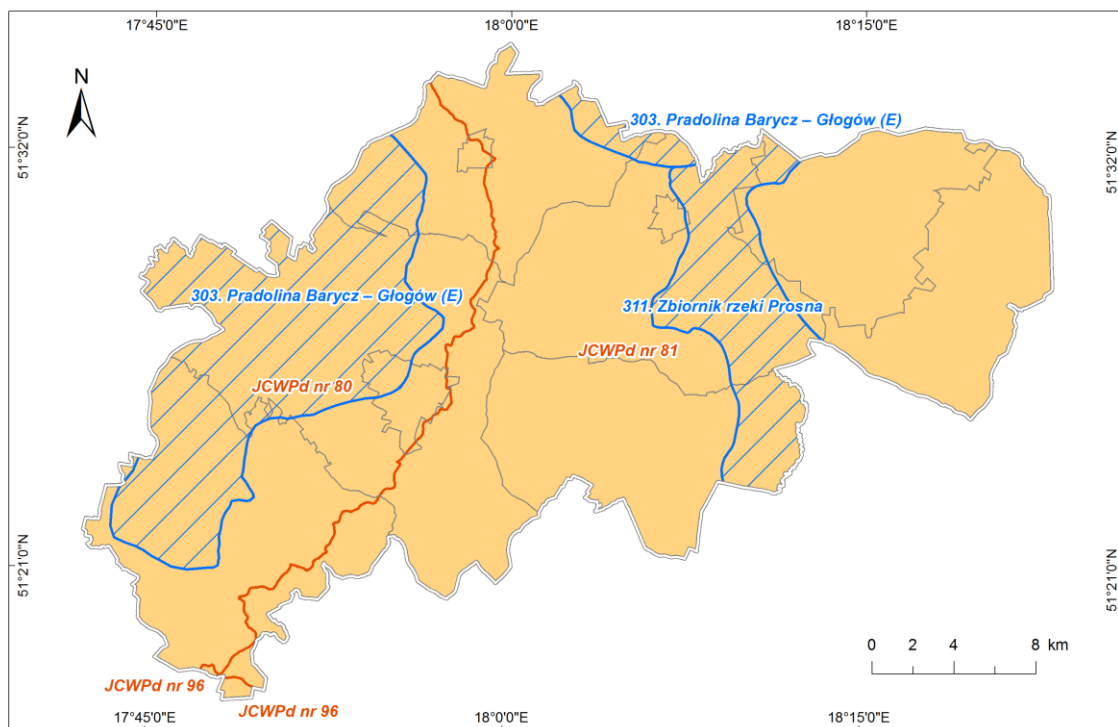
Na obszarze powiatu ostrzeszowskiego występują poziomy użytkowe wód podziemnych w utworach wodonośnych czwartorzędu i w warstwie mioceńskiej oraz w utworach jury.

Obszar występowania zwykłych wód podziemnych w granicach zlewni Proсны uznaje się za wielowarstwowy system wodonośny wód podziemnych w utworach kenozoicznych i mezozoicznych, powiązanych układem krążenia z wodami powierzchniowymi. Granice systemu są granicami hydrodynamicznymi, stąd należy on do systemów przejściowo zamkniętych. Proсна jest osia drenażu wszystkich poziomów wodonośnych, zaś jej dopływy związane są hierarchicznie z poszczególnymi drenażami poziomów. W strefach wododziałowych ciekł przeważnie drenują pierwszy poziom wodonośny, zaś w dolnym biegu stopniowo zasilane są z poziomów wód głębszych. W układzie pionowego krążenia wód, granicę górną systemu stanowi powierzchnia terenu ze strefą aeracji w poziomie gruntowym lub gliny morenowe i ility o charakterze słaboprzepuszczalnym o różnicowanej miąższości. Granica dolna systemu jest słabo zarysowana i występuje na zmiennej głębokości od 300 do ponad 600 m. Z jednej strony stanowi ją układ warstw ilasto-mułkowatych, praktycznie nieprzepuszczalnych z drugiej zaś granica odnawialności wód w poziomach kredy, jury i triasu.

Na analizowanym terenie zasoby wód podziemnych o znaczeniu użytkowym związane są z występowaniem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych Nr 303 i 311.

- 303 - Pradolina Barycz-Głogów – zbiornik czwartorzędowy w pradolinach o zasobach dyspozycyjnych 199 tys. m³/d, średnia głębokość ujęć wody wynosi ok.60 m;
- 311 – Zbiornik rzeki Proсны – zbiornik czwartorzędowy w dolinach i dolinach kopalnych, o zasobach dyspozycyjnych 128 tys. m³/d, średnia głębokość ujęć wody wynosi ok.30 m.

Rysunek 12 Położenie powiatu ostrzeszowskiego względem głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) i zweryfikowanych jednolitych części wód podziemnych (JCWPd172)

Objaśnienia:

	Główne zbiorniki wód podziemnych		granica powiatu ostrzeszowskiego
	Jednolite części wód podziemnych		pozostałe granice

Źródło: opracowano na podstawie danych wektorowych o przebiegu granic GZWP i JCWPd udostępnianych przez Państwowy Instytut Geologiczny (http://www.psh.gov.pl/pl/bazy_danych_mapy_i_aplikacje/).

Od 2016 r. zgodnie z zatwierdzoną przez Radę Ministrów aktualizacją *Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry (aPGW)* obowiązuje nowa wersja podziału obszaru Polski na 172 jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z tym podziałem powiat ostrzeszowski położony jest w obrębie JCWPd nr 80 i 81 Regionu Warty.

Stan wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW).

Badania jakości wód podziemnych na terenie województwa wielkopolskiego prowadzono w sieci monitoringu krajowego, w ramach monitoringu diagnostycznego. Monitoring diagnostyczny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych realizowany jest w celu dokonania oceny wpływu oddziaływań wynikających z działalności człowieka oraz długoterminowych zmian wynikających zarówno z warunków naturalnych, jak i antropogenicznych. Badania wykonał Państwowy Instytut Geologiczny – Instytut Badawczy na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Ostatnie badania jakości wód podziemnych w prowadzone były w 2016 r. w 2 punktach kontrolnych, na terenie gminy Doruchów (m. Plugawice) i gminy Grabów n. Prosną.

Ocena jakości wód została wykonana w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2016. poz. 85).

W punkcie w m. Grabów n. Prosną wody zakwalifikowano do III klasy – wody umiarkowanej jakości, natomiast w punkcie pomiarowym w m. Plugawice wody uzyskały końcową IV klasę jakości – wody słabej jakości. Główną przyczyną przekroczeń był podwyższony poziom żelaza i amoniaku.

Tabela 12 Monitoring wód podziemnych w 2016 roku

Miejscowość	Gmina	JCWpd	Stratygrafia	Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m]	Klasa jakości – wskaźniki fiz.-chem.	Klasa jakości - wskaźniki organiczne 2016	Końcowa klasa jakości
Plugawice	Doruchów	81	Q	3,43	IV	I	IV
Grabów n. Prosną	Grabów n. Prosną	81	Q	23,00	IV	-	III

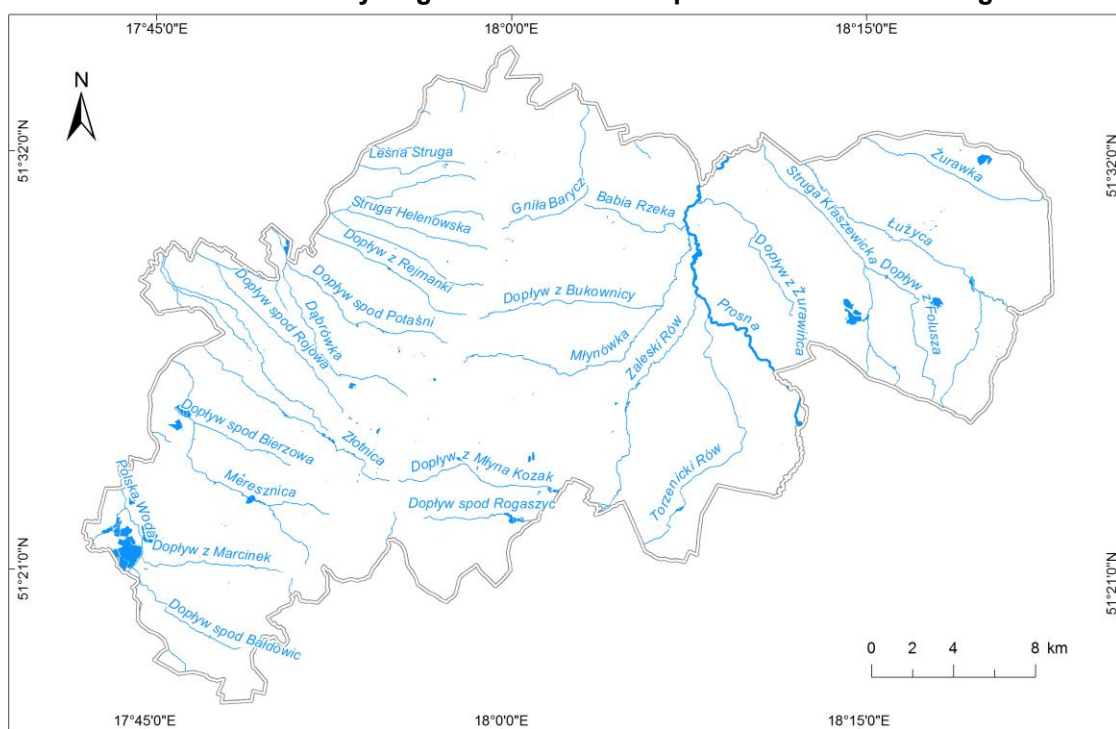
Q - czwartorzęd

Źródło: Monitoring jakości wód podziemnych województwa wielkopolskiego, 2016 r.

5.6.2. Wody płynące

Powiat ostrzeszowski leży w zlewni rzek Proсна i Barycz, należących do dorzecza Warty. Głównym ciekim, przepływającym przez cały powiat jest rzeka Proсна. Jest lewym dopływem Warty o całkowitej długości 216,8 km.

Rysunek 13 Podstawowa sieć hydrograficzna na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Objaśnienia:

— granica powiatu ostrzeszowskiego — Proсна — pozostałe rzeki i cieki — zbiorniki wodne

Źródło: opracowano na podstawie www.geoportal.gov.pl oraz serwisu OpenStreetMap

Wykaz pozostałych cieków przepływających przez powiat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13 Wykaz rzek i cieków przepływających przez powiat ostrzeszowski

Nazwa ciek	Długość ogólna w km	Długość uregulowana w km
Struga Kraszewicka	14,200	14,200
Struga spod Torzeńca	16,000	16,000
Struga Bobrowska	4,350	4,350
Kanał Dębicze	10,815	10,815
Struga Młynówka	12,620	-
Kanał Młyński	3,000	3,000
Struga Haldrychówka	3,200	0,500
Żurawka	10,800	10,000
Złotnica	14,300	1,300
Mérésznica	12,300	1,200
Polska Woda	4,800	4,800

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

Kanał Masanowski	9,500	-
Kanał Helenowski	10,100	-
Dąbrówka	12,250	12,250
Kanał Biernacie	2,550	-
Łużyca	14,000	-
Struga spod Zalesia	10,100	0,700
Struga Parzynowska	1,700	1,700
Razem	166,585	80,815

Źródło: WZMiUW w Poznaniu

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) określa zasady gospodarowania wodą w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Na jej podstawie wszystkie kraje członkowskie zobowiązane są do osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód powierzchniowych. W Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW) wyznaczono następujące cele środowiskowe dla wód powierzchniowych:

- zapobieganie pogorszeniu się stanu wszystkich części wód powierzchniowych,
- ochrona i poprawa wszystkich sztucznych i silnie zmienionych części wód w celu osiągnięcia dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych najpóźniej w ciągu 15 lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy,
- wdrażanie koniecznych środków w celu stopniowego redukcji zanieczyszczenia substancjami priorytetowymi i zaprzestanie lub stopniowe eliminowanie emisji, zrzutów i strat niebezpiecznych substancji priorytetowych.

Transpozycji przepisów RDW do prawodawstwa polskiego dokonano przede wszystkim poprzez ustawę Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1566.) oraz rozporządzenia wykonawcze. Ustawa ta stanowi podstawę prawną i merytoryczną do realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie badania wód powierzchniowych.

Podstawowymi dokumentami planistycznymi według RDW są plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i programy działań. Aktualizacja *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (aPGW) stanowią podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych, usprawniającym proces osiągania lub utrzymania dobrego stanu wód oraz związanych z nimi ekosystemów, a także wskazującym na konieczność wprowadzenia racjonalnych zasad gospodarowania wodami w przyszłości. W aPGW szczegółowo opisano zagadnienia związane z osiągnięciem celów środowiskowych dla poszczególnych typów wód powierzchniowych, wód podziemnych oraz obszarów chronionych. Cele środowiskowe ustalone zostały dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), podziemnych (JCWPd) i obszarów chronionych.

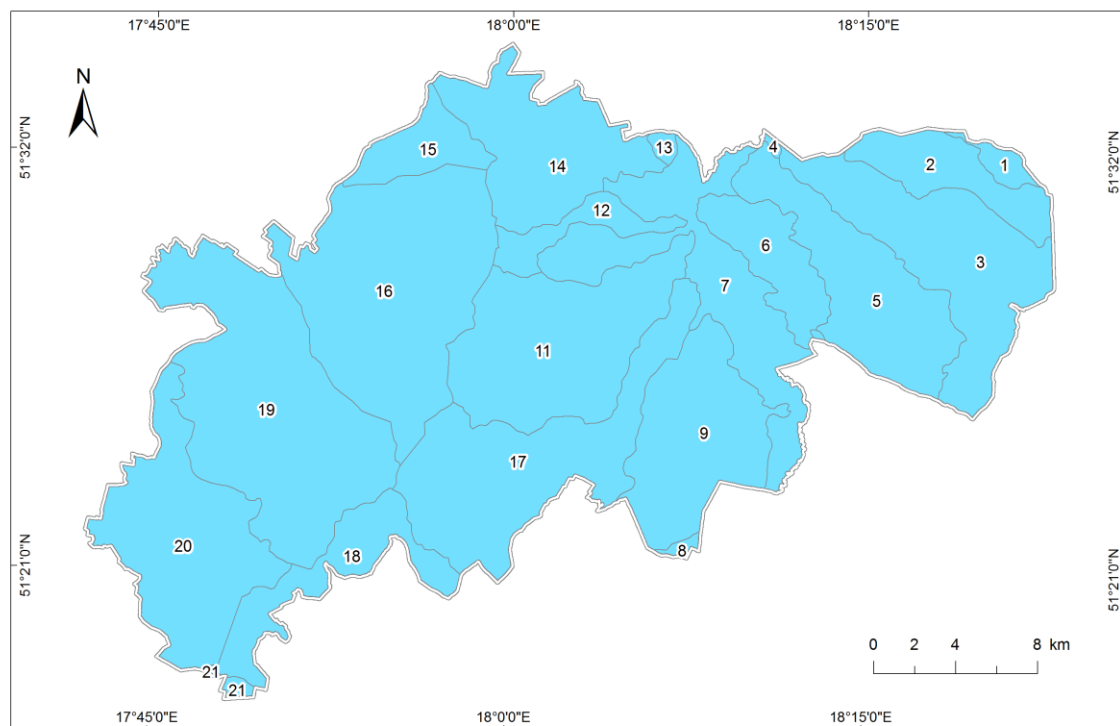
Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) to oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak: jezioro, lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne. Stanowią one podstawowy element podziału hydrograficznego obszaru dorzecza i tym samym procesu planowania w gospodarowaniu wodami. JCWP zostały zidentyfikowane m.in. w celu umożliwienia dokładnego opisu ich charakterystyki oraz określenia ich obecnego stanu, określenia dla ich typów warunków referencyjnych (tzw. wzorca dobrego stanu), określenia celów środowiskowych oraz wyznaczenia działań służących osiągnięciu zakładanych celów środowiskowych.

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajduje się w całości lub fragmenty 20 jednolitych części wód płynących (JCWP): 1 - Pokrzywnica; 2 - Żurawka; 3 - Łużyca; 4 - Proсна od Strugi Kraszewickiej do Ołoboku; 5 - Struga Kraszewicka; 6 - Dopływ z Żurawińca; 7 - Proсна od Brzeźnicy do Strugi Kraszewickiej; 8 - Dopływ z Jutrkowa; 9 - Torzenicki Rów; 11 - Młynówka; 12 - Babia Rzeka; 13 - Dopływ z Wielosi Klasztornej; 14 - Gniła Barycz; 15 - Barycz od źródła do Dąbrówki; 16 - Dąbrówka; 17 - Zaleski Rów; 18 - Niesób do Dopływu z Krążkowych; 19 - Złotnica; 20 - Polska Woda od źródeł do Młyńskiego Rowu; 21 - Czarna Widawa.

Zgodnie z Aktualizacją *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry 9* z wydzielonych JCWP wykazuje dobry stan ekologiczny, 11 JCWP – zły stan. W 9 JCWP oceniono, że są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. W przypadku zagrożonych JCWP przedłużono termin osiągnięcia celu środowiskowego do 2021 ze względu na brak możliwości technicznych, dysproporcjonalne koszty

Celem środowiskowym dla JCWP rzecznych jest osiągnięciem dobrego stanu/potencjału ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego.

Rysunek 14 Jednolite części wód powierzchniowych rzecznych na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Objaśnienia:

 Jednolite części wód powierzchniowych rzeczne (zlewnie) granica powiatu ostrzeszowskiego

Objaśnienia do numeracji: 1 - Pokrzywnica; 2 - Żurawka; 3 - Łużyca; 4 - Proсна od Strugi Kraszewickiej do Ołoboku; 5 - Struga Kraszewicka; 6 - Dopływ z Żurawińca; 7 - Proсна od Brzeźnicy do Strugi Kraszewickiej; 8 - Dopływ z Jutrkowa; 9 - Torzeniecki Rów; 11 - Młynówka; 12 - Babia Rzeka; 13 - Dopływ z Wielowsi Klasztornej; 14 - Gniła Barycz; 15 - Barycz od źródła do Dąbrówki; 16 - Dąbrówka; 17 - Zaleski Rów; 18 - Niesób do Dopływu z Krążkowych; 19 - Złotnica; 20 - Polska Woda od źródeł do Młyńskiego Rowu; 21 - Czarna Widawa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r., poz. 1967).

Stan wód płynących

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych wykonywany jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Obowiązek wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1566) przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Celem wykonywania badań jest stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem, w tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną wpływem sektora bytowo-komunalnego i rolnictwa oraz ochrony przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego zgodnie z cyklem gospodarowania wodami, wynikającym z przepisów prawa krajowego, transponujących wymagania Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE.

Do głównych czynników, które negatywnie wpływają na środowisko wodne, zaliczamy:

- źródła punktowe – ścieki odprowadzane w zorganizowany sposób systemami kanalizacyjnymi, pochodzące głównie z zakładów przemysłowych i z aglomeracji miejskich;
- zanieczyszczenia obszarowe – zanieczyszczenia spłukiwane opadami atmosferycznymi z terenów zurbanizowanych, nieposiadających systemów kanalizacyjnych oraz z obszarów rolnych i leśnych;
- zanieczyszczenia liniowe – zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego, wytwarzane przez środki transportu i spłukiwane z powierzchni dróg lub torfowisk oraz pochodzące z rucociągów, gazociągów, kanałów ściekowych, osadowych.

Ścieki z terenu powiatu ostrzeszowskiego ujmowane są system kanalizacyjny i trafiają do komunalnych oczyszczalni ścieków w: m. Doruchów, Ligota gm. Kobyla Góra, Grabów Wójtostwo, Mączniki gm. Kraszewice, Kaliszkowice Ołobockie gm. Mikstat i Rojów gm. Ostrzeszów. Istotnym

źródłem presji na środowisko wodne jest niezorganizowana lub źle funkcjonująca gospodarka ściekowa na obszarach wiejskich. W ostatnich latach prowadzone są działania związane z sanitacją tych terenów. W porównaniu z rokiem 2013 liczba mieszkańców, podłączonych do kanalizacji zwiększyła się o ponad 13%. Można stwierdzić, że tym samym zmniejszyła się ilość ścieków, która trafiała bezpośrednio do wód i gruntu oraz z nieuszczelnionych zbiorników bezodpływowych.

Zagrożeniem dla wód są również spływy powierzchniowe zanieczyszczeń, obciążone głównie związkami biogennymi (azotem i fosforem) pochodzenia rolniczego.

Ostatnie badania wód płynących na terenie powiatu ostrzeszowskiego wykonane zostały przez WIOŚ w latach 2015-2016 r. Na terenie powiatu w obrębie jednolitych części wód powierzchniowych rozmieszczone zostały 2 punkty pomiarowe, dla których uzyskano następujące wyniki:

- w 2016 r. na cieku Łużyca w m. Ostrów Kaliski (gm. Kraszewice) w km biegu cieku – 1,5 km, gdzie realizowany był monitoring: diagnostyczny (MD), operacyjny (MO): – wód zagrożonych niespełnieniem celów środowiskowych – obszarów chronionych (MOC): na obszarach wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych (MOEU).
Klasa elementów biologicznych – II, klasa elementów fizykochemicznych – stan poniżej dobrego, klasa elementów hydromorfologicznych – stan poniżej bardzo dobrego, klasa elementów chemicznych – stan poniżej dobrego.
- w 2015 r. na rz. Dąbrówka w punkcie Niedźwiedź – Marydół (gm. Ostrzeszów), kilometr biegu cieku - 1,6 km Dopływu z Rejmanki, gdzie realizowany był monitoring obszarów chronionych (MOC) – JCW przeznaczonych do celów rekreacyjnych w tym kąpieliskowych (MORE). Uzyskane wyniki w punkcie kontrolnym: klasa elementów biologicznych – III, klasa elementów fizykochemicznych – I, klasa elementów hydromorfologicznych – II

Oprócz punktów pomiarowych zlokalizowanych na terenie powiatu ostrzeszowskiego, wiele punktów kontrolnych położonych jest poza jego terenem w obrębie jcw płynących, które obejmują obszar powiatu i są dla niego reprezentatywne.

Wyniki monitoringu jednolitych części wód płynących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14 Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych badanych na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Kod/ nazwa ocenianej JCWP	Nazwa punktu kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych		Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Spełnienie wymagań dodatkowych dla obszarów chronionych (tak/nie)	Stan JCWP
				1*	2*				
2011-2016									
PLRW60001714119 Barycz od źródła do Dąbrówki	Barycz – Odolanów	V	II	II	II	Zły	PSD_sr	Nie	zły
PLRW60001714129 Dąbrówka	Dąbrówka – Niedźwiedź - Marydół	III	II	I	-	Um.	-	Nie	zły
PLRW60001714269 Polska Woda od źródeł do Młyńskiego Rowu	Polska Woda – Młynik	III	II	II	-	Um.	-	n.d.	zły
PLRW60002318424 Niesób do Dopływu z Krążkowych	Niesób – Kęпно	III	II	II	-	Um.	-	n.d.	zły
PLRW600017141699 Złotnica	Złotnica – Świeca	III	II	II	-	Um.	-	n.d.	zły
PLRW600017184332 Torzeniecki Rów	Torzeniecki Rów - Bobrowniki	II	II	II	-	Dobry	-	n.d.	-
PLRW600023184369 Struga Kraszewicka	Struga Kraszewicka – Mączniki	III	II	II	-	Um.	-	n.d.	zły

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

PLRW600023184469 Gniła Barycz – Rososzycza	II	II	II	-	Dobry	-	n.d.	-
PLRW600023184689 Pokrzywnica – Porwity	IV	II	II	II	Słaby	Dobry	n.d.	zły
PLRW6000171843529 Młynówka – Grabów n. Prosna	III	II	PSD	-	Um.	-	n.d.	zły
PLRW600019184359 Prosna od Brzeźnicy do Strugi Kraszewickiej	III	II	II	-	Um.	-	n.d.	zły
PLRW600019184399 Prosna od Strugi Krasze- wickiej do Ołoboku	II	II	II	-	Dobry	-	n.d.	-
PLRW600017184389 Łużyca	II	II	PSD	II	Um.	PSD	Nie	zły

1- Klasa elementów fizykochemicznych (grupy 3.1 - 3.5)

2- Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)

Um - umiarkowany

PSD – poniżej stanu dobrego, przekroczone stężenia średnioroczne

n.d. – nie dotyczy

pon. Bdb - stan poniżej bardzo dobrego

Źródło: „Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych na obszarze województwa wielkopolskiego w 2015 r.

Obszary szczególnie narażone związkami azotu (OSN)

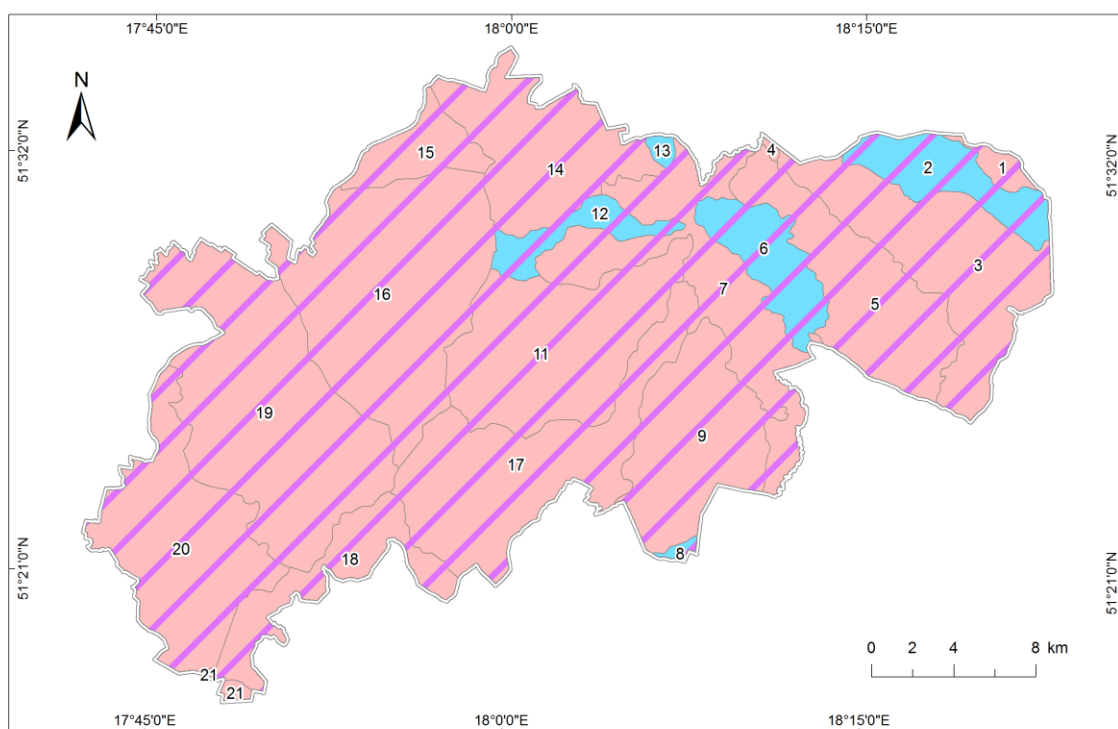
Niekorzystny wpływ na wody powierzchniowe i podziemne ma intensywna gospodarka rolna. Przeprowadzone badania wykazały, że rolnictwo dostarcza zbyt dużo nawozów naturalnych, więcej niżeli potrzebują tego rośliny, w skutek czego znaczna ich część przedostaje się do wód, pogarszając ich jakość i wywołując eutrofizację, tym samym uniemożliwiając m.in. rekreacyjne wykorzystanie jezior i dyskwalifikując wody do ich poboru w celu zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia. Zanieczyszczenie wód związkami azotu stanowi również zagrożenie dla ekosystemów wodnych i od wód zależnych.

Intensywna produkcja rolna i stosowanie nawozów w dawkach przekraczających potrzeby nawozowe roślin, powoduje przedostawanie się zawartych w nich składników (w szczególności azotu) do wód powierzchniowych i podziemnych, wpływając na ich jakość. Pomimo, że zużycie nawozów sztucznych jak i naturalnych zmniejszyło się w ostatnich latach, to jednak rolnictwo i hodowla nadal generują źródła zanieczyszczeń. Często zdarza się, że pola uprawne przylegają bezpośrednio do brzegów rzek i jezior. Brak bariery ochronnej w postaci pasów zieleni i zadrzewień sprzyja przenikaniem zanieczyszczeń rolniczych do wód.

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego występują obszary OSN (obszary szczególnie narażone, z których dopływ azotu ze źródeł rolniczych do wód należy ograniczyć) – obszary zweryfikowane na podstawie Rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Warty wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2017 r. poz. 1638) oraz Rozporządzenia nr 1/2017 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 1 lutego 2017 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Środkowej Odry wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2017 r. poz. 559).

Obecnie OSN nie posiadają jeszcze przypisanych do nich programów działań. Nadal trwają prace nad przygotowaniem jednakowego dla wszystkich obszarów Programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.

Rysunek 19. Wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (rzecznych) wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Objaśnienia:

- granica powiatu ostrzeszowskiego JCWP rzeczne - zlewnie:
OSN JCWP wrażliwe na zanieczyszczenie
JCWP pozostałe

Źródło: opracowano na podstawie: 1) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Warty wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2017 r. poz. 1638); 2) Rozporządzenie nr 1/2017 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 1 lutego 2017 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Środkowej Odry wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2017 r. poz. 559).

5.6.3. Wody stojące

Na terenie powiatu występują niewielkie naturalne zbiorniki wodne. Najwięcej ich znajduje się w gminie Kraszewice. Ponadto występują stawy powstałe w wyrobiskach po eksploatacji glin i iłów. W gminie Kobyla Góra powstał sztuczny zbiornik wodny o powierzchni 17 ha.

Na terenie powiatu nie występują jednolite części wód stojących.

Stan kąpielisk i miejsc wyznaczonych do kąpeli

W miesiącach letnich w Ostrzeszowie funkcjonuje kąpielisko OSiR przy ulicy Kąpielowej. Kontrole oraz pobory próbek wody z kąpieliska zarówno urzędowe jak i wewnętrzne potwierdzają przydatność wody do kąpeli.

W miejscowości Kobyla Góra corocznie organizowane jest miejsce wykorzystywane do kąpeli urządzone na zbiorniku wodnym „Zalew”. Organizator miejsca wykorzystywanego do kąpeli w trakcie sezonu prowadzi kontrolę wewnętrzną z poborem próbek wody. Wodę oceniono jako przydatną do kąpeli.

5.6.4. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę

Według danych GUS na koniec 2016 r. na terenie powiatu długość sieci wodociągowej bez przyłączy wynosiła 987,6 km. Do budynków doprowadzonych było łącznie 13 011 sztuk przyłączy. Z sieci wodociągowej korzystało wówczas ok. 96,8% mieszkańców powiatu tj. ok. 53,6 tys. osób.

Zbiorowe zaopatrzenie ludności powiatu w wodę opiera się na wodzie pochodzącej z ujęć podziemnych z utworów czwartorzędowych, trzeciorzędowych i jedno z utworu jurajskiego. Woda do spożycia prowadzona jest za pośrednictwem 17 wodociągów komunalnych. Wykaz poszczególnych wodociągów na terenie powiatu znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 15 Charakterystyka ujęć wody na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Miejsce ujęcia wody	Liczba studni	Stratygrafia	Średnia wydajność ujęcia wody m ³ /h	Ustanowiona strefa ochrony bezpośr./pośr.	Liczba ludności zaopatrzonej w wodę	miejsowości obsługiwane przez wodociąg	Pobór wody na koniec 2015 r. tys. m ³	Pobór wody na koniec 2016 r. tys. m ³
Gmina Czajków								
SUW Muchy i studnia Czajków	1	Q	350	SUW – jest strefa Czajków – brak	2 492	Czajków, Klon, Mielcuchy, Muchy Salamony Michałów, Mielcuchy Pierwsze	119	123
Gmina Doruchów								
Doruchów	3	Q	50	Bezpośr.	4 230	Doruchów, Mieliszówka, Morawin, Oświecim, Plugawice, Rudniczy-sko, Skarydzew, Kuźnica Stara, Tonia, Torzeniec, Wygoda Plugawska, Gruszków, Wrzosey, Zalesie		
Godziętowy	2	Jura	30	Bezpośr.	1 060	Godziętowy, Przytocznica, Tokarzew I, Tokarzew II, Wygoda Tokarska, Pyki, Pieczy-ska		
Gmina Grabów n. Prosną								
Grabów - Palaty	2	Q	148	brak	6 978	Grabów, Grabów-Palaty, Grabów Wójtostwo, Grabów Pustkowie, Książenice, Chlewo, Kopeć, Dębicze, Bobrowniki, Skrzynki, Kuźnica Grabowska, Smolniki, Giżyce, Zawady, Marszałki, Kamola, Klapki, Marczykowskie	651	613
Bukownica	2	Tr	25	brak	827	Bukownica, Siekierzyn, Marszałki, Bułowe	112	108
Gmina Kobyla Góra								
Ligota	3	Q	32	Pośr.	2 015	Kobyla Góra, Ligota	143,6	171,08
Mąkoszyce	1	Q	36	Bezpośr	2 045	Mąkoszyce, Pisarzowice, Baldowice, Ligota, Rybin	93,677	75,52
Kuźnica Myślniewska	1	Q	32	Bezpośr.	822	Kuźnica Myślniewska, Zmysłona Ligocka, Myślniew, Bierzów	89,829	103,427
Marcinki	1	Tr	15,3	Pośr.	1 250	Marcinki, Ignaców, Kobyla Góra-Lipnik, Mostki,,	44,986	47,09

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Miejsce ujęcia wody	Liczba studni	Stratygrafia	Średnia wydajność ujęcia wody m ³ /h	Ustanowiona strefa ochrony bezpośr./pośr.	Liczba ludności zaopatrzonej w wodę	miejsowości obsługiwane przez wodociąg	Pobór wody na koniec 2015 r. tys. m ³	Pobór wody na koniec 2016 r. tys. m ³
						Parzynów, Zmysłona Parzynowska		
Gmina Kraszewice								
Kraszewice	3		32	Bezpośr	2 063	Kraszewice I, II, III, Renta, Jelenie I	185	178
Kuźnica Grab.	3		16	Bezpośr.	1 560	Kuźnica Grab., Jelenie I, Głuszyzna, Kraszewice ul. Leśna	89	70
Gmina Mikstat								
Kaliszkowice Ołobockie	2			Bezpośr.	2 250	Kaliszkowice Ołobockie, Kaliszkowice Kaliskie, Biskupice Zabaryczne, Drożdżyny, Helenów	112	53,895
Komorów	3			Bezpośr.	3 855	Mikstat, Komorów, Przedborów, Kotłów, Mikstat Pustkowie, Piwnie, Wanda	295	334,788
Mikstat Pustkowie	2			Bezpośr.				
Gmina Ostrzeszów								
SUW ul. Cicha 2	6		140	Bezpośr. i pośr.	23 914	Ostrzeszów, Bledzianów, Jesiona, Kochłowy, Korpisy, Kozły, Kotowskie, Kuźniki, Marydół, Myje, Niedźwiedź, Olszyna, Potaśnia, Ostrzeszów-Pustkowie, Rejmanka, Rogaszyce, Rojów, Szklarka Myślniewska, Szklarka Przygodzicka, Turze	557,713	573,904
SUW Szklarka Myślniewska	6		200	Bezpośr. Pośr.			894,470	845,4
Potaśnia	1		36	Pośr.			9,681	19,2

Q – czwartorzęd

Tr - trzeciorzęd

Źródło: Ankietyzacja Gmin i zakładów komunalnych

Oprócz ujęć komunalnych na terenie powiatu znajdują się ujęcia indywidualne dostarczające wodę jako część działalności handlowej, które są pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej w Ostrzeszowie.

Tabela 16 Wykaz ujęć indywidualnych na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Producent wody	wodociąg	Liczba ludności zaopatrzonej w wodę	Wielkość produkcji wody (m ³ /rok)	Jakość wody na koniec 2016 r.
AMI Spółka z o.o. sp.k., ul. Stara Droga 1, 63-510 Mikstat – Gmina Mikstat	Wodociąg AMI	0	950	Woda odpowiadała wymaganiom rozporządzenia
„DROMICO” Spółka z o.o. sp.K., Kaliszkowice Ołobockie 5, 63-510 Mikstat - Gmina Mikstat	Wodociąg DROMICO	7	220	Woda odpowiadała wymaganiom rozporządzenia

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

ZAJAZD „SIODŁO” Maciej Imieliński, ul. Wojska Polskiego 59, 63-507 Kobyła Góra – Gmina Kobyła Góra	Wodociąg „Siodło”	25	2	Woda odpowiadała wymaganiom rozporządzenia
--	-------------------	----	---	--

Źródło: PSSE Ostrzeszów

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów ujęcia, ustanawiane są strefy ochronne ujęć wody. Strefa ochronna stanowi obszar, na którym obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody. Strefę ochronną dzieli się na teren ochrony: bezpośredniej i pośredniej.

Strefę ochronną ustanawia, w drodze rozporządzenia, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej, na wniosek i koszt właściciela ujęcia wody, wskazując zakazy, nakazy, ograniczenia oraz obszary, na których obowiązują. Dopuszcza się ustanowienie strefy ochronnej obejmującej wyłącznie teren ochrony bezpośredniej, jeżeli jest to uzasadnione lokalnymi warunkami hydrologicznymi i geomorfologicznymi oraz zapewnia konieczną ochronę ujmowanej wody. Jeśli wniosek dotyczy ustanowienia jedynie terenu ochrony bezpośredniej decyzję administracyjną wydaje organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego - starosta lub marszałek.

Strefy ochronne ujęć wody ustanowione przed dniem 1 stycznia 2002 r. wygasły z dniem 31 grudnia 2012 r. (zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 32, poz. 159 ze zm.). Zarządcy ujęć wód podziemnych zobowiązani są do sformalizowania stanu prawnego i wystąpienia z wnioskiem do Starosty lub dyrektora RZGW o ustanowienie nowych stref ochronnych.

Wszystkie komunalne ujęcia wód podziemnych oprócz dwóch ujęć w gminie Grabów nad Prosną posiadają ustanowione strefy ochrony.

Tabela 17. Infrastruktura wodociągowa w gminach pow. ostrzeszowskiego w latach 2013 i 2016

Jednostka terytorialna	2013				2016			
	Sieć wodociągowa	Przyłącza	Podłączenia do sieci	Stopień zwodociąg.	Sieć wodociągowa	Przyłącza	Podłączenia do sieci*	Stopień zwodociąg.*
	[km]	[szt.]	[osoba]	[%]	[km]	[szt.]	[osoba]	[%]
Gm. Czajków	74,6	680	2 207	88,4	74,6	702	2 250	90,8
Gm. Doruchów	111,5	1 145	4 845	91,9	112,2	1 145	5 150	97,1
Gm. Grabów nad Prosną	149,5	2 014	7 020	89,5	149,5	2 060	7 611	97,4
Gm. Kobyła Góra	154,5	1 563	4 945	80,1	157,2	1 666	5 502	89,3
Gm. Kraszewice	102,6	1 137	3 517	96,0	103,4	1 184	3 583	98,8
Gm. Mikstat	135,1	1 434	5 150	83,9	135,1	1 477	5 806	94,9
Gm. Ostrzeszów	253,5	4 552	22 420	93,9	255,6	4 777	23 729	99,2
Powiat ostrzeszowski	981,3	12 525	50 104	90,4	987,6	13 011	53 631	96,8

*ze względu na brak danych za 2016 r., dane dotyczą 2015 r.

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS BDL

W latach 2013-2016 na terenie powiatu ostrzeszowskiego zrealizowano projekty, dzięki którym powstało 6,3 km nowej sieci wodociągowej (długość bez przyłączy) oraz 486 przyłączy. Powyższa tabela przedstawia tendencje zmian w zakresie infrastruktury wodociągowej w latach 2013 i 2016.

Biorąc pod uwagę najbardziej aktualne dane GUS, pod koniec 2015 r. powiat ostrzeszowski odznaczał się stopniem zwodociągowania wyższym o 0,4 p.p. od wartości tego wskaźnika dla województwa wielkopolskiego. Pod względem zwodociągowania powiat zajmuje 17 miejsce w województwie.

Jakość wód przeznaczonych do spożycia przez mieszkańców

Warunki i zasady zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi określa ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 328). Wymagania, jakim powinna odpowiadać jakość wody i sposób sprawowania nadzoru zawarte są w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015 poz. 1989).

Badania jakości wód przeznaczonych do spożycia prowadzi Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrzeszowie (PPIS).

Wszystkie miejscowości powiatu ostrzeszowskiego są zaopatrywane w wodę wodociągową. Na podstawie sprawozdań z badań analizowanych w ocenianym okresie, nie stwierdzono występowania stałych lub utrzymujących się przekroczeń żadnego z badanych parametrów. W przypadku przekroczeń parametrów fizykochemicznych i mikrobiologicznych PPIS w Ostrzeszowie każdorazowo indywidualnie ocenia ryzyko zdrowotne związane ze spożyciem wody oraz podejmuje odpowiednie działania mające na celu ustalenie przyczyny przekroczeń i prowadzenie działań naprawczych.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych stwierdzono w pojedynczych próbkach wody pobranych z wodociągów: Grabów, Bukownica, Czajków. Przekroczenia dotyczyły obecności kolonii bakterii grupy coli w ilości od 1-5 j.t.k./100ml, oraz obecności 1 j.t.k./100ml bakterii Escherichia coli w próbce wody z sieci wodociągu Bukownica. Obecność bakterii grupy coli i Escherichia coli oznaczać może możliwość obecności w wodzie także bakterii chorobotwórczych.

Podjęte bezzwłocznie działania (chlorowanie wody, płukanie sieci) zlikwidowały punktowe zanieczyszczenia wody, które potwierdzone zostały pozytywnymi wynikami badań. Nieznaczne przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów mętności oraz związków żelaza i manganu odnotowano w pojedynczych próbkach wody nadzorowanych wodociągów. Przedsiębiorcy prowadzili korektę procesów uzdatniania wody na stacjach SUW, dokonywali płukania sieci, a pobrane próbki wody potwierdzały jej dobrą jakość.

Ryzyko zdrowotne związane z krótkotrwałym spożyciem wody o podwyższonych wartościach związków żelaza i manganu należy uznać za niewielkie. Obecność w wodzie tych związków w ilościach ponadnormatywnych obniża wartości użytkowe wody, jej walory smakowe i estetyczne. Wody o podwyższonej mętności mogą stwarzać problemy z ich akceptowalnością.

Na podstawie sprawozdań z wyników badań próbek wody pobranych w ramach kontroli urzędowej oraz w ramach kontroli wewnętrznej Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrzeszowie wydał 48 okresowych i 17 rocznych ocen o jakości wody. Próbki wody w badanym zakresie odpowiadały wymaganiom mikrobiologicznym i fizykochemicznym określonym w załącznikach nr 1 - 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1989). Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrzeszowie stwierdził, że w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r. mieszkańcy powiatu ostrzeszowskiego korzystali z wody z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia ocenionej jako przydatna do spożycia przez ludzi.

5.6.5. Odprowadzanie ścieków komunalnych

Według danych GUS na koniec 2016 r. na terenie powiatu ostrzeszowskiego długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 254,7 km. Liczba przyłączy prowadzących do budynków wynosiła 4 680 sztuk. Z sieci kanalizacyjnej korzystało ponad 30,7 tys. mieszkańców tj. ok. 55,4% ludności powiatu (wg danych na koniec 2015 r.).

Najlepiej skanalizowanymi gminami w 2016 r. były: gmina Mikstat (88,2%) i gmina Ostrzeszów (64,1%), natomiast najgorzej gmina Czajków, która do tej pory nie posiada sieci kanalizacyjnej. Udział korzystających z systemu kanalizacyjnego na terenie powiatu był w tym czasie niższy o 15,2 p.p. od wartości dla województwa wielkopolskiego i wyniósł 55,4%. Pod względem skanalizowania powiat zajmuje 30 miejsce w województwie.

W 2016 r. z terenu powiatu odprowadzono siecią kanalizacyjną łącznie 1 297,6 tys. m³ ścieków bytowych – najwięcej tego rodzaju ścieków w przeliczeniu na jednego mieszkańca odprowadzono z gminy Ostrzeszów i Kobyła Góra, najmniej (oprócz gminy Czajków) z obszaru gminy Doruchów.

W analizowanym czasie zauważalny jest również rozwój infrastruktury kanalizacyjnej na terenie powiatu. W stosunku do roku 2013 przybyło 43,8 km sieci kanalizacyjnej oraz 994 przyłącza prowadzące do budynków. Liczba korzystających z sieci kanalizacyjnej wzrosła o 7,4 p.p. - dostęp do infrastruktury kanalizacyjnej uzyskało w tym czasie kolejnych 4 093 mieszkańców. Szczegółowe informacje na temat infrastruktury kanalizacyjnej zawarte są w poniższej tabeli.

Tabela 18 Infrastruktura kanalizacyjna w gminach pow. ostrzeszowskiego w latach 2013 i 2016

Jednostka terytorialna	2013				2016			
	Sieć kanalizacyjna	Przyłącza	Podłączenia do sieci	Stopień skanalizow.	Sieć kanalizacyjna	Przyłącza	Podłączenia do sieci*	Stopień skanalizow.*
	[km]	[szt.]	[osoba]	[%]	[km]	[szt.]	[osoba]	[%]
Gm. Czajków	0,0	0	0	0,0	0,0	0	0	0,0
Gm. Doruchów	18,6	372	2 036	38,6	19,3	375	2 049	38,6

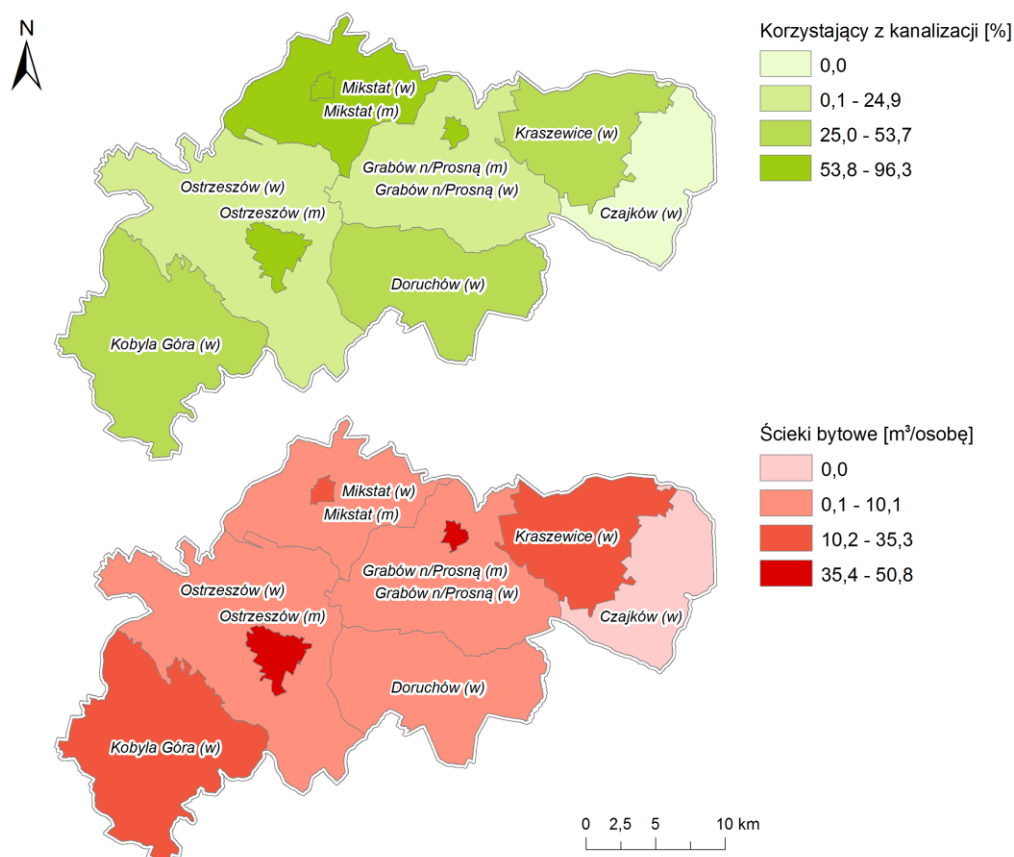
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

chów								
Gm. Grabów nad Prosną	29,5	443	2 680	34,2	29,5	800	2 860	36,6
Gm. Kobyla Góra	51,7	869	2 939	47,6	53,0	902	3 121	50,7
Gm. Kraszewice	8,9	335	1 967	53,7	8,9	336	1 948	53,7
Gm. Mikstat	17,1	418	1 760	28,7	55,3	939	5 394	88,2
Gm. Ostrzeszów	85,1	1 249	15 235	63,8	88,7	1 328	15 338	64,1
Powiat ostrzeszowski	210,9	3 686	26 617	48,0	254,7	4 680	30 710	55,4

*ze względu na brak danych za 2016 r., dane dotyczą 2015 r.

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS BDL

Rysunek 15 Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w 2015 r. i ilość ścieków bytowych odprowadzanych siecią kanalizacyjną w m³/mieszkańca w 2016 r.

Źródło: opracowano na podstawie danych z GUS BDL wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1422) zbiorniki bezodpływowe mogą być stosowane tylko na działkach budowlanych, gdzie nie ma podłączenia do sieci kanalizacyjnej bądź nie ma takiej możliwości. Z kolei ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1289) nakłada na gminy obowiązek prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych oraz komunalnych osadów ściekowych.

Tabela 19 Wykaz zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Gmina	Liczba zbiorników bezodpływowych	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków
Gm. Czajków	b.d.	b.d.

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

Gm. Doruchów	767	43
Gm. Grabów nad Prosną	b.d.	b.d.
Gm. Kobyła Góra	150-200	Ok. 300
Gm. Kraszewice	506	93
Gm. Mikstat	b.d.	99
Gm. Ostrzeszów	953	341
Powiat - razem	Ok. 2 426	Ok. 876

Źródło: opracowano na podstawie danych z Urzędów Gmin/Miast

Zarówno ścieki z systemu kanalizacji sanitarnej jak i odbierane z indywidualnych zbiorników bezodpływowych odprowadzane są do oczyszczalni ścieków. Ścieki z terenu powiatu ostrzeszowskiego trafiają do 6 komunalnych oczyszczalni ścieków oraz w części są oczyszczane i zagospodarowywane w przydomowych oczyszczalniach. Ponadto na terenie powiatu znajdują się 4 zakładowe oczyszczalnie ścieków. Wykaz komunalnych i zakładowych oczyszczalni ścieków znajduje się w kolejnych tabelach.

Tabela 20 Wykaz komunalnych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Lp.	Gmina/ lokalizacja	Rodzaj oczyszczalni	Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni	RLM	Średnia przepust. [m ³ /d]	Bezpośredni odbiornik ścieków oczyszcz.	Nr i data decyzji / Okres obowiązywania
1.	Doruchów Doruchów, ul. Powstańców Wlkp. 3	Mech.-biol.	5362	5552	964	Struga spod Zalesia	OS.6223-17b/2010 20.12.2010 / 20.12.2020r
2.	Kobyła Góra, Ligota 59a	Mech.-biol.	3460	6571	900	Rów melioracyjny	OS.6341.14.2012 14.06.2012 / 14.06.2022r
3.	Grabów n. Prosną, Gra- bów Wójto- stwo	Mech.	3203	6171	700	Rz. Proсна	OS.6341.51.2012 27.12.2012 / 27.12.2022r
4.	Kraszewice, Mączniki	Mech.-biol.	1575	3600	300	Rz. Łużyca	BŚ.6341.46.2016 03.01.2017 / 02.01.2027r
5.	Mikstat, Ka- liszkowice Ołobockie	Biol.	2125	2400	239	Kanał Masa- nowski	OS.6223-3/2010 22.07.2010/ 22.07.2020r
6.	Ostrzeszów, Rojów	Mech.-biol.	21299	45200	9000	Strzegowa (Dąbrówka)	OS.6341.17.2014 16.06.2014/ 15.06.2024

Źródło: ankietyzacja Gmin, Starostwo Powiatowe w Ostrzeszowie

Tabela 21 Wykaz zakładowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Nazwa oczysz- czalni, lokaliza- cja	Rodzaj oczyszczalni	Średnia prze- pustowość	Bezpośredni odbiornik ście- ków oczysz- czonych	Nr i data decyzji	Okres obowią- zywania
Oczyszczalnia firmy DROMICO Sp. z o.o Lokalizacja: Kaliszkowice Ołobockie gm. Mikstat	Zakładowa	Qśr.dob. (zrzut) 153 m3/d	Rów melioracyj- ny „B”	BŚ.6222.03.2016 28.04.2017 (pozwolenie zintegrowane)	Bezterminowo
Oczyszczalnia firmy SZWA- GROS Sp. o.o. Lokalizacja: Kraszewice gm. Kraszewice	Zakładowa	Qśr.dob. (zrzut) 120 m3/d	Rów melioracyj- ny „E”	OS.6341.34.2011 12.09.2011	12.09.2021
Oczyszczalnia DPS Marszałki	Zakładowa	Qśr.dob. (zrzut) 26 m3/d	Rów Smolnica	OS.6341.31.2014 08.12.2014	07.12.2024

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Lokalizacja: Marszałki gm. Grabów nad Prosną					
Oczyszczalnia DPS Kochłowy Lokalizacja: Kochłowy gm. Ostrzeszów	Zakładowa	Qśr.dob. (zrzut) 10 m3/d	Rów melioracyj- ny „I”	OS.6341.48.2013 31.12.2013	30.12.2023

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrzeszowie

Jakość ścieków surowych doprowadzanych do gminnych oczyszczalni i odprowadzanych ścieków oczyszczonych w 2016 roku została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 22 Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w komunalnych oczyszczalniach ścieków na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Wskaźnik jakości	Średnie roczne wartości wskaźników za rok 2016		Normy*
	w ściekach dopływających do oczyszczalni	w ściekach odpływających z oczyszczalni	
<i>Komunalna oczyszczalnia ścieków w m. Doruchów</i>			
BZT5 [mgO ₂ /l]	250	16	25 mgO ₂ /l
ChZT [mgO ₂ /l]	567	73	125 mgO ₂ /l
zawiesina ogólna [mg/l]	210	8,2	35 mg/l
azot ogólny [mgN/l]	73,7	25,9	15 mg N/l
fosfor ogólny [mgP/l]	8,15	4,86	2 mg P/l
<i>Komunalna oczyszczalnia ścieków w m. Wójtostwo (gm. Grabów n. Prosną)</i>			
BZT5 [mgO ₂ /l]	230	3	25 mgO ₂ /l
ChZT [mgO ₂ /l]	534	19	125 mgO ₂ /l
zawiesina ogólna [mg/l]	164	5	35 mg/l
azot ogólny [mg N/l]	Brak pomiaru	7	15 mgN/l
fosfor ogólny [mg P/l]	Brak pomiaru	1	2 mgP/l
<i>Komunalna oczyszczalnia ścieków w m. Ligota (gm. Kobyła Góra)</i>			
BZT5 [mgO ₂ /l]	265	12	25 mgO ₂ /l
ChZT [mgO ₂ /l]	574	70	125 mgO ₂ /l
zawiesina ogólna [mg/l]	235	16	35 mg/l
<i>Komunalna oczyszczalnia ścieków w m. Mączniki (gm. Kraszewice)</i>			
BZT5 [mgO ₂ /l]	150	13	25 mgO ₂ /l
ChZT [mgO ₂ /l]	363	83	125 mgO ₂ /l
zawiesina ogólna [mg/l]	78	30	35 mg/l
azot ogólny [mg N/l]	76	49,55	15 mgN/l
fosfor ogólny [mg P/l]	7,6	1,27	2 mgP/l
<i>Komunalna oczyszczalnia ścieków w m. Kaliszkowice Ołobockie (gm. Mikstat)</i>			
BZT5 [mgO ₂ /l]	290	7	25 mgO ₂ /l
ChZT [mgO ₂ /l]	674	46	125 mgO ₂ /l
zawiesina ogólna [mg/l]	245	14	35 mg/l
<i>Komunalna oczyszczalnia ścieków w m. Rojów (gm. Ostrzeszów)</i>			
BZT5 [mgO ₂ /l]	371,4	5,57	15 mgO ₂ /l
ChZT [mgO ₂ /l]	685,8	33,33	125 mgO ₂ /l
zawiesina ogólna [mg/l]	307,4	13,93	35 mg/l
azot ogólny [mg N/l]	52,45	10,95	15 mgN/l
fosfor ogólny [mg P/l]	7,34	0,38	2 mgP/l

*Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników lub minimalne procenty redukcji zanieczyszczeń podano zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 1800).

Analizując wielkość zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych odprowadzanych do odbiorników wynika, że w przypadku trzech oczyszczalni w 2016 r. doszło do przekroczeń badanych wskaźników. Na oczyszczalni w Doruchowie stężenie przekroczone zostały wartości azotu i fosforu, w m. Mączniki

gm. Kraszewice przekroczony został poziom azotu. Normy w tym zakresie wyznacza Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 1800). Prowadzenie dalszych procesów technologicznych na tych instalacjach powinno być ukierunkowane na poprawę jakości emitowanych do środowiska ścieków oczyszczonych.

Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy Rady Unii Europejskiej z dnia 21 maja 1991 roku (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych jest *Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych*. Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. KPOŚK jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji miejskich i wiejskich w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. W kolejnej już aktualizacji KPOŚK 2015 zatwierdzonej przez Radę Ministrów w dniu 21 kwietnia 2016 r. wyznaczone zostały cele do roku 2021.

Każda aglomeracja powyżej 2000 RLM powinna być wyposażona w system kanalizacji zbiorczej w celu odprowadzania do oczyszczalni komunalnych, ścieków powstających na terenie aglomeracji. Wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantować musi blisko 100% poziom obsługi. Oznacza to wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie: 95% dla aglomeracji o RLM < 100 000 i 98% dla aglomeracji o RLM ≥ 100 000.

Zgodnie z wymogami prawa oraz interpretacją Komisji Europejskiej należy tak planować granice aglomeracji, aby w jak największym stopniu cały produkowany przez aglomerację ładunek ścieków był zbierany siecią kanalizacyjną i odprowadzany na oczyszczalnię ścieków. Pozostali mieszkańcy aglomeracji, nieobsługiwani przez zbiorcze systemy kanalizacyjne, będą natomiast korzystać z innych systemów oczyszczania ścieków. W każdej oczyszczalni zlokalizowanej na terenie aglomeracji powyżej 10 000 RLM wymagane jest podwyższone usuwanie biogenów.

Tabela 23 Wykaz aglomeracji na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Id. nazwa Aglomeracji /gminy w aglomeracji	*liczba RLM	liczba rzeczywistych mieszkańców w aglomeracji	liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych	liczba mieszkańców obsługiwanych przez systemy indywidualne (przydomowe oczyszczalnie ścieków)	liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2016 r.
PLWL161 Doruchów	3600	3396	1963	1384	49	11	58
PLWL128 Kobyla Góra	6571	6074	3600	974	1500	300	56
PLWL130 Grabów n. Prosną	4843	3518	3255	195	68	21	95
PLWL214N Kraszewice / Kraszewice, Czajków, Brzeziny	8400	9063	1569	6644	850	187	19
PLWL217N Mikstat	2117	2125	1193	860	72	18	57
PLWL018 Ostrzeszów/ Ostrzeszów, Mikstat	57642	23291	20952	1552	787	214	90

*zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem /uchwałą
Źródło: projekt AKPOŚK 2017

Według załącznika do projektu AKPOŚK 2017 na terenie poniższych aglomeracji planowane są następujące inwestycje:

- *Agglomeracja Doruchów* – na terenie aglomeracji planowana jest budowa 0,2 km sieci kanalizacji sanitarnej, po której nastąpi wzrost korzystających z sieci kanalizacyjnej w aglomeracji do 60%.
- *Agglomeracja Kobyla Góra* – planowane jest wyłączenie z terenu aglomeracji miejscowości, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest niemożliwa (z różnych przyczyn). Ponadto zakłada się rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Onufry o długości 1,11 km, po której

wzrost korzystających z sieci kanalizacyjnej w aglomeracji wyniesie 57%. Termin zakończenia prac planowany jest na koniec 2021 r.

- **Aglomeracja Grabów n. Prosną** – na terenie aglomeracji planowana jest modernizacja sieci kanalizacyjnej o długości 1,5 km.
- **Aglomeracja Kraszewice** – na terenie aglomeracji planowana jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków oraz modernizacja oczyszczalni ścieków w 2018 r.
- **Aglomeracja Mikstat** – zakłada się realizację następujących projektów:
 - Rozwój, budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na nowo powstałej ulicy w Mikstacie – długość około 350m
 - Wymiana sieci kanalizacyjnej i wodociągowej ul. Przesmyk i ul. Matejki w Mikstacie
 - Wymiana sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na ul. Południowej w Mikstacie
 - Wymiana sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na ul. Polnej, Jęczmiennej, Kłosowej, Różanej
 - Budowa sieci Kanalizacyjnej na działkach ew. o nr 1707/5, 1707/7, 1707/10
- **Aglomeracja Ostrzeszów** – na terenie aglomeracji planowana jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej o długości 12,48 km, po której nastąpi wzrost korzystających z sieci w aglomeracji do 92%, ponadto zakłada się modernizację 2,8 km sieci kanalizacyjnej. W ramach planowanych prac realizowane będą następujące projekty:
 - Przebudowa kanalizacji w ul. Norweskiej w m. Ostrzeszów -II etap.
 - Budowa kanalizacji w Rogaszycach i części m. Ostrzeszów (rejon ul. Gen Sikorskiego).
 - Przebudowa kanalizacji w ul. Garncarskiej, Chmielnej w Ostrzeszowie.
 - Przebudowa kanalizacji w ul. Kolejowa w Ostrzeszowie.

Termin zakończenia prac planowany jest na koniec 2021 r.

5.6.6. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r. jest dokumentem ustanawiającym ramy działania Unii Europejskiej w dziedzinie polityki wodnej. Określa ramy ochrony wód w celu racjonalnego gospodarowania ich zasobami, które ma służyć m.in. zaspokojeniu zapotrzebowania na wodę ludności, rolnictwa i przemysłu.

W 2016 r. zużycie wody na potrzeby ludności na terenie powiatu ostrzeszowskiego kształtowało się na poziomie 11 651,4 tys. m³ i było niższe niż w 2013 roku o niemal 8%. Zużycie wody w powiecie związane jest głównie z eksploatacją sieci wodociągowej w tym na potrzeby gospodarstw domowych. Jednak najbardziej wodochłonną gałęzią gospodarki w powiecie jest rolnictwo, które pochłania 71% zapotrzebowania. W stosunku do roku 2013 nastąpił jednak nieznaczny spadek zużycia wody w rolnictwie o 15%. Na cele przemysłowe zużyto zaledwie 1,2% wody, jednak było ono wyższe o 66 p.p. niż w 2013 r. Zużycie wody do celów konsumpcyjnych w gospodarstwach domowych w analizowanym czasie wzrosło o 12%.

Najwyższe zużycie wody odnotowano w gminach: Kobyla Góra, Ostrzeszów i Kraszewice. Największe zapotrzebowanie na wodę w przemyśle wystąpiło na terenie gminy Mikstat, natomiast w rolnictwie i leśnictwie w gminie Kobyla Góra. W porównaniu z 2013 r. ogólny wzrost zużycia wody nastąpił w gminach: Czajków, Doruchów, Grabów n. Prosną, Kraszewice i Mikstat, co spowodowane było głównie przez większe zapotrzebowanie na wodę w gospodarstwach domowych oraz na cele rolnicze.

Tabela 24 Zużycie wody na cele gospodarki w gminach powiatu ostrzeszowskiego w latach 2013 i 2016

Jednostka	2013					2016				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
	tys. m ³	tys. m ³	tys. m ³	tys. m ³	tys. m ³	tys. m ³	tys. m ³	tys. m ³	tys. m ³	tys. m ³
Gm. Czajków	661,3	0	565	96,3	84,2	693,4	0	580	113,4	91,8
Gm. Doruchów	245,2	0	23	222,2	183,1	304,2	0	45	259,2	220,3
Gm. Grabów nad Prosną	686,0	98	50	538,0	421,4	750,8	83	100	567,8	469,7
Gm. Kobyla Góra	7 102,3	0	6 900	202,3	184,0	5 626,0	0	5 400	226,0	223,0
Gm. Kraszewice	1 407,3	0	1 204	203,3	187,7	1 523,0	0	1 292	231,0	217,0
Gm. Mikstat	572,9	38	0	534,9	222,7	796,0	347	0	449,0	244,0
Gm. Ostrzeszów	1 987,9	15	983	989,9	731,3	1 958,0	13	818	1 127,0	825,0
Powiat ostrzeszowski	12 662,9	151	9 725	2 786,9	2 014,4	11 651,4	443	8 235	2 973,4	2 290,8

wzrost zużycia w stosunku do roku 2012
spadek zużycia w stosunku do roku 2012

1 – zużycie ogółem, 2 – w przemyśle, 3 – na rolnictwo i leśnictwo, 4 - eksploatacja sieci wodociągowej, 5 - eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych.

Średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu kształtowało się w 2016 r. na poziomie 41,3 m³. Dla porównania, w województwie wskaźnik wynosi 37,4 m³/mieszkańca. W odniesieniu do gmin najwyższy wskaźnik odnotowano w gminie Grabów n. Prosną – 60,2 m³/os i Kraszewice – 59,8 m³/os. Z kolei najniższy w gminie Ostrzeszów – 34,5 m³/os.

Tabela 25 Zmiany zużycia wody w przeliczeniu na 1 osobę w gospodarstwach domowych w gminach powiatu ostrzeszowskiego

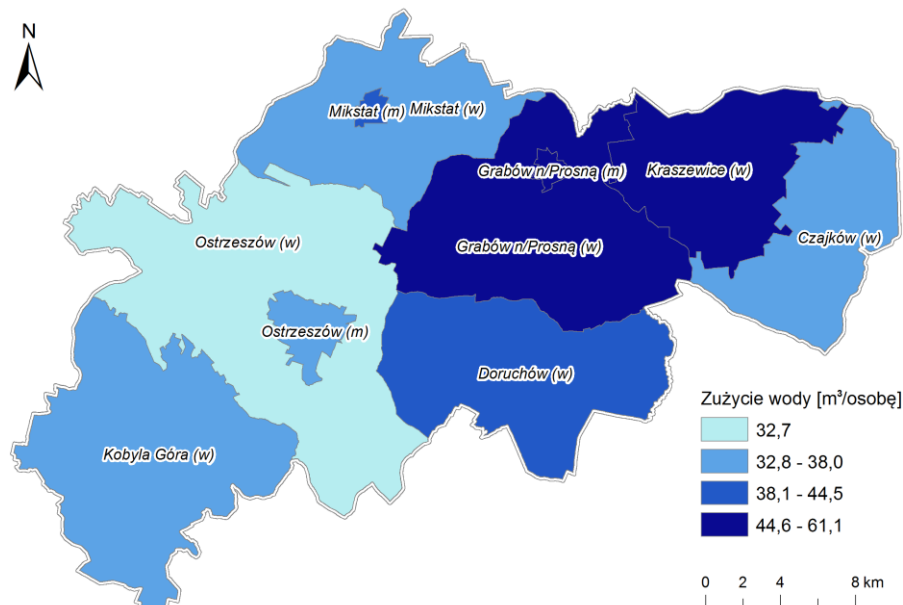
Jednostka terytorialna	Wskaźnik zużycia wody w m ³ na 1 mieszkańca w 2013 r.	Wskaźnik zużycia wody w ³ na 1 mieszkańca w 2016 r.
Gm. Czajków	33,6	36,8
Gm. Doruchów	34,9	41,4
Gm. Grabów nad Prosną	54,0	60,2
Gm. Kobyla Góra	30,0	36,2
Gm. Kraszewice	51,2	59,8
Gm. Mikstat	36,1	40,0
Gm. Ostrzeszów	30,6	34,5
Powiat ostrzeszowski	36,4	41,3
Województwo Wlkp.	35,1	37,4

wzrost zużycia w stosunku do roku 2013

spadek zużycia w stosunku do roku 2013

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych.

Rysunek 16 Zużycie wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu ostrzeszowskiego w 2016 r.

Źródło: opracowano na podstawie danych z GUS BDL wg stanu na koniec 2016 r.

5.6.7. Zapobieganie podtopieniom i suszom

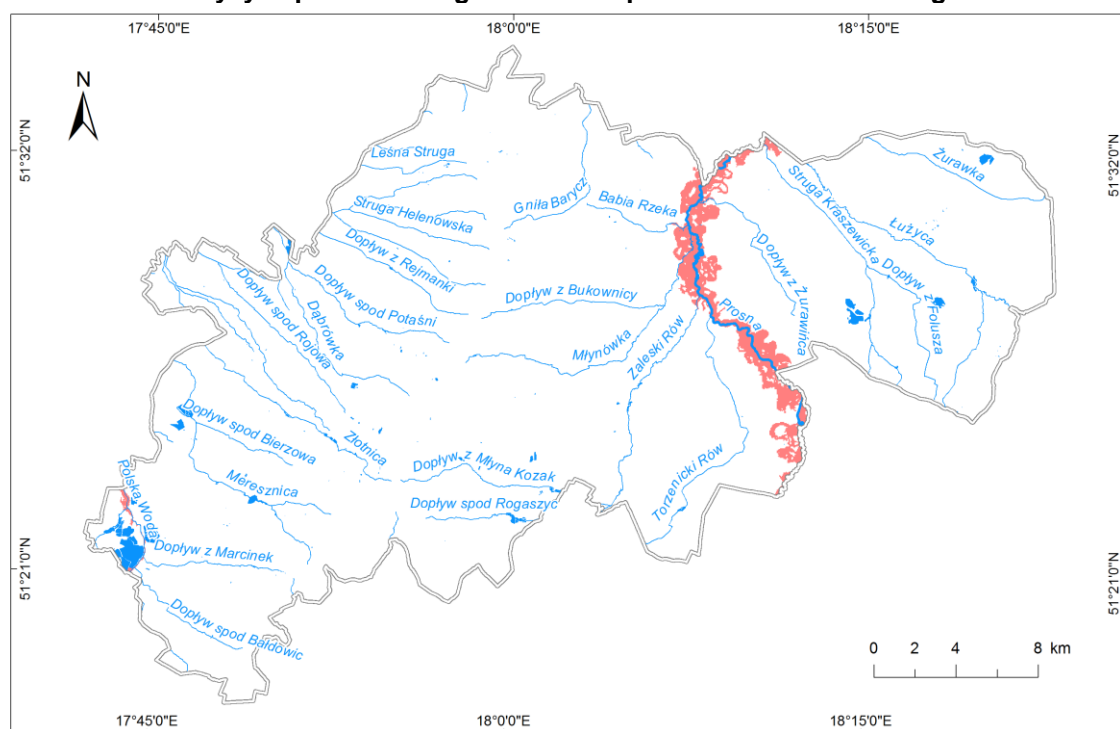
Zgodnie z zapisami ustawy Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1121 ze zm.) ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Przepisy w sprawie ochrony przed powodzią zostały przetransponowane z Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie ocen ryzyka powodziowego i zarządzania nim (tzw. Dyrektywa Powodziowa), która wymaga sporządzenia:

- wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WORP) (do 22 grudnia 2011 r.). Na tej podstawie określone zostały obszary, na których stwierdza się istnienie dużego ryzyka powodziowego lub jego wystąpienie jest prawdopodobne;

- map zagrożenia i map ryzyka powodziowego (do 22 grudnia 2013 r.) dla obszarów, na których stwierdzono istnienie dużego ryzyka powodziowego, wyznaczonych na podstawie wstępnej oceny ryzyka powodziowego. Mapy wskazują obszary, w których prawdopodobieństwo powodzi jest: niskie (lub na których powódź będzie miała charakter zdarzenia ekstremalnego); średnie (występowanie powodzi nie częściej niż co 100 lat), a także wysokie;
- planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy (do 22 grudnia 2015 r.) opracowywanych na podstawie ww. map.

Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego stanowią podstawę dla racjonalnego planowania przestrzennego na obszarach zagrożonych powodzią, a tym samym dla ograniczania negatywnych skutków powodzi. Głównym celem opracowania map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego jest stworzenie podstaw do opracowania planów zarządzania ryzykiem powodziowym – ostatniego etapu wdrażania Dyrektywy Powodziowej. Mapy te będą skutecznym narzędziem pozyskiwania danych, podstawą ustanawiania priorytetów i podejmowania dalszych decyzji o charakterze technicznym, finansowym i politycznym dotyczącym zarządzania ryzykiem powodziowym.

Rysunek 17 Ocena ryzyka powodziowego na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Objaśnienia:

	Prosna		zbiorniki wodne		granica powiatu ostrzeszowskiego
	pozostałe rzeki i ciekі		ryzyko powodzi Q=0,2% raz na 500 lat		

Źródło: opracowano na podstawie danych udostępnionych przez KZGW w Warszawie

Zgodnie z wykazem obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, na terenie powiatu ostrzeszowskiego do opracowania map zagrożenia i map ryzyka powodziowego została zakwalifikowana rzeka Prosna, dla której Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej sporządził mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego. Mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego opracowano dla całego odcinka rzeki Prosny na terenie powiatu. Opracowano mapy o prawdopodobieństwie $p=0,2\%$, $p=1\%$, $p=10\%$ oraz dla odcinków obwałowanych mapy ich zniszczenia o prawdopodobieństwie $p=1\%$. Mapy, zgodnie z art. 88 f. **ustawy Prawo wodne**, Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej podał do publicznej wiadomości dnia 15 kwietnia 2015 r. przez umieszczenie ich w Biuletynie Informacji Publicznej Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Mapy przekazane zostały również do Starostwa Powiatowego w Ostrzeszowie.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, występują zakazy wynikające z art. 40 ust.1 i art. 88 ust. 1 ustawy Prawo wodne.

Wystąpienie powodzi na terenie powiatu może być spowodowane lokalnymi gwałtownymi deszczami oraz gwałtownym topnieniem śniegu zasilany intensywnymi deszczami przy zamrożonej powierzchni gruntu lub znikomej retencji.

Na terenie powiatu wały przeciwpowodziowe występują wzdłuż rzeki Proсны na terenie gmin: Grabów n. Prosną (14,448 km) i Doruchów (3,459 km). Ich stan techniczny oceniany jest jako nieodpowiedni na długości 17,807 km, natomiast 0,1 km jest w stanie dobrym, niezagrażającym bezpieczeństwu.

Na terenie gminy Kobyla Góra znajduje się zbiornik wodny Kobyla Góra, pełniący funkcje retencyjną i przeciwpowodziową o powierzchni 17,0 ha. Jego stan techniczny określany jest jako dobry, niezagrażający bezpieczeństwu. Obiekt nadaje się do eksploatacji.

Budowa urządzeń piętrzących w rowach i ciekach pozwala na zgromadzenie znacznych rezerw wody, które w naturalny sposób wpływają na podniesienie zwierciadła wód gruntowych. Tworzone są w ten sposób określone zasoby dyspozycyjne, możliwe do wykorzystania dla nawodnień głównie użytków zielonych. Przegrodzenie rzeki wiąże się jednak z ingerencją w naturalny ekosystem wodny, skala takich przedsięwzięć nie ogranicza się tylko do samych koryt cieków, ale dotyczy również obszarów leżących w ich zlewniach, proces ten powoduje zakłócenie swobodnego przepływu ryb. Budowa i odbudowa większości urządzeń piętrzących związana jest z wykonaniem przy nich przepławek dla ryb. Wykonanie urządzeń piętrzących realizowane jest od ujścia w górę rzeki, w celu sukcesywnego udrożnienia rzeki dla migracji ryb, zwłaszcza dwuśrodowiskowych.

Na ciekach przepływających przez powiat ostrzeszowski zainstalowane są ok. 53 urządzenia służących m.in. celom przeciwpowodziowym (bez uwzględnienia wałów przeciwpowodziowych), w tym: jazy, przepusty, zastawki.

Większość urządzeń, według oceny WZMiUW w Poznaniu, jest sprawna technicznie. Większość z nich powstała w latach 60-80-tych ubiegłego wieku. Wykaz wszystkich urządzeń przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26 Wykaz budowli piętrzących na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Lp.	Rodzaj i nr budowli	Lokalizacja	Wysokość piętrzenia	Informacja o stanie technicznym, rok budowy lub rok modernizacji
1.	Wieża przelewowa zbiornika wodnego Kobyla Góra - rz. Meresznicza km 25+200	m. Kobyla Góra , Ligota , Myślniew gm. Kobyla Góra	h = 7,50 m	1983
2.	Jaz 1 Struga spod Zalesia km 0+555	m. Kuźnica Bobrowska , gm. Grabów nad Prosną	h = 1,23 m	1964
3.	Przepust z piętrzeniem 2 Struga spod Zalesia km 1+600	m. Kuźnica Bobrowska , gm. Grabów nad Prosną	h = 1,20 m	1964
4.	Budowla piętrząca (stopień) 6 Struga Kraszewicka km 4+180	Kraszewice B gm. Kraszewice	h = 0,70 m	1989
5.	Jaz kozłowy 9 Struga Kraszewicka km 5+386	Kraszewice A gm. Kraszewice	h = 1,04 m	1989
6.	Jaz kozłowy 11 Struga Kraszewicka km 6+246	Kraszewice A gm. Kraszewice	h = 0,95 m	1989
7.	Jaz kozłowy 13 Struga Kraszewicka km 7+154	Kraszewice A gm. Kraszewice	h = 0,97 m	1989
8.	Jaz kozłowy 14 Struga Kraszewicka km 7+596	Kraszewice A gm. Kraszewice	h = 0,61 m	1989
9.	Zastawka betonowa 15 Struga Kraszewicka km 8+084	Jelenie gm.Kraszewice	h = 0,84 m	1989
10.	Zastawka mechaniczna 16 Struga Kraszewicka km 8+500	Jelenie gm. Kraszewice	h = 0,82 m	1976 remont 2016
11.	Zastawka mechaniczna 18 Struga Kraszewicka km 8+950	Jelenie gm. Kraszewice	h = 1,00 m	1976
12.	Przepust z zastawką 19 Struga Kraszewicka km 9+274	Jelenie gm. Kraszewice	h = 0,80 m	1976
13.	Przepust z zastawką 20 Struga Kraszewicka km 9+654	Jelenie gm. Kraszewice	h = 0,80 m	1976
14.	Przepust z zastawką 21 Struga Kraszewicka km 9+835	Jelenie gm. Kraszewice	h = 1,00 m	1976

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

15.	Jaz 1 Łużyca km 11+291	Kuźnica Grabowska gm. Kraszewice	h = 2,70 m	1970 remont 2015
16.	Przepust z zastawką 2 Żurawka km 10+345	Głuszyna gm. Kraszewice	h = 0,80 m	1970
17.	Przepust z zastawką 3 Żurawka km 11+095	Głuszyna gm. Kraszewice	h = 0,80 m	1970
18.	Przepust z zastawką 4 Żurawka km 11+530	Głuszyna gm. Kraszewice	h = 0,80 m	1970
19.	Przepust z zastawką 5 Żurawka km 12+320	Głuszyna gm. Kraszewice	h = 0,87 m	1970
20.	Przepust z zastawką 6 Żurawka km 12+800	Głuszyna gm. Kraszewice	h = 0,80 m	1970
21.	Przepust z zastawką 7 Żurawka km 16+500	Salamony gm. Czajków	h = 0,80 m	1970
22.	Jaz 1 Polska Woda km 35+300	Rybin gm. Kobyla Góra	h = 0,91 m	1962
23.	Zastawka betonowa (ze stopniem) 1 Struga spod Torzeńca km 0+400	Kuźnica Bobrowska gm. Grabów nad Prosną	h = 0,98 m	1964 remont 2014
24.	Zastawka Z-6-4 8 Struga spod Torzeńca km 5+454	Skarydzew gm. Doruchów	h = 0,40 m	1964
25.	Przepust z zastawką 1 Struga Bobrowska km 0+301	Bobrowniki gm. Grabów nad Prosną	h = 1,05 m	1964
26.	Przepust z zastawką 2 Struga Bobrowska km 0+920	Bobrowniki gm. Grabów nad Prosną	h = 1,70 m	1964
27.	Przepust z zastawką 3 Struga Bobrowska km 1+390	Bobrowniki gm. Grabów nad Prosną	h = 1,92 m	1964
28.	Przepust z zastawką 4 Struga Bobrowska km 1+575	Bobrowniki gm. Grabów nad Prosną	h = 1,26 m	1964 remont 2016
29.	Przepust z zastawką 5 Struga Bobrowska km 2+350	Bobrowniki gm. Grabów nad Prosną	h = 1,57 m	1964
30.	Przepust z zastawką 6 Struga Bobrowska km 3+123	Bobrowniki gm. Grabów nad Prosną	h = 1,62 m	1964 remont 2016
31.	Przepust z zastawką 7 Struga Bobrowska km 3+530	Bobrowniki gm. Grabów nad Prosną	h = 1,41 m	1964
32.	Przepust z zastawką 8 Struga Bobrowska km 3+661	Bobrowniki, gm. Grabów nad Prosną	h = 1,60 m	1964
33.	Zastawka 1 Kanał Młyński km 2+434	Smolniki, gm. Grabów nad Prosną	h = 1,60 m	1964
34.	Zastawka 2 Kanał Młyński km 2+984	Smolniki gm. Grabów nad Prosną	h = 1,54 m	1964
35.	Zastawka 3 Kanał Młyński km 3+414	Smolniki, gm. Grabów nad Prosną	h = 1,54 m	1964
36.	Przepust z zastawką 1 Kanał Dębicze km 1+730	Skrzynki gm. Grabów nad Prosną	h = 1,30 m	1965
37.	Przepust z zastawką 2 Kanał Dębicze km 2+360	Skrzynki gm. Grabów nad Prosną	h = 1,45 m	1965
38.	Przepust z zastawką 3 Kanał Dębicze km 2+800	Skrzynki, gm. Grabów nad Prosną	h = 1,67 m	1965
39.	Przepust z zastawką 4 Kanał Dębicze km 3+515	Skrzynki gm. Grabów nad Prosną	h = 1,00 m	1965
40.	Przepust z zastawką 5 Kanał Dębicze km 3+825	Skrzynki, gm. Grabów nad Prosną	h = 1,39 m	1965
41.	Przepust z zastawką 6 Kanał Dębicze km 4+440	Skrzynki gm. Grabów nad Prosną	h = 0,85 m	1965
42.	Przepust z zastawką 7 Kanał Dębicze km 4+645	Skrzynki gm. Grabów nad Prosną	h = 1,10 m	1965
43.	Przepust z zastawką 8 Kanał Dębicze km 5+110	Dębicze gm. Grabów nad Prosną	h = 1,68 m	1965
44.	Przepust z zastawką 9 Kanał Dębicze km 5+875	Dębicze gm. Grabów nad Prosną	h = 1,55 m	1965
45.	Przepust z zastawką 10 Kanał Dębicze km 6+680	Dębicze gm. Grabów nad Prosną	h = 1,55 m	1965
46.	Przyczółek wlotowy z zastawką 11 Kanał Dębicze km 7+200	Dębicze gm. Grabów nad Prosną	h = 1,52 m	1965
47.	Przepust z zastawką 12	Dębicze	h = 1,42 m	1965

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

	Kanał Dębicze km 7+325	gm.Grabów nad Prosną		
48.	Przepust z zastawką 13 Kanał Dębicze km 9+200	Dębicze gm.Grabów nad Prosną	h = 1,57 m	1965
49.	Przepust z zastawką 14 Kanał Dębicze km 9+545	Dębicze gm.Grabów nad Prosną	h = 0,86 m	1965 remont 2014
50.	Przepust z zastawką 15 Kanał Dębicze km 9+975	Dębicze gm.Grabów nad Prosną	h = 0,90 m	1965
51.	Przepust z zastawką 16 Kanał Dębicze km 10+160	Dębicze gm.Grabów nad Prosną	h = 1,41 m	1965
52.	Przepust z zastawką 17 Kanał Dębicze km 10+280	Dębicze gm.Grabów nad Prosną	h = 1,19 m	1965
53.	Przepust z zastawką 18 Kanał Dębicze km 10+820	Dębicze gm.Grabów nad Prosną	h = 0,93 m	1965

Źródło: WZMiUW w Poznaniu, Inspektorat w Kępnie

Rolę odbiorników nadmiaru wody na obszarach użytków rolnych pełnią również rowy melioracyjne. Łączna długość sieci melioracyjnej na terenie powiatu wynosi 674,65 km. Powierzchnia gruntów zmeliorowanych wynosi 11 526 ha. Stan techniczny tych urządzeń w zależności od gminy określany jest od dobrego po niedostateczny. Wykaz urządzeń melioracyjnych według gmin przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27 Powierzchnia gruntów zmeliorowanych na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Gmina	Powierzchnia gruntów zmeliorowanych ha	Długość sieci (rowów) melioracyjnej km	Stan techniczny urządzeń melioracyjnych*
Kobyła Góra	578,0	73,70	niedostateczny
Ostrzeszów	2 098,0	155,00	niedostateczny
Mikstat	1136,0	59,00	niedostateczny
Grabów nad Prosną	2 239,0	151,70	zadowalający
Doruchów	2 359,0	96,95	brak informacji
Kraszewice	2 136,0	40,70	dobry
Czajków	980,0	97,60	dobry
Razem	11 526,0	674,65	X

Źródło: WZMiUW w Poznaniu, *dane z Gmin i Powiatu

Rowy melioracyjne pełnią bardzo ważną rolę w regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz w ochronie użytków rolnych przed powodzią. Ze względu na prawidłowe funkcjonowanie niezbędna jest ich konserwacja co najmniej dwa razy do roku, tj. wiosną i jesienią. Brak konserwacji rowów melioracyjnych może doprowadzić do podtopień oraz całkowitego ich zaniku. Właściwa melioracja gruntów rolniczych przynosi w bardzo krótkim czasie wymierne korzyści. Prawidłowe stosunki wodne w glebie dają poprawę plonów, natomiast właściwie eksploatowana sieć melioracji podstawowej i szczegółowej zapobiega zalewaniu gruntów. Działania związane z naprawą systemów melioracyjnych i drenarskich mogą również nieść negatywne skutki. Mogą wiązać się z osuszaniem terenów chronionych, w tym siedlisk przyrodniczych czy siedlisk roślin i zwierząt chronionych. Szczególne zagrożenie stwarza to dla lasów bagiennych i zarośli łągowych występujących w dolinach rzecznych). Zaniechanie wykaszania i wypasu jest natomiast dodatkowym czynnikiem przyspieszającym to zjawisko.

Na terenie powiatu występują nieliczne naturalne zbiorniki wodne, jednak funkcje retencyjną pełnią sztuczne zbiorniki. Łączna powierzchnia terenów położonych pod wodami stojącymi w powiecie wynosi 170,42 ha, natomiast powierzchnia stawów – 532,75 ha.

Zauważalne zmiany klimatu mogą mieć duży wpływ na gospodarkę wodną zwłaszcza w rolnictwie w wyniku zwiększenia ewapotranspiracji przy jednoczesnym zmniejszeniu opadów w okresie wegetacyjnym. Jednym z podstawowych działań dla poprawy struktury bilansu wodnego powinno być zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni między innymi poprzez realizację programu małej retencji. Głównym celem działań z zakresu małej retencji wodnej jest zwiększenie zdolności retencyjnych małych zlewni w celu ochrony przed powodzią i suszą z jednoczesną poprawą walorów przyrodniczych środowiska naturalnego.

W celu poprawy stanu środowiska i racjonalnego gospodarowania jego zasobami w „Wieloletnim programie inwestycji melioracyjnych w województwie wielkopolskim na lata 2014-2020 przewidzianym do realizacji ze środków krajowych oraz Unii Europejskiej w ramach programów pomocowych w okresie programowania 2014-2020” zaplanowano działania, które polegać będą na:

- zwiększeniu skali sztucznej retencji, zarówno retencji małej poprawiającej zaopatrzenie rolnictwa w wodę, jak i retencji dużej na głównych ciekach wodnych;
- modernizacji i rozbudowie budowli hydrotechnicznych zabezpieczających przed zbyt wysokimi stanami powodziowymi oraz łagodzących ich skalę i skutki – rozbudowa systemów wałów i polderów;
- wzroście retencji korytowej przez konserwację międzywali, bądź teras zalewowych rzek;
- pracach melioracyjnych porządkujących stosunki wodne, ograniczające stany ekstremalne;
- budowie i konserwacji oraz właściwej eksploatacji urządzeń melioracyjnych.

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego w celu zwiększenia retencji wodnej w latach 2016-2017 wydanych zostało 17 pozwoleń wodno-prawnych na budowę stawów o łącznej powierzchni 5,681 ha i pojemności 55 394 m³.

5.6.8. Zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych

Analizując powyższe analizy należy stwierdzić, że zagrożeniem dla wód podziemnych i powierzchniowych na terenie powiatu są:

- eutrofizacja wód wywołana zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych i rolniczych;
- produkcja rolna oraz stosowanie nawozów oraz gnojowicy;
- wysoki stopień zwodociągowania, przy niskim stopniu skanalizowania obszarów wiejskich;
- spływy z terenów przemysłowych;
- odprowadzanie bezpośrednio do gruntu wód opadowych i roztopowych;
- nieszczelne zbiorniki bezodpływowe powodujące skażenie wód podziemnych,
- zaniedbanie stanu instalacji melioracji szczegółowej,
- nadmierne zużycie wody na cele przemysłowe oraz emisja ścieków.

Stan wód na terenie powiatu ulega powolnej poprawie. Oceniając te tendencje należy pamiętać, że o stanie wód powierzchniowych decydują nie tylko wskaźniki fizykochemiczne, ale również biologiczne i hydromorfologiczne. Oznacza to, że przywrócenie czystości wodom powierzchniowym nie spowoduje automatycznie dobrego stanu wód. Przywrócenie właściwych dla danej części wód elementów biologicznych jest procesem długotrwałym.

Określenie tendencji zmian w przypadku wód podziemnych jest dość trudne, ponieważ zmiany w nich zachodzą powoli i skutki działań chroniących wody w perspektywie kilku lat mogą być niewidoczne. Dla zapewnienia ochrony wód podziemnych w dłuższej perspektywie istotne będzie podjęcie przez dyrektorów RZGW ustanawiania obszarów ochronnych GZWP.

Problemem jest nieprawidłowe pozbywanie się ścieków przez właścicieli nieruchomości posiadających nieszczelne zbiorniki bezodpływowe. Niewłaściwa eksploatacja tego rodzaju urządzeń i instalacji prowadzi do emisji zanieczyszczeń gruntu i wód. Jednym z problemów jest również wyrównanie dysproporcji pomiędzy liczbą ludności korzystającą z wodociągu i ludności korzystającej z kanalizacji, zwłaszcza na terenach wiejskich. Nieoczyszczone ścieki komunalne trafiają do wód lub do ziemi powodując ich zanieczyszczenie.

Głównym zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych są zanieczyszczenia wprowadzane do nich wraz z wodami opadowymi, co szczególnie dotyczy terenów zurbanizowanych. Ważne jest, aby woda opadowa odprowadzana była do kanalizacji deszczowej, a nie ogólnospławnej w celu minimalizacji obciążeń oczyszczalni ścieków.

Przez spływy powierzchniowe z tras komunikacyjnych są szczególnie niebezpieczne po długich okresach bezdeszczowych. Spływająca z ulic i powierzchni dachowych woda zbiera cząstki zanieczyszczeń na nich osadzone. Istotne jest w tym przypadku zastosowanie urządzeń odwadniających łącznie z systemami podczyszczającymi.

Problemem stanowią także nieodpowiednio utrzymane studnie oraz brak obowiązku likwidacji nieeksploatowanej już studni.

W przypadku eksploatacji sieci wodociągowej wykonanej z rur cementowo-azbestowych, z opinii WHO wynika iż pył azbestowy wdychany wraz z powietrzem do płuc stanowi zagrożenie zdrowotne, natomiast narażenie ludności korzystającej z wody przewodzonej rurami azbestowo-cementowymi jest praktycznie żadne. Eksperti WHO nie widzą konieczności natychmiastowej eliminacji już istniejących instalacji azbestowo-cementowych. Mogą być one eksploatowane do czasu ich technicznego zużycia, tym bardziej, że w miarę eksploatacji sieci, przewody wodociągowe pokrywają się od wewnątrz osadami, które stanowią dodatkową warstwę ochronną przed kontaktem z wodą. W przypadku wymiany całych odcinków sieci wodociągowej należy pozostawić je w gruncie, gdyż przewody zabezpieczone

są asfaltem lub innymi tworzywami przed działaniem agresywnych wód gruntowych, a tym samym są odizolowane od środowiska.

Również wprowadzanie oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych wiąże się ze zwiększaniem ich trofii (żywności), a co za tym idzie pogorszeniem jakości wód, co wpływa na zły stan fizykochemiczny i biologiczny wód płynących, przejawiający się słabym stanem wód płynących.

Na stan czystości wód duży wpływ mają również zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł rolniczych. Wielkość dopływu zanieczyszczeń przedostających się poprzez spływy powierzchniowe z terenów użytkowanych rolniczo zależy od: sposobu zagospodarowania zlewni, intensywności nawożenia, przepuszczalności geologicznych utworów powierzchniowych i warunków meteorologicznych. W ten sposób do wód dostają się związki biogenne, środki ochrony roślin oraz wypłukiwane frakcje gleby. Poważnym zagrożeniem dla jakości wód jest niewłaściwe stosowanie nawozów naturalnych: gnojowicy i obornika, a także rolnicze wykorzystywanie ścieków i osadów ściekowych bez zachowania wymogów ochrony środowiska.

Zwiększone zapotrzebowanie na wodę zwłaszcza na cele przemysłu i konsumpcję prowadzi do zwiększonego korzystania z zasobów wodnych, co w powiązaniu z występującymi na tym obszarze warunkami atmosferycznymi, zwłaszcza niskimi opadami może prowadzić do nadmiernej eksploatacji zasobów wód pitnych oraz stwarza potrzebę podnoszenia świadomości w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą.

Rozwój mieszkalnictwa wpływa na ilość wody retencjonowanej w glebie. Wody opadowe i roztopowe z terenów utwardzonych i zabudowanych trafiają często do sieci kanalizacyjnej bądź bezpośrednio do cieków wodnych. Przyczynia się do zmniejszenia ilości wody zasilającej wody podziemne, a co za tym idzie zmniejszenia zasobów tych wód.

Negatywny wpływ na wody podziemne ma również osuszanie terenów, powodując obniżenie ich poziomu. Skutkuje to wysychaniem studni, przyspieszeniem spływu wód, przez co zmniejsza się retencja.

W skutek intensywnych opadów może dojść do podtopień obszarów znajdujących się w obniżeniach. Ze względu na zmiany klimatu coraz częściej występują susze wpływając na niedobór wód w glebach użytkowanych rolniczo. Odbiorem nadmiaru wody oraz utrzymaniem odpowiedniego poziomu wilgoci w gruntach rolniczych służą rowy melioracyjne, których stan techniczny często jest niezadowalający, a przez wieloletnie zaniedbania nie spełniają już swej roli.

Działania

W celu poprawy stanu środowiska wodnego działania powinny się koncentrować na dalszej kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz egzekucji obowiązku przyłączania nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. Dodatkowo – kontynuowanie budowy kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w celu zwiększenia dostępności mieszkańców do kanalizacji sanitarnej.

Priorytetowe są działania na rzecz pełnego skanalizowania gminy, a w obszarach gdzie jest to ekonomicznie i technicznie nieuzasadnione, zapewnienie indywidualnych rozwiązań np. w postaci przydomowych oczyszczalni ścieków.

W celu zmniejszenia zapotrzebowania na wodę należy zachęcać mieszkańców do instalowania systemów gromadzenia i wykorzystania wody deszczowej do podlewania ogrodów.

W dalszym ciągu niezbędna jest modernizacja i rozbudowa systemu zaopatrzenia ludności w wodę oraz zapewnienie najwyższej jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Spływu azotu z pól do wód podziemnych i powierzchniowych można ograniczyć poprzez racjonalne dozowanie i limitowanie środków plonotwórczych na użytkach rolnych. Przed niekontrolowanym przedostawaniem się niebezpiecznych substancji do wód zapobiega również odpowiednie przechowywanie nawozów naturalnych. Budowa szczelnych zbiorników na gnojówkę oraz uszczelnionych płyt obornikowych pozwala na ograniczenie tego zagrożenia.

W celu utrzymania prawidłowych stosunków wodnych niezbędne są regularne prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych, ciekach naturalnych, utrzymanie w należytym stanie urządzeń przeciwpowodziowych oraz budowa, przebudowa i konserwacja zbiorników pełniących funkcje małej retencji.

5.7. Ochrona przed hałasem

Ustawa Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.) definiuje podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem jak:

- emisja, przez którą rozumie się wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, lub ziemi, energie, takie jak hałas czy wibracje;
- hałas, przez który rozumie się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz;

- poziom hałasu przez który rozumie się równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Najczęściej klimat akustyczny ocenia się ilościowo przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku A (L_{Aeq}), wyrażonego w decybelach [dB], będącego poziomem uśrednionym w funkcji czasu. Dopuszczalne wartości poziomów dźwięku w środowisku określa załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t. j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

Dla poszczególnych terenów wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje podany został dopuszczalny równoważny poziom hałasu $L_{LAeq D}$ w porze dziennej (od godz. 6:00 do 22:00) i $L_{LAeq N}$ w porze nocnej (od godz. 22:00 do 6:00) oraz dopuszczalne wartości wskaźników długookresowych L_{DWN} i L_N dla poszczególnych rodzajów źródeł hałasu i określonych przedziałów czasu. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zakwalifikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób zagospodarowania.

Obecnie obowiązujące wartości wskaźników długookresowych mieszczą się w przedziałach:

- w przypadku wskaźników krótkookresowych: dla poziomu równoważnego hałasu w porze dnia $L_{LAeq D}$ 50-68 dB, dla poziomu równoważnego hałasu w porze nocy $L_{LAeq N}$ 45-60 dB;
- w przypadku wskaźników długookresowych: dla poziomu dziennie-wieczorno-nocnego L_{DWN} 50-70 dB, dla długookresowego poziomu hałasu w porze nocy L_N 45-65 dB.

Klimat akustyczny w decydującym stopniu zależy od urbanizacji terenu oraz źródła emitowanego hałasu, tj.:

- hałasu komunikacyjnego **od dróg i linii kolejowych**, który rozprzestrzenia się na odległe obszary ze względu na rozległość źródeł;
- hałasu przemysłowego obejmującego swym zasięgiem najbliższe otoczenie;
- hałasu komunalnego towarzyszącego obiektom sportu, rekreacji i rozrywki.

Ze względu na powszechność występowania, znaczny zasięg oddziaływania oraz liczbę narażonej ludności, podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych dla środowiska jest hałas komunikacyjny.

Głównymi czynnikami mającymi wpływ na poziom hałasu komunikacyjnego są natężenie ruchu i udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów, stan techniczny pojazdów, rodzaj nawierzchni dróg oraz organizacja ruchu drogowego.

Źródła hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu ostrzeszowskiego są związane przede wszystkim z eksploatacją systemu dróg kołowych. Przez powiat przebiegają następujące szlaki komunikacyjne:

- droga ekspresowa S-8 Wrocław – Łódź – Warszawa,
- droga krajowa nr 11 Kołobrzeg – Poznań - Bytom,
- droga krajowa nr 25 Bobolice – Bydgoszcz – Kalisz – Oleśnica,
- droga wojewódzka DW nr 444 Krotoszyn – Ostrzeszów (13,885 km),
- **droga wojewódzka** DW nr 447 Antonin – Mikstat – Grabów n. Prosną,
- **droga wojewódzka** DW nr 449 Syców – Ostrzeszów – Błaszki,
- **droga wojewódzka** DW nr 450 Kalisz – Wieruszów – Opatów,
- magistrała kolejowa nr 272 Poznań - Ostrów Wielkopolski– Ostrzeszów – Katowice.

Z przeprowadzonego w 2015 r. Generalnego Pomiaru Ruchu Drogowego (GPRD) wynika, że najbardziej uczęszczaną drogą w powiecie, oprócz krótkiego odcinka trasy S8, jest droga krajowa nr 11, po której przemieszcza się ponad 10 tys. pojazdów na dobę. Z dróg wojewódzkich najbardziej uczęszczaną jest DW 449, gdzie odnotowano ponad 8,4 tys. pojazdów na dobę. Pozostałe drogi charakteryzują się niższym natężeniem ruchu. Po oddaniu do użytku trasy S8, porównując wyniki poprzedniego pomiaru ruchu z 2010 r. zauważalny jest wzrost natężenia ruchu na tej trasie o ok. 19% przy jednoczesnym spadku ruchu na trasie DK11 o niemal 30%. Natężenie ruchu na DK 25 wzrosło z kolei o 12%. W przypadku dróg wojewódzkich, na niemal wszystkich fragmentach nastąpił wzrost natężenia ruchu.

Generalny pomiar ruchu posłużyć może pośrednio do oceny narażenia na hałas ze źródeł komunikacyjnych na danym obszarze. Pomiaru przeprowadzane są co 5 lat. W poniższej tabeli przedstawiono informacje na temat zbadanego ruchu kołowego.

Tabela 28 Ruch kołowy na drogach krajowych i wojewódzkich w 2015 r. – Generalny Pomiar Ruchu

Nr drogi	Opis odcinka		Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych							
	Dł. (km)	Nazwa	O	M	SoM	Lsc	Scbp	Sczp	A	C
S8	7,702	Syców Wschód /węzeł/ - Bralin /węzeł/	16966	38	10705	1983	439	3710	90	1
DK11	10,781	Antonin – Ostrzeszów	10074	50	5986	1033	744	2221	36	4
DK11	0,872	Ostrzeszów /obwodnica/	10325	57	6214	1025	647	2351	25	6
DK11	16,462	Ostrzeszów – Kępno	8927	38	4863	914	616	2451	39	6
DK25	4,709	Antonin – Szklarka	5893	26	3882	712	226	1013	30	4
DK25	12,004	Szklarka – Międzybórz /granica woj./	5604	22	3600	679	282	975	30	16
DW 444	13,900	Skrzyżowanie z DK25- Ostrzeszów	2155	34	1722	155	110	99	13	22
DW 447	8,100	Antonin – Mikstat	3959	91	3429	241	79	91	20	8
DW 447	1,700	Mikstat /przejście/	5198	109	4450	359	114	109	47	10
DW 447	9,240	Mikstat – Grabów n. Prosną	2405	36	1919	236	77	118	7	12
DW 449	17,843	Syców – Ostrzeszów	6354	95	5478	438	83	210	44	6
DW 449	1,700	Ostrzeszów /przejście/	8426	101	7524	472	152	110	59	8
DW 449	15,400	Ostrzeszów – Grabów n. Prosną	3972	24	3292	318	115	175	24	24
DW 449	0,800	Grabów n. Prosną /obwodnica/	4307	52	3071	478	301	362	17	24
DW 449	14,800	Grabów n. Prosną - Brzeziny	2201	24	1631	209	110	200	18	9
DW 450	10,800	Wielowieś – Grabów n. Prosną	4166	35	3430	417	83	183	8	12
DW 450	11,500	Grabów n. Prosną – Doruchów	2919	35	2195	377	111	166	12	23
DW 450	8,325	Doruchów – granica woj.	1854	33	1482	184	43	85	7	20

Źródło: opracowanie na podstawie danych GDDKiA,

O - ogółem; **M** - motocykle; **SoM** - samochody osobowe (mikrobusy); **Lsc** - lekkie samochody ciężarowe; **Scbp** - samochody ciężarowe bez przyczepy; **Sczp** - samochody ciężarowe z przyczepą; **A** - autobusy; **C** - ciągniki rolnicze;

W ostatnich latach na drogach przybyło również samochodów ciężarowych. Z powyższego zestawienia wynika, że ok. 30% pojazdów poruszających się po drogach krajowych w powiecie stanowiły pojazdy ciężarowe. Na drogach wojewódzkich ten odsetek był niższy.

Rodzaj pojazdu ma duże znaczenie dla emisji hałasu, można powiedzieć, że zachodzi tutaj zależność: im większy pojazd, tym wyższy poziom hałasu jest przez niego generowany.

Mimo niewątpliwych osiągnięć przemysłu samochodowego, pozwalających na stosowanie rozwiązań konstrukcyjnych zmniejszających uciążliwość akustyczną pojazdów, rozbudowa sieci dróg i rosnące natężenie ruchu powodują coraz większą presję na środowisko. Wieloletnie badania wskazują na zwiększanie się obszarów poddanych nadmiernemu oddziaływaniu hałasu i niepokojące zmniejszanie powierzchni terenów o korzystnych warunkach akustycznych. Analiza danych GUS na przestrzeni lat 2006 – 2015 wykazuje stały wzrost ogólnej liczby pojazdów, w tym liczby pojazdów osobowych. W 2015 r. w Polsce zarejestrowanych było 20,7 mln samochodów osobowych, co oznacza wzrost o ponad 33% w stosunku do roku 2006.⁷

Ostatnie pomiary hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu ostrzeszowskiego były przeprowadzone przez WIOŚ w 2015 r. Badania monitoringowe zrealizowano w Grabowie nad Prosną, w sąsiedztwie dróg wojewódzkich nr 449 i 450 oraz przy rynku Władysława Jagiełły.

Stanowiska pomiarowe usytuowane zostały na linii zabudowy podlegającej ochronie akustycznej, przed elewacją podlegających ochronie akustycznej budynków (w odległości 1,5-2 m) lub na granicy terenów podlegających ochronie akustycznej; mikrofon był umieszczony na wysokości 4 m nad poziomem gruntu. Punkty pomiarowe wyznaczone zostały jako punkty oceny krótkookresowego poziomu hałasu a pomiary wykonano tylko w dni powszednie.

Wyniki pomiarów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29 Wyniki pomiarów w punktach oceny krótkookresowego poziomu hałasu w 2015 r.

Lp.	Lokalizacja punktu	Równoważny poziom hałasu LAeq (dB)	Odległość zabudowy	Natężenie ruchu (poj./h)	
				Ogółem	Pojazdy

⁷ Źródło: Transport - wyniki działalności w 2013 r., GUS

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

					ciężkie
1.	Grabów nad Prosną, ul. Ostrzeszowska 6d, odcinek Staszica - 21 Stycznia, droga wojewódzka nr 449, w odległości 16 m od drogi	61,4	15	313	33
	jw. pora nocna	55	15	31	6
2.	Grabów nad Prosną, ul. Ostrzeszowska 4, odcinek Rondo - ul. Kolejowa, droga wojewódzka nr 450, w odległości 11 m od drogi	64,4	10	361	32
	jw. pora nocna	58,2	10	44	7
3.	Grabów nad Prosną, ul. Kaliska 20, odcinek Kolejowa - Wodna, droga wojewódzka nr 450, w odległości 8,5 m od drogi	63,3	7	256	27
	jw. pora nocna	56,4	7	36	5
4.	Grabów nad Prosną, Rynek 19, w odległości 10 m od drogi	59,8	3,5	201	2,4
	jw. pora nocna	57,2	3,5	16	0,4

Źródło: Monitoring hałasów drogowych realizowany przez WIOŚ w roku 2015

Przekroczenia krótkookresowych dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku, określonych wymogami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112) stwierdzono w punktach 2 i 4 (w m. Grabów n. Prosną ul. Ostrzeszowska 4, odcinek Rondo - ul. Kolejowa, droga wojewódzka nr 450 oraz na rynku). W punkcie nr 2 zarejestrowano przekroczenia w porze dziennej – o 3,4 dB i w porze nocnej – o 2,2 dB. Natomiast w punkcie nr przekroczenia o 1 dB nastąpiły w porze nocnej. W dwóch przypadkach poziom hałasu kształtował się na granicy wartości dopuszczalnej – w punkcie 1 w porze dnia i w punkcie 3 w porze nocy.

Kolejną kwestią jest hałas przemysłowy. Poziom hałasu przemysłowego zależy od cech danego obiektu i od rodzaju maszyn i urządzeń wytwarzających hałas, izolacyjności obudowy hal przemysłowych, prowadzonych procesów technologicznych oraz od funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nimi terenów.

Na uciążliwość hałasu pochodzenia przemysłowego wpływa w znaczny stopniu jego długotrwałość występowania (zmianowy charakter pracy), a także czasowe krótkotrwałe duże natężenia. Presja hałasu przemysłowego staje się w ostatnich latach mniejsza. Oddawane do użytkowania zakłady są prawidłowo projektowane pod kątem minimalizacji emisji hałasu do środowiska, co zapewniają (wymuszają) obowiązujące przepisy. Zakłady istniejące podejmują w większości niezbędne działania organizacyjne i techniczne ograniczające emisję hałasu do wartości zapewniających właściwy standard jakościowy środowiska.

Pomimo zmniejszenia emisji do poziomu bliskiego wartości dopuszczalnych, nadal część zakładów jest uciążliwa dla okolicznych mieszkańców. Do uciążliwości akustycznych zalicza się również hałas emitowany z niewielkich zakładów rzemieślniczych, wytwórczych, a także pochodzących z działalności rozrywkowej.

W 2016 r. WIOŚ w Poznaniu przeprowadził 4 kontrole w przedsiębiorstwach na terenie powiatu pod względem występowania hałasu. W trzech przypadkach zostały stwierdzone nieprawidłowości, które dotyczyły: przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w porze dziennej i nocnej, nieprzestrzegania obowiązku eksploatacji zakładu wyłącznie w porze dziennej.

5.7.1. Zagrożenie hałasem

Największe zagrożenie hałasem oraz emisją spalin ze strony systemu komunikacyjnego na terenie powiatu ostrzeszowskiego występuje głównie wzdłuż drogi krajowej nr 11 oraz dróg wojewódzkich przebiegających przez obszary zabudowane np. DW 449 i 450. W mniejszym stopniu dotyczy to pozostałych dróg wojewódzkich oraz powiatowych i gminnych.

Wymienione drogi cechują się dość dużym natężeniem ruchu, co wpływa na gorszy klimat akustyczny na przyległych obszarach zurbanizowanych. Utrzymanie odpowiednich wartości hałasu w środowisku będzie możliwe, gdy wdrożone zostaną wystarczające rozwiązania techniczne, jak i planistyczne związane z właściwym projektowaniem nowej infrastruktury komunikacyjnej. Z nadmiernym hałasem oraz dużym natężeniem ruchu obecnie zmaga się miasto Ostrzeszów. Planowane jest dostosowanie drogi krajowej nr 11 do parametrów drogi ekspresowej oraz wyprowadzenie ruchu tranzytowego z

obszarów mieszkalnych poprzez budowę obwodnicy miasta Ostrzeszów i wsi Niedźwiedz w ciągu tej drogi.

Działania

Konieczna jest dalsza modernizacja istniejących dróg, budowa obwodnicy Ostrzeszowa oraz proponowanie alternatywnych rozwiązań komunikacyjnych takich jak transport zbiorowy (kolejowy i autobusowy) i rowerowy oraz budowa obwodnic. Hałas komunikacyjny można zmniejszać poprzez: zmniejszenie natężenia ruchu, ograniczenie prędkości ruchu, ekrany akustyczne, nasadzenia roślinności izolującej hałas, ciche nawierzchnie (asfalt porowaty (PA), dwuwarstwowe nawierzchnie porowate, MNU- mieszanka o nieciągłym uziarnieniu lub SMA- mastyks grysowy, mieszanka z dodatkiem gumy). Zastosowanie jednocześnie różnych metod ochrony zarówno w strefie emisji jak i w strefie imisji (odbioru) hałasu pozwala na uzyskanie lepszej ochrony przed hałasem drogowym i niekiedy przed innymi niekorzystnymi oddziaływaniami.

Do działań tych należy włączyć także w razie potrzeby budowę ekranów akustycznych oraz zabezpieczenie i modernizację budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej szczególnie narażonych na hałas, pod kątem zabezpieczeń akustycznych, głównie poprzez montaż okien dźwiękoszczelnych. Działania te leżą w gestii zarządców dróg.

Przy projektowaniu budowy ścieżek rowerowych należy pamiętać o zapewnieniu pieszym odpowiedniej szerokości chodnika.

Konieczne jest także prowadzenie przez WIOŚ badań klimatu akustycznego, co pozwoli na podjęcie działań prowadzących do zmniejszenia jego uciążliwości.

5.8. Ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Do najpowszechniejszych źródeł promieniowania elektromagnetycznego należą linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia (110 kV i więcej), stacje nadawcze radiowe i telewizyjne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

Najbardziej rozpowszechnione źródła promieniowania to m.in. - nadajniki baz telefonii komórkowej, które pracują w paśmie 900 MHz, 1800 MHz i w wyższych częstotliwościach; - nadajniki stacji radiowych, emitujące w sposób ciągły w paśmie częstotliwości od 88 MHz do 107 MHz, - nadajniki radiostacji telewizyjnych emitujących w paśmie częstotliwości od 181 MHz do 694 MHz.

Na terenie powiatu zlokalizowanych jest ok. 18 nadajników sieci komórkowej. Wszystkie podlegają zgłoszeniu Staroście Powiatu Ostrzeszowskiego. Do takiego zgłoszenia dołączane są wyniki pomiarów promieniowania elektromagnetycznego.

Tabela 30 Ilość nadajników sieci telefonii komórkowej na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Gmina	Ilość nadajników
Kobyła Góra	4
Ostrzeszów	5
Mikstat	1
Grabów n. Prosną	3
Doruchów	3
Kraszewice	0
Czajków	2
Powiat – razem	18

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrzeszowie

Urządzenia Wi-Fi i inne umożliwiające radiowy dostęp do sieci internetowej są nowym źródłem emitującym pola elektromagnetyczne do środowiska. Ze względu na bardzo szybki wzrost liczby tych urządzeń, udział ich w emisji pól elektromagnetycznych do środowiska może znacząco wzrosnąć. System jest praktycznie otwarty dla każdego i nie można ocenić liczby urządzeń (każdy, kto chce mieć radiowy dostęp do Internetu, może go kupić i użytkować).

Co roku badania poziomu pól elektromagnetycznych prowadzi WIOŚ w Poznaniu w 45 punktach pomiarowych na obszarze całego województwa wielkopolskiego. Pomiarami objęte są tereny miast powyżej 50 tys. mieszkańców, pozostałych miast i tereny wiejskie, ustalając na każdym z wymienionych obszarów badawczych po 15 punktów pomiarowych, zlokalizowanych w miejscach dostępnych dla ludności. Przeprowadzone badania wchodzą w skład trzyletniego cyklu monitoringowego. Pomiarzy w 2016 r. przeprowadzono w tych samych miejscach, w których badania wykonywano w roku 2010 i 2013. Punkt pomiarowy na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajdował się w Grabowie nad Prosną. W żadnym z badanych punktów nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej wartości poziomu pól elektromagnetycznych, określonych Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów

sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883), zgodnie z którym dopuszczalny poziom PEM dla miejsc dostępnych dla ludności, w zakresie częstotliwości PEM od 3 MHz do 300 MHz wynosi 7 V/m (składowa elektryczna).

5.8.1. Zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym

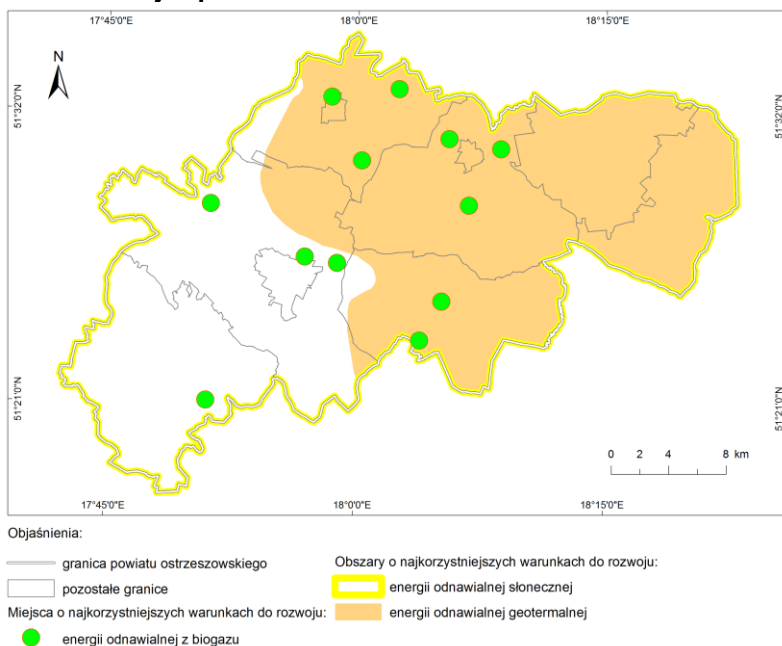
Liczba urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne bardzo szybko wzrasta, dlatego istotna jest kontrola wpływających zgłoszeń i wyników pomiaru promieniowania elektromagnetycznego. Występujące konflikty związane z rozwojem instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne powinny być uwzględniane w zapisach w studium i planach zagospodarowania przestrzennego gminy. W przypadku budowy nowych urządzeń i obiektów emitujących pola elektromagnetyczne należy wybierać ich mało konfliktową lokalizację.

Bardzo istotnym działaniem z zakresu ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest dalsza kontynuacja monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych oraz zapewnienie wysokiej jakości tego monitoringu.

5.9. Odnawialne źródła energii

Odnawialne źródła energii są w porównaniu do źródeł tradycyjnych bardziej przyjazne dla środowiska przyrodniczego. Wykorzystywanie OZE w znacznym stopniu zmniejsza szkodliwe oddziaływanie energetyki na środowisko naturalne, głównie poprzez ograniczenie emisji szkodliwych substancji, zwłaszcza gazów cieplarnianych.

Rysunek 18 Obszary i miejsca o potencjalnie najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju energii odnawialnej w powiecie ostrzeszowskim

Źródło: opracowano na podstawie danych z dokumentu pn. Opracowania ekofizjograficzne podstawowe dla województwa wielkopolskiego, WBPP w Poznaniu, 2015 r.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE wytycza Polsce za cel osiągnięcie 15% udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii w 2020 r.

Województwo wielkopolskie posiada zróżnicowane predyspozycje do wykorzystania odnawialnych źródeł energii, do których zalicza się energię: wiatru, geotermalną, wód powierzchniowych, słoneczną oraz biomasę i biogaz.

Energia geotermalna

Wielkopolska ma stosunkowo dobre uwarunkowania związane ze źródłami geotermalnymi. Uwarstwienie terenów korzystnych przebiega na osi północny zachód – południowy wschód. Ze względu na fakt, że zdecydowana większość zasobu należy do kategorii źródeł niskotemperaturowych, określenie „stosunkowo dobre” należy rozumieć jako zawierające się

w przedziale 400GJ/m² do 500GJ/m².

Analiza map rozkładu temperatur na głębokościach 1000, 2000, 3000 i 4000 m p.p.t. oraz mapa jednostkowych dostępnych zasobów energii geotermalnej na Niżu Polskim [Górecki i inni, 2006] potwierdza, że cała Wielkopolska jest regionem o znaczących i możliwych do wykorzystania zasobach eksploatacyjnych wód i energii geotermalnej.

Wody termalne występujące na głębokości 1000 m p.p.t. osiągają temperatury powyżej 40°C na prawie całym obszarze Wielkopolski.

Aby analizować opłacalność wykorzystania energii geotermalnej, należy przeprowadzić badania wielkości jej zasobów, ich usytuowania (głębokość zalegania warstw, skład chemiczny wód geotermalnych, lokalne warunki geologiczne) i fizycznej zdolności złoża do oddawania energii (głębokość, rozstaw, średnica otworów do odbioru i zatłaczania wód). W każdym przypadku, ciepłownia geotermalna musi być dostosowana do konkretnych warunków panujących w danym miejscu.

Niezależnie od występowania naturalnych basenów sedymentacyjnych wypełnionych gorącymi wodami podziemnymi, coraz powszechniej stosowane są pompy ciepła. Pompy ciepła to urządzenia proekologiczne, pozwalające na zmniejszenie kosztów ogrzewania domów. Umożliwiają wykorzystanie ciepła niskotemperaturowego oraz odpadowego do ogrzewania, wentylacji i przygotowania ciepłej wody użytkowej. Zasada ich działania jest prosta i analogiczna do zasady działania lodówki. Pompa ciepła pobiera energię (ciepło) z powietrza lub ziemi z zewnątrz budynku, kumuluje je do odpowiedniej wysokości i przekazuje do wymiennika ciepła. Pozyskana energia może być przeznaczona na ogrzanie wody użytkowej lub budynku. Podstawową zaletą wyróżniającą pompy ciepła od innych systemów grzewczych jest to, że 75% energii potrzebnej do celów grzewczych czerpanych jest bezpłatnie z otoczenia, a pozostałe 25% stanowi prąd elektryczny.

Powoduje to, że pompy ciepła w obecnej chwili są najtańszymi w eksploatacji urządzeniami, w porównaniu z innymi urządzeniami grzewczymi⁸.

Energia wiatru

Dla uzyskania realnych wielkości energii użytecznej z wiatru, wymagane jest występowanie odpowiednio silnych wiatrów (o prędkości powyżej 4 m/s) o stałym natężeniu.

Powiat ostrzeszowski należy do III strefy energii wiatrowej korzystnej, co oznacza, że na jego terenie występują dość dobre warunki meteorologiczne dla rozwoju tego rodzaju energetyki. Energia użyteczna wiatru w tej strefie na wysokości 30 m n.p.t. kształtuje się na poziomie poniżej 1000 kWh/rok/m².

Lokalizacja elektrowni wiatrowych w Polsce odbywa się pod hasłem wzrostu udziału proekologicznych źródeł energii w bilansie produkcji energii elektrycznej. Proekologiczność elektrowni wiatrowych polega na wykorzystaniu przez nie odnawialnego źródła energii oraz na braku emisji gazowych, ciekłych i stałych, zanieczyszczeń do środowiska. Są to jednak zarazem obiekty, które stwarzają problemy z zakresu ochrony środowiska, zwłaszcza w aspekcie ochrony przyrody (głównie ptaków) i krajobrazu oraz emisji hałasu.

Szczegółowe warunki lokalizacji inwestycji i jej wpływ na środowisko przyrodnicze, muszą zostać określone w sporządzonym dla planowanej inwestycji raporcie oddziaływania na środowisko. Zapis wytycznych do sporządzenia takiego raportu został określony w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1405 ze zm.). Rodzaje przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zostały szczegółowo określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 71).

Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. 2016 poz. 961) określa w sposób metryczny odległości, jakie powinny być zachowywane przy sytuowaniu farm wiatrowych. Czynią to również pośrednio regulacje dotyczące ochrony środowiska, m.in. rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 112). Wyznacza ono poziomy hałasu, jakie mogą być emitowane na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Regulacje znajdują się także w rozporządzeniu w sprawie dopuszczalnych

⁸ www.energiaodnawialna.net.

poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. nr 192, poz. 1883 ze zm.). Ograniczenia tworzone przez te akty brane są pod uwagę w postępowaniu środowiskowym, a więc w procesie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia.

Elektrownie wiatrowe należą do tzw. czystych (bezemisyjnych) źródeł energii, a co za tym idzie, ich zastosowanie zmniejsza negatywne oddziaływanie sektora wytwarzania energii na środowisko. Realizacja projektów wiatrowych jest działaniem z zakresu ochrony klimatu, ochrony powietrza i ochrony gleby, a te elementy oddziałują bezpośrednio na populacje roślin i zwierząt. Wykorzystanie elektrowni wiatrowych do produkcji energii ma zdecydowanie mniejszy wpływ na środowisko niż wykorzystanie innych źródeł wytwarzania energii (konwencjonalnych, jądrowych, a nawet niektórych technologii odnawialnych), co jednak nie oznacza, że rozwój energetyki wiatrowej, podobnie jak każda inna forma działalności człowieka, nie pozostawia żadnego śladu w środowisku.

Badania naukowe prowadzone w różnych częściach świata wykazują, że prawidłowo zlokalizowane i rozmieszczone elektrownie wiatrowe nie mają znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na awifaunę. Należy jednak mieć na uwadze, że niewłaściwa lokalizacja elektrowni wiatrowych może pogorszyć stan środowiska, w tym populacji ptaków.

Realizacja projektów wiatrowych może powodować:

- śmiertelność ptaków w wyniku kolizji z pracującymi siłowniami i/lub elementami infrastruktury towarzyszącej, w szczególności napowietrznymi liniami energetycznymi;
- zmniejszanie liczebności ptaków wskutek utraty i fragmentacji siedlisk spowodowanej odstraszaniem z okolic siłowni i/ lub w wyniku rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej i energetycznej związanej z obsługą elektrowni wiatrowych;
- zaburzenia funkcjonowania populacji, w szczególności zaburzenia krótko i długodystansowych przemieszczeń ptaków (efekt bariery). Wpływ na rodzaj i skalę oddziaływania ma również typ turbin wiatrowych wykorzystywanych w projekcie (wysokość wieży, średnica wirnika, oświetlenie, osiągnięta prędkość liniowa wierzchołków śmigieł), liczba turbin w ramach parku powierzchni zajmowanej przez projekt, lokalizacja turbin w ramach projektu (turbin względem siebie i wobec elementów środowiska), czy występowanie w sąsiedztwie innych parków wiatrowych (oddziaływania skumulowane).

Podstawowe znaczenie dla minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań elektrowni wiatrowych na ptaki ma właściwy wybór lokalizacji, w szczególności unikanie lokalizowania elektrowni wiatrowych:

- na obszarach użytkowanych intensywnie przez ptaki;
- w miejscach koncentracji występowania gatunków znanych ze swej kolizyjności, takich jak np.: ptaki drapieżne (szponiaste), mewy i rybitwy, ptaki migrujące nocą, sowy oraz wybrane gatunki wykonujące w powietrzu pokazy godowe;
- w miejscach koncentracji ptaków blaskodziobych oraz siewkowych, w odniesieniu do których stwierdzono silne reakcje unikania elektrowni wiatrowych, prowadzące do utraty siedlisk tych ptaków;
- na obszarach wyjątkowo cennych dla awifauny lęgowej. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na obszary NATURA 2000, w tym gatunki dla których ochrony powołane zostały dane OSO i SOO są obligatoryjnie przedmiotem specjalnej procedury oceny oddziaływania na środowisko, zgodnej z art. 6 Dyrektywy Siedliskowej (tzw. ocena habitatowa), implementowanej w art. 33 i 34 *Prawa ochrony przyrody*.

Lokalizacja inwestycji względem granic obszaru Natura 2000 (czy znajdują się one w granicach obszaru, na jego granicy, czy w sąsiedztwie) nie ma decydującego wpływu na konieczność wykonywania oceny z art. 6 Dyrektywy Siedliskowej, ani nie przesądza o zakresie i natężeniu możliwych oddziaływań inwestycji na przedmiot ochrony w granicach OSO. Ocena ta musi być wykonana dla każdego przedsięwzięcia, które może wywierać znaczący negatywny wpływ na awifaunę OSO, także tego położonego poza granicami obszaru chronionego. Możliwość wywierania negatywnego wpływu na OSO przez projekty zlokalizowane poza granicami obszaru Natura 2000 jest rozstrzygana przez właściwy organ administracji państwowej w oparciu o raport oddziaływania⁹.

Wpływ na rodzaj i skalę oddziaływania ma również typ turbin wiatrowych wykorzystywanych

⁹ Źródło: Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej.

w projekcie (wysokość wieży, średnica wirnika, oświetlenie, osiągnięta prędkość liniowa wierzchołków śmigieł), liczba turbin w ramach parku i powierzchnia zajmowana przez projekt, lokalizacja turbin w ramach projektu (turbin względem siebie i wobec elementów środowiska), czy występowanie w sąsiedztwie innych parków wiatrowych (oddziaływania skumulowane). Ten ostatni element będzie nabierał znaczenia wraz z zagęszczaniem lokalizacji farm wiatrowych. Przedsięwzięcie może być zrealizowane jeżeli występują 4 czynniki:

- brak rozwiązań alternatywnych;
- nadrzędny cel publiczny/zdrowie ludzkie i bezpieczeństwo publiczne;
- łagodzenie i kompensacja;
- Komisja Europejska zgadza się/jest poinformowana¹⁰.

Na terenie powiatu funkcjonuje kilka elektrowni wiatrowych: w tym 5 elektrowni wiatrowych na terenie gminy Doruchów – 3 turbiny wiatrowe w m. Tokarzew o mocy 2,4 MW, 2 turbiny wiatrowe w m. Godziętowo o mocy 1 MW.

Ponadto została wydana decyzja środowiskowa na budowę małej przydomowej elektrowni wiatrowej w gm. Ostrzeszów.

Energia słoneczna

Według danych literaturowych gęstość promieniowania słonecznego docierającego do Ziemi wynosi od 800 do 2 300 kWh/m² rocznie. Dla Europy średnia wartość to 1 200 kWh/m² /rok, a dla Polski – ok. 1 000 kWh/m² /rok. Najbardziej uprzywilejowanymi rejonami Polski pod względem napromieniowania słonecznego jest południowa część województwa lubelskiego. Centralna Polska, tj. około 50% powierzchni kraju (w tym również Wielkopolska) uzyskuje napromieniowanie rzędu 1 022–1 048 kWh/m² /rok, a południowe, wschodnie i północne tereny kraju – 1000 kWh/m² /rok i mniej.

Do najbardziej powszechnych zastosowań energetyki słonecznej należą:

- konwersja fotowoltaiczna – tzw. baterie słoneczne, wytwarzające energię elektryczną:
 - urządzenia słaboprądowe;
 - słoneczne elektrownie fotowoltaiczne.
- energia fototermiczna - wytwarzanie ciepła niskotemperaturowego (temperatura do 100°C) – kolektory słoneczne:
 - ogrzewanie pomieszczeń mieszkalnych;
 - ogrzewanie wody użytkowej;
 - podgrzewanie gruntów szklarniowych;
 - suszenie płodów rolnych i ziół;
 - podgrzewanie stawów hodowlanych, basenów.

Zainstalowany kolektor słoneczny nie zapewni podgrzewu ciepłej wody w 100%. W naszej strefie klimatycznej kolektor może maksymalnie pokryć 70 - 80% zapotrzebowania na ciepłą wodę użytkową w skali roku. Niezbędne jest drugie, dogrzewające wodę źródło energii. Instalacje z jakimi można powiązać system słoneczny to np.: piec gazowy lub pompa ciepła.

Coraz częściej wykorzystuje się energię słoneczną, dzięki możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych na ten cel. W 2014 r. NFOŚiGW uruchomił Program Prosument, z którego można uzyskać dofinansowanie na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii dla osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, oraz spółdzielni mieszkaniowych. Finansowanie obejmuje systemy fotowoltaiczne o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40 kWe. Wysokość dofinansowania wynosi do 100% kosztów kwalifikowanych instalacji w tym 40% w formie dotacji.

Rozwój energetyki słonecznej widoczny jest również na terenie powiatu ostrzeszowskiego. Obecnie funkcjonuje kilka-kilkanaście instalacji fotowoltaicznych zamontowanych głównie na posesjach prywatnych. Na terenie miasta Ostrzeszów działają 2 farmy fotowoltaiczne. Pierwsza z nich to farma fotowoltaiczna o mocy 2 MWp (megawatów mocy szczytowej) funkcjonuje w m. Ostrzeszów, zajmuje powierzchnię 3,33 ha, a powierzchnia modułów PV wynosi 11 155 m². Roczny uzysk energii to 1,70-1,90 TWh, tj. 19 440 GJ/rok energii pierwotnej. Przekłada się to na redukcję około 1 910 ton (Mg) emisji CO₂ rocznie. Druga farma fotowoltaiczna „Ostrzeszów I” zlokalizowana jest przy ul. Ceglarskiej, na

¹⁰ Źródło: WWF, Specyfika ocen oddziaływania na środowisko dotyczących obszarów Natura 2000.

której zamontowanych jest 4000 sztuk modułów fotowoltaicznych o mocy 250 Wp każdy. Łączna moc zainstalowana elektrowni wynosi 1000 kWp. Farma oddana została do użytku w 2015 r. Miasto i Gmina Ostrzeszów złożyło wniosek o dofinansowanie montażu instalacji fotowoltaicznych i solarnych na budynkach mieszkalnych w ramach zadania - Poprawa jakości powietrza poprzez zwiększenie instalacji OZE w wytwarzaniu energii na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów (w ramach programu WRPO 2014+). Uczestnikami projektu jest 450 osób.

Na terenie gminy Kobyła Góra funkcjonuje 24 hybrydowe latarnie uliczne o mocy jednostkowej 150 W. Każda latarnia posiada również siłownię wiatrową o mocy 600 W. Przedsięwzięcie została dofinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. W 2017 r. Gmina aplikowała o pozyskanie środków finansowych dla swoich mieszkańców na dalsze instalowanie paneli solarnych i fotowoltaicznych.

Na terenie gminy Ostrzeszów w m. Rojów działa również suszarnia osadów ściekowych, która składa się z 2 hal o łącznej powierzchni 4 320 m². Hale są wykonane z konstrukcji stalowej, pokrytej panelami szklanymi, wyposażonych w wentylatory wyciągowo- nawiewne oraz przewracarki osadu. Suszarnia pozwala na wysuszenie w okresie letnim 4 500 ton osadu i magazynowanie w okresie zimowym.

Na terenie gminy Mikstat prowadzone są postępowania w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia na: budowę farmy fotowoltaicznej o mocy 600kW w obrębie Kaliszkowice Kaliskie, na budowę elektrowni słonecznej w miejscowości Biskupice Zabaryczne, na budowę elektrowni fotowoltaicznej „Kaliszkowice 2” o mocy 1MW, wraz z infrastrukturą w obrębie Kaliszkowice Kaliskie, na budowę elektrowni fotowoltaicznej „Kaliszkowice 1” o mocy 1MW, na budowę elektrowni fotowoltaicznej „Kaliszkowice Ołobockie” o mocy do 1MW, na budowę elektrowni fotowoltaicznej „Kaliszkowice Ołobockie 2” o mocy do 0,5MW.

Na terenie gminy Ostrzeszów zostały wydane następujące decyzje środowiskowe obejmujące:

- budowę źródeł fotowoltaicznych o mocy 2MW w obrębie miejscowości m. Ostrzeszów Pustkowie,
- wykonanie instalacji fotowoltaicznej o mocy 828 kW w miejscowości m. Ostrzeszów,
- wykonanie instalacji fotowoltaicznej o mocy 1637,25 kW w obrębie m. Ostrzeszów,
- budowę instalacji fotowoltaicznej o mocy 2 000 kW w obrębie m. Ostrzeszów,
- wykonanie instalacji fotowoltaicznej o mocy 1 000 kW w obrębie m. Ostrzeszów,
- budowę elektrowni fotowoltaicznej o mocy 998,4 kWp w miejscowości Rojów,
- budowę elektrowni fotowoltaicznej o mocy 800 kW w miejscowości Bledzianów,
- budowę instalacji fotowoltaicznej o mocy 390 kW w miejscowości Rojów.

Energia z biomasy i biogazu

Biomasa to najstarsze i najszerzej współcześnie wykorzystywane odnawialne źródło energii. Należą do niej zarówno odpady biodegradowalne z gospodarstw domowych, jak i pozostałości po przycinaniu zieleni miejskiej. Biomasa to cała istniejąca na Ziemi materia organiczna, wszystkie substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego ulegające biodegradacji. Biomasa są resztki z produkcji rolnej, pozostałości z leśnictwa, odpady przemysłowe i komunalne.

Potencjał biomasy rolniczej i pozyskiwania biogazu jest dotychczas w województwie wielkopolskim niewykorzystany, o czym świadczy mała liczba inwestycji w tym zakresie.

Pod względem energetycznym 2 tony biomasy równoważne są 1 tonie węgla kamiennego. Także pod względem ekologicznym biomasa jest lepsza niż węgiel gdyż podczas spalania emituje mniej SO₂ niż węgiel. Bilans emisji dwutlenku węgla jest zerowy ponieważ podczas spalania do atmosfery oddawane jest tyle CO₂ ile wcześniej rośliny pobrały z otoczenia. Ogrzewanie biomasą staje się opłacalne - ceny biomasy są konkurencyjne na rynku paliw. Wykorzystanie biomasy pozwala wreszcie zagospodarować nieużytki i spożytkować odpady. Biomasa jest zatem o wiele bardziej wydajna niż węgiel, a w dodatku jest stale odnawialna w procesie fotosyntezy.

Użytki rolne w powiecie ostrzeszowskim stanowią 60% powierzchni, natomiast lasy zajmują 34,8% powierzchni terenu. Należy przyjąć, że potencjał biomasy na obszarze powiatu może pochodzić z produkcji rolnej. Biomasa może być wykorzystywana w małych lokalnych kotłowniach oraz przez osoby fizyczne.

Na terenie powiatu, zwłaszcza na terenach rolniczych istnieją również sprzyjające warunki do wykorzystania biogazu. Biogaz to przede wszystkim mieszanina metanu i dwutlenku węgla, powstająca podczas beztlenowej fermentacji substancji organicznych, przede wszystkim celulozy, odpadów roślinnych, odchodów zwierzęcych i ścieków. Biogaz wykorzystywany do celów energetycznych powstaje w wyniku fermentacji: odpadów organicznych na wysypiskach śmieci, odpadów zwierzęcych w gospodarstwach rolnych, osadów ściekowych w oczyszczalniach ścieków.

W gminie Ostrzeszów w m. szklarka Myślniewska funkcjonuje biogazownia rolnicza o mocy 990 kW. Wydajność instalacji do wytwarzania biogazu rolniczego wynosi 3 000 000 m³/rok, wydajność instalacji do wytwarzania energii elektrycznej - 5 493,000 MWhe/rok, wydajność instalacji do wytwarzania ciepła 5 326,000MWht/rok.

Energia wodna

W województwie wielkopolskim wykorzystanie energetyczne rzek jest niewielkie. Na terenie powiatu ostrzeszowskiego istnieją teoretyczne warunki do wykorzystania energii z wody. Z uwagi na fakt, że tereny rzeczne objęte są w przeważającej części ochroną przyrodniczą, nie przewiduje budowy małych elektrowni wodnych.

5.9.1. Ograniczenia wykorzystania energii odnawialnej

Z uwagi na uwarunkowania klimatyczne, przyrodnicze, gospodarcze i przestrzenne, zwłaszcza rozwój obszarów mieszkalnych, położenie powiatu ostrzeszowskiego sprzyja rozwojowi małych indywidualnych instalacji wykorzystujących OZE (instalacje fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, pompy ciepła). W celu realizacji większych przedsięwzięć, obszary pod rozwój odnawialnych źródeł energii powinny zostać wyznaczone w dokumentach planistycznych gmin.

Obecnie na terenie powiatu w mniejszym stopniu wykorzystywana jest energia odnawialna, jednak w najbliższej perspektywie możliwy jest jej rozwój. Należy dążyć do osiągnięcia założonych poziomów zużycia energii odnawialnej – co najmniej 15% do końca 2020 r. Na poziomie samorządu działania te polegać będą na podnoszeniu świadomości mieszkańców oraz stworzeniu dogodnych warunków lokalizacyjnych dla potencjalnych inwestorów.

Wykorzystanie energii odnawialnej nie powoduje zanieczyszczeń, ogranicza emisję gazów cieplarnianych, a jednak powoduje pewne problemy i nie pozostaje bez negatywnego wpływu na środowisko. Wykluczeniem rozwoju energetyki wiatrowej na terenie powiatu ostrzeszowskiego z uwagi na uwarunkowania przestrzenne są:

- tereny zabudowane,
- układy dolinne rzek.
- lasy;
- obszary objęte ochroną prawną,
- strefy rolno-leśne;
- ograniczenia społeczne – niechęć przed dużymi instalacjami w sąsiedztwie.

Zgodnie z „Tymczasowymi wytycznymi dotyczącymi oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze” elektrownie wiatrowe nie należy lokalizować w odległości mniejszej niż 200 m od granicy lasu i niebędących lasem skupisk drzew o powierzchni 0,1 ha lub większej oraz odległości mniejszej niż 200 m od brzegów zbiorników i cieków wodnych wykorzystywanych przez nietoperze.

Ograniczeniem dla rozwoju energetyki z pozyskiwania biomasy, biogazu i biopaliw tak jak w przypadku energetyki wiatrowej mogą być obszary objęte ochroną prawną. Rozwój jest także uwarunkowany występowaniem i możliwością pozyskiwania zasobów surowcowych, ograniczony jest czynnikami ekonomicznymi, zapotrzebowaniem na biomasę na rynku lokalnym oraz sytuacją na rynku żywnościowym.

Ograniczeniem dla lokalizowania kolektorów słonecznych i instalacji fotowoltaicznych jest jedynie ich miejsce usytuowania na obiekcie. W przypadku dużych powierzchni instalacji przemysłowych niezbędne jest ich umieszczenie w gminnych dokumentach planistycznych.

Ograniczeniem dla pozyskania energii geotermalnej są w głównej mierze wysokie koszty wierceń.

Brak realizacji przedsięwzięć związanych z pozyskiwaniem energii odnawialnej związany jest głównie z niską świadomością ekologiczną, nieuzasadnionym strachem przed lokalizacją instalacji energetycznych. Brakuje działań związanych z promocją możliwości wykorzystania odnawialnych

źródeł energii. Niewątpliwie należy wzmocnić propagowanie postaw ekologicznych oraz podjąć radykalne działania zmierzające do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców.

5.10. Racjonalna gospodarka odpadami

5.10.1. Systemy gospodarki odpadami

Znowelizowane przepisy odnoszące się do tworzenia systemów organizacyjno-prawnych w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi zakładają, że powinny być one dwuszczeblowe. Na poziomie województwa zostały skonstruowane regiony gospodarki odpadami komunalnymi, zaś na szczeblu gminy został zbudowany system w ramach regionu, do którego została ona przyporządkowana.

Według Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2022, w województwie utworzonych zostało 10 regionów gospodarowania odpadami.

Zgodnie z nowym systemem gospodarki odpadami komunalnymi, w każdym z wyznaczonych regionów powinny docelowo funkcjonować regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK). Gminy z terenu powiatu ostrzeszowskiego przynależą do Regionu IX. W Regionie IX funkcjonuje 6 regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK), w tym:

- 2 instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów: ZZO Olszowa Instalacja MBP - Zakład Zagospodarowania Odpadów Olszowa Sp. z o.o., ul. Bursztynowa 55, Olszowa, 63-600 Kępno, RZZO Ostrów instalacja MBP - Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o., ul. Partyzancka 27 63-400 Ostrów Wielkopolski;
- 3 kompostownie: Kompostownia odpadów zielonych i innych bioodpadów - Zakład Zagospodarowania Odpadów Olszowa Sp. z o.o., ul. Bursztynowa 55, Olszowa, 63-600 Kępno, Kompostownia przyzłomowa odpadów zielonych i innych bioodpadów - Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o., ul. Partyzancka 27 63-400 Ostrów Wielkopolski, Kompostownia odpadów i osadów ściekowych - Miasto i Gmina Odolanów Rynek 1 63-430 Odolanów; **zgodnie z zapisem WPGO planowana jest kompostownia przyzłomowa - Związku Międzygminnego "EKO SIÓDEMKA" ul. Kołłątaja 7, 63-700 Krotoszyn;**
- 2 składowiska w Ostrowie (w MZO Ostrów, kwatery nr 1/3) i w Kępnie (**kwatery nr 1 w ZZO Olszowa**). Docelowo planuje się rozbudowę składowiska w Kępnie i Ostrowie o kolejne kwatery.

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajduje się jedno czynne składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Ostrzeszowie przy ul. Ceglarskiej 1a należące do spółki „EKO-REGION” sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Bawelnianej 18, 97-400 Belchatów. Składowisko obsługiwało wszystkie gminy powiatu ostrzeszowskiego. Wyposażone jest w sortownię niesegregowanych odpadów komunalnych wraz z separatorem metali oraz mobilny rozdrabniacz. Kwatery składowania zajmuje ok. 1 ha i przy obecnej eksploatacji obiekt może działać jeszcze kilka lat. Na składowisku prowadzony jest pełen monitoring.

Ponadto na terenie powiatu znajdują się trzy zamknięte składowiska odpadów komunalnych:

- Składowisko Odpadów Komunalnych i Komunalnopodobnych w Doruchowie, Doruchów 46 a, działka ewidencyjna nr 1101/2 obręb Doruchów. Składowisko po uzyskaniu decyzji Starosty Ostrzeszowskiego o zamknięciu składowiska zostało przekazane na mocy umowy użyczenia z dnia 6.07.2012 r. Zakładowi Zagospodarowania Odpadów OLSZOWA Sp. z o.o., ul. Bursztynowa 55, 63-600 Kępno w celu przeprowadzenia jego rekultywacji. Prace rekultywacyjne zostały odebrane protokołem odbioru końcowego spisany w dniu 20.06.2013 r. Na składowisku prowadzony jest monitoring w fazie poeksploatacyjnej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9.12.2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów.
- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w m. Ignaców należy do Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. Gminy Kobyla Góra z siedzibą w Ligocie 59a. Zakończenie eksploatacji nastąpiło w 2006 r. Na składowisko prowadzony jest monitoring gazu wysypiskowego, wód powierzchniowych, wód odciekowych i podziemnych. Na składowisku rozpoczęto rekultywację.
- Składowisko Odpadów Komunalnych w m. Pustkowie gm. Mikstat zamknięte zostało z dniem 1.01.2006 roku. Ogólna powierzchnia w/w działek wynosi 1,97 ha, natomiast powierzchnia na której deponowane były odpady wynosi 0,73 ha. Termin zakończenia rekultywacji planowany jest na 30.11.2018 r. Objęte jest monitoringiem poeksploatacyjnym.

Tabela 31 Wykaz zamkniętych składowisk odpadów komunalnych na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Lokalizacja	Właściciel	Rodzaj składowiska	Nr decyzji	Data wydania	Data zaprzestania przyjmowania odpadów	zakończenie rekultywacji
Doruchów, Rudniczyno	Gmina Doruchów	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	OS 6237.02.2012r	06.03.2012 r.	31.03.2012 r.	20.06.2013
Ignaców	Gmina Kobyla Góra	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	OS 7643/02/07	15.05.2007 r.	30.06.2006 r.	b.d.
Mikstat, Pustkowie	Miasto i Gmina Mikstat	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	OS 7643/06/10	26.10.2010 r.	01.06.2006 r.	Przewidywalny termin 30.11.2018

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrzeszowie, ankietyzacja gmin

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajdują się także inne instalacje do przetwarzania, recyklingu, innego niż recykling procesów odzysku lub innego niż składowanie unieszkodliwiania odpadów. Są to: Stacje demontażu pojazdów:

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe Koszmider Waldemar, Szklarka Myślniewska 54, 63-500 Ostrzeszów (rodzaje przetwarzanych odpadów 160104*, 160106),
- Marzena i Bogusław Iwańscy „FIRMA BIRAS” s. c, ul. Parkowa 1, 63-520 Grabów nad Prosną (rodzaje przetwarzanych odpadów 160104*, 16 01 06),

Mobilne sito do przesiewania odpadów:

- Eko-Region Sp. z o.o., ul. Bawelniana 18, 97-400 Bełchatów, instalacja zlokalizowana przy ul. Ceglarskiej 1A, 63-500 Ostrzeszów (Rodzaje przetwarzanych odpadów 170904).

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego utworzono Związek Gmin Ziemi Ostrzeszowskiej, który został powołany w celu prowadzenia wspólnej gospodarki odpadami. Gminy należące do związku prowadzą odrębną sprawozdawczość i składają oddzielne sprawozdanie do Marszałka Województwa Wielkopolskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi.

Kontrole w zakresie prawidłowo prowadzonej gospodarki odpadami prowadzi WIOŚ w Poznaniu. W 2016 r. przeprowadził 18 kontroli w zakładach, gdzie stwierdzono 14 nieprawidłowości, które dotyczyły: braku zezwolenia na zbieranie odpadów, braku zbiorczego zestawienia danych o odpadach, nierzetelnie prowadzonej ewidencji odpadów, przetwarzania odpadów bez wymaganego zezwolenia, braku zgłoszenia użytkowania instalacji do przetwarzania, nie przekazania zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów, naruszenia warunków pozwolenia zintegrowanego w zakresie sposobu postępowania z odpadami.

5.10.2. Rodzaje, źródła powstawania, ilość i jakość wytworzonych odpadów

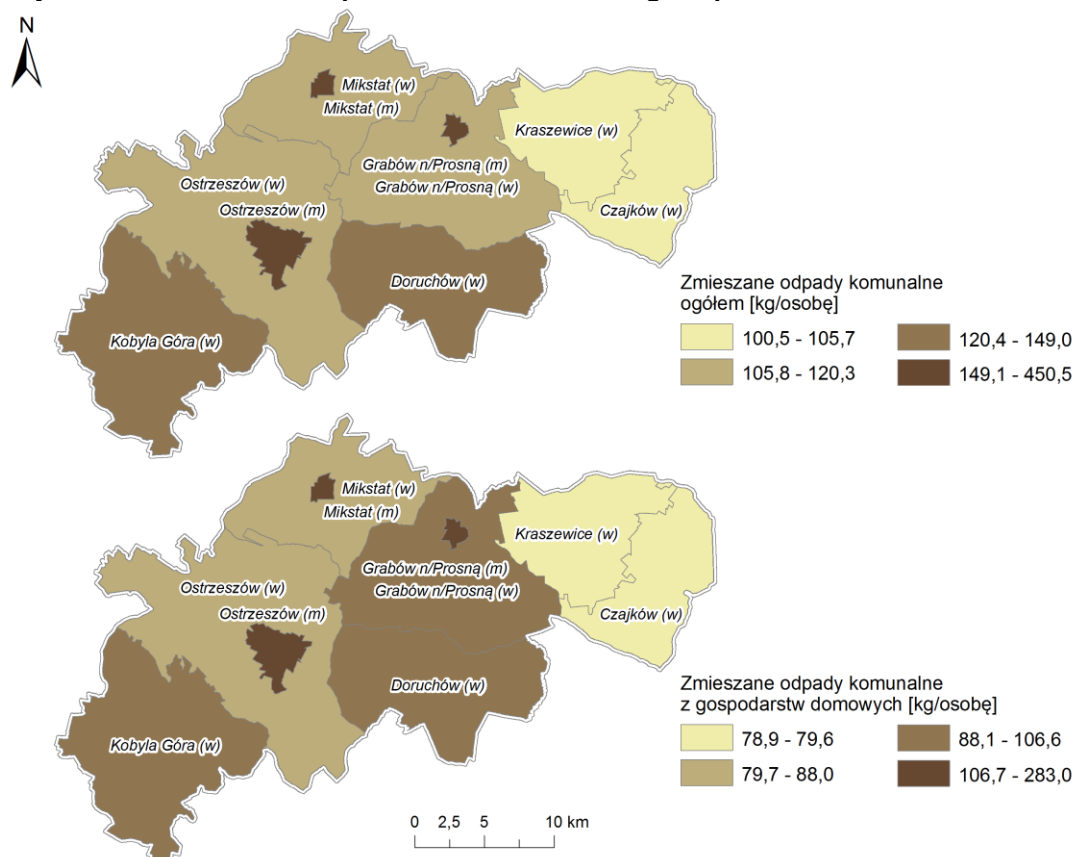
Odpady komunalne, zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1987 ze zm.), to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Odpady komunalne powstają przede wszystkim w gospodarstwach domowych oraz w obiektach infrastruktury, takich jak: handel, usługi, zakłady rzemieślnicze, szkolnictwo, targowiska, zakłady produkcyjne w części socjalnej i inne.

Główny strumień odpadów komunalnych stanowią niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, które pod względem składu morfologicznego często zawierają różne rodzaje odpadów niebezpiecznych. Z informacji przedstawionych przez gminy, w sprawozdaniach rocznych przekazywanych Marszałkowi Województwa i WIOŚ wynika, że w 2016 r. z terenu powiatu ostrzeszowskiego zebrano łącznie 15 467,077 Mg odpadów komunalnych, w tym 9 179,135 Mg

zmieszanych odpadów komunalnych (20 03 01). Według danych BDL GUS na jednego mieszkańca powiatu w 2016 r. przypadało 186,6 kg wszystkich odpadów komunalnych oraz 131 kg odpadów zmieszanych.

Rysunek 19 Ilość zmieszanych odpadów komunalnych ogółem i z gospodarstw domowych zebranych w 2016 r. na terenie powiatu ostrzeszowskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Źródło: opracowano na podstawie danych z GUS BDL wg stanu na koniec 2016 r.

Informacje na temat podstawowych rodzajów odpadów komunalnych zebranych z terenu powiatu ostrzeszowskiego w latach 2015-2016 r. przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 32 Ilość odpadów zebranych w poszczególnych gminach powiatu ostrzeszowskiego w latach 2015-2016

Lp.	Gmina	Masa zebranych odpadów [Mg]	
		2015	2016
1	Gmina Czajków	320,12	415,168
2	Gmina Doruchów	919,7	1 022,972
3	Gmina Grabów n. Prosną	1 463,0	2 003,023
4	Gmina Kobyła Góra	1 226,0	1 461,040
5	Gmina Kraszewice	575,2	677,731
6	Gmina Mikstat	1 457,4	1 382,496
7	Gmina Ostrzeszów	6 688,28	8 504,652
	Powiat - ogółem	12 649,7	15 467,077

Źródło: gminne sprawozdania w zakresie gospodarki odpadami w latach 2015 i 2016

Tabela 33 Rodzaj i ilość zebranych odpadów z terenu powiatu ostrzeszowskiego

Rodzaje zebranych odpadów	Ilość zebranych odpadów	
	masa [Mg]	
	2015	2016
Odpady ulegające biodegradacji	379,8	1 164,305
Odpady opakowaniowe	2 118,8	2 374,528

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

Odpady budowlane i rozbiórkowe	1 018,66	1 419,391
Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	8 542,2	9 179,135
Inne odpady	590,24	1 329,718
RAZEM	12 649,7	15 467,077

Źródło: gminne sprawozdania w zakresie gospodarki odpadami w latach 2015 i 2016

W 2016 r. z terenu powiatu ostrzeszowskiego odebrano/zebrano o 18% więcej odpadów niż w 2015 r. Odpady niesegregowane (zmieszane) w 2016 r. stanowiły 59% wszystkich odpadów komunalnych.

Ok. 7,5% odebranych odpadów komunalnych stanowią odpady ulegające biodegradacji, z kolei odpady opakowaniowe stanowiły ok. 15,3%. W stosunku do roku 2015 masa odebranych odpadów biodegradowalnych wzrosła o 67%, opakowaniowych o 10%, budowlanych o 28% i zmieszanych o 7%. Znaczna ilość odpadów biodegradowalnych jest bezpośrednio zagospodarowywana u źródła, gdzie powstające odpady są często kompostowane w przydomowych kompostownikach. Jednak gminy nie prowadzą takiej ewidencji, dlatego brak danych na temat wyposażenia w przydomowe kompostowniki w poszczególnych gminach powiatu.

Nowym systemem gospodarowania odpadami objętych jest ok. 99,5% właścicieli nieruchomości, z których ok. 99,6% zadeklarowało prowadzić selektywną zbiórkę odpadów. W poszczególnych gminach sytuacja wygląda następująco:

- Gmina Czajków – 100% złożonych deklaracji, 100% selektywnej zbiórki,
- Gmina Doruchów – 100% i 99,8%,
- Gmina Grabów n. Prosną – 99% i 99%,
- Gmina Kobyla Góra – 100% i 100%,
- Gmina Kraszewice – 100% i 100%
- Gmina Mikstat – 100% i 99,6%,
- Gmina Ostrzeszów – 98% i 99%.

Na podstawie Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2016 poz.2167) oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U. z 2012 poz. 676) zostały wyliczone poziomy ograniczenia i odzysku poszczególnych frakcji odpadów:

- ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania,
- poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła:
- poziomy odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

Zgodnie ze złożonymi sprawozdaniami do Marszałka i WIOŚ w 2016 r. w poszczególnych gminach powiatu ostrzeszowskiego uzyskano następujące poziomy odzysku wskazane w poniższym zestawieniu.

Tabela 34 Uzyskane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku poszczególnych odpadów w gminach powiatu ostrzeszowskiego w 2016 r.

Lp.	Gmina	Osiągnięte poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku poszczególnych odpadów w 2016 r. [%]			Liczba właścicieli nieruchomości od których zostały zebrane odpady komunalne
		Odpady biodegradowalne	Odpady opakowaniowe	Odpady budowlane	
1	Gmina Czajków	11,92	18,61	100	696
2	Gmina Doruchów	38,43	35,7	100	1 205
3	Gmina Grabów n. Prosną	34,33	27,24	100	2 390
4	Gmina Kobyla Góra	44,38	20,09	100	1 800
5	Gmina Kraszewice	14,43	17,22	95,74	1 005
6	Gmina Mikstat	37,0	30,0	77,0	1 525
7	Gmina Ostrzeszów	40,74	18,0	99,9	5 724
	Ogółem - Powiat	31,6	23,83	96,09	14 345

Nieosiągnięte poziomy odzysku

Nd – nie dotyczy

b.d. – brak danych

Źródło: gminne sprawozdania w zakresie gospodarki odpadami w 2016

Dopuszczalny poziom masy odpadów biodegradowalnych przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. wynosi do 45% w 2016 r. Zakładany poziom udało się uzyskać we wszystkich gminach.

Dopuszczalny poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wynosi minimum 18% masy w 2016 r. Zakładany wskaźnik udało się osiągnąć niemal wszystkim gminom oprócz gminy Kraszewice. Z kolei gminy Ostrzeszów i Czajków uzyskały wynik na granicy normy.

Zakłada się również osiągnięcie w 2016 r. minimum 42% odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Każda gmina spełniła wymogi rozporządzenia w tym zakresie.

Oprócz zbiórki odpadów „u źródła” istnieje możliwość przekazania odpadów problemowych do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (tzw. PSZOK). Do punktu można oddawać odpady problemowe w tym m.in. opakowaniowe, wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz rozbiórkowe. PSZOK przyjmuje odpady bezpłatnie od właścicieli nieruchomości, którzy uiszczają opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Jedyne PSZOK znajduje się na terenie gminy Ostrzeszów przy ul. Ceglarskiej 1a, w Ostrzeszowie, do którego mieszkańcy gmin Czajków, Grabów n. Prosną, Kobyła Góra i Kraszewice posiadający podpisaną umowę mogą pozostawić problemowe odpady. Mieszkańcy pozostałych gmin korzystają z PSZOK w ZZO w Kępnie i Ostrowie Wilk.

5.10.3. Odpady z sektora gospodarczego

W 2016 r. w powiecie ostrzeszowskim zarejestrowanych było ponad 5,5 tys. podmiotów gospodarczych. Wytwórcami największej ilości odpadów były:

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo - Usługowe "Serafin" Spółka z o.o.
- EKO-REGION SP.ZO.O. - SKŁADOWISKO ODPADÓW W OSTRZESZOWIE
- Jan Zawada PHU "MEBLOHIT"
- PPHU iP Palet Grzegorz Jangas
- WPH ADAMUS Andrzej Adamus
- P.P.H.U. "MIBET" M. Wysota
- P.P.H.U.Import-Export Grzegorz Podgórski
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe DREWMAX Wioletta Łuszczek,
- "MAYR POLSKA" SP. Z O.O.
- Z.P.H.U. "BEMIKS" Bernardeta Wysota
- Spółka Wodno-Ściekowa "Strzegowa"
- P.P.H.U. "MIBET" S.C. B. Wysota, M. Wysota

W 2016 r. w sektorze gospodarczym na terenie powiatu ostrzeszowskiego wytworzonych zostało ponad 64,014 tys. Mg odpadów.

W poniższej tabeli przedstawiono ilość wytworzonych odpadów w sektorze gospodarczym na terenie powiatu ostrzeszowskiego w 2016 r. w podziale na grupy odpadów.

Tabela 35 Ilość odpadów wytworzonych w sektorze gospodarczym na terenie powiatu ostrzeszowskiego w 2016 r.

Kod odpadów	Nazwa odpadów	Ilość wytworzonych odpadów [Mg]
02	Odpady z rolnictwa, sadownictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności	1 512,5200
03	Odpady z przetwórstwa drewna oraz z produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury	31 585,2030
04	Odpady z przemysłu skórzanego, futrzarskiego i tekstylnego	16,7800
06	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii nieorganicznej	51,4410
07	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii organicznej	956,4480
08	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania powłok ochronnych (farb, lakierów, emalii ceramicznych), kitu, klejów, szczeliw i farb drukarskich	20,6155
10	Odpady z procesów termicznych	1 915,3100
11	Odpady z chemicznej obróbki i powlekania powierzchni metali oraz innych materiałów i z procesów hydrometalurgii metali nieżelaznych	57,3700
12	Odpady z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni	3 520,9750

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

	metali i tworzyw sztucznych	
13	Oleje odpadowe i odpady ciekłych paliw (z wyłączeniem olejów jadalnych oraz grup 05, 12 i 19)	10,1830
14	Odpady z rozpuszczalników organicznych, chłodziw i propelentów (z wyłączeniem grup 07 i 08)	1,6300
15	Odpady opakowaniowe; sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjne i ubrania ochronne nie ujęte w innych grupach	885,2180
16	Odpady nie ujęte w innych grupach	735,4650
17	Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych)	662,8915
18	Odpady medyczne i weterynaryjne	19,6201
19	Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych	22 058,7360
20	Odpady komunalne łącznie z frakcjami gromadzonymi selektywnie	4,2730
	RAZEM	64 014,6791

Zródło: Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego (Wojewódzki System Odpadowy)

W 2016 r. sektor gospodarczy wytworzył 2 932,516 Mg odpadów niebezpiecznych, które stanowiły ponad 4,5% wszystkich odpadów przemysłowych, natomiast zebrano 82,958 Mg odpadów niebezpiecznych, co stanowiło zaledwie 0,1% całkowitej masy wytworzonych odpadów niebezpiecznych.

Z danych Urzędu Marszałkowskiego wynika, że przedsiębiorcy z terenu powiatu ostrzeszowskiego nie wywiązali się z obowiązku unieszkodliwienia odpadów zawierających PCB do końca 2010 r., zatem założenia celu całkowitego wyeliminowania PCB ze środowiska nie udało się osiągnąć.

Ilość wytworzonych na terenie powiatu odpadów olejowych jest wyższa aniżeli masa zbieranych.

Wykaz masy wytworzonych odpadów niebezpiecznych, odpadów olejowych oraz medycznych i weterynaryjnych w 2016 r. na terenie powiatu ostrzeszowskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36 Ilość odpadów przemysłowych wytworzonych i ilość zebranych na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Odpady	Masa wytworzonych [Mg]	Masa zebranych [Mg]
Odpady niebezpieczne	2 932,5160	82,9580
Odpady zawierające PCB	12,6940	13,5210
Odpady olejowe	148,0270	49,0220
Odpady medyczne i weterynaryjne	19,6201	-

Zródło: Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego (Wojewódzki System Odpadowy)

5.10.4. Odpady azbestowe

Szczególnego rodzaju zagrożenie dla zdrowia mieszkańców i dla środowiska stanowią odpady zawierające azbest. Włókna azbestowe oddziałują szkodliwie m.in. na drogi oddechowe człowieka, powodując wiele schorzeń, w tym nowotwory. Ze względu na szkodliwe działanie, odpady zawierające azbest traktowane są jako odpady niebezpieczne, w związku z czym podlegać muszą specjalnym procedurom, zapewniającym bezpieczne usuwanie, transport i utylizację.

Wyeliminowanie zagrożenia azbestem wynika z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, który przyjęty został uchwałą Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r.

W związku z obowiązkiem usunięcia wyrobów zawierających azbest do 2032 r. każda gmina powinna posiadać opracowany Program usuwania azbestu. Do zadań gmin należy prowadzenie ewidencji wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie informacji do marszałka województwa za pośrednictwem Bazy Azbestowej. Nie wszystkie gminy na terenie powiatu wywiązują się z tego obowiązku. Gmina Kraszewice nie prowadzi bazy azbestowej, natomiast gmina Kobyła Góra nie uzupełnia ewidencji na bieżąco. Spośród gmin powiatu swojego programu usuwania azbestu nie posiadają gminy: Doruchów, Kobyła Góra i Kraszewice. Gmina Grabów n. Prosną jest w trakcie jego opracowania.

Na podstawie dostępnych danych z Bazy Azbestowej oszacowano, że na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajduje się ok. 11 910,237 Mg wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, w tym 9 817,381 Mg będących własnością osób fizycznych, 2 092,857 Mg należących do osób prawnych.

Według udostępnionych informacji, w posiadaniu Powiatu znajduje się ok. 26,605 Mg wyrobów azbestowych. Usunięcie planowane jest na 2018/2019 r.

Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych gminach prezentuje poniższa tabela.

Tabela 37 Ilość wyrobów azbestowych w gminach na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Gmina	Zinventaryzowane w kg			Unieszkodliwione w kg			Pozostałe do unieszkodliwienia w kg		
	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne
Czajków	1 822 087	1 612 424	209 663	0	0	0	1 822 087	1 612 424	209 663
Doruchów	1 120 995	1 079 138	41 857	126 433	114 111	12 322	994 562	965 027	29 535
Grabów n. Prosną	3 840 838	2 170 686	1 670 152	68 633	68 633	0	3 772 205	2 102 053	1 670 152
Kobyła Góra	69 350	0	69 350	0	0	0	69 350	0	69 350
Kraszewice	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mikstat	2 723 652	2 634 406	89 156	94 988	94 988	0	2 628 574	2 539 418	89 156
Ostrzeszów	2 664 998	2 639 973	25 025	41 539	41 515	24	623 459	2 598 458	25 001
Ogółem - Powiat	12 241 830	10 136 627	2 105 203	331 593	319 247	12 346	11 910 237	9 817 381	2 092 857

Źródło: na podstawie www.bazaazbestowa.gov.pl

Według danych ankietowych w latach 2013-2016 z terenu powiatu usunięto łącznie ok. 1 190,85 Mg odpadów azbestowych. Przedsięwzięcie finansowane było ze środków WFOŚiGW w Poznaniu oraz budżetów Gmin i Powiatu.

Tabela 38 Ilość usuniętych wyrobów azbestowych z terenu powiatu ostrzeszowskiego w latach 2013-2016

Rok	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych [Mg]	Poniesione koszty PLN	Źródło finansowania
2013	197,370	84 909,71	WFOŚiGW Poznań, środki z Gmin, Środki Powiatu
2014	500,660	201 492,66	WFOŚiGW Poznań
2015	230,910	105 544,92	WFOŚiGW Poznań
2016	255,660 6,250	86 680,11 1 812,50	WFOŚiGW Poznań Budżet Powiatu

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrzeszowie

5.10.5. Zagrożenia dla funkcjonowania racjonalnej gospodarki odpadami

Największym wyzwaniem dla gmin jest osiągnięcie odpowiednich poziomów odzysku surowców, zgodnie z zapisami w planach gospodarki odpadami oraz wywiązywanie się z nałożonych na gminy obowiązków określonych w ustawie o odpadach i w ustawie o utrzymaniu porządku i czystości. Problemem jest zwiększająca się ilość wytwarzanych odpadów komunalnych.

Działania

Wyzwaniem dla gmin będzie realizacja działań zapobiegających powstawaniu odpadów oraz objęcie wszystkich mieszkańców systemem odbioru i selektywnej zbiórki odpadów. W tym celu niezbędna będzie dalsza realizacja edukacji ekologicznej.

Ze względu na ilość wyrobów azbestowych oraz wysokie koszty związane z usuwaniem tych odpadów niezbędna jest pomoc finansowa przez udzielanie dotacji z funduszy ochrony środowiska.

5.11. Przeciwdziałanie poważnym awariom

Poważną awarią w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska jest zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstanie takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Do potencjalnych zagrożeń mogących doprowadzić do sytuacji kryzysowych należy zaliczyć przede wszystkim:

- pożary;

- katastrofy, awarie i niekontrolowane przenikanie różnych substancji do środowiska naturalnego;
- transport kolejowy – ryzyko skażenia toksycznymi środkami przemysłowymi, tj. amoniakiem, chlorem, kwasem siarkowym, kwasem azotowym;
- transport drogowy i kolejowy – ryzyko skażenia przez rozszczelnienie cystern z substancjami ropopochodnymi i gazem płynnym oraz amoniakiem i chlorem;
- awarie urządzeń technicznych w zakładach przemysłowych;
- klęski żywiołowe, anomalie pogodowe (susze, huragany, intensywne opady, powodzie).

W celach prewencyjnych Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu prowadzi różnego typu kontrole: planowe i pozaplanowe, kontrole dotyczące identyfikacji potencjalnych sprawców poważnych awarii, kontrole interwencyjne związane z wystąpieniem zdarzeń awaryjnych z udziałem substancji niebezpiecznych w obiektach stacjonarnych, liniowych i transporcie. W latach 2015-2016 r. nie było konieczności prowadzenia żadnych kontroli ani interwencji na terenie powiatu, nie odnotowano również żadnych poważnych awarii.

Awarie są zdarzeniami trudnymi do przewidzenia, stąd konieczne jest doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego, wpojenie zasad postępowania mieszkańcom na wypadek wystąpienia awarii oraz utrzymanie infrastruktury umożliwiającej podjęcie działań w przypadku zaistnienia awarii.

5.12. Adaptacja do zmian klimatu

W celu uniknięcia najpoważniejszych zagrożeń związanych ze zmianą klimatu, a zwłaszcza nieodwracalnych skutków na wielką skalę, globalne ocieplenie powinno zostać ograniczone do maksymalnie 2°C powyżej poziomu sprzed epoki przemysłowej.

Niezależnie od scenariuszy ocieplenia i skuteczności działań łagodzących, wpływ zmiany klimatu będzie w najbliższych dziesięcioleciach coraz bardziej odczuwalny ze względu na opóźnione skutki wcześniejszych i obecnych emisji gazów cieplarnianych. Biorąc pod uwagę szczególny charakter skutków zmiany klimatu na terytorium UE i ich szeroki zakres, środki w zakresie przystosowania muszą zostać podjęte na wszystkich poziomach – lokalnym, regionalnym i krajowym.

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski. Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych. Właściwie dobrana paleta działań zmniejszających wrażliwość kraju na zmiany klimatyczne będzie stanowić istotny czynnik stymulujący wzrost efektywności i innowacyjności polskiej gospodarki.

Działania adaptacyjne wiążą się ze znacznymi kosztami. W perspektywie globalnej największe koszty zostaną poniesione przez kraje rozwijające się, w których konieczne wydatki mogą sięgać nawet 100 mld USD rocznie. Prognozy dotyczące kosztów w Europie przywoływane przez Europejską Agencję Środowiska mówią o kwotach rządu kilku miliardów Euro rocznie w perspektywie krótkoterminowej i dziesiątkach miliardów w perspektywie długoterminowej. Mimo różnic w dostępnych szacunkach dotyczących kosztów na poziomie globalnym, unijnym i poszczególnych krajów, autorzy analiz są zgodni co do tego, że ewentualne zaniechanie działań adaptacyjnych spowoduje straty o jeszcze większej wartości.

Istotą działań adaptacyjnych podejmowanych zarówno przez podmioty publiczne, jak i prywatne, poprzez realizację polityk, inwestycje w infrastrukturę i technologie, a także zmiany zachowań, jest uniknięcie ryzyk i wykorzystanie szans. Zmiany klimatu należy postrzegać jako potencjalne ryzyko, które powinno być brane pod uwagę przy tworzeniu np. mechanizmów regulacyjnych i planów inwestycyjnych, podobnie jak brane pod uwagę są ryzyka o charakterze makroekonomicznym, czy geopolitycznym.

Konieczność opracowania strategii adaptacyjnej (Strategicznego Planu Adaptacyjnego) wynika ze stanowiska rządu przyjętego w dniu 19 marca 2010 roku przez Komitet Europejski Rady Ministrów jako wypełnienie postanowień dokumentu strategicznego Komisji Europejskiej – Białej Księgi [COM (2009) 147] ws. adaptacji do zmian klimatu. Zgodnie z tym stanowiskiem rządu Strategia obejmuje:

- przygotowanie do adaptacji sektorów najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu, tj. rolnictwa i obszarów wiejskich; zasobów i gospodarki wodnej, strefy wybrzeża i obszarów morskich; zdrowia człowieka, zwierząt i roślin oraz niektórych sektorów gospodarczych;
- włączenie strategii adaptacyjnych do strategii i polityk społeczno-gospodarczych na poziomie kraju i regionów oraz sektorów, zwłaszcza do programów rozwoju regionalnego;
- wymianę informacji o wdrażanych przedsięwzięciach i zwiększanie świadomości społeczeństwa.

Skutkiem ocieplania się klimatu jest wzrost występowania groźnych zjawisk pogodowych.

Ocena wrażliwości i skutki zmiany klimatu na poszczególne sektory:

Rolnictwo. Rolnictwo należy do tych obszarów gospodarki, które są lub będą znacząco dotknięte negatywnymi skutkami zmiany klimatu. Większe ryzyko utraty plonów i pogorszenie ich jakości może spowodować zmniejszenie produkcji rolniczej, czego konsekwencją może być niestabilna sytuacja ekonomiczna w rolnictwie. Konieczne jest zatem z jednej strony zabezpieczenie gospodarstw przed skutkami występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych wynikających ze zmian klimatu, z drugiej zaś strony wsparcie odbudowy zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych lub katastrof, potencjału produkcyjnego. Wraz ze wzrostem temperatury poprawiają się warunki klimatyczne do uprawy roślin ciepłolubnych w Polsce. Wzrost temperatury w okresie późnozimowym i wczesnowiosennym przyspiesza początek okresu wegetacyjnego i stwarza możliwość wcześniejszego rozpoczęcia prac polowych oraz wypasu bydła. Wcześniejszy siew odbywa się często w warunkach dostatecznego uwilgotnienia gleby, co pozwala uniknąć negatywnych skutków ewentualnych susz wiosennych. Wyższa temperatura w okresie letnim powoduje dodatkowy stres termiczny dla zwierząt, co może wpływać na zmniejszenie produktywności stad, a w przypadku bydła mlecznego zmniejszać mleczność oraz cechy jakościowe mleka. Wyższa temperatura wymaga rozbudowy urządzeń chłodniczych także w przechowalnictwie surowców zwierzęcych (jaj, mleka i mięsa), co wpływa na wzrost zapotrzebowania na energię, a tym samym na koszty produkcji.

Leśnictwo:

Ocena wrażliwości lasów i gospodarki leśnej oraz całego sektora leśno-drzewnego na zmiany warunków klimatycznych zawiera zarówno negatywne, jak i pozytywne elementy, a można ją zawrzeć w następujących punktach:

- zmiana lokalizacji lasów i przesunięcie się optimum ekologicznego dla wielu gatunków drzew; przesunięcie lub zanik niektórych formacji leśnych;
- zmniejszenie (choć niekiedy zwiększenie) produktywności ekosystemów, zarówno drewna, jak i produktów nieдрzewnych, na jednostkę powierzchni;
- zmiany w typie i nasileniu występowania szkodników i chorób;
- uszkodzenie funkcji ekosystemowych, tj. cykli geobiochemicznych i przemian energii (rozkład i mineralizacja materii organicznej);
- wzrost lub spadek retencji elementów odżywczych;
- zmiany cykli reprodukcyjnych (pogorszenie lub poprawa warunków odnawiania się lasów);
- zmiany wartości/atrakcyjności ekosystemów leśnych jako miejsc wypoczynku i rekreacji.

Zasoby i gospodarka wodna.

Zasoby wód powierzchniowych w Polsce są szczególnie wrażliwe na warunki klimatyczne, przede wszystkim na wahania opadów i parowanie. W latach 1997–2003 odnotowano wzrost częstotliwości występowania wezbrań, a jednocześnie wyraźny wzrost odpływu i to zarówno w półroczu zimowym, jak i letnim. W tych latach Polska doświadczyła szeregu katastrofalnych powodzi. Częstotliwość przepływów maksymalnych rzek o prawdopodobieństwie 1% (woda stuletnia) wzrosła dwukrotnie w latach 1981–2000 w porównaniu z latami 1961–1980. Średnia roczna liczba dni z pokrywą śnieżną w obu okresach progностycznych wykazuje tendencję spadkową. Wyniki wszystkich analizowanych modeli klimatycznych symulują wzrost temperatury wody. Najwyższy wzrost temperatury wody nawet o 4°C prognozowany jest dla miesięcy wiosennych (kwiecień, maj) oraz w grudniu. W przemyśle, energetyce i gospodarce komunalnej wdrażanie mniej wodochłonnych technologii i bardziej efektywne wykorzystywanie zasobów spowoduje, że zużycie wody w tych sektorach będzie spadać przez cały okres prognozowania. Jedynym sektorem, w którym średnie roczne potrzeby wodne wykazują stałą tendencję rosnącą jest rolnictwo. Wraz z rozwojem technicznym rolnictwa będzie rosła jego efektywność ekonomiczna, pociągając za sobą zwiększone zużycie wody. Potrzeby wodne są zróżnicowane regionalnie i są funkcją strategii rozwojowych. Największy wzrost potrzeb w stosunku do stanu aktualnego w pierwszym okresie prognozowania będzie w województwach centralnych i wschodnich oraz lubuskim.

Bioróżnorodność. Wrażliwość gatunków i siedlisk jest nie tylko uwarunkowana zmianami temperatury czy opadów, lecz także zmianami częstotliwości i amplitudy zjawisk ekstremalnych, takich jak powoździe, wichury, ulewy. Wpływ wymienionych warunków spowoduje zmiany w zasięgu występowania gatunków, wielkości populacji, parametrach rozrodu, a w konsekwencji całej bioróżnorodności. Spodziewane ocieplenie się klimatu spowoduje intensyfikację migracji gatunków z Europy Południowej, z równoczesnym wycofywaniem się tych gatunków, które nie są przystosowane do wysokich temperatur i suszy latem, a dobrze znoszą ostre mrozy. Wpływ zmian klimatu na bioróżnorodność był rozpatrywany w dwóch aspektach: z punktu widzenia siedlisk przyrodniczych i gatunków oraz zmienności przestrzennej wynikającej z położenia geograficznego. Grupa siedlisk wód słodkich płynących i stojących jest bardzo wrażliwa na zmiany klimatyczne, takie jak wzrost opadów nawalnych, okresy suche, intensyfikacja procesów eutrofizacji wód stojących i płynących. Podobnie wysoka wrażliwość na zmiany w środowisku wodnym cechuje siedliska z grupy torfowisk, trzęsawisk i źródeł śródłądowych. Zmiany w reżimie opadowym i wzrost ewapotranspiracji w połączeniu z antropogenicznym odwodnieniem ich stanowi istotne zagrożenie dla tych siedlisk. Zanik bagien, małych zbiorników wodnych, a także potoków i małych rzek jest największym zagrożeniem dla licznych gatunków, które bądź to bezpośrednio bytują na tych terenach, bądź korzystają z nich jako rezerwuarów wody pitnej. Dotyczy to też łąk wilgotnych i pastwisk, będących siedliskiem dla wielu roślin łąkowych, które zostały w ostatnich dekadach wyrzeźbione na rzecz monokultur trawy oraz będących ważną bazą pokarmową dla licznych gatunków zwierząt. Grupy wrzosowisk i zarośli oraz naturalnych i półnaturalnych formacji łąkowych i muraw także są zagrożone przez obniżenie poziomu wód gruntowych i częste susze. Zjawiska te będą powodować ich stopniowe przechodzenie od postaci wilgotnych i świeżych do bardziej termofilnych. W górach wrażliwe na zmiany klimatu są zbiorowiska muraw alpejskich, szczególnie narażone na zanikanie w miarę przesuwania w górę pięter termicznych. Spośród siedlisk leśnych do najbardziej zagrożonych należy zaliczyć siedliska lasów bagiennych, z powodu spadku poziomu wód gruntowych, lasy wysokogórskie i silnie termofilne lasy dębowe oraz niektóre postaci lasów na stokach południowych i zachodnich, szczególnie narażonych na skutki susz wiosenno-letnich. Silnie narażone na utratę wartości będą obszary Natura 2000 desygnowane dla ochrony pojedynczego przedmiotu, który jednocześnie jest silnie zagrożony zmianami klimatycznymi, w wyniku których może on doznać znaczącego pogorszenia parametrów struktury i funkcji w stosunkowo krótkim czasie. Obszary Natura 2000 leżące w pasie Nizin Polskich należy generalnie uznać za silnie narażone, co związane jest z obniżaniem poziomu wód gruntowych.

Energetyka. Sektor energetyki jest relatywnie mało wrażliwy na zmiany klimatu. Wzrost temperatury jest korzystny z punktu widzenia zapotrzebowania na energię elektryczną i ciepło. Zmniejsza się zapotrzebowanie na ogrzewanie pomieszczeń, a także wyrównaniu ulegają zmiany obciążenia w wyniku zmniejszenia różnic między zapotrzebowaniem minimalnym i maksymalnym, co dotyczy zarówno energii elektrycznej i ciepła. Wzrost temperatury może jednak wpływać na zwiększenie zapotrzebowania na chłód, a tym samym energię elektryczną. W przypadku zapotrzebowania nie można zatem wskazać prawdopodobnych zagrożeń i strat. Najczulszą, z punktu widzenia zmian klimatu, składową sektora energetyki jest infrastruktura wykorzystywana do dystrybucji energii elektrycznej. Już obecnie obfite opady śniegu połączone z przechodzeniem temperatury przez wartość 0°C powodują masowe awarie sieci niskiego napięcia i nawet kilkudniowe braki zasilania, głównie na obszarach wiejskich. Wzrost temperatury w warunkach krajowych spowoduje, że zimą dni o temperaturze ok. 0°C znacznie przybędzie. Wzrastać będą zatem straty spowodowane brakiem zasilania w energię elektryczną. Istotnym problemem w elektrowniach ciepłych jest dostępność wody dla potrzeb chłodzenia i uzupełniania obiegu.

Rozwój technologiczny zmniejszy energochłonność poszczególnych sektorów gospodarki. Energooszczędność struktur budowlanych, odpowiednie materiały, inteligentna obudowa budynku, systemy odpowiednio zarządzane i sterowane spowodują, że budynki będą zeroenergetyczne w odniesieniu do ciepła na potrzeby ogrzewania pomieszczeń. Natomiast będą produkować energię elektryczną i ciepło, co zostanie wykorzystane do zaopatrywania budynków, zaś nadmiar energii będzie magazynowany albo oddawany do sieci elektroenergetycznej lub ciepłowniczej. Wraz ze wzrostem średniej temperatury wzrośnie efektywność działania ciepłych systemów słonecznych. Zmiany klimatu będą więc miały korzystny wpływ w tym zakresie. Ponadto przyszłe technologie energetyczne OZE będą mniej wrażliwe na zmiany klimatu, co zapewni odpowiedni rozwój poszczególnych technologii i ich adaptację do nowych warunków.

Budownictwo. Konstrukcja nośna obiektów budownictwa mieszkaniowego na terenach zurbanizowanych jest wrażliwa na czynniki klimatyczne. Przy zmieniających się warunkach klimatycznych stosowane obecnie normy i wskaźniki trzeba będzie dostosować do tych zmian.

Budownictwo usługowe i produkcyjne na terenach wiejskich, takie jak: magazyny, szklarnie oraz naziemne stalowe zbiorniki na gnojowicę wrażliwe są na silne podmuchy wiatru lub na intensywne opady śniegu. Wyjątkową wrażliwością na podwyższoną temperaturę charakteryzują się: szpitale, hospicja, domy opieki i przedszkola, które w okresie lata muszą być wyposażone w klimatyzację ze względu na stres termiczny.

Transport. Infrastruktura transportu drogowego i kolejowego jest najbardziej wrażliwa na czynniki klimatyczne, przede wszystkim na: silny wiatry, opady śniegu, oblodzenie, deszcz i mróz. Ze względu na prognozowane zmiany struktury opadów większego znaczenia nabierze m.in. poprawne określenie światła mostów i przepustów, projektowanie drogi na dojazdach do mostów, problem osuwisk i zagadnienia związane z odwodnieniem powierzchni transportowych oraz kwestie przejść podziemnych, tuneli i in. Równie niekorzystne jest oddziaływanie wysokich temperatur (upałów) – szczególnie długotrwałych – na infrastrukturę drogową i kolejową. Istotny jest problem wpływu wysokich temperatur na nawierzchnie powierzchni komunikacyjnych.

Gospodarka przestrzenna i miasta. Wysokie temperatury powietrza w dużych miastach zwiększają efekt miejskiej wyspy ciepła (MWC). Prognozowane zwiększenie częstotliwości i intensywności fal upałów może pogłębiać zjawiska związane z MWC i jej skutkami dla warunków życia oraz zdrowia ludzi. W obliczu zmian klimatu można oczekiwać coraz częstszych powodzi miejskich generowanych głównie przez nawalne opady deszczu. Zagrożenie tym rodzajem powodzi zwiększa niewydolność systemu odwadniającego oraz uszczelnienie powierzchni terenu ograniczającego możliwości retencji wodnej.

Zdrowie. Wzrost ryzyka zgonu lub choroby podczas fal gorąca jest związany nie tylko z wysoką temperaturą powietrza, ale także dużym natężeniem promieniowania słonecznego oraz wysoką wilgotnością powietrza. W Polsce najwyższy wzrost ryzyka zgonu towarzyszy dużemu stresowi gorąca i wynosi dla zgonów z ogółu przyczyn +23% w stosunku do warunków termoneutralnych i +24% dla zgonów z powodu chorób układu krążenia. Grupami szczególnie wrażliwymi na wpływ wysokiej temperatury są osoby starsze i małe dzieci, u których łatwo dochodzi do zaburzeń gospodarki cieplnej organizmu, oraz osoby ze specyficznymi schorzeniami. W okresie zimowym najbardziej niebezpieczne dla organizmu są duże, gwałtowne spadki temperatury powietrza, które mogą stać się przyczyną nagłych zgonów, zwłaszcza osób starszych z chorobami tętnic czy z chorobą niedokrwinną serca. Pozytywnym skutkiem postępującego ocieplenia okresów zimowych jest wyraźne zmniejszenie liczby zgonów z wychłodzenia organizmu. Pod koniec XXI wieku liczba takich zdarzeń może się zmniejszyć o 45–80%. Ze wzrostem temperatury powietrza wiąże się także inwazja chorób odkleszczowych. Symulacje zakładają wzrost liczby zachorowań na boreliozę od 20% do 50%. W Polsce od kilkudziesięciu lat notuje się wzrost zachorowalności na alergię pyłkową. Pod wpływem zmian klimatu, a zwłaszcza wzrostu temperatury obserwuje się m.in.: coraz wcześniejszy początek sezonów pyłkowych, zwłaszcza na wiosnę (drzewa wczesnowiosenne) – średnio o 6 dni, wydłużenie sezonu pyłkowego o 10–11 dni.

Turystyka i rekreacja. Zmiany klimatu będą wpływać na rozwój turystyki w Polsce poprzez wzrost atrakcyjności wybrzeża Bałtyku i pojezierzy w wyniku wzrostu temperatury i poprawy warunków solarnych w lecie. Turystyce w całym kraju sprzyjać będzie wydłużenie sezonu letniego w turystycznych regionach Polski, co umożliwi poszerzenie oferty wypoczynku. Jednocześnie należy oczekiwać zmniejszenia atrakcyjności turystycznej rejonów o wysokim ryzyku wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych i ich skutków oraz o słabym systemie ostrzeżeń. Także utrata lub obniżenie wartości zasobów przyrodniczych w wyniku zmian klimatu (np. zanikanie jezior) będzie powodować spadek atrakcyjności turystycznej.

Wdrożenie działań adaptacyjnych przyczyni się do ograniczenia wpływu negatywnych konsekwencji zmian klimatu na działalność człowieka, głównie poprzez zmniejszenie strat finansowych związanych z usuwaniem skutków wywołanych zmianami klimatu, a także konsekwencji społecznych. Korzyścią z wdrożenia działań jest tworzenie dodatkowego dobra publicznego, z którego mogą korzystać wszyscy ludzie. Korzyścią gospodarczą są również pozytywne efekty zewnętrzne działań adaptacyjnych rozumiane jako *win-win adaptation*. Zmniejszenie np. wodochłonności gospodarki przyczyni się do uzyskania wymiernych oszczędności finansowych i ochrony środowiska. Dostosowanie procesów społeczno-gospodarczych do warunków klimatycznych pomoże zmniejszyć i korzystnie przełożyć się na jakość życia i poprawę warunków funkcjonowania ludności poprzez poprawę dostępu do niezbędnych zasobów i ich lepszą jakość.

Warunkiem powodzenia realizacji strategii adaptacyjnej jest włączenie zidentyfikowanych kierunków działań adaptacyjnych do zmian klimatu do polityk i strategii rozwoju na poziomie krajowym,

regionalnym i lokalnym, przy zastosowaniu zasady integracji działań szczególnie w sektorze gospodarki, środowiska, zdrowia czy rolnictwa.

Zadaniami wynikającymi dla Polski ze Strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu są:

1. Zapewnienie wspólnego podejścia i pełnej zgodności pomiędzy krajową strategią adaptacji i krajowym planem zarządzania zagrożeniami.
2. Tworzenie lokalnych i regionalnych planów zapobiegania zjawiskom ekstremalnym w ramach planów zarządzania kryzysowego.
3. Podjęcie działań adaptacyjnych na wszystkich poziomach – lokalnym, regionalnym i krajowym.
4. Opracowywanie do 2020 roku miejskich strategii adaptacyjnych przygotowywanych w koordynacji z innymi strategiami politycznymi na podstawie doświadczeń Porozumienia Burmistrzów dla miast powyżej 150 tys. mieszkańców.
5. Współpraca transgraniczna z sąsiednimi krajami w celu wdrażania działań adaptacyjnych.
6. Udział Polski w transgranicznych, ponadnarodowych i międzyregionalnych programach dotyczących adaptacji do zmian klimatu.
7. Współpraca z krajami UE, Komisją Europejską i Międzyrządowym Zespołem ds. Zmian Klimatu (IPCC) w celu doprecyzowania luk w wiedzy w zakresie m.in. takich zagadnień, jak: koszty i korzyści związane z adaptacją; lokalne i regionalne analizy i oceny ryzyka; ramy, modele i narzędzia (wspierające proces decyzyjny) ocena skuteczności różnych działań adaptacyjnych; monitorowanie i ocena dotychczasowych działań adaptacyjnych.
8. Współdziałanie Polski w tworzeniu zapisów w procesie przygotowania nowych dokumentów UE w sprawie w sprawie ubezpieczeń od klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka;
9. Powołanie Krajowego Punktu Kontaktowego ds. Adaptacji (KPKA) do końca 2013 roku z następującym zakresem zadań: koordynacja zagadnienia adaptacji do zmian klimatu w kraju; opracowanie planu realizacji strategii i nadzór nad wdrażaniem; współpraca z innymi resortami w kraju w procesie wdrażania; prowadzenie działań informacyjnych i sprawozdawczych w zakresie adaptacji do zmian klimatu i współpraca z Komisją Europejską; rozwijanie krajowego portalu informacyjnego w zakresie adaptacji do zmian klimatu i jego ciągła aktualizacja; interakcja między unijną platformą informacyjną CLIMATE-ADAPT a portalem krajowym; interakcja między krajowym portalem a innymi platformami informacyjnymi; wymiana dobrych praktyk między Polską a innymi krajami UE, regionami, miastami i innymi zainteresowanymi stronami.
10. Powołanie Komitetu Monitorującego ds. Adaptacji (KMA) w celu: opracowania zasad monitorowania i oceny działań adaptacyjnych na podstawie unijnych wytycznych; uruchomienia monitoringu wdrażania działań adaptacyjnych; utworzenia systemu gromadzenia, weryfikacji i raportowania postępów w realizacji strategii.
11. Zapewnienie finansowania działań adaptacyjnych ujętych w SPA 2020 w ramach m.in.: europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych na lata 2014–2020; programu „Horyzont 2020” i instrumentu finansowego LIFE; projektów międzynarodowych instytucji finansowych takich jak: Europejski Bank Inwestycyjny i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju; z przychodów ze sprzedaży uprawnień do emisji na aukcji w ramach EU ETS.

5.13. Edukacja ekologiczna społeczeństwa

Edukacja ekologiczna znalazła stosowną rangę zarówno w Konstytucji RP (art. 5 i 74) jak i sektorowych uregulowaniach prawnych, przede wszystkim w ustawach: Prawo ochrony środowiska, w ustawie o ochronie przyrody, w ustawie o systemie oświaty.

Ustawa o ochronie przyrody mówi, iż „Popularyzowanie, informowanie i promocja ochrony przyrody są obowiązkiem organów administracji publicznej, instytucji naukowych i oświatowych, a także publicznych środków masowego przekazu”.

Istotne znaczenie dla edukacji ekologicznej wynika również z podpisanych przez Polskę dokumentów międzynarodowych przede wszystkim Agendy 21. Ponadto wartość mają inne międzynarodowe konwencje, których Polska jest sygnatariuszem takie jak: Konwencja o ochronie różnorodności biologicznej, Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach ochrony środowiska. Umieszczanie zapisów dotyczących edukacji w międzynarodowych konwencjach i zapisach świadczy o dużej roli jaką promocja edukacji ekologicznej powinna pełnić w działaniach na rzecz ochrony środowiska.

W wyniku realizacji ustaleń Agendy 21 przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Ministerstwo Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, powstał w 2000 r. dokument pn. Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej (NSEE). Zostały w nim określone cele, z których do podstawowych należą mie-

dzy innymi, upowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej.

Cele zawarte w Strategii Edukacji Ekologicznej i przełożone na konkretne zadania, ujęte zostały w Narodowym Programie Edukacji Ekologicznej (2000/2001). Należą do nich:

- rozpowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia, uwzględniając również pracę i wypoczynek; czyli objęcie stałą edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej,
- wdrożenie edukacji ekologicznej jako przedmiotu interdyscyplinarnego na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej

W przygotowaniu jest nowy dokument strategiczny w obszarze edukacji ekologicznej, który będzie nosił nazwę „eduEKO2020: Ekologia, Komunikacja, Odpowiedzialność na lata 2016-2020”. Plan eduEKO 2020 będzie uwzględniać bieżące potrzeby w tym zakresie i aktualny stan świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Edukacja środowiskowa (edukacja ekologiczna) jest koncepcją kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem „myśleć globalnie, działać lokalnie”. Ważnym elementem jest łączenie wiedzy przyrodniczej z humanistyczną oraz działaniami praktycznymi.

Obejmuje ona przedstawianie we wszystkich działaniach tematyki z zakresu ochrony i kształtowania środowiska. Musi docierać do wszystkich grup społecznych i wiekowych. W związku z tym ważne jest znalezienie odpowiednich środków przekazu tak, aby w najprostszy i najskuteczniejszy sposób przekazywać informację ekologiczną.

Uwzględniając konieczne zróżnicowanie form i treści przekazu, można przyjąć podział mieszkańców na cztery główne grupy, do których trafiać będą odpowiednio przygotowane formy edukacyjne:

- pracowników samorządowych gminy (zarząd i pracownicy urzędów);
- nauczyciele;
- dzieci i młodzież;
- dorośli mieszkańcy.

Należy równocześnie wyznaczyć cele i efekty, jakie ma przynieść prowadzona akcja edukacyjno-informacyjna. Są nimi przede wszystkim:

- ograniczenie zanieczyszczenia wód – poprawa ich jakości;
- ograniczenie zanieczyszczeń powietrza;
- poprawa stanu zieleni (parki, lasy);
- powstanie trwałych grup mieszkańców, współpracujących z samorządem lokalnym podejmujących nowe wyzwania w zakresie edukacji ekologicznej;
- zwiększenie sprzyjającego nastawienia społeczności lokalnej do ochrony środowiska.

5.13.1. Realizacja edukacji ekologicznej na terenie powiatu

Istotną rolę w szerzeniu wiedzy ekologicznej na terenie powiatu ostrzeszowskiego odgrywają m.in.:

- jednostki samorządowe: Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin,
- Nadleśnictwa,
- pozarządowe organizacje ekologiczne Klub Przyrodników (KP), Polski Związek Wędkarski i Polski Związek Łowiecki,
- jednostki oświaty: szkoły, przedszkola,
- Związek Gmin Ziemi Ostrzeszowskiej.

Działania podejmowane w poszczególnych gminach są zróżnicowane, koncentrują się przede wszystkim na wspieraniu edukacji ekologicznej w szkołach i organizowaniu akcji sprzątania świata. Uczniowie szkół opiekują się pomnikami przyrody.

W ramach działań edukacyjnych realizowane były m.in.:

- Powiat Ostrzeszowski: I Powiatowe Forum ds. energii odnawialnej – współorganizacja; Wielkopolska Lekcja Geografii - V i VI edycja corocznej akcji organizowanej przez ZSZ nr 2; Forum Rolniczo – Łowieckie Powiatu; Wspieranie finansowe i organizacyjne innych inicjatyw o charakterze edukacyjnym;
- Gmina Doruchów: organizowanie co roku we wrześniu w ramach akcji „Sprzątanie Świata” przy udziale uczniów Gimnazjum w Doruchowie, sprzątnięty jest teren gminy;
- Gmina Kobyla Góra: dystrybucja ulotek informacyjnych na temat właściwej segregacji odpadów;
- Gmina Mikstat: co rok organizowane są akcje informacyjne w tematyce ochrony środowiska i gospodarki odpadami, rozdawane są ulotki informacyjne; organizowane są konkursy z nagro-

dami; Kampania edukacyjna z konkursem pn. „ODPADOWA KARUZELA” 2015 r.; konkurs ekologiczny „Gmina Mikstat Odpady Segreguje- smog ustępuje” 2016 r.; co roku organizowana jest akcja sprzątania świata, uczestniczą w niej wszystkie placówki oświatowe z terenu gminy;

- Urząd Miasta i Gminy Ostrzeszów co roku organizuje konkurs ekologiczny o zdobycie pucharu „Lider Lokalnej Ekologii” w którym biorą udział przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazjum z terenu Miasta i Gminy Ostrzeszów w ostatnich latach wiodącym tematem jest gospodarka odpadami.

6. Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska

Jednym z elementów aktualizacji i opracowania niniejszego Programu jest uwzględnienie oceny osiągnięcia celów ekologicznych wskazanych w „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016”. Poniżej przedstawiono ocenę realizacji celów i kierunków działań ekologicznych do roku 2016 na terenie analizowanego powiatu. Wymienione cele miały być realizowane poprzez działania o charakterze inwestycyjnym i nieinwestycyjnym, prowadzące do eliminacji lub ograniczenia natężenia oddziaływania czynników zagrażających zasobom środowiska naturalnego oraz do odtwarzania użytkowanych zasobów.

Z uwagi na liczne trudności związane zarówno ze zmianą przepisów w zakresie ochrony środowiska poniższe podsumowanie efektów realizacji POŚ nie przedstawia szczegółowo wszystkich zrealizowanych działań. Znaczna część zadań określonych w Programie ochrony środowiska należała do zadań koordynowanych, których realizacja nie zależy bezpośrednio od organu wykonawczego powiatu lecz do innych jednostek administracyjnych, w szczególności Gmin, na realizację których Powiat Ostrzeszowski nie miał wpływu. W raporcie odniesiono się również do niektórych działań podjętych przez inne jednostki.

W poniższej tabeli przedstawiono efekty realizacji POŚ dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016.

Tabela 39 Efekty realizacji Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

Lp.	Zadanie	Opis podjętych działań	Jednostka odpowiedzialna	Osiągnięty efekt wraz ze wskaźnikiem
Gospodarka ściekowa i ochrona wód				
1	Budowa, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków oraz realizacja kanalizacji sanitarnej	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i przyłączy prowadzących do budynków w gminach w latach 2009-2016 wg GUS: Gmina Czajków: 0 Gmina Doruchów 5,7 km sieci kanalizacyjnej, 81 szt. przyłączy; Gmina Grabów n. Prosną: 21,1 km, 575 szt.; Gmina Kobyła Góra: 1,3 km, 67 szt.; Gmina Kraszewice: 4,4 km, 137 szt.; Gmina Mikstat: 42 km; 526 szt.; Gmina Ostrzeszów: 7,5 km, 444 szt.	Gminy	Efekt: Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń trafiających bezpośrednio do ziemi i wód. Wzrost ilości ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną. Wskaźniki: Długość sieci kanalizacyjnej – 254,7 km Liczba przyłączy – 4680 szt. (GUS 2016) Stopień skanalizowania powiatu – 55,4% (GUS 2015)
2	Ewidencja zbiorników bezodpływowych	Prowadzenie ewidencji przez gminy oraz przy współpracy z zakładami komunalnymi.	Gminy	Efekt: Ograniczenie możliwości nielegalnego pozbywania się nieczystości ciekłych do gleb i wód. Wskaźnik: Liczba zewidencjonowanych zbiorników bezodpływowych na terenie powiatu: 7886 szt., Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków: 475 szt. (ankietyzacja Gmin)
3	Dofinansowanie do przydomowych oczyszczalni ścieków	Przyjęcie uchwały Rady Miejskiej Ostrzeszów VII/42/2015 z dnia 30 kwietnia 2015 roku - w sprawie regulaminu przyznawania dotacji celowej na dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków. 2015 – dofinansowanie zakupu 17 przydomowych oczyszczalni ścieków 2016 – 16 szt.	Gmina Ostrzeszów	Efekt: Ograniczenie ilości nieczystości ciekłych wylewanych do gleb i wód.
4	Likwidacja zbiorników bezodpływowych			
5	Kontrola opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz egzekwowanie przyłączania do realizowanych sieci kanalizacji sanitarne	Bieżąca kontrola zawartych umów na odbiór nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych. Ponadto przedsiębiorcy posiadający zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych udzielają kwartalnej informacji dotyczącej ilości	Gminy	Efekt: Zapobieganie wylewaniu nieczystości ciekłych bezpośrednio do gleb i wód.

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

		odebranych ścieków. Reagowano doraźnie w przypadku stwierdzenia naocznie przez Straż Miejską (SM) i pracowników Wydziału Gospodarki Przestrzennej i Ochrony Środowiska (GPO) lub na zgłoszenia mieszkańców gminy Ostrzeszów		
6	Inspirowanie programów mających na celu ograniczenie spływu azotu z terenów rolniczych	Co roku prowadzone są szkolenia dla rolników dotyczące nawożenia gleby oraz skutków złego przechowywania i stosowania nadmiernej ilości azotu.	Gminy, ODR, ARI MR	Efekt: Ograniczenie zużycia nawozów oraz zmniejszenie zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych
7	Wspieranie budowy płyt pod obornik	Wykonywane w miarę potrzeb właścicieli gospodarstw rolnych	Rolnicy	Efekt: Zmniejszenie spływu ścieków do gleb i wód
Gospodarka wodna				
1	Rozbudowa sieci wodociągowej, budowa i rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody	Rozbudowa sieci wodociągowej i przyłączy prowadzących do budynków w gminach w latach 2009-2016 wg GUS: Gmina Czajków: 1,8 km sieci wodociągowej, 74 szt. przyłączy wodociągowych; Gmina Doruchów 3,4 km; 100 szt. przyłączy; Gmina Grabów n. Prosną: 0 km, 109 szt.; Gmina Kobyla Góra: 7,4 km, 187 szt.; Gmina Kraszewice: 36,1 km, 33 szt.; Gmina Mikstat: 1,2 km; 142 szt.; Gmina Ostrzeszów: 6,4 km, 477 szt.	Gminy	Efekt: Wzrost liczby odbiorców wody z sieci wodociągowej oraz wzrost poziomu zwodociągowania powiatu. Wskaźniki: Długość sieci wodociągowej – 987,6 km Liczba przyłączy prowadzących do budynków – 13 011 szt. (GUS 2016) Stożenie zwodociągowania powiatu – 96,8% (GUS 2015)
2	Rozpoznanie potrzeby ustanowienia stref ochronnych ujęć wody	Wszystkie ujęcia wody na terenie powiatu posiadają ustanowioną strefę ochrony	Powiat, Gminy	Efekt: Ochrona zasobów wód i zapewnienie odpowiedniej jakości wód przeznaczonych do spożycia
3	Likwidacja nieczynnych i niesprawnych ujęć wody	Nie realizowano	Gminy	-
4	Utrzymanie i odbudowa urządzeń melioracji szczegółowych	Konserwacja urządzeń melioracji szczegółowej w miarę dostępnych środków finansowych	Spółki Wodne, Gminy	Efekt: regulacja stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz w ochronie użytków rolnych przed powodzią
5	Budowa zbiorników retencyjnych	Powstanie zbiornika retencyjnego Kobyla Góra	RZGW; Gmina Kobyla Góra	Efekt: Wzrost bezpieczeństwa powodziowego oraz retencja wody

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

Ochrona powietrza				
1	Stymulowanie działań mających na celu ograniczenie niskiej emisji	Likwidacja starych węglowych pieców kaflowych i instalowanie kotłów gazowych. Budowa sieci gazowniczej.	Gminy, właściciele nieruchomości	Efekt: Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza Wskaźnik: długości sieci gazowniczej: 303,7 km liczba przyłączy do budynków: 3112 szt. (GUS 2015 r.) wzrost odbiorców gazu ogrzewających mieszkania gazem (2009-2015) o 374 odbiorców
2	Propagowanie wykorzystania ekologicznych źródeł energii w tym energii odnawialnej	Aplikowanie w konkursie o dofinansowanie budowy instalacji OZE	Gmina Kobyla Góra	Efekt: Wzrost wykorzystania energii odnawialnej
3	Opracowanie i wdrożenie planu gospodarki niskoemisyjnej	Opracowanie i wdrożenie planów gospodarki niskoemisyjnej we wszystkich gminach powiatu ostrzeszowskiego	Gminy	Efekt: Ograniczenie emisji CO2 do powietrza, zwiększenie efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii
4	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Termomodernizacja w budynkach użyteczności publicznej oraz budynków należących do osób fizycznych	Powiat, Gminy, właściciele nieruchomości	Efekt: Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz podniesienie efektywności energetycznej budynków.
5	Inicjowanie i prowadzenie inwestycji drogowych poprawiających stan nawierzchni	Przebudowa, odnowa nawierzchni wzmocnienie nawierzchni dróg.	Zarządcy dróg	Efekty: Poprawa bezpieczeństwa i płynność ruchu.
6	Inicjowanie zmian w organizacji ruchu drogowego	Budowa trasy S8	GDDKiA	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza i hałasu pochodzenia komunikacyjnego na terenach zabudowanych.
Ochrona powierzchni ziemi				
1	Przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej (KDPR) w zakresie ochrony gleb użytkowanych rolniczo	Przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej polega między innymi na dostosowaniu się do terminów wywozu gnojówki, gnojowicy i wywożeniu obornika. Zarówno ARiMR jak też ODR prowadzą szkolenia w zakresie wdrażania programów rolno-środowiskowych.	Gminy, ODR, ARiMR	Efekt: wzrost poziomu wiedzy rolników w zakresie prawidłowego stosowania nawozów Wskaźnik: Liczba zorganizowanych szkoleń dla rolników
2	Wspieranie i rozwijanie rolnictwa ekologicznego	Brak realizacji	-	-
3	Ochrona gruntów ornyczych (przeciwdziałanie	Brak realizacji	-	-

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

	przeznaczeniu gruntów ornych na cele nierolnicze)			
4	Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalni	Kontrola wydobycia kopalni w zgodności z wydaną koncesją,	Powiat	
5	Ochrona złóż kopalni przed zabudową infrastrukturalną	Konsekwentne wpisywanie w plany mpzp obszarów udokumentowanych złóż kopalni i niedopuszczanie do zmiany przeznaczenia terenu	Gminy	Efekt: Ochrona gruntów przed zagospodarowaniem
Gospodarka odpadami				
1	Informowanie i współpraca ze służbami ochrony środowiska w zakresie prawidłowego składowania odpadów oraz wyeliminowaniem niewłaściwej gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Informowanie o rodzajach odpadów niebezpiecznych powstających w gospodarstwie rolnym, poprzez szkolenia, wydawanie ulotek, materiałów informacyjnych., BIP	Gminy	Efekt: Wyeliminowanie nielegalnego składowania odpadów
2	Objęcie wszystkich mieszkańców gmin zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych (zmieszane oraz gromadzone i zbierane selektywnie)	Nowym systemem gospodarowania odpadami objętych jest ok. 99,5% właścicieli nieruchomości, z których ok. 99,6% zadeklarowało prowadzić selektywną zbiórkę odpadów. W poszczególnych gminach sytuacja wygląda następująco: <ul style="list-style-type: none"> • Gmina Czajków – 100% złożonych deklaracji, 100% selektywnej zbiórki, • Gmina Doruchów – 100% i 99,8%, • Gmina Grabów n. Prosną – 99% i 99%, • Gmina Kobyla Góra – 100% i 100%, • Gmina Kraszewice – 100% i 100% • Gmina Mikstat – 100% i 99,6%, • Gmina Ostrzeszów – 98% i 99%. 	Gminy	Efekt: Ograniczenie nielegalnego pozbywania się odpadów, zwiększenie odzysku odpadów oraz ograniczenie masy odpadów komunalnych przekazywanych bezpośrednio do składowania
3	Rekultywacja składowisk na terenie powiatu	Zakończenie rekultywacji 2 składowisk odpadów m. Rudniczysko gm. Doruchów i m. Pustkowie gm. Mikstat. Objęcie składowisk monitoringiem poeksploatacyjnym.	Gminy	Efekt: Zmniejszenie oddziaływania składowiska na środowisko, przywrócenie do naturalnego stanu terenu po składowisku. Wskaźnik: Ilości składowisk zrekultywowanych: 2 Ilość składowisk do rekultywacji: 2
4	Organizacja systemu selektywnej zbiórki odpadów	Powstanie punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK) w Ostrzeszowie ul. Ceglarska 1a, w którym mieszkańcy gmin Czajków, Grabów n. Prosną, Kobyla Góra i Kraszewice posiadający podpisaną umowę mogą pozostawić problemowe odpady. Mieszkańcy pozostałych gmin korzystają z PSZOK w ZZO w Kępnie i Ostrowie Wlkp.	Gminy	Efekt: Ograniczenie nielegalnego pozbywania się odpadów, zwiększenie odzysku odpadów oraz ograniczenie masy odpadów komunalnych przekazywanych bezpośrednio do składowania

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

5	Informowanie społeczeństwa o zagrożeniu zdrowia ludzi przy samodzielnym usuwaniu wyrobów zawierających azbest	Propagowanie inicjatyw zmierzających do prawidłowego usuwania azbestu – materiały informacyjne w prasie, informacje na stronach internetowych	Powiat, Gminy	Efekt: Wzrost świadomości mieszkańców na temat szkodliwości azbestu, wyeliminowanie nielegalnego pozbywania się odpadów azbestowych
6	Prowadzenie ewidencji azbestu za pośrednictwem bazyazbestowej.gov.pl oraz opracowanie gminnych Programu usuwania azbestu gminy (w przypadku jednostek, które do tej pory nie wywiązały się z tego obowiązku) oraz aktualizacja tych programów.	Brak wpisów w bazie azbestowej: Gmina Kraszewice, Brak bieżącej ewidencji w bazie azbestowej: Gmina Kobyla Góra Brak PUA: gm. Doruchów, gm. Kobyla Góra, gm. Kraszewice	Gminy	Efekt: Ograniczenie nielegalnego pozbywania się odpadów azbestowych
7	Zapewnienie finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest przez fundusze ochrony środowiska	Powiat występuje do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu z wnioskiem o udzielenie dotacji na realizację przedsięwzięcia polegającego na likwidacji wyrobów zawierających azbest z budynków mieszkalnych, inwentalnych i gospodarczych na terenie powiatu ostrzeszowskiego zgodnie z programem usuwania azbestu. Przedsięwzięcie to realizowane jest wspólnie z gminami powiatu. Ilość odpadów azbestowych usuniętych w latach 2013-2016 z terenu powiatu: 2013 – 197,37 Mg 2014 – 500,66 Mg 2015 – 230,91 Mg 2016 – 261,91 Mg	Powiat Gminy	Efekt: Zmniejszenie negatywnego oddziaływania wyrobów azbestowych na środowisko i człowieka, bezpieczne usunięcie odpadów azbestowych z terenu gmin. Wskaźniki: Ilość pozostałych do usunięcia wyrobów azbestowych – ok. 11 910,237 Mg Poniesione koszty w latach 2013-2016: ok. 0,48 mln zł
Ochrona przed hałasem				
1	Monitoring hałasu	Badania monitoringowe zrealizowano w Grabowie nad Prosną, w sąsiedztwie dróg wojewódzkich nr 449 i 450 oraz przy rynku Władysława Jagiełły.	WIOŚ	Wskaźniki: Przekroczenia krótkookresowych dopuszczalnych wartości poziomu hałasu stwierdzono w porze dziennej – o 3,4 dB a w porze nocnej – o 2,2 dB.
2	Ustalenie i konsekwentne przestrzeganie ograniczeń w zakresie korzystania ze środowiska	Nie realizowano	-	-
3	Budowa ścieżek rowerowych	Brak działań w latach 2015-2016	Powiat, Gminy	-
4	Prowadzenie nasadzeń zieleni ochronnej	Brak działań	Gminy	-
5	Modernizacja i renowacja nawierzchni dróg	Odnawianie nawierzchni dróg, utwardzanie dróg gminnych	Gminy, Zarządcy dróg	Efekt: Zmniejszenie pylenia z powierzchni dróg, poprawa jakości powietrza
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym				

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

1	Wprowadzenie do mpzp zapisów dotyczących ochrony przed promieniowaniem	Zadanie realizowane przy opracowywaniu planów zagospodarowania przestrzennego.	Gminy	Efekt: Zwiększenie bezpieczeństwa w zakresie promieniowania elektromagnetycznego.
2	Prowadzenie pomiarów natężenia promieniowania elektromagnetycznego	Badania monitoringu pól elektromagnetycznych prowadzi WIOŚ w Poznaniu	WIOŚ	Efekt: Przeprowadzenie przez WIOŚ kontroli w zakresie promieniowania elektromagnetycznego. Brak nieprawidłowości.
Ochrona przed poważnymi awariami				
1	Wykreowanie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia	Bieżące doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego w aspekcie ochrony środowiska oraz rozwój monitoringu zagrożeń środowiska w ramach planów zarządzania kryzysowego.. Edukacja społeczeństwa dotycząca właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia	KPPSP, WIOS, Powiat, Gminy	Efekt: Ograniczenie wystąpienia poważnej awarii, wzrost poziomu wiedzy wśród mieszkańców na wypadek wystąpienia zagrożeń
2	Wsparcie jednostek straży pożarnej w zakresie wyposażenia do prowadzenia działań ratowniczych	Dofinansowanie jednostek ratowniczych w zakresie zakupu sprzętu i materiałów do prowadzenia akcji ratowniczych	Powiat, Gminy, służby ratownicze	Efekt: Wzrost poziomu bezpieczeństwa na wypadek wystąpienia zagrożenia
Ochrona przyrody				
1	Inspirowanie prac badawczych na obszarach o dużej różnorodności biologicznej, promocja walorów przyrodniczych	Promocja walorów przyrodniczych, poprzez wydawnictwa i albumy, ulotki, publikacja, foldery edukacyjne. Organizacja konkursów ekologicznych, spotkań z leśnikami, zajęć na ścieżkach przyrodniczych itp. Objęcie ochroną konserwatorską nowych obiektów – pomniki przyrody, użytki ekologiczne.	Powiat, Gminy, nadleśnictwa	Efekt: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców oraz krzewienie idei ekologii i troski o środowisko naturalne.
2	Utrzymanie i rozwój terenów zielonych	Utrzymanie i rozwój terenów zielonych. Wydawanie zezwoleń na wycinkę drzew wyłącznie w uzasadnionych przypadkach.	Gminy Powiat	Efekt: Wzrost bioróżnorodności na terenach zurbanizowanych. Eliminacja nielegalnej wycinki drzew
3	Prowadzenie zalesień gruntów porolnych	Wydawanie warunków do zalesienia gruntów rolnych	Gminy	Efekt: Wzrost powierzchni leśnych Wskaźnik: Powierzchnia lasów na terenie powiatu - 26 872,52 ha (34,8% powierzchni terenu)
Edukacja ekologiczna				
1	Prowadzenie działań związanych z edukacją ekologiczną dla zrównoważonego rozwoju	<ul style="list-style-type: none"> Powiat Ostrzeszowski: I Powiatowe Forum ds. energii odnawialnej – współorganizacja; Wielkopolska Lekcja Geografii - V i VI edycja corocznej akcji organizowanej przez ZSZ nr 2; Forum Rolniczo – Łowieckie Powiatu; Wspieranie finansowe i organizacyjne innych inicjatyw o charakterze edukacyjnym; 	Powiat, Gminy, Nadleśnictw	Efekt: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców oraz krzewienie idei ekologii i troski o środowisko naturalne. Wskaźnik: liczba zorganizowa-

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

		<ul style="list-style-type: none"> • Gmina Doruchów: organizowanie co roku we wrześniu w ramach akcji „Sprzątanie Świata” przy udziale uczniów Gimnazjum w Doruchowie, sprzątnięty jest teren gminy; • Gmina Kobyla Góra: dystrybucja ulotek informacyjnych na temat właściwej segregacji odpadów; • Gmina Mikstat: co rok organizowane są akcje informacyjne w tematyce ochrony środowiska i gospodarki odpadami, rozdawane są ulotki informacyjne; organizowane są konkursy z nagrodami; Kampania edukacyjna z konkursem pn.„ODPADOWA KARUZELA” 2015 r.; konkurs ekologiczny „Gmina Mikstat Odpady Segreguje- smog ustępuje” 2016 r.; co roku organizowana jest akcja sprzątania świata, uczestniczą w niej wszystkie placówki oświatowe z terenu gminy; • Urząd Miasta i Gminy Ostrzeszów co rocznie organizuje konkurs ekologiczny o zdobycie pucharu „Lider Lokalnej Ekologii” w którym biorą udział przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazjum z terenu Miasta i Gminy Ostrzeszów w ostatnich latach wiodącym tematem jest gospodarka odpadami. 		nych akcji ekologicznych
--	--	---	--	--------------------------

7. Analiza SWOT

W celu uporządkowania informacji zebranych m.in. w wyniku dokonanej analizy aktualnego stanu środowiska naturalnego na terenie powiatu ostrzeszowskiego oraz innych zebranych w trakcie prac danych i informacji posłużono się analizą SWOT. Analiza SWOT jest narzędziem, dzięki któremu można zanalizować i rozpoznać silne i słabe strony, a także istniejące i potencjalne szanse, i zagrożenia płynące z szerokiej gamy czynników. W poniższej tabeli przedstawiono strategiczne czynniki, istotnie wpływające w dalszych rozdziałach Programu na formułowanie celów, kierunków i zadań zmierzających do poprawy stanu środowiska na terenie powiatu. W wyniku analizy określono mocne i słabe strony Powiatu (czynniki wewnętrzne), a na tej podstawie wyznaczono szanse i zagrożenia (czynniki zewnętrzne), rozpatrując je nie tylko pod kątem ochrony środowiska, lecz także w kontekście czynników społeczno – gospodarczych związanych pośrednio lub bezpośrednio ze środowiskiem, kierując się nadrzędną zasadą zrównoważonego rozwoju, na której założeniach opiera się niniejszy Program.

Tabela 40 Obszar interwencji: ochrona klimatu i jakość powietrza

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • brak przemysłu wybitnie zanieczyszczającego powietrze; • duża lesistość powiatu (34,8%) • opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej przez wszystkie gminy powiatu; • istniejąca sieć ciepłownicza w mieście Ostrzeszów; • dobre warunki fizjograficzne do rozwoju małych instalacji do produkcji energii odnawialnej, • rozwinięty system połączeń kolejowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • występujące przekroczenia w strefie wielkopolskiej w zakresie pyłu PM10, PM2,5, B(a)P i O₃; • niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę gazowniczą; • spalanie w piecach domowych odpadów i złego jakościowo węgla; • niewystarczający poziom wykorzystania OZE, • słaby rozwój sieci ścieżek rowerowych; • brak monitoringu stanu powietrza na terenie powiatu;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca popularność i dostępność nowych technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii; • wprowadzenie wymagań dla węgla spalane w domowych paleniskach; • wsparcie finansowe dla działań związanych z likwidacją „niskiej emisji”; • rozwój sieci ścieżek rowerowych; • rozwój sieci gazowniczej; • realizacja założeń programów ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej ze względu na ozon oraz w zakresie pyłu PM2,5, PM10, oraz B(a)P; • przystosowanie lokalnych kotłowni do wykorzystywania paliw ze źródeł odnawialnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt małe wykorzystanie gazu do celów grzewczych; • rosnąca ilość pojazdów na drogach; • wysoki koszt inwestycji w OZE; • niesprzyjające i szybko zmieniające się przepisy prawne w zakresie OZE; • trudności w znalezieniu inwestorów zewnętrznych w zakresie rozwoju OZE;

Tabela 41 Obszar interwencji: zagrożenie hałasem

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • obszary leśne stanowiące naturalną barierę dla hałasu; • duża odległość od trasy S8 od obszarów zabudowanych; • pasy zadrzewień przy drogach; • prowadzone w zakładach kontrole po- 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost natężenia ruchu na głównych trasach komunikacyjnych; • występujące przekroczenia hałasu komunikacyjnego w badanych punktach pomiarowych; • wzrastający ruch pojazdów;

<ul style="list-style-type: none"> ziomu hałasu; monitoring hałasu komunikacyjnego; 	<ul style="list-style-type: none"> • • zły stan nawierzchni niektórych dróg porożęjący hałas drogowy; • brak obwodnicy Ostrzeszowa;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • podjęcie działań zmniejszających hałas samochodowy (stosowanie cichych nawierzchni, dźwiękoszczelnych okien, wprowadzanie zadrzewień przydrożnych, działania organizacyjne itp.); • realizacja założeń Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa wielkopolskiego na lata 2011 - 2023; • budowa obwodnicy miasta Ostrzeszowa; • budowa ścieżek rowerowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastający ruch pojazdów; • zły stan techniczny pojazdów; • zwiększenie zasięgu narażenia na hałas komunikacyjny;

Tabela 42 Obszar interwencji: pola elektromagnetyczne

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzone pomiary natężenie pola elektromagnetycznego; • brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów natężenia promieniowania elektromagnetycznego; • prowadzenie przez Starostę wykazu stacji bazowych oraz wyników pomiaru promieniowania elektromagnetycznego; 	<ul style="list-style-type: none"> • stan techniczny linii napowietrznych, ryzyko powstania awarii w wyniku ekstremalnych warunków pogodowych;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • monitoring pozwalający wykrycie ponadnormatywne stężenie promieniowania; 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca ilość urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne, które może spowodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów;

Tabela 43 Obszar interwencji: gospodarowanie wodami

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • istniejące punkty monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych; • sporządzone mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego; • ustanowione obszary ochronne wokół ujęć wód [odziemnych]; • prowadzenie monitoringu poeksploatacyjnego na wszystkich zamkniętych składowiskach odpadów komunalnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie wód podziemnych o słabej jakości (IV klasa); • brak JCWP o dobrym stanie - zły stan wszystkich przebadanych jcw płynących; • występowanie obszarów zagrożonych wpływem azotu z terenów rolniczych (OSN); • dekapitalizacja urządzeń melioracyjnych; • występowanie obszarów zagrożonych powodzią na terenie powiatu ze strony rzeki Prośny; • brak dużych zbiorników wodnych;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie nowych rozwiązań w budowie urządzeń wodnych; • utrzymanie rowów melioracyjnych w dobrym stanie; 	<ul style="list-style-type: none"> • zanieczyszczenie rz. Prośny; • niechęć społeczeństwa do wprowadzenia opłat za odprowadzenie wód opadowych; • niebezpieczeństwo obniżenia poziomu

<ul style="list-style-type: none"> • zintensyfikowanie prac nad poprawą jakości wód powierzchniowych; • dobre uwarunkowania przyrodnicze dla rozwoju usług wodnych; • utrzymanie dobrej jakości wód w kąpieliskach i miejscach wyznaczonych do kąpieli; • zwiększenie ilości punktów monitoringowych wód; • wzrost sum opadów atmosferycznych wskutek zmian klimatu; • zwiększanie skali sztucznej retencji wodnej; 	<p>wód i zakłócenia stosunków hydrologicznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • nadmierne nawożenie użytków rolnych może doprowadzić do pogorszenia stanu wód; • zmiany klimatu powodujące wzrost parowania wody (susze); • zagrożenie wystąpienia powodzi;
---	--

Tabela 44 Obszar interwencji: gospodarka wodno-ściekowa

<p>MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobre wyposażenie w infrastrukturę wodociągową; • rozbudowa sieci kanalizacyjnej; • prowadzona ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w gminach; • możliwość uzyskania dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Ostrzeszów; • utworzone aglomeracje w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych; • nawiązanie współpracy z sąsiednimi JST w celu poprawy stanu jakości wód (gm. Ostrzeszów z gm. Mikstat, gm. Kraszewice z gm. Czajków i Brzeziny); 	<p>SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> • niski stopień skanalizowania powiatu (55,4%); • duża dysproporcja pomiędzy stopniem zwodociągowania a stopniem skanalizowania; • brak kanalizacji sanitarnej w gminie Czajków; • ryzyko nieszczelności istniejących zbiorników bezodpływowych; • odprowadzanie bezpośrednio do gruntu wód opadowych i roztopowych;
<p>SZANSE (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> • współpraca z innymi jednostkami samorządowymi w celu poprawy stanu i jakości wód; • likwidacja nieszczelnych zbiorników bezodpływowych; • rozbudowa systemu odprowadzania ścieków na terenie gmin; • realizacja założeń KPOŚK; 	<p>ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> • nieszczelne zbiorniki bezodpływowe powodujące skażenie wód podziemnych; • niepodjęcie działań inwestycyjnych w zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej skutkować będzie trwałym zanieczyszczeniem wód i gleb; • silny rozwój osadniczy powodujący zwiększony pobór wód i większą produkcję ścieków;

Tabela 45 Obszar interwencji: zasoby geologiczne

<p>MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> • eksploatacja kopalni zgodnie z wydanymi koncesjami; • bieżąca rekultywacja terenów po eksploatacji złóż; 	<p>SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> • występowanie na terenie powiatu gruntów wymagających rekultywacji;
<p>SZANSE (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> • duże zasoby kruszyw mineralnych; • wykorzystanie pomp ciepła do ogrzewania budynków, 	<p>ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> • nielegalna eksploatacja zasobów naturalnych; • ryzyko powstania awarii na terenie zakładów górniczych; • zagrożenie degradacją powierzchni ziemi wskutek potencjalnego wzrostu eksplo-

	atacji złóż;
--	--------------

Tabela 46 Obszar interwencji: gleby

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • dość dobra jakość użytkowa gleb; • brak zanieczyszczeń WWA i metalami ciężkimi; 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie gleb podatnych na degradację; • zakwaszenie gleb (ok. 85% areалу gleb o możliwym odczynie kwaśnym i bardzo kwaśnym - szacunki na podstawie badań OSChR); • potrzeby wapnowania gleb 66% (szacunki na podstawie OSChR);
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój rolnictwa ekologicznego; • wapnowanie gleb zakwaszonych; • systematyczna kontrola jakości gleb; • likwidacja istniejących dzikich wysypisk odpadów i zapobieganie powstawaniu nowych; • wzrost sum opadów atmosferycznych wskutek zmian klimatu; 	<ul style="list-style-type: none"> • niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w rolnictwie; • intensyfikacja gospodarki rolnej; • powstawanie dzikich wysypisk odpadów, dalsze zaśmiecanie lasów i rowów przydrożnych; • wzrost ewapotranspiracji wskutek zmian klimatu (wiatr);

Tabela 47 Obszar interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • sprawny system odbioru i zagospodarowania odpadów; • rozbudowany system gospodarki odpadami komunalnymi działający w oparciu o instalacje regionalne; • zakończona rekultywacja 2 składowisk odpadów; • dofinansowanie do usuwania azbestu we wszystkich gminach; • wysoki odsetek złożonych deklaracji śmieciowych - ok. 99,5% oraz osób deklarujących selektywną zbiórkę odpadów – 99,6%; 	<ul style="list-style-type: none"> • trudności w uzyskaniu zakładanych wskaźników przetwarzania odpadów opakowaniowych w gm. Kraszewice; • trudności w identyfikacji mieszkańców nie wypełniających obowiązku selektywnego zbierania odpadów (szczególnie w nieruchomościach wielorodzinnych); • trudności w wyegzekwowaniu należnych opłat za gospodarowanie odpadami; • brak PSZOK w większości gmin powiatu; • nierzetelna ewidencja odpadów azbestowych w bazie azbestowej; • brak aktualnych programów usuwania azbestu w gminach: Doruchów, Kobyła Góra i Kraszewice; • ilości wyrobów azbestowych pozostających w użyciu;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • uzyskanie odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu założonych w KPGO; • dalsza edukacja ekologiczna w zakresie właściwego postępowania z różnego rodzaju odpadami oraz system motywowania względami ekonomicznymi; • pozyskiwanie środków finansowych na usuwanie azbestu; 	<ul style="list-style-type: none"> • problem z uzyskaniem zakładanych poziomów odzysku i recyklingu zwłaszcza odpadów opakowaniowych i biodegradowalnych; • wysokie koszty zakładania nowych pokryć dachowych – główny czynnik wolnego tempa usuwania wyrobów zawierających azbest; • nielegalne wysypiska odpadów; • nielegalne pozbywanie się wyrobów azbestowych;

Tabela 48 Obszar interwencji: zasoby przyrodnicze

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> wysokie walory przyrodnicze powiatu; duża powierzchnia obszarów objętych ochroną prawną – 84,2% powierzchni powiatu; lesistość powiatu 34,8%; udział lasów uznanych za ochronne – ponad% powierzchni leśnej powiatu; prawidłowa gospodarka leśna w Lasach Państwowych prowadzona zgodnie z Planami Urządzenia Lasu; liczne szlaki turystyczne, piesze i rowe- rowe na obszarach leśnych; 	<ul style="list-style-type: none"> brak opracowanych wszystkich planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów objętych ochroną prawną; dzikie wysypiska śmieci na terenach leśnych; trudności z utrzymaniem czystości lasów; budowa baz turystyczno-rekreacyjnych w pobliżu jezior; słaba jakość wód powierzchniowych (zanieczyszczenie ekosystemów wodnych);
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> promowanie rozwoju turystyki; rozwój agroturystyki; rozwój bezpiecznego zaplecza dla rekreacji i turystyki (kontenery na śmieci, ubikacje, wydzielone pola biwakowe, wydzielone łowiska, parkingi itp.); prowadzenie zalesień na gruntach prywatnych i państwowych; wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców; zalesianie gruntów rolnych o najniższej wartości użytkowej dla rolnictwa; 	<ul style="list-style-type: none"> zagrożenie dla funkcjonowania obszarów objętych ochroną prawną nie posiadających opracowanych planów ochronnych; zaniechanie dotychczasowego użytkowania rolnego; zaśmiecanie, silna penetracja lasów przez człowieka, kłusownictwo; rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej w bezpośrednim sąsiedztwie jezior; zagrożenie dla rodzimych gatunków flory i fauny przez napływ gatunków inwazyjnych;

Tabela 49 Obszar interwencji: adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> dość duże zróżnicowanie krajobrazu: lasy, pola, rzeki; istniejących zbiornik retencyjny Kobyła Góra; rozwinięty system powiatowego zarządzania kryzysowego; prowadzenie kontroli przez WIOŚ; 	<ul style="list-style-type: none"> zagrożenie powodziowe ze strony rzeki Proсна; przeważające monokultury sosnowe, które są mniej odporne na zmiany klimatu; niewielka świadomość społeczna w zakresie ochrony klimatu; niewystarczające środki finansowe na realizację działań, występowanie zakładu o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> zmniejszenie się częstotliwości występowania chorób grzybowych co związane jest z wydłużonym okresem suchym; wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii uwzględniający pogorszenie warunków wiatrowych, wzrost suszy, anomalii pogodowych; poprawa warunków dla roślin ciepłolubnych takich jak kukurydza, słonecznik, soja, winorośle czy pszenica, dzięki czemu jakość plonów będzie lepsza od obecnie otrzymywanych; 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost częstości i intensywności ekstremalnych stanów pogodowych; zmiany klimatu i anomalie klimatyczne wpływające na warunki życia niektórych gatunków roślin i zwierząt; zanik małych powierzchniowych zbiorników wodnych (bagien, stawów, oczek wodnych, małych płytkich jezior) w wyniku ocieplania klimatu; proces ocieplania i zwiększanie ryzyka suszy sprzyjające rozwojowi chorób i szkodników w tym także gatunków inwazyjnych;

	<p>zyjnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień w okresach suszy oraz wzrost częstości występowania intensywnych opadów w okresie letnim i zwiększenia potrzeb odwadniania; zwiększenie możliwości wystąpienia awarii w wyniku rozwoju infrastruktury technicznej;
--	---

Tabela 50 Obszar interwencji: edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> realizacja edukacji ekologicznej przez Powiat i Gminy, Nadleśnictwa; wzrost roli i znaczenia edukacji ekologicznej w różnych obszarach życia społeczno – gospodarczego; współpraca między placówkami przy organizacji imprez, uroczystości, akcji ekologicznych; 	<ul style="list-style-type: none"> dzikie wysypiska, zaśmiecanie lasów, terenów zielonych; niewystarczające nakłady finansowe na edukację ekologiczną w stosunku do potrzeb; negatywne nawyki u dorosłych i osób w podeszłym wieku; bagatelizowanie potrzeb ochrony środowiska;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> systematyczne podnoszenie kompetencji z zakresu edukacji ekologicznej nauczycieli; wdrożenie Programu Ochrony Środowiska; spójna strategia polityk krajowych, regionalnych, lokalnych harmonijnie uwzględniająca rozwój zrównoważony i edukację ekologiczną; 	<ul style="list-style-type: none"> niska świadomość ekologiczna społeczeństwa; niski poziom zrozumienia mieszkańców dla przepisów ochrony środowiska; konsumpcyjny styl życia i utrwalające się negatywne nawyki np. dzikie wysypiska, spalanie odpadów;

8. Cele programu ochrony środowiska i wskaźniki realizacji

Aktualny stan środowiska i przewidywane jego zmiany w aspekcie planowanego dalszego rozwoju wymuszają konieczność zrównoważonego rozwoju poprzez realizację przedsięwzięć proekologicznych. Istotnym problemem jest dokonanie zobiektywizowanego wyboru celów oraz kierunków interwencji.

Zadania i cele w zakresie ochrony środowiska wyznaczone w Programie ochrony środowiska pozostają w ścisłej korelacji z zadaniami wyznaczonymi w programach ochrony środowiska na szczeblu wyższym oraz uwzględniają cele zawarte w innych strategiach, programach i dokumentach programowych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Cele długoterminowe wyznaczają stan jaki należy osiągnąć w 2024 r., są identyfikowane na podstawie analizy obszarów problemowych występujących na terenie powiatu. Powinny być mierzalne, realistyczne i terminowe.

Realizacja założeń Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego to poprawa stanu środowiska i zapewnienie jego prawidłowego i stabilnego funkcjonowania. Zmiany wartości wskaźników i mierników charakteryzujących elementy środowiska będą stanowiły wymierny efekt realizacji założeń Programu.

Obszary interwencji oraz cele wyznaczone w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego:

Cel: Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości powietrza;

- Ograniczanie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskoenergetycznych;
- Eliminacja niskiej emisji w obiektach budowlanych;
- Termomodernizacja budynków;
- Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych;
- Działania administracyjne w zakresie emisji gazów i pyłów.

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego

Kierunki interwencji:

- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- Poprawa efektywności energetycznej i obniżenie emisji gazów cieplarnianych.

Cel: Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

Kierunki interwencji:

- Ochrona przed hałasem;
- Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko;
- Działania administracyjne w zakresie ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym.

Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji w zabudowie rozproszonej;
- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki;
- Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym działania administracyjne.

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów;
- Zredukowanie liczby składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne;
- Likwidacja azbestu;
- Działania administracyjne w zakresie gospodarowania odpadami.

Cel: Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska, m.in. powodziom, suszom, wiatrom huraganowym, nawałnym deszczom, awariom instalacji przemysłowych

- Ochrona przed powodzią i skutkami suszy;
- Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych i poważnych awarii.

Cel: Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Kierunki interwencji:

- Ochrona przyrody;
- Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki;
- Ochrona powierzchni i spójności lasów;
- Utrzymanie zielonej infrastruktury.

Cel: Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

- Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb;
- Racjonalne wykorzystanie kopalin;
- Działania administracyjne w zakresie ochrony powierzchni ziemi.

Cel: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu

Kierunki interwencji:

- Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań.

Tabela 51 Cele ekologiczne i wskaźniki monitorowania Programu

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
1.	ochrona klimatu i jakości powietrza, monitoring środowiska	Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Liczba przekroczeń w strefie (dot. wartości substancji w powietrzu)	2 - pył PM _{2,5} , PM ₁₀ , B(a)P O ₃	0	Prowadzenie monitoringu powietrza	WIOŚ Poznań
2.			Ograniczanie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskoenergetycznych	- Długość sieci ciepłowniczej (stan w km), - ilość ograniczonych zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza	- 9,1 km (stan z końcem 2015 r.) - zatrzymanych lub zneutralizowanych 77,8% zanieczyszczeń pyłowych (GUS 2016)	- Wartość stanu wyższa od bazowej (rozwój sieci) - Wartość stanu wyższa od bazowej (zanieczyszczenia zatrzymane)	Budowa lub modernizacja instalacji służących redukcji emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w przemyśle	Operatorzy sieci ciepłowniczej, podmioty działające w przemyśle, w tym posiadające pozwolenie zintegrowane
3.			Eliminacja niskiej emisji w obiektach budowlanych	Maksymalne stężenie roczne dla pyłu PM ₁₀ / dopuszczalny poziom,	2016 r. – 38 µg/m ³ (m. Ostrów Wlkp.)	Norma 40 µg/m ³	Modernizacja/wymiana indywidualnych źródeł ciepła (np. modernizacje kotłowni i systemów grzewczych, montaż układów ko generacyjnych, budowa układów odzysku ciepła)	Powiat, Gminy, Właściciele nieruchomości i Przedsiębiorcy
4.				Liczba udzielonych dotacji	0	Wartość stanu wyższa od bazowej	Wprowadzenie możliwości wspierania, poprzez udzielanie dotacji, przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem instalacji do pozyskiwania OZE oraz modernizacji lub wymiany indywidualnych źródeł ciepła	Powiat, Gminy
5.				Liczba zorganizowanych kampanii w roku	b.d.	przynajmniej 1 /rok	Promocja OZE oraz edukacja w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej	Powiat, Gminy
6.				Liczba przyłączy gazo-	3112 szt.	Wartość	Rozwój sieci gazowniczej	Operator sieci

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
	ochrona klimatu i jakości powietrza, monitoring środowiska			wych (stan)	stan w 2015 r.	stanu wyższa od bazowej (rozwój sieci)		gazowej
7.			Termomodernizacja budynków	- Liczba przeprowadzonych termomodernizacji na rok, - % ocieplonych budynków użyteczności publicznej w stosunku do ogółu budynków	- 2 (w latach 2015-2016) - poniżej 10%	- 5 /rok - 40% ocieplonych budynków spośród budynków użyteczności publicznej w danej jednostce samorządu	Termomodernizacja budynków	Powiat, Gminy, właściciele nieruchomości, w tym spółdzielnie mieszkaniowe i wspólnoty mieszkaniowe
8.			Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych	Ilość zorganizowanych kampanii informacyjnych, poniesione koszty	b.d.	przynajmniej 1 /rok	Promowanie ecodrivingu, korzystania z komunikacji zbiorowej, rowerów i środków transportu wykorzystujących napędy przyjazne środowisku	Powiat, Gminy
9.				Liczba wykonanych kontroli	b.d.	Każda stacja na terenie powiatu przynajmniej 1 /rok	Wzmocnienie kontroli na stacjach diagnostycznych na terenie powiatu, kontrola prawidłowości wykonywania badań technicznych pojazdów	Powiat
10.				Ilość i długość wybudowanych ścieżek rowerowych	b.d.	Wartość stanu wyższa od bazowej (rozwój sieci)	Budowa ścieżek rowerowych	Powiat, Gminy,
11.				Działania administracyjne w zakresie emisji gazów i pyłów	Liczba wydanych pozwoleń zintegrowanych i pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza	b.d.	W zależności od złożonych wniosków	Określanie warunków korzystania ze środowiska w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza w wydawanych pozwoleń zintegrowanych i pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
13.	ochrona klimatu i jakości powietrza, monitoring środowiska	Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;	Liczba powstałych instalacji OZE	5 elektrowni wiatrowych, Kilkanaście instalacji fotowoltaicznych, 24 hybrydowe latarnie, 1 suszarnia solarna	Wartość stanu wyższa od bazowej	Wspieranie przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem instalacji solarnych i pomp ciepła	Powiat, Gminy Prywatni inwestorzy
14.			Poprawa efektywności energetycznej i obniżenie emisji gazów cieplarnianych	Liczba uchwalonych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej	7	7	Wdrożenie w gminach gospodarki niskoemisyjnej w oparciu o gminne plany gospodarki niskoemisyjnej	Gminy
				Liczba wymienionych opraw świetlnych	b.d.	Wartość stanu wyższa od bazowej	Wymiana oświetlenia na mniej energochłonne	Powiat, Gminy, Przedsiębiorcy
1.	zagrożenie hałasem, pola elektromagnetyczne, monitoring środowiska	Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego	Ochrona przed hałasem	Długość zmodernizowanych dróg	b.d.	b.d.	Poprawa stanu technicznego dróg	Powiat, Gminy, Zarządcy dróg
				Wyniki z przeprowadzonego monitoringu hałasu komunikacyjnego	Pora dzienna 59,8 – 64,4 dB (norma 61 dB) Pora nocna 55 – 58,2 dB (norma 55 dB)		Monitoring hałasu komunikacyjnego	WIOŚ
2.				Liczba wprowadzonych nasadzeń, poniesione koszty	W latach 2015-2016: 179 nasadzeń drzew, koszt: 25,5 tys. zł (Powiat)	W zależności od potrzeb	Wprowadzanie nasadzeń ochronnych i w razie konieczności innych rozwiązań wzdłuż ciągów komunikacyjnych mających na celu utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub zmniejszania poziomu hałasu co najmniej do	Zarządcy dróg

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
3.	zagrożenie hałasem, pola elektromagnetyczne, monitoring środowiska		Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko.	Wyniki monitoringu natężenia promieniowania elektromagnetycznego	Bez przekroczeń	Bez przekroczeń (utrzymanie stanu)	dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	WIOŚ
4.			Działania administracyjne w zakresie ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym	Liczba zgłoszeń instalacji	b.d.	b.d.	Ochrona mieszkańców powiatu przed promieniowaniem elektromagnetycznym przez weryfikację składanych zgłoszeń instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne	Powiat, Województwo
5.			Udział miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których wprowadzono zapisy	b.d.	100% (w stosunku do mpzp uchwalanych począwszy od 2017 r.)	Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem (rozgraniczenie terenów o zróżnicowanej funkcji)	Gminy	
1.	gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, monitoring środowiska	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	a) udział jednolitych części wód (JCW) o stanie/potencjale dobrym i bardzo dobrym (%) b) udział JCW o stanie/ potencjale poniżej dobrego	Wody podziemne: a) brak b) 100% Wody płynące: a) brak; b) 75%	Wartości oczekiwane wyższe od bazowych (osiągnięcie stanu dobrego wszystkich JCW)	Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ
2.			Liczba ustanowionych stref ochronnych dla ujęć publicznych (komunalnych)	17 decyzji	ustanowienie stref dla wszystkich ujęć publicznych	Ustanawianie strefy ochronnej ujęć wody obejmującej teren ochrony bezpośredniej i pośredniej (na wniosek	Powiat, RZGW	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
							właściciela ujęcia)	
3.	gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, monitoring środowiska		Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji w zabudowie rozproszonej	a) długość czynnej sieci kanalizacyjnej, b) ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	a) 254,7 km (bez przyłączy, 2016 r.) b) 55,4% (2015 r.)	a) brak wskaźnika b) zwiększenie wartości wskaźnika przy zapewnieniu efektywności ekonomicznej (100% niemożliwe)	Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej	Gminy
4.			Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków Stosunek liczby oczyszczalni przydomowych do liczby zbiorników bezodpływowych	- Ok. 900 szt. - stosunek 1:2,7	zwiększenie wartości wskaźnika stosunek 1:2	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy, właściciele nieruchomości	
5.			Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	a) długość czynnej sieci wodociągowej, b) ludność korzystająca z sieci wodociągowej	a) 987,6 km (bez przyłączy) b) 96,8%	a) brak wskaźników b) 100%	Rozwój sieci wodociągowych na terenach gmin	Gminy
6.			Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym działania administracyjne	Liczba wydanych pozwoleń zintegrowanych i pozwoleń wodnoprawnych	b.d.	W zależności od złożonych wniosków	Określanie warunków korzystania ze środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w wydawanych pozwoleń zintegrowanych i pozwoleń wodnoprawnych	Powiat, Województwo
7.				Zużycie wody w gospodarstwach domowych na mieszkańca		41,3 m ³ /osobę w 2016 r.	obniżenie wartości wskaźnika jednostkowego o 2% w stosunku do	Kontrola podmiotów gospodarczych posiadających pozwolenia wodno-prawne pod kątem przestrzegania norm i wytycznych zapisanych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
						wartości bazowej w 2016 r.	w tych decyzjach	
1.	gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, monitoring środowiska	Racjonalna gospodarka odpadami	Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów	% mieszkańców którzy złożyli deklaracje śmieciowe oraz % mieszkańców prowadzących selektywną zbiórkę	99,5% 99,6%	100% 100%	Objęcie wszystkich mieszkańców systemem odbioru odpadów oraz selektywnego zbierania odpadów	Gminy
2.				<ul style="list-style-type: none"> a) stopień redukcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska w stosunku do odpadów wytworzonych w 1995 r. (%) b) poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wybranych frakcji odpadów: papier, metale, tworzywa sztuczne i szkło (% wagowo), c) poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych (% wagowo), 	<ul style="list-style-type: none"> gm. Czajków: a)11,92% b)18,61% c)100% gm. Doruchów: a)38,43% b)35,7% c)100% gm. Grabów: a)34,33% b)27,24 c)100% gm. Kobyla Góra: a)44,38% b)20,09% c)100% gm. Kraszewice: 14,43% b)17,22% c)95,74% gm. Mikstat: a)37,0% b)30,0% c)77,00% gm. Ostrzeszów: a)40,74% b)18% c)99,9% 	Do 2020 r.: a) do 35% b) ponad 50% c) utrzymanie 100%	Minimalizacja składowanych odpadów	Gminy

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
3.	gospodarowanie wodami, ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie poważnymi awariami		Zredukowanie liczby składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	Liczba istniejących dzikich wysypisk odpadów	Brak	Brak	Likwidacja „dzikich wysypisk” odpadów	Gminy
4.				a) liczba zrehabilitowanych składowisk do ogólnej liczby zamkniętych, b) monitorowane składowiska w fazie eksploatacyjnej	a) 2/4 b) 3/4.	a) 4 b) 4	Rekultywacja i monitoring zamkniętych składowisk odpadów	Gminy
5.			Likwidacja azbestu	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych	1 191 Mg (2013-2016 r.)	Do usunięcia ok. 11 910,2 Mg	Pomoc w usuwaniu azbestu i wyrobów zawierających azbest	Powiat, Gminy
6.			Działania administracyjne w zakresie gospodarowania odpadami.	Liczba skontrolowanych podmiotów w zakresie gospodarki odpadami	18 kontroli (WIOS)	50% rocznie podmiotów, którym wydano obowiązujące decyzje	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	Powiat, Gminy, WIOS
1.		Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska, m.in. powodziom, suszom, wiatrom huraganowym, nawalnym deszczom, awariom instalacji przemysłowych	Ochrona przed powodzią i skutkami suszy	Ilość zmodernizowanych rowów melioracyjnych	b.d.	Całkowita długość 675 km	Okresowa konserwacja gruntowna urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na terenie powiatu	Powiat, Gminy, Spółki wodne, RZGW, WZMiUW, Właściciele nieruchomości
2.			Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych i poważnych awarii	liczba szkoleń, ćwiczeń terenowych, wdrożonych procedur działania, np. przez KPPSP w Ostrzeszowie	Kilka rocznie - zakrojonych na większą skalę ćwiczeń terenowych	zwiększenie lub przynajmniej utrzymanie liczby szkoleń/ćwiczeń przez KPPSP w Ostrzeszowie	Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia awarii	Powiat, Gminy, Policja, Straż Pożarna, Służba Zdrowia

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
1.	zasoby przyrodnicze	Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Ochrona przyrody	obszary Natura 2000 objętych planami zadań ochronnych, Opracowanie planów ochrony dla rezerwatów przyrody	0 na 1 obszarów 0 na 2	1 2	Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa, RDOŚ,
2.			Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki.	Liczba zrealizowanych w danym roku przedsięwzięć	b.d.	b.d.	Realizacja zadań z zakresu rozwoju bezpiecznej dla środowiska nowoczesnej infrastruktury rekreacyjnej zapewniającej wzrost potencjału turystycznego regionu	Powiat, Gminy, Zespół Parków Krajobrazowych
3.			Ochrona powierzchni i spójności lasów	a) Poziom zalesienia (%), b) powierzchnia gruntów zalesionych (ha w danym roku),	a)34,8% b) 2 ha (lata 2013-2016).	a i b)Wartość stanu wyższa od bazowej	Zwiększanie powierzchni leśnych	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa, ARiMR, właściciele nieruchomości
4.				Udział lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa objętych inwentaryzacją	68%	100%	Opracowywanie inwentaryzacji stanu lasów oraz uproszczonych planów zarządzania lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	Powiat, właściciele lasów
5..			Utrzymanie zielonej infrastruktury	- Liczba nowych nasadzeń drzew - Liczba nasadzeń krzewów	- 1050 szt. - 382 szt. (GUS 2016)	wg bieżących potrzeb wg bieżących potrzeb	Utrzymanie zieleni o charakterze publicznym, w tym pielęgnacja i odnowienie założeń parkowych oraz utrzymanie zieleni przy drogach.	Powiat, Gminy, zarządcy dróg

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
6.				Liczba wydanych decyzji	b.d.	wg bieżących potrzeb	Wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów i kontrola wykonania obowiązku nasadzeń zastępczych	Powiat, Gminy
				Liczba wykonanych kontroli nasadzeń zastępczych	b.d.	wg bieżących potrzeb		
1.	zasoby geologiczne, gleby, monitoring środowiska	Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych	Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji	b.d.	b.d.	Rekultywacja terenów zdegradowanych,	Właściciele nieruchomości
2.			Racjonalne wykorzystanie kopalin	Ilość wydanych koncesji	Aktualne w 2016 r. - 32 szt.	b.d.	Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin na etapie wydawania koncesji	Powiat, Województwo
3.				liczba wydanych decyzji administracyjnych o uznaniu rekultywacji za zakończoną (Starosta.)	2015-2016 r.- Brak decyzji.	b.d.	Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	Powiat, OUG Poznań
4.			Działania administracyjne w zakresie ochrony powierzchni ziemi	Powierzchnia terenów, na których przekroczono standardy jakości	Brak przekroczeń	Utrzymanie poziomu	Prowadzenie rejestru zawierającego informacje o terenach na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi	GIOŚ, GDOŚ
1.	duka g	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu	Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań	Liczba publikacji w roku	b.d.	minimum 3-4 informacje rocznie	Promocja walorów przyrodniczych powiatu poprzez zamieszczanie informacji na stronach internetowych, w lokalnych gazetach, na targach turystycznych	Powiat, Gminy
2.				Liczba opublikowanych wpisów o dokumentach	b.d.	wszystkie wpisy doty-	Prowadzenie publicznie dostępnego wykazu	Powiat, Gminy

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
	edukacja					część dokumentów objętych obowiązkiem udostępniania jako informacje o środowisku i jego ochronie	danych o dokumentach objętych obowiązkiem udostępniania jako informacje o środowisku i jego ochronie	
3.				Liczba zorganizowanych akcji edukacyjnych, poniesione koszty	b.d. *	minimum 1 akcja w roku	Organizowanie imprez pobudzających aktywność dzieci i młodzieży w dziedzinie ochrony przyrody i środowiska naturalnego	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa
4.				Liczba zorganizowanych akcji edukacyjnych, poniesione koszty	b.d. *	minimum 1 akcja w roku	Intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno – edukacyjnej w tym zakresie	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa
5.				Liczba zorganizowanych akcji edukacyjnych, poniesione koszty	b.d. *	minimum 1 akcja w roku	Wyeliminowanie negatywnych zachowań (np. wypalanie traw, porzucanie odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych, wylanie nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do wód i gleby, spalanie odpadów w paleniskach domowych, dewastacja zieleni publicznej).	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
6.	edukacja			Liczba zorganizowanych akcji edukacyjnych, poniesione koszty	b.d. *	minimum 1 akcja w roku	Edukacja i zwiększanie świadomości w zakresie: zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, wpływu inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczenia i konieczności oszczędzania zasobów naturalnych	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa
7.				Nr i data uchwały	-	-	Opracowanie i uchwalenie Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego	Powiat
8.					Opracowanie Raportu	-	-	Opracowanie i upublicznienie co 2 lata raportów z realizacji programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego

9. Harmonogram realizacji Programu

Osiągnięcie zakładanych celów możliwe będzie dzięki realizacji przedsięwzięć zaplanowanych przez Powiat Ostrzeszowski, Gminy oraz inne jednostki realizujące działania na terenie powiatu. Wyznaczone terminy realizacji poszczególnych zadań ekologicznych ujętych w harmonogramie mogą zostać przesunięte ze względów budżetowych.

W Programie zostały uwzględnione:

- zadania własne powiatu, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji powiatu;
- zadania koordynowane - pozostałe zadania, związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego).
- wytyczne dla gmin – zadania, które finansowane będą z budżetu gmin lub dzięki pozyskanym środkom zewnętrznym.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowy harmonogram realizacji działań na terenie powiatu ostrzeszowskiego na lata 2017-2024.

Tabela 52 Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych, monitorowanych oraz wytycznych dla gmin wraz z ich finansowaniem na lata 2017-2024

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	RAZEM w PLN	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	E	F
1.	ochrona klimatu i jakości powietrza, monitoring środowiska	Prowadzenie monitoringu powietrza	WIOŚ	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Środki własne
2.		Modernizacja/wymiana indywidualnych źródeł ciepła (np. modernizacje kotłowni i systemów grzewczych, montaż układów ko generacyjnych, budowa układów odzysku ciepła), w tym:	Powiat, Gminy, Właściciele nieruchomości i Przedsiębiorcy	2017-2020	W ramach planów inwestycyjnych	Środki własne, środki zewnętrzne
2.1.		Dotacja celowa na dofinansowanie zmiany ogrzewania opartego na paliwie stałym na niskoemisyjne źródła ciepła	Gmina Ostrzeszów	2017	66 000,00 /rok	Budżet Gminy
3.		Wprowadzenie możliwości wspierania, poprzez udzielanie dotacji, przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem instalacji do pozyskiwania OZE oraz modernizacji lub wymiany indywidualnych źródeł ciepła, w tym:	Powiat, Gminy	2017-2020	Zależy od posiadanych środków finansowych	Środki własne
3.1.		Dofinansowanie kosztów budowy instalacji paneli fotowoltaicznych	Gmina Mikstat	2017-2019	134 500,00	Budżet Gminy
3.2.		Dofinansowanie montażu instalacji fotowoltaicznych i solarnych na budynkach mieszkalnych w ramach zadania - Poprawa jakości powietrza poprzez zwiększenie instalacji OZE w wytwarzaniu energii na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów	Gmina Ostrzeszów	2017-2020	b.d.	W ramach programu WRPO 2014+
4.		Promocja OZE oraz edukacja w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej	Powiat, Gminy	2017-2020	W ramach działalności	Budżet Powiatu, Budżety Gmin
5.		Montaż instalacji OZE w obiektach użyteczności publicznej, w tym:	Gminy Prywatni inwestorzy		W zależności od zaplanowanych środków	Środki własne, Środki zewnętrzne
5.1.		Montaż efektywnych ekonomicznie rozwiązań OZE w obiektach użyteczności publicznej w Mieście i Gminie	Gmina Grabów nad Prosną	2017-2019	1 000 000,00	Budżet Gminy

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	RAZEM w PLN	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	E	F
	ochrona klimatu i jakości powietrza, monitoring środowiska	Grabów nad Prosną				
6.		Rozwój sieci gazowniczej	Polska Spółka Gazownictwa	2017-2020	W zależności od planów inwestycyjnych	Środki własne
7.		Termomodernizacja budynków, w tym;	Powiat, Gminy, właściciele nieruchomości, w tym spółdzielnie mieszkaniowe i wspólnoty mieszkaniowe		W zależności od planów inwestycyjnych	Środki własne
7.1.		<i>Termomodernizacja (ocieplenie, wymiana okien) montaż energooszczędnego oświetlenia w budynkach. - Poprawa warunków ekonomicznych i środowiskowych gminy, wskutek wykorzystania energooszczędnego oświetlenia w budynkach oraz termomodernizacja.</i>	Gmina Czajków	2017	523 120,00	Budżet Gminy
7.2.		<i>Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy</i>	Gmina Czajków	2017	402 560,00	Budżet Gminy
7.3.		<i>Przebudowa z rozbudową i termomodernizacją budynku GOK w Doruchowie</i>	Gmina Doruchów	2017	851 190,00	
7.4.		<i>Termomodernizacja budynków Szkoły Podstawowej w Grabowie nad Prosną – zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska</i>	Gmina Grabów nad Prosną	Do 2017	2 278 467,00	Budżet Gminy
7.5.		<i>Termomodernizacja budynku komunalnego w Kobylej Górze z przeznaczeniem na hotel</i>	Gmina Kobyla Góra	Do 2018	120 000,00	Budżet Gminy
7.6.		<i>Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Kuźnicy Grabowskiej</i>	Gmina Kraszewice	2017	1 360 000,00	Budżet Gminy
8.		Promowanie ecodrivingu, korzystania z komunikacji zbiorowej, rowerów i środków transportu wykorzystujących napędy przyjazne środowisku:	Powiat, Gminy,	2017-2020	b.d.	Budżet Powiatu, Budżety Gmin
9.	Wzmocnienie kontroli na stacjach	Powiat	2017-2020	W ramach działań-	Budżet Powiatu	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	RAZEM w PLN	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	E	F
		diagnostycznych na terenie powiatu, kontrola prawidłowości wykonywania badań technicznych pojazdów			ności kontrolnej	
10.		Budowa ścieżek rowerowych, w tym:	Powiat, Gminy,	2017-2020	W zależności od zaplanowanych środków	Budżet Powiatu, Budżety Gmin
10.1.		<i>Budowa ścieżki pieszo-rowerowej w m. Torzeniec</i>	<i>Gmina Doruchów</i>	<i>2018</i>	<i>b.d.</i>	<i>Budżet Gminy</i>
10.2.		<i>„Spacerkiem z Zalesia po Wrzose – chodnik do rekreacji do kultury – budowa niekomercyjnej infrastruktury na terenie gminy Doruchów – etap I</i>	<i>Gmina Doruchów</i>	<i>2017</i>	<i>145 000,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
10.3.		Przebudowa ścieżki pieszo-rowerowej w Kraszewicach	Gmina Kraszewice	2017	20 000,00	Budżet Gminy
11.		Określanie warunków korzystania ze środowiska w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza w wydawanych pozwoleniach zintegrowanych i pozwoleniach na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza	Powiat Województwo	2017-2020	W ramach działalności	Budżet Powiatu Budżet Województwa
12.		Wymiana oświetlenia na mniej energochłonne	Powiat, Gminy, Przedsiębiorcy		W zależności od zaplanowanych środków	Środki własne, dotacje
13.		Wdrożenie w gminach gospodarki niskoemisyjnej w oparciu o gminne plany gospodarki niskoemisyjnej	Gminy	2017-2020	b.d.	Budżety Gmin
1.	zagrożenie hałasem, pola elektromagnetyczne, monitoring środowiska	Poprawa stanu technicznego dróg oraz budowa chodników, w tym:	Powiat, Gminy, zarządcy dróg		W ramach WPF	Środki własne, środki zewnętrzne
1.1.		<i>Przebudowa drogi powiatowej 5587 Grabów-Osiek 1km</i>	<i>Powiat</i>	<i>2018</i>	<i>802 290</i>	<i>Program RGiPID na lata 2016-2019 50%</i>
1.2.		<i>Przebudowa drogi 5587 Grabów - Osiek- 5,950km</i>	<i>Powiat</i>	<i>2019/2024</i>	<i>6 000 000</i>	
1.3.		<i>Gmina Grabów chodnik w m. Wirginy/ Marszałki - kontynuacja (etap 3)</i>	<i>Powiat</i>	<i>2018/2020</i>	<i>90 000</i>	
1.4.		<i>Gmina Czajków chodnik w m. Śniegule</i>	<i>Powiat</i>	<i>2018/2020</i>	<i>90 000</i>	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	RAZEM w PLN	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	E	F
		- kontynuacja				
1.5.		Gmina Mikstat chodnik w Biskupicach Zabaryczne- kontynuacja	Powiat	2018/2020	90 000	
1.6.		Gmina Doruchów chodnik w m. Wrzossy/Przytocznica - kontynuacja	Powiat	2018/2020	90 000	
1.7.		Gmina Kraszewice chodniki	Powiat	2018/2020	90 000	
1.8.		Gmina Ostrzeszów chodniki Zajązki/Olszyna	Powiat	2018/2020	90 000	
1.9.		Gmina Kobyła Góra chodniki	Powiat	2018/2020	90 000	
1.10.		Przebudowa mostu na drodze nr 5592 Doruchów - Bobrowniki w m. Bobrowniki	Powiat	2018/2024		Po uzyskaniu dofinansowania ze środków Ministra Transportu lub rezerwy Marszałka
1.11.		Remont odc. Ostrzeszów – gr. powiatu Kępińskiego od km 432+000 do 435+780 i 436+200 do 439+253 razem: 7,2 km	GDDKiA	Koniec września 2017	4.800 tys. zł	Budżet GDDK i A
1.12.		Remont odc. Antonin –Niedźwiedz od km 419+240 do 420+675 odc. Niedźwiedz –Ostrzeszów 422+800 do 427+700 razem:6,335 km	GDDKiA	Koniec września 2017	3 400 tys. zł	Budżet GDDKiA
1.13.		Ciąg pieszo – rowerowy rondo Czarny Las – Kotowskie od km 326+800 do 330+100	GDDKiA	2018	3 400 tys. zł	Budżet GDDKiA
1.14.		Rozbudowa skrzyż. dr.nr 11 z dr. gminną (lewoskręt)do m. Kochłowy od km 435+780 do 436+200 dług. odc. – 0,420 km	GDDKiA	2018	1 750 tys. zł	Budżet GDDKiA
1.15.		Remont przebiegu drogi nr 11 przez m. Ostrzeszów od km 427+700 do km 432+000 - dług. Odc. 4,3 km	GDDKiA	2018	10 000 tys. zł	Budżet GDDKiA
1.16.		DW 449 m. Ostrzeszów ul. Armii Krajowej: remont nawierzchni dł. 1,12 km, remont chodnika	WZDW	2017	1 686 433,00 152 462,00	Środki własne, Budżet Gminy Ostrzeszów

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	RAZEM w PLN	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	E	F
1.17.		DW 449 Ostrzeszów ul. Grabowska: remont chodnika	WZDW	2017	b.d.	Środki własne, Budżet Gminy Ostrzeszów
1.18.		DW 447 na odc. od skrzyżowania z drogą P5583 (Namysłaki- Przedborów) do m. Chlewo: remont nawierzchni	WZDW	2017	1 246 414,00	Środki własne, dotacja celowa z budżetu państwa
1.19.		DW 449 Kobyła Góra: remont nawierzchni, budowa 2 zatok autobusowych	WZDW	2017	1 756 002,00	Środki własne,
1.20.		DW 444 od ronda z DK 25 do m. Ostrzeszów: rozbudowa drogi na odcinku od DK 25 do Szklarki Myślniewskiej dł 6,91 km; rozbudowa drogi na odcinku Szklarki Myślniewskiej doDK11 dł. 6,82 km	WZDW	2018-2020	12 430 000,00 12 280 000,00	W ramach Planu Transportowego dla województwa wielkopolskiego
1.21.		DW 447 odc. Grabów n. Prosną – skrzyżowanie z SK 11: rozbudowa drogi na odcinku Mikstat – skrzyżowanie z DK 11 dł. 8 km; rozbudowa drogi na odc. Mikstat – Grabów n. Prosną dł. 11,7 km	WZDW	2018-2024	14 000 000,00 14 380 000,00	W ramach Planu Transportowego dla województwa wielkopolskiego
1.22.		DW 450 odc. Ołobok-Smolniki: przebudowa drogi dł. 17,97 km	WZDW	2018-2024	20 000 000,00	W ramach Planu Transportowego dla województwa wielkopolskiego
1.23.		DW 449 odc. Zajączki – Giżyce: przebudowa drogi dł. 13,91	WZDW	2018-2024	22 600 000,00	W ramach Planu Transportowego dla województwa wielkopolskiego
1.24.		DW 449 m. Ostrzeszów: budowa obwodnicy dł. 8 km	WZDW	2018-2024	80 000 000,00	W ramach Planu Transportowego dla województwa wielkopolskiego
1.25.		DW 449 odc. Ostrzeszów ul. Kościuszki-Rojów: budowa ścieżki pieszo-rowerowej dł. 2,2 km	WZDW	2018-2020	3 888 726	W ramach Programu Likwidacji zagrożeń na dojazdach do szkół dzieci i młodzieży na drogach wojewódzkich
1.26.		DW 449 m. Mąkoszyce: budowa chodnika dł. 0,27 km	WZDW	2018-2020	121 500,00	W ramach Programu Likwidacji zagrożeń na dojazdach do szkół dzieci i młodzieży na drogach wojewódzkich
1.27.		Przebudowa drogi gminnej nr 840576P Wrzosey-Pyki-Morawin na odc. Wrzosey-	Gmina Doruchów	2017	2 167 677,00	Budżet Gminy

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	RAZEM w PLN	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	E	F
		<i>Pyki infrastruktury drogowej</i>				
1.28.		<i>Budowa drogi gminnej Karolew – Marszałki w m. Marszałki i Książenice</i>	<i>Gmina Grabów nad Prosną</i>	<i>2017-2019</i>	<i>1 657 191,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
1.29.		<i>Budowa mostu przez rz. Prosnę w m. Bobrowniki – Kopec</i>	<i>Gmina Grabów nad Prosną</i>	<i>Do 2018</i>	<i>1 600 000,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
1.30.		<i>Przebudowa drogi gminnej ul. Pułaskiego w Kobylej Górze</i>	<i>Gmina Kobyla Góra</i>	<i>Do 2017</i>	<i>397 359,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
1.31.		<i>Przebudowa dróg gminnych nr: 843571P, 843537P w gminie Kobyla Góra</i>	<i>Gmina Kobyla Góra</i>	<i>Do 2017</i>	<i>2 075 463,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
1.32.		<i>Przebudowa dróg: Mąkoszyce, Kobyla Góra ul. Strumykowa, Konopnickiej, Pułaskiego,</i>	<i>Gina Kobyla Góra</i>	<i>2017</i>	<i>997 000,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
1.33.		<i>Budowa chodnika przy drodze powiatowej nr 5585 Raclawice – Renta, przy drodze gminnej w m. Kuźnica Grabowska "za rzeką"</i>	<i>Gmina Kraszewice</i>	<i>2017</i>	<i>35 000,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
1.34.		<i>Budowa drogi gminnej nr 843540P Bigosy - Łękawki</i>	<i>Gmina Kraszewice</i>	<i>2017</i>	<i>20 000,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
1.35.		<i>Budowa drogi gminnej nr 843548P Jelenie - Grabowski Piec (do Bartczaka</i>	<i>Gmina Kraszewice</i>	<i>2017</i>	<i>20 000,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
1.36.		<i>Budowa drogi gminnej nr 843550P Jelenie - Folsz - Nowe Stawy (Wigwam)</i>	<i>Gmina Kraszewice</i>	<i>2017</i>	<i>20 000,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
1.37.		<i>Budowa drogi gminnej nr 843559P ul. Zielona w Kraszewicach</i>	<i>Gmina Kraszewice</i>	<i>2017</i>	<i>20 000,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
1.38.		<i>Przebudowa drogi gminnej nr 836559P Jaźwiny - Smolarnia Monik</i>	<i>Gmina Kraszewice</i>	<i>2017</i>	<i>1 460 000,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
1.39.		<i>Remont ul. Św. Rocha wraz z realizacją przyległych terenów</i>	<i>Gmina Mikstat</i>	<i>2017</i>	<i>1 089 086,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
1.40.		<i>Przebudowa drogi gminnej w m. Biskupice Zabaryczne, m. Kaliszkowice Ołobockie</i>	<i>Gmina Mikstat</i>	<i>2017</i>	<i>600 000,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
1.41.		<i>Budowa dróg, w tym przebudowa dróg gminnych dojazdowych do gruntów rolnych, przebudowa ul. Cichej i mo-</i>	<i>Gmina Ostrzeszów</i>	<i>2017</i>	<i>1 360 988,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	RAZEM w PLN	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	E	F
	zagrożenie hałasem, pola elektromagnetyczne, monitoring środowiska	dernizacja ul. Norweskiej w Ostrzeszowie				
2.		Wprowadzanie nasadzeń ochronnych i w razie konieczności innych rozwiązań wzdłuż ciągów komunikacyjnych mających na celu utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub zmniejszania poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.	Zarządcy dróg	Zadanie ciągłe	W ramach budowy, rozbudowy i modernizacji dróg	Środki własne
3.		Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	WIOŚ	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Środki własne
4.		Ochrona mieszkańców powiatu przed promieniowaniem elektromagnetycznym przez weryfikację składanych zgłoszeń instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne	Powiat, Województwo	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżet Powiatu
5.		Ochrona mieszkańców przed hałasem z instalacji przemysłowych przez wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu i pozwoleń zintegrowanych	Powiat, Województwo	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżet Powiatu, Budżet Województwa
6.		Rozpatrywanie informacji /zgłoszeń / wyników pomiarów, dotyczących przestrzegania norm środowiskowych oraz wywiązywania się z obowiązków związanych z korzystaniem ze środowiska w zakresie:	-	-	-	-
6.1.		pól elektromagnetycznych	Powiat, Województwo, WIOŚ, PSSE	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżet Powiatu i pozostałych jednostek
6.2.		emisji hałasu	Powiat, Województwo, WIOŚ	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżet Powiatu i pozostałych jednostek
7.		Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem (rozgraniczenie	Gminy	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżety Gmin

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	RAZEM w PLN	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	E	F
		terenów o zróżnicowanej funkcji)				
1.	gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, monitoring środowiska	Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżet Gminy
2.		Ustanawianie strefy ochronnej ujęć wody obejmującej teren ochrony bezpośredniej i pośredniej (na wniosek właściciela ujęcia)	Powiat, Województwo, RZGW	2017-2020	W ramach działalności	Środki własne
3.		Dalszy rozwój infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i infrastruktury towarzyszącej, w tym:	Gminy		W ramach planów rozwoju	Budżety Gmin
3.1.		<i>Przebudowa linii wodociągowej wraz z modernizacją przepompowni oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Czajków - Rozwój obszarów wiejskich, poprawa warunków życia, redukcja ścieków</i>	Gmina Czajków	Do 2018	1 156 614,00	Budżet Gminy
3.2.		<i>Przebudowa stacji uzdatniania wody w Pałacach wraz z budową zbiorników na wodę czystą w Pałacach i Bukownicy</i>	Gmina Grabów nad Prosną	Do 2018	1 500 000,00	Budżet Gminy
3.3.		<i>Budowa linii wodociągowej ul. Grabowska Kraszewice, ul. Leśna Kraszewice,</i>	Gmina Kraszewice	2017	65 000,00	Budżet Gminy
3.4.		<i>Modernizacja linii wodociągowej Kraszewice - Kuźnica Grabowska</i>	Gmina Kraszewice	2017	10 000,00	Budżet Gminy
3.5.		<i>Rozbudowa ujęcia wody w m. Kalisz-kowice Ołobockie</i>	Gmina Mikstat	Do 2018	172 978,00	Budżet Gminy
4.		Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy, Właściciele nieruchomości	2017-2020	W zależności od posiadanych środków finansowych	Budżet Gminy, środki zewnętrzne, środki własne właścicieli nieruchomości
5.		Określanie warunków korzystania ze środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w wydawanych pozwoleniach zintegrowanych i pozwoleniach wodno-prawnych	Powiat, Województwo		W ramach działalności	Budżet Powiatu, Budżet Województwa
6.	Kontrola podmiotów gospodarczych posiadających pozwolenia wodno-prawne pod kątem przestrzegania norm	Powiat, WIOŚ		W ramach działalności	Budżet Powiatu, Środki własne	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	RAZEM w PLN	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	E	F
		i wytycznych zapisanych w tych decyzjach				
7.		Rozpatrywanie informacji /zgłoszeń / wyników pomiarów, dotyczących przestrzegania norm środowiskowych oraz wywiązywania się z obowiązków związanych z korzystaniem ze środowiska w zakresie ścieków.	Powiat	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżet Powiatu
1.	gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, monitoring środowiska	Objęcie wszystkich mieszkańców systemem odbioru odpadów oraz selektywnego zbierania odpadów	Gminy	2017	W ramach działalności	Środki z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi
2.		Minimalizacja składowanych odpadów	Gminy	2017-2020	W ramach działalności	Środki z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi
3.		Likwidacja „dzikich wysypisk” odpadów	Gminy	Zadanie ciągłe	W razie konieczności	Budżety Gmin
4.		Rekultywacja i monitoring zamkniętych składowisk odpadów, w tym:	Gminy	2017-2020	W ramach działalności	Budżety Gmin
4.1.		<i>Rekultywacja gminnego składowiska odpadów w m. Mikstat Pustkowie</i>	<i>Gmina Mikstat</i>	<i>Do 2018</i>	<i>829 405,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
5.		Pomoc w usuwaniu azbestu i wyrobów zawierających azbest	Powiat, Gminy	Zadanie ciągłe	W zależności od możliwości finansowych	Środki własne właścicieli nieruchomości, WFOŚiGW, Budżet Powiatu, Budżety Gmin
5.1.		Opracowanie programów oczyszczania gminy z azbestu	Gminy	Zadanie ciągłe	6 000,00-10 000,00 (za opracowanie)	Budżety Gmin
5.2.		Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu ostrzeszowskiego (2013 r.)	Powiat	2017-2020	10 000,00	Budżet Powiatu
5.3.		Ewidencjonowanie ilości usuniętego azbestu na potrzeby portalu baza azbestowa.gov.pl	Gminy	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżety Gmin
6.		Określanie warunków korzystania ze środowiska w zakresie gospodarki odpadami w wydawanych pozwoleniach zintegrowanych i decyzjach doty-	Powiat, Województwo	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżet Powiatu, Budżet Województwa

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	RAZEM w PLN	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	E	F
		czących wytwarzania, transportu, zbierania i przetwarzania odpadów				
7.		Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	Powiat, Gminy, WIOŚ	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżet Gminy, Budżet WIOŚ
1.	gospodarowanie wodami, ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie poważnymi awariami	Wsparcie działań zmierzających do budowy zbiorników retencyjnych na terenie powiatu, w tym:	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa RZGW	-	W zależności od posiadanych środków	Budżet Powiatu, Budżety Gmin, Środki własne Nadleśnictw i RZGW Środki zewnętrzne
1.1.		Budowa stawów zgodnie z wydanymi przez Powiat pozwoleniami wodnoprawnymi	Powiat Prywatni właściciele	Zadanie ciągłe	W zależności od posiadanych środków	Środki właścicieli nieruchomości
1.2.		Zbiornik Wielowieś Klasztorna na rzece Prośnie woj. wielkopolskie, pow. ostrowski, kaliski, ostrzeszowski	WZMiUW RO Ostrów Wlkp.	2020-2025	874 678.000,00	budżet państwa/ środki UE
2.		Okresowa konserwacja gruntowna urządzeń melioracji wodnych szczegółowych i urządzeń przeciwpowodziowych na terenie powiatu, w tym:	Powiat, Gminy, Spółki wodne, RZGW, WZMiUW, Właściciele nieruchomości	-	W zależności od posiadanych środków	Budżet Powiatu, Budżety Gmin (wspieranie konserwacji rowów melioracji szczegółowej), Środki własne spółek wodnych, Środki właścicieli gruntów
2.1.		<i>Odbudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Proсны gm. Grabów i Doruchów (etap I)</i>	WZMiUW RO Ostrów Wlkp.	2018-2019	286 590,00	budżet państwa
2.2.		<i>Rzeka Struga Kraszewicka (0+000-3+760)</i>	WZMiUW RO Ostrów Wlkp.	2017-2018	3.255.389,66	budżet państwa
3.		Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia awarii	Powiat, Gminy	2017-2020	W ramach zarządzania kryzysowego	Budżet Powiatu, Budżety Gmin
4.		Poprawa bezpieczeństwa publicznego, w tym:	Powiat, Gminy, Policja, Straż Pożarna, Służba Zdrowia	2017-2020	b.d.	Budżety Gmin i Powiatu, środki własne

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	RAZEM w PLN	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	E	F
4.1.		<i>Zakup sprzętu specjalistycznego do zapobiegania, likwidacji skutków klęsk żywiołowych i awarii środowiskowych dla jednostek OSP regionu Kalisko - Konińskiego - Zapobieganie. likwidacja skutków klęsk żywiołowych i awarii środowiskowych</i>	<i>Gmina Czajków</i>	<i>2017</i>	<i>900 150,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
4.2.		<i>Zakup samochodu strażackiego do OSP Głuszyna</i>	<i>Gmina Kraszewice</i>	<i>2017</i>	<i>300 000,00</i>	<i>Budżet Gminy</i>
1.	zasoby przyrodnicze	Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa, RDOŚ, koła łowieckie	Zadanie ciągłe	W ramach opracowań planistycznych i wydawanych decyzji oraz innych działań	Budżet Powiatu, Budżety Gmin, budżety pozostałych jednostek
2.		Realizacja zadań z zakresu rozwoju bezpiecznej dla środowiska nowoczesnej infrastruktury rekreacyjnej zapewniającej wzrost potencjału turystycznego regionu	Powiat, Gminy,	Zadanie ciągłe	W zależności od WPF	Budżet Powiatu, Budżety Gmin, Środki zewnętrzne
3.		Zwiększanie powierzchni leśnych	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa, ARiMR, właściciele nieruchomości	Zadanie ciągłe	W zależności od planów	Środki własne
3.1.		<i>Prowadzenie odnowień i zalesień (lasów wszystkich form własności)</i>	<i>Nadleśnictwa, inni właściciele lasów (np. Gminy, osoby fizyczne)</i>	<i>Zadanie ciągłe</i>	<i>b.d.</i>	<i>Środki własne</i>
3.2.		<i>Nadzór nad gospodarką leśną w lasach, w tym prowadzenie nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa</i>	<i>Powiat, Nadleśnictwa</i>	<i>Zadanie ciągłe</i>	<i>W ramach działalności</i>	<i>Środki własne</i>
3.3.		<i>Opracowywanie inwentaryzacji stanu lasów oraz uproszczonych planów urzędzania lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa</i>	<i>Powiat, właściciele lasów</i>	<i>Zadanie ciągłe</i>	<i>b.d.</i>	<i>Budżet Powiatu, środki własne właścicieli lasów</i>
4.		Utrzymanie zieleni o charakterze	Powiat,	Zadanie ciągłe	b.d.	Budżet Powiatu,

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	RAZEM w PLN	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	E	F
		publicznym, w tym pielęgnacja i odnowienie założeń parkowych oraz utrzymanie zieleni przy drogach.	Gminy, Zarządcy dróg			Budżety Gmin, Środki własne zarządców dróg
5.		Wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów i kontrola wykonania obowiązku nasadzeń zastępczych	Powiat, Gminy	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżet Powiatu, Budżety Gmin
1.	zasoby geologiczne, gleby	Rekultywacja terenów zdegradowanych	Właściciele nieruchomości	Zadanie ciągłe	W miarę potrzeb	Środki własne
2.		Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin na etapie wydawania koncesji	Powiat, Województwo	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Środki własne
3.		Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	Powiat, OUG Poznań	Zadanie ciągłe	b.d.	Środki własne
4.		Prowadzenie i aktualizacja rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi	Powiat	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżet Powiatu
5.		Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz sporządzenie ich wykazu	Powiat	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżet Powiatu
6.		Określanie warunków korzystania z zasobów geologicznych w wydawanych decyzjach i koncesjach dotyczących prowadzenia prac geologicznych i wydobywania kopalin, w tym kontrola wypełnienia zapisów zawartych w wydawanych decyzjach.	Powiat, Województwo, Minister Środowiska, Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego*	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżet Powiatu, budżety pozostałych jednostek
7.		Rozpatrywanie informacji /zgłoszeń / wyników pomiarów, dotyczących przestrzegania norm środowiskowych oraz wywiązywania się z obowiązków związanych z korzystaniem ze środowiska w zakresie wydobywania kopalin	Powiat, Województwo	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżet Powiatu, Budżet Województwa
1.	edukacja	Promocja walorów przyrodniczych powiatu poprzez zamieszczanie informacji na stronach internetowych, w lokalnych gazetach, na targach	Powiat, Gminy	Zadanie ciągłe	40 000,00	Budżet Powiatu, Budżety Gmin

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	RAZEM w PLN	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	E	F
	edukacja	turystycznych				
2.		Prowadzenie publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach objętych obowiązkiem udostępniania jako informacje o środowisku i jego ochronie	Powiat, Gminy	Zadanie ciągłe	20 000,00	Budżet Powiatu, Budżety Gmin
3.		Organizowanie imprez pobudzających aktywność dzieci i młodzieży w dziedzinie ochrony przyrody i środowiska naturalnego, w tym:	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa	Zadanie ciągłe	80 000,00	Budżet Powiatu, Budżety Gmin, środki innych podmiotów
3.1.		Kontynuacja inicjatyw realizowanych w poprzednich latach przy współpracy z różnymi podmiotami z terenu powiatu i województwa wielkopolskiego	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa	Zadanie ciągłe	50 000,00	Budżet Powiatu, Budżety Gmin, środki innych podmiotów
4.		Intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno – edukacyjnej w tym zakresie	Powiat, Gminy,	Zadanie ciągłe	50 000,00	Budżet Powiatu, Budżety Gmin (środki z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi)
5.		Wylimitowanie negatywnych zachowań (np. wypalanie traw, porzucanie odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych, wylanie nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do wód i gleby, spalanie odpadów w paleniskach domowych, dewastacja zieleni publicznej).	Powiat, Gminy,	Zadanie ciągłe	25 000,00	Budżet Powiatu, Budżety Gmin (środki z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi)
6.		Edukacja i zwiększanie świadomości w zakresie: zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, wpływu inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczenia i konieczności oszczędzania zasobów naturalnych	Powiat, Gminy,	Zadanie ciągłe	16 000,00	Budżet Powiatu, Budżety Gmin
7.		edu- ka- cja	Opracowanie i uchwalenie Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego	Powiat	Co 4 lata	10 000,00

*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020
z perspektywą do roku 2024*

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	RAZEM w PLN	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	E	F
8.		Opracowanie i upublicznienie co 2 lata raportów z realizacji programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego	Powiat	Co 2 lata	5 000,00	Budżet Powiatu

10. Źródła finansowania i nakłady na realizację działań w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego

Poszczególne działania Programu ochrony środowiska dla powiatu ostrzeszowskiego mogą być realizowane w oparciu o:

- a) środki własne,
- b) kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych
- c) kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- d) dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych.

Do krajowych źródeł finansowania zaliczamy:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW),
- Bank Ochrony Środowiska,
- Samorządowy Program Pożyczkowy.

Do zagranicznych źródeł finansowania należą:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020,
- Program LIFE,
- Środki Norweskie i EOG,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 – 2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego.

11. System instytucji zaangażowanych w realizację programu ochrony środowiska

Nadrzędną zasadą realizacji niniejszego Programu powinna być realizacja wyznaczonych zadań przez określone jednostki. Z punktu widzenia Programu w realizacji poszczególnych zadań będą uczestniczyć:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem (Powiat, Gminy);
- podmioty realizujące zadania Programu (Powiat, Gminy, inne jednostki działające na danym terenie, realizujące swoje zadania);
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu (WIOŚ, PWIS, Urząd Marszałkowski itp.);
- społeczność powiatu, jako główny podmiot odbierający wyniki działań Programu.

Koordynatorem realizacji Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego jest Wydział Budownictwa i Środowiska Starostwa Powiatowego w Ostrzeszowie.

12. Procedury monitoringu, przeglądu stopnia realizacji programu ochrony środowiska oraz jego aktualizacji

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.), organ wykonawczy powiatu jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia radzie powiatu i przekazuje organowi wykonawczemu województwa.

Wdrażanie Programu ochrony środowiska powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie:

- efektywności wykonania zadań;
- aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań;
- stopnia realizacji Programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów;
- rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- niezbędnych modyfikacji Programu.

Dla prawidłowego przebiegu monitoringu realizacji celów i zadań Programu ochrony środowiska dla powiatu ostrzeszowskiego niezbędna jest okresowa wymiana informacji z gminami i pozostałymi jednostkami organizacyjnymi, w zakresie stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań.

Monitoring obejmuje dwa podstawowe rodzaje kontrolowania zmian, które najogólniej można określić jako:

- monitoring ilościowy,
- monitoring jakościowy.

Ujęcie ilościowe – obrazuje prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników). Nie do wszystkich elementów środowiska da się przypisać wskaźniki (nie wszystkie dane są dostępne), aby dokonać prognozy ilościowej w niektórych elementach środowiska. Do prognozowania zmian wskaźników w przyszłości wykorzystano informacje o dynamice zmian tych wskaźników w przeszłości, nakładów w okresach poprzednich i planowanych do poniesienia (uwzględniono fakt, iż część zaplanowanych nakładów w poprzednim okresie nie została zrealizowana) oraz wymogi UE.

Ujęcie jakościowe – dla zadań, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione, wykorzystano ocenę jakościową, która stanowi jednocześnie uzupełnienie do oceny ilościowej. Listę tę można ewentualnie w przyszłości uzupełnić o pojedyncze nowe wskaźniki dotyczące jakości środowiska. Wskazane byłoby także podanie, które wskaźniki służą do monitorowania konkretnych celów Programu.

13. Wykaz interesariuszy zaangażowanych w prace nad programem ochrony środowiska

Interesariusze Programu to podmioty (osoby, grupy osób, społeczności, instytucje, organizacje), które uczestniczą w tworzeniu projektu Programu lub są bezpośrednio zainteresowane wynikami jego realizacji i eksploatacji. Interesariuszy można podzielić na wewnętrznych i zewnętrznych:

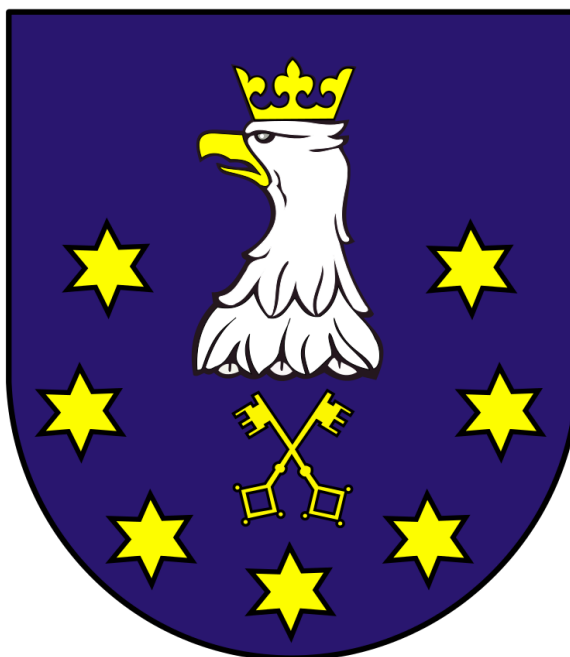
Interesariuszami wewnętrznymi są:

- Starostwo Powiatowe w Ostrzeszowie (Zarząd Powiatu, Rada Powiatu, Wydział Budownictwa i Środowiska),

Interesariusze zewnętrzni:

- Urzędy Gmin,
- Mieszkańcy Powiatu,
- Przedsiębiorstwa z terenu Powiatu,
- instytucje publiczne działające na terenie Powiatu Ostrzeszowskiego – zwłaszcza te o powiatowym zasięgu działania, np. nadleśnictwa, WIOŚ, WODR, RZGW.
- Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.

Powiat Ostrzeszowski

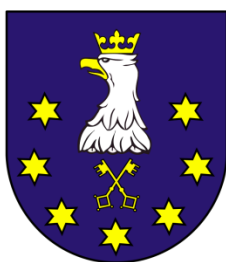

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU OSTRZESZOWSKIEGO
NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2024**

Ostrzeszów, 2017 rok

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU OSTRZESZOWSKIEGO
NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2024**

ZAMAWIAJĄCY:

Powiat Ostrzeszowski
ul. Zamkowa 31
63-500 Ostrzeszów

WYKONAWCA:

TERRA PROJEKT
Danuta Mazurczak, Joanna Witkowska S.C.
ul. Zamkowa 4a/1, 62-070 Dąbrówka
tel. +48 692 290 324, +48 883 855 117
biuro@terraprojekt.pl, www.terraprojekt.pl

Spis treści

1. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU NA ŚRODOWISKO	7
1.1. PODSTAWA PRAWNA I CEL OPRACOWANIA PROGNOZY	7
1.2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	9
1.3. POWIĄZANIE PROGNOZY Z INNYMI DOKUMENTAMI	9
1.4. OCENA ZGODNOŚCI PROJEKTU PROGRAMU Z CELAMI OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYMI NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY ICH UWZGLĘDNIANIA PODCZAS OPRACOWYWANIA PROJEKTU PROGRAMU	10
1.4.1. Ocena zgodności Projektu Programu z celami ustanowionymi na szczeblu wspólnotowym	10
1.4.1. Ocena zgodności Projektu Programu z celami ustanowionymi na szczeblu krajowym	12
1.4.1. Ocena zgodności Projektu Programu z celami ustanowionymi na szczeblu regionalnym	18
1.5. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	22
1.6. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA	22
2. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA NA TERENIE POWIATU OSTRZESZOWSKIEGO	35
2.1. KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA POWIATU	35
2.2. ANALIZA I OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA	37
2.2.1. Ochrona przyrody	37
2.2.2. Lasy	41
2.2.3. Stan gleb	42
2.2.4. Zasoby złóż naturalnych oraz ochrona powierzchni ziemi	43
2.2.5. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego	45
2.2.6. Zanieczyszczenie wód	47
2.2.7. Zagrożenie podtopieniami i suszą	51
2.2.8. Zagrożenie hałasem	51
2.2.9. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych	53
2.2.10. Odnawialne źródła energii	53
2.2.11. Gospodarka odpadami	54
2.2.12. Przeciwdziałanie poważnym awariom	59
2.2.13. Adaptacja do zmian klimatu	59
3. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU OSTRZESZOWSKIEGO	62
4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROGRAMU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŃNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY	63
5. IDENTYFIKACJA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ ICH INTEGRALNOŚĆ	67
6. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	85
6.1. ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJA PRZYRODNICZA NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO DLA OSIĄGNIĘCIA WYMAGANYCH STANDARDÓW JAKOŚCI POWIETRZA ORAZ ZWIĘKSZENIA BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO	100
6.2. ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJA PRZYRODNICZA NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ ZWIĄZANYCH ZE ZMNIEJSZENIEM ODDZIAŁYWANIA HAŁASU	104
6.3. ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJA PRZYRODNICZA NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH	105
6.4. ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJA PRZYRODNICZA NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ POWIERZCHNI ZIEMI	107
6.5. ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJA PRZYRODNICZA NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ PRZYRODY I KRAJOBRAZU	108
6.6. ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJA PRZYRODNICZA NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ ZWIĄZANYCH ZE ZMNIEJSZENIEM ODDZIAŁYWANIA NA KRAJOBRAZ, DOBRA MATERIALNE I DZIEDZICTWO KULTUROWE	109
6.7. ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJA PRZYRODNICZA NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ZDROWIE CZŁOWIEKA	109
7. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	110
8. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	111

9.STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	111
10.LITERATURA I ŹRÓDŁA DANYCH	115

Spis tabel

Tabela 1 Tabela zgodności dokumentów strategicznych	19
Tabela 2. Mierniki monitorowania efektywności Programu	24
Tabela 3 Wykaz aglomeracji na terenie powiatu ostreszowskiego	36
Tabela 4 Powierzchnia odnowień lasów na terenie powiatu ostreszowskiego.....	42
Tabela 5 Wykaz obowiązujących koncesji na eksploatację kopalni na terenie powiatu ostreszowskiego	43
Tabela 6 Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia za 2016 r.	46
Tabela 7 Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin.....	46
Tabela 8 Monitoring wód podziemnych w 2016 roku.....	47
Tabela 9 Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych badanych na terenie powiatu ostreszowskiego	49
Tabela 10 Wyniki pomiarów w punktach oceny krótkookresowego poziomu hałasu w 2015 r.	52
Tabela 11 Uzyskane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku poszczególnych odpadów w gminach powiatu ostreszowskiego w 2016 r.....	56
Tabela 12 Ilość odpadów wytworzonych w sektorze gospodarczym na terenie powiatu ostreszowskiego w 2016 r.	57
Tabela 13 Ilość odpadów przemysłowych wytworzonych i ilość zebranych na terenie powiatu ostreszowskiego	58
Tabela 14 Ilość wyrobów azbestowych w gminach na terenie powiatu ostreszowskiego	59
Tabela 15 Ilość usuniętych wyrobów azbestowych z terenu powiatu ostreszowskiego w latach 2013-2016.....	59
Tabela 16. Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska	69
Tabela 17. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań na powietrze	102
Tabela 18. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań związanych ze zmianą klimatu	103
Tabela 19. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań hałasu.....	104
Tabela 20. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań – dla przedsięwzięć związanych z ochroną wód podziemnych i powierzchniowych	106
Tabela 21. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi	107
Tabela 22. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań na przyrodę i krajobraz	108
Tabela 23. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań na dobra materialne i dziedzictwo kulturowe.....	109
Tabela 24. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań na zdrowie	110

1. Prognoza oddziaływania Programu na środowisko

1.1. Podstawa prawna i cel opracowania Prognozy

Art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1405) – dalej jako ustawa OOŚ, nakłada na organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to z przeniesieniem do prawodawstwa polskiego postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Głównym celem niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko (zwanej dalej Prognozą) jest określenie możliwych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 (zwanego dalej Programem). Prognoza przedstawia zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom oraz sposoby ich minimalizacji.

Zakres Prognozy wynika z art. 51 ust. 2 ustawy OOŚ i w związku z tym niniejszy dokument powinien:

1) zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- f) oświadczenie kierującego zespołem autorów niniejszej Prognozy, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy OOŚ;

2) określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną, dwumiesięczny
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialnez uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

3) przedstawiać:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Analizie poddano aktualny i prognozowany stan środowiska na terenie powiatu ostrzeszowskiego oraz proponowane kierunki działań w tym zakresie. Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do stanu środowiska w powiecie i przeanalizowano możliwe skutki środowiskowe realizacji Programu.

Obszary interwencji oraz cele wyznaczone w Programie ochrony środowiska dla Powiatu ostrzeszowskiego:

Cel: Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości powietrza;
- Ograniczanie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskoenergetycznych;
- Eliminacja niskiej emisji w obiektach budowlanych;
- Termomodernizacja budynków;
- Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych;
- Działania administracyjne w zakresie emisji gazów i pyłów.

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego

Kierunki interwencji:

- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- Poprawa efektywności energetycznej i obniżenie emisji gazów cieplarnianych.

Cel: Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

Kierunki interwencji:

- Ochrona przed hałasem;
- Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko;
- Działania administracyjne w zakresie ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym.

Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji w zabudowie rozproszonej;
- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki;
- Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym działania administracyjne.

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów;
- Zredukowanie liczby składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne;
- Likwidacja azbestu;
- Działania administracyjne w zakresie gospodarowania odpadami.

Cel: Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska, m.in. powodziom, suszom, wiatrom huraganowym, nawalnym deszczom, awariom instalacji przemysłowych

- Ochrona przed powodzią i skutkami suszy;
- Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych i poważnych awarii.

Cel: Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Kierunki interwencji:

- Ochrona przyrody;
- Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki;
- Ochrona powierzchni i spójności lasów;
- Utrzymanie zielonej infrastruktury.

Cel: Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

- Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb;
- Racjonalne wykorzystanie kopalin;
- Działania administracyjne w zakresie ochrony powierzchni ziemi.

Cel: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu

Kierunki interwencji:

- Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań.

1.2. Informacje o zawartości projektowanego dokumentu

Program ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024 jest dokumentem podejmującym tematykę szeroko rozumianej ochrony środowiska. Dokument opisuje stan środowiska oraz presje jakim podlegają poszczególne aspekty środowiska. Zawiera analizę stanu środowiska na obszarze powiatu w zakresie poszczególnych komponentów przyrodniczych oraz identyfikację i rejonizację zagrożeń w kontekście polityki ochrony środowiska, a także w kontekście wymagań i standardów Unii Europejskiej. Program wymienia również dokumenty i opracowania strategiczne, programowe i planistyczne na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym, które mają istotne znaczenie dla konstrukcji niniejszego Programu.

Na podstawie opisu diagnozy oraz stanu poszczególnych komponentów postawione zostały priorytety, cele ekologiczne, konkretne działania oraz środki finansowe niezbędne do osiągnięcia założonych celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne oraz mierniki realizacji Programu ochrony środowiska.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego jest podstawowym instrumentem do realizacji zadań własnych i koordynowanych w zakresie ochrony środowiska, które będą w całości lub w części finansowane ze środków będących w dyspozycji Powiatu.

1.3. Powiązanie Prognozy z innymi dokumentami

Projekt Programu oraz niniejsza Prognoza oddziaływania na środowisko są powiązane z innymi dokumentami o charakterze strategicznym, na poziomach krajowym, wojewódzkim i lokalnym.

Zgodnie z artykułem 13 ustawy Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.) działania mające na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju realizowane są za pomocą polityki ochrony środowiska, która prowadzona jest na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1376). Dotychczas obowiązywała na poziomie krajowym Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 (PEP). Osiągnięcie tego celu jest możliwe przez sporządzanie i realizację programów ochrony środowiska na poziomach wojewódzkim, powiatowym i gminnym (art. 17). Należy podkreślić, że cele i obszary priorytetowe wytyczone w projekcie Programu ochrony środowiska dla powiatu ostrzeszowskiego są zbieżne z *Długookresową Strategią Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności*, *średniookresową Strategią Rozwoju Kraju 2020*, jak również z innymi przyjętymi na różnych szczeblach strategiami i programami branżowymi.

Cele długoterminowe i krótkoterminowe oraz poszczególne zadania realizacyjne przyjęte w Programie zostały zaplanowane z uwzględnieniem wytycznych i kierunków działań zaproponowanych w dokumentach nadrzędnych, takich jak:

- VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego;
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”;
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020;
- Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej (NSEE);
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku;
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK);
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 (KPGO 2022);
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 –2032 (POKzA);
- Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020;
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2020,
- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014–2020.

1.4. Ocena zgodności Projektu Programu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby ich uwzględniania podczas opracowywania projektu Programu

Podstawę do formułowania celów i priorytetów określonych w projekcie Programu stanowiła analiza celów ochrony środowiska zawartych w dokumentach strategicznych ustanowionych na szczeblu wspólnotowym, krajowym i regionalnym. Cele zawarte w Programie wynikają przede wszystkim ze wskazań dokumentów strategicznych na poziomie krajowym i wojewódzkim, a także wynikających z nich działań priorytetowych oraz analizy problemów środowiskowych regionu.

Zgodność założeń Programu z tymi dokumentami gwarantuje, że podejmowane działania w skali lokalnej harmonizują z kierunkami rozwoju ustalonymi na wyższych szczeblach administracji samorządowej oraz administracji rządowej. Oznacza to, że planowane działania nie są przypadkowe, lecz służą osiągnięciu celów o charakterze globalnym i długoterminowym.

Można zatem stwierdzić, iż oceniany dokument jest zgodny z dokumentami strategicznymi ustanowionymi na szczeblu krajowym i regionalnym.

1.4.1. Ocena zgodności Projektu Programu z celami ustanowionymi na szczeblu wspólnotowym

VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. Na najbardziej ogólnym poziomie zostały w nim określone następujące priorytetowe pola aktywności:

- zmiany klimatu;
- przyroda i różnorodność biologiczna;
- środowisko i zdrowie;
- zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i odpadami.

System prawny Unii Europejskiej obejmuje szeroki zestaw przepisów z zakresu ochrony środowiska, których realizacja, w związku z trwającym procesem dostosowywania się Polski do wymogów unijnych, powinna także być traktowana jako priorytet. O ile VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego, podobnie jak poprzednie programy, spełni rolę katalizatora dla działalności organizacyjnej i legislacyjnej Wspólnoty w zakresie ochrony środowiska, to proces harmonizacji polskiego prawa i standardów środowiskowych z regulacjami unijnymi trwa już wiele lat i będzie w przyszłości przebiegać w drodze dalszej implementacji zapisów dyrektyw Unii Europejskiej. Najpoważniejsze konsekwencje dziś i w przyszłości dla ochrony środowiska, ale i dla funkcjonowania podmiotów gospodarczych, samorządów, administracji mają dyrektywy odnoszące się do:

- standardów emisji SO₂, NO_x, pyłów zawieszonych i dopuszczalnych emisji tych substancji przez instalacje przemysłowe, energetyczne (w tym spalarnie odpadów) oraz transport;
- zanieczyszczeń emitowanych przez silniki (samochodów, pociągów, samolotów);
- jakości wody pitnej;

- redukcji zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez nawozy i pestycydy;
- ochrony zasobów wodnych i ekosystemów od wody zależnych;
- oczyszczania i odprowadzania ścieków;
- instalacji do przerobu lub utylizacji odpadów;
- gospodarowania odpadami przemysłowymi;
- użytkowania i składowania odpadów niebezpiecznych i toksycznych;
- opakowań i gospodarki odpadami opakowaniowymi;
- ograniczania różnych rodzajów hałasu;
- zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń oraz zarządzania ryzykiem ekologicznym;
- ochrony przyrody, w tym powstrzymania utraty różnorodności biologicznej, m. in. utworzenia europejskiej sieci obszarów Natura 2000.

Traktat Akcesyjny nawiązuje do priorytetów polityki środowiskowej Unii Europejskiej, ale w wielu przypadkach wykracza poza ten zakres. W dziedzinie zrównoważonego wykorzystania surowców, podstawowym problemem w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę jest mała dostępność wody o dobrej jakości. Perspektywnym zagrożeniem mogą natomiast stać się zjawiska o charakterze globalnym, z możliwym, wpływem zmian klimatycznych na dyspozycyjność zasobów wodnych. Zużycie nośników energii obniża się, lecz nie uda się osiągnąć wzrostu gospodarczego bez przyrostu zużycia energii.

W odniesieniu do priorytetu dotyczącego różnorodności biologicznej będzie rosł nacisk na zwiększoną ochronę obszarów o znaczeniu wspólnotowym i włączanie cennych obszarów do europejskiej sieci Natura 2000. Przewiduje się konieczność ochrony obszarów wodno-błotnych oraz skutecznej rekultywacji terenów zdegradowanych. W przypadku priorytetu dotyczącego wpływu środowiska na zdrowie konieczne będzie dostosowanie emisji zanieczyszczeń powietrza do ostrych limitów emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu, amoniaku i pyłu zawieszzonego z obiektów energetycznych, przemysłu i transportu drogowego. Konieczne będzie przestrzeganie limitów emisyjnych gazów cieplarnianych oraz węglowodorów z przeładunków paliw płynnych. Ze względu na wpływ zasobów wodnych na równowagę rozwoju, zapewnienie poprawy jakości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz ekosystemów od wody zależnych należy uwzględnić wymagania związane z wdrażaniem ustaleń Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Agenda 21

Światowy Program Zrównoważonego Rozwoju przyjęty w czerwcu 1992 r. na Konferencji w Rio. Agenda 21 zawiera podstawowe wytyczne dotyczące ochrony i kształtowania środowiska życia człowieka, zwracając uwagę na szereg jego uwarunkowań społecznych i ekonomicznych oraz ochronę zasobów naturalnych, a także racjonalne gospodarowanie nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju. Dokument składa się z 4 części:

- wymiar społeczny i ekonomiczny – dotyczy wzajemnych zależności między problemami środowiska a ubóstwem, zdrowiem, handlem, zadłużeniem, konsumpcją i demografią,
- konserwacja i gospodarka zasobami – dotyczy działań w zakresie zarządzania zasobami środowiska dążących do zrównoważonego rozwoju,
- umocnienie roli znaczących grup społecznych,
- środki realizacji – rola różnych rodzajów działalności rządowej i pozarządowej, w tym źródła i sposoby finansowania.

W Programie ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego zaproponowano szereg działań wpisujących się w ideę zrównoważonego rozwoju m.in. promocja OZE oraz edukacja w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej, instalowanie OZE przez mieszkańców oraz w budynkach użyteczności publicznej, wymiana oświetlenia na mniej energochłonne.

Strategia 2020

Unijna strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju. *W zmieniającym się świecie UE potrzebna jest inteligentna i zrównoważona gospodarka sprzyjająca włączeniu społecznemu. Równoległa praca nad tymi trzema priorytetami powinna pomóc UE i państwom członkowskim w uzyskaniu wzrostu zatrudnienia oraz zwiększeniu produktywności i spójności społecznej*¹. Do jednych z kluczowych celów strategii należą:

¹ ec.europa.eu

- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. (w sprzyjających warunkach nawet o 30%),
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii o 20%,
- zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%.

Działania zaplanowane w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego uwzględniają powyższe postulaty w każdym aspekcie tj. ograniczenia emisji, wykorzystania OZE oraz efektywności energetycznej powiatu.

1.4.1. Ocena zgodności Projektu Programu z celami ustanowionymi na szczeblu krajowym

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Zgodnie z przepisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (art. 9 ust 1) – jest dokumentem określającym główne cele, wyzwania i kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmujący okres co najmniej 15 lat. Stanowi najszerzy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego założenia zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju kraju oraz przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski.

Proponowane w Strategii obszary strategiczne związane są z obszarami opisanymi w Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 r. Łącznie stanowią podstawowe narzędzie wdrażania DSRK do 2020 r., czyli:

I. sprawne i efektywne państwo (obszar pierwszy) – odpowiada mu obszar strategiczny trzeci DSRK;
II. konkurencyjna gospodarka (obszar drugi) – odpowiada mu obszar strategiczny pierwszy DSRK;
III. spójność społeczna i terytorialna (obszar trzeci) – odpowiada mu obszar strategiczny drugi DSRK.

Ważnym z punktu widzenia bezpieczeństwa Polski, ale także udziału w światowych procesach, jest obszar bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrony środowiska. Polska ma ogromne potrzeby energetyczne. Należy je zabezpieczyć w perspektywie nie tylko długookresowej – do 2030 r., ale także w średniookresowej do 2020 – 2022 roku. Wskazane są działania i kierunki interwencji dotyczące inwestycji energetycznych np. w gazoport, elektrownie wykorzystujące energię jądrową, ale także poprawa jakości sieci przesyłowych i dystrybucyjnych. Ważnym z punktu widzenia uczestnictwa w UE jest modyfikacja i coraz szersze wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii (tak, aby ich udział w gospodarce stawał się coraz większy), ograniczenie wykorzystania węgla oraz dbałość o stan środowiska w Polsce. Te działania wiążą się także z potrzebą zapewnienia obywatelom bezpieczeństwa w przypadku nagłych zjawisk przyrodniczych czy zmian klimatycznych. Istotne jest również, by do 2030 r. Polska umiejętnie wykorzystywała zasoby naturalne np. węgiel, gaz łupkowy, czy miedź. Mając jedno z największych na świecie złóż kopalin Polska ma szansę budować w oparciu o nie swoje przewagi konkurencyjne.

Przyjęte cele i kierunki interwencji:

Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska

Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne;

Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych;

Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce;

Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii;

Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki;

Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych;

Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach;

Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta;

Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich;

Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.

Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski

Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

Większość celów przyjętych w POŚ dla Powiatu Ostrzeszowskiego wpisuje się w cele i kierunki interwencji Strategii 2030.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Przedstawiona koncepcja Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 jest odpowiedzią na wyzwania związane z przyjęciem ambitnych celów rozwojowych zaadresowanych do Polityki Spójności w zakresie infrastruktury rozwoju zrównoważonego, przy jednoczesnym dostosowaniu tych celów do krajowych uwarunkowań. Zgodnie ze strategią Europa 2020, rozwój zrównoważony oznacza budowanie zrównoważonej i konkurencyjnej gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, tj. jednocześnie uwzględniającej wymiar środowiskowy, społeczny i gospodarczy prowadzonych działań. Program wskazuje krajowe cele w obszarze rozwoju zrównoważonego przy zachowaniu spójności i równowagi pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz wsparcia skierowanego do wybranych obszarów gospodarki.

Osie priorytetowe i priorytety inwestycyjne POLIS:

Oś Priorytetowa I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.1 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach;

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym;

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.4 Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia;

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.5 Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu;

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.7 Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe.

OP.II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu

PRIORYTET INWESTYCYJNY 5.2 Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami;

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.1 Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie;

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.2. Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie;

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.4. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę;

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.5 Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.

III: Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu;

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.1 Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T;

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.3 Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej;

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.4 Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego wysokiej jakości oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.

IV: Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.1 Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T;

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.2 Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.

V: Poprawa bezpieczeństwa energetycznego

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.5 Zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

VI: Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.3 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

Struktura POIiS 2014-2020 składa się z czterech głównych celów tematycznych tworzących cztery podstawowe obszary interwencji (gospodarka niskoemisyjna, adaptacja do zmian klimatu, ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów oraz transport zrównoważony). Program ochrony środowiska nawiązuje do powyższych zagadnień, gdzie jednymi z głównych kierunków interwencji dla powiatu ostreszowskiego są:

- Poprawa jakości powietrza;
- Ograniczanie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskoenergetycznych;
- Eliminacja niskiej emisji w obiektach budowlanych;
- Termomodernizacja budynków;
- Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych;
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- Poprawa efektywności energetycznej;
- Ochrona przed hałasem;
- Ochrona przyrody;
- Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki;
- Ochrona powierzchni i spójności lasów.

Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej (NSEE)

Jest dokumentem strategicznym, zaktualizowanym w latach 1999-2000, przedstawiającym oraz porządkującym główne cele edukacji środowiskowej, wskazującym jednocześnie możliwości ich realizacji.

Do podstawowych celów Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej należą więc:

- upowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia, uwzględniając również pracę i wypoczynek człowieka, czyli objęcie permanentną edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej;
- wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej;
- tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej, stanowiących rozwinięcie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej, a ujmujących propozycje wnoszone przez poszczególne podmioty realizujące projekty edukacyjne dla lokalnej społeczności;
- promowanie dobrych doświadczeń z zakresu metodyki edukacji ekologicznej.

W Programie ochrony środowiska dla powiatu ostreszowskiego szeroko omówiono znaczenie edukacji ekologicznej wśród mieszkańców oraz zaproponowano nowe działania i kontynuację już realizowanych.

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Dokument określa podstawowe kierunki polityki energetycznej. Są nimi:

- poprawa efektywności energetycznej;
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii;
- dywersyfikacja wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw;
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii oraz ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Cele te mają zostać zapewnione m.in. przez racjonalne, efektywne gospodarowanie krajowymi złożami węgla oraz dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego. Dokument postuluje również przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie warunków inwestorom dla wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach.

Zgodnie z Polityką energetyczną Polski do 2030 roku udział odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii w Polsce ma wzrosnąć do 15% w 2020 roku i 20% w roku 2030.

Zadania wynikające z Polityki Energetycznej Polski to m.in.:

- modernizacja sieci przesyłowych i sieci rozdzielczych pozwalająca obniżyć poziom awaryjności o 50%;
- rozwój lokalnej mini i mikro kogeneracji pozwalający na dostarczenie do roku 2020, z tych źródeł co najmniej 10% energii elektrycznej zużywanej w kraju;
- ochrona lasów przed nadmiernym eksploataowaniem w celu pozyskiwania biomasy,
- zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem
- wdrożenie Programu budowy biogazowni rolniczych przy założeniu powstania do roku 2020 co najmniej jednej biogazowni w każdej gminie;
- ograniczenie emisji CO₂ w wielkości możliwej technicznie do osiągnięcia bez naruszania bezpieczeństwa energetycznego;
- ograniczenie emisji SO₂ do poziomu ustalonego w Traktacie Akcesyjnym;
- ograniczenie emisji NO_x, poczynając od 2016 roku zgodnie ze zobowiązaniami przyjętymi przy akcesji do Unii Europejskiej;
- likwidacja emisji z tytułu samozapłonu i palenia się hałd, poprzez pozyskanie węgla z odpadów pogórnictwa zalegających na składowiskach;
- rozszerzenie zakresu założeń i planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe o planowanie i organizację działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promowanie rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy;
- wsparcie inwestycji w zakresie stosowania najlepszych dostępnych technologii w przemyśle, wysokosprawnej kogeneracji, ograniczenia strat w sieciach elektroenergetycznych i ciepłowniczych oraz termomodernizacji budynków;
- wykorzystanie obowiązków w zakresie przygotowania planów zaopatrzenia gmin w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe w celu zastąpienia wyeksploatowanych rozdzielonych źródeł wytwarzania ciepła jednostkami kogeneracyjnymi.

W Programie ochrony środowiska dla powiatu ostrzeszowskiego zaplanowano działania związane ze wzrostem efektywności energetycznej i zwiększeniem wykorzystania energii odnawialnej. Będą to głównie:

- Termomodernizacja budynków należących do samorządu;
- Modernizacja oświetlenia ulicznego;
- Dalszy rozwój sieci gazowniczej i ciepłowniczej;
- Promowanie nośników czystej energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych;
- Instalowanie systemów energii odnawialnej na budynkach użyteczności publicznej;
- Wspieranie przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem instalacji OZE.

Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK)

Przepisy prawne Unii Europejskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych określone zostały w szczególności w dyrektywie Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku, dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych. W kolejnej już aktualizacji KPOŚK 2015 zatwierdzonej przez Radę Ministrów w dniu 21 kwietnia 2016 r. wyznaczone zostały cele do roku 2021.

Każda aglomeracja powyżej 2000 RLM powinna być wyposażona w system kanalizacji zbiorczej w celu odprowadzania do oczyszczalni komunalnych, ścieków powstających na terenie aglomeracji.

Wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantować musi blisko 100% poziom obsługi. Oznacza to wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie: 95% dla aglomeracji o RLM < 100 000 i 98% dla aglomeracji o RLM ≥ 100 000.

Zgodnie z wymogami prawa oraz interpretacją Komisji Europejskiej należy tak planować granice aglomeracji, aby w jak największym stopniu cały produkowany przez aglomerację ładunek ścieków był zbierany siecią kanalizacyjną i odprowadzany na oczyszczalnię ścieków. Pozostali mieszkańcy aglomeracji, nieobsługiwani przez zbiorcze systemy kanalizacyjne, będą natomiast korzystać z innych systemów oczyszczania ścieków.

Jakość ścieków oczyszczonych odprowadzanych z każdej oczyszczalni jest zgodna z wymaganiami Prawa wodnego i rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. W każdej oczyszczalni zlokalizowanej na terenie aglomeracji powyżej 10 000 RLM wymagane jest podwyższone usuwanie biogenów.

W Programie ochrony środowiska dla powiatu ostrzeszowskiego wyznaczono działania dla gmin zgodne z założeniami KPOŚK, dotyczące wyposażenia w sieć kanalizacyjną oraz uzyskanie odpowiedniego poziomu oczyszczania ścieków komunalnych.

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 (KPGO 2022)

Krajowy plan gospodarki odpadami jest nadrzędnym dokumentem w zakresie gospodarki odpadami. Kpgo 2022 został sporządzony zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 35 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. Kpgo 2022 odnosi się do odpadów, które powstały w Polsce, a przede wszystkim do odpadów komunalnych, odpadów niebezpiecznych, odpadów opakowaniowych, a także KOŚ oraz do odpadów będących przedmiotem transgranicznego ich przemieszczania. W Kpgo 2022 uwzględniono również problematykę odpadów w środowisku morskim. Przedstawione w Kpgo 2022 cele i zadania dotyczą lat 2016–2022 oraz perspektywnie okresu do 2030 r.

Kpgo 2022 wpisuje się w strategiczne dokumenty przyjęte na poziomie UE i krajowym. Jednym z takich dokumentów jest decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1386/2013/UE z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r. „Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety” (Dz. Urz. UE L 354 z 28.12.2013, str. 171).

KPGO 2022 formułuje cele dla poszczególnych grup odpadów. W przypadku odpadów komunalnych, w tym odpadów żywności i innych odpadów ulegających biodegradacji są to:

1) zmniejszenie ilości powstających odpadów:

a) ograniczenie marnotrawienia żywności,

b) wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia;

2) zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji;

3) doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. W celu obliczenia poszczególnych wartości procentowych wskazanych poniżej, należy ująć wszystkie odpady komunalne odebrane i zebrane (również odpady BiR pochodzące z gospodarstw domowych):

a) osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych w wysokości minimum 50% ich masy do 2020 r.,

b) do 2020 r. udział masy termicznie przekształcanych odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych w stosunku do wytworzonych odpadów komunalnych nie może przekraczać 30%,

c) do 2025 r. recyklingowi powinno być poddawane 60% odpadów komunalnych,

d) do 2030 r. recyklingowi powinno być poddawane 65% odpadów komunalnych,

e) redukcja składowania odpadów komunalnych do maksymalnie 10% do 2030 r.

4) zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie):

a) objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy systemem selektywnego zbierania odpadów komunalnych,

b) wprowadzenie jednolitych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego kraju do końca 2021 r. – zestandaryzowanie ma na celu zapewnienie minimalnego poziomu selektywnego zbierania odpadów szczególnie w odniesieniu do gmin w których stosuje się niedopuszczalny podział na odpady „suche”-„mokre”,

- c) zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych odpadów przez odpowiednie systemy selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi, d) wprowadzenie we wszystkich gminach w kraju systemów selektywnego odbierania odpadów zielonych i innych bioodpadów u źródła – do końca 2021 r.;
- 5) zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.;
- 6) zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych;
- 7) zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia;
- 8) zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych;
- 9) utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi;
- 10) monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12);
- 11) zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.

Wyznaczone w KPGO poziomy odzysku w stosunku do gmin powiatu ostrzeszowskiego są uzyskiwane w większości przypadków zgodnie z założonymi terminami. Zapisy uwzględniono w Programie ochrony środowiska dla powiatu ostrzeszowskiego.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 –2032 (POKzA)

Głównymi celami POKzA są:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko;

Cele te realizowane powinny być przez następujące działania:

- do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest;
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest;
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji programu;
- działania edukacyjno-informacyjne;
- zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest;
- działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia, w tym działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem.

W Programie wskazano również:

- możliwość składowania odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych;
- wdrażanie nowych technologii umożliwiających unicestwienie włókien azbestu;
- pozostawianie w ziemi – w dopuszczonych prawem przypadkach – wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.

Program ochrony środowiska dla powiatu ostrzeszowskiego jest spójny z ustaleniami powyższego dokumentu. Realizowane będą działania polegające na pomocy w usuwaniu azbestu i prowadzeniu przez gminy ewidencji za pomocą bazy azbestowej.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

POŚ nawiązuje również do dokumentu opracowywanego przez Ministerstwo Środowiska dotyczącego „Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Głównym celem Strategii jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Plan zakłada następujące kierunki działań w odniesieniu do poszczególnych sektorów (z zaznaczeniem uszczegółowienia ich i wdrożenia na poziomie regionalnym i lokalnym):

1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:
 - dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu;

- dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu;
 - ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu;
 - adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie;
 - zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu.
2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:
 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami;
 - organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.
 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:
 - wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
 - zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.
 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:
 - monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie),
 - miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu.
 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
 - promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;
 - budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.
 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
 - zwiększenie świadomości odnośnie ryzyka związanego ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu;
 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

Powyższe założenia uwzględnione zostały w Programie ochrony środowiska dla powiatu ostrzeszowskiego w następujących celach i kierunkach:

- Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska, m.in. powodziom, suszom, wiatrom huraganowym, nawalnym deszczom, awariom instalacji przemysłowych;
- Ochrona przed powodzią i skutkami suszy;
- Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych.

1.4.1. Ocena zgodności Projektu Programu z celami ustanowionymi na szczeblu regionalnym

Cele oraz poszczególne zadania realizacyjne przyjęte w POŚ zostały zaplanowane z uwzględnieniem wytycznych i kierunków działań zaproponowanych w dokumentach nadrzędnych, czyli w **Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2020.**

W programie wojewódzkim założono osiągnięcie do końca 2023 r. 10 celów polityki ekologicznej województwa wielkopolskiego, które mają być osiągnięte przez realizację zadań szczegółowych w poszczególnych obszarach strategicznych. Celami działań w polityce ekologicznej województwa wielkopolskiego są:

1. ochrona klimatu i jakości powietrza – cele: dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm - osiągnięcie poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza: pyłu PM10, pyłu PM2,5; osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu; osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu; ograniczenie emisji gazów cieplarnianych;
2. zagrożenie hałasem – cele: dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu; zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas;
3. pola elektromagnetyczne – cel: utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości;
4. gospodarowanie wodami – cele: zwiększenie retencji wodnej województwa; ograniczenie wodochłonności gospodarki; osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód;
5. gospodarka wodno-ściekowa, - cele: poprawa jakości wody; wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich;
6. zasoby geologiczne – cele: ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalni; rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;
7. gleby – cele: dobra jakość gleb; rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;

8. gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – cele: ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania; ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko;
9. zasoby przyrodnicze – cel: zwiększenie lesistości województwa; zachowanie różnorodności biologicznej;
10. zagrożenie poważnymi awariami – cel: utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnej awarii.

Poza głównymi obszarami interwencji w strategii ochrony środowiska uwzględniono również zagadnienia horyzontalne takie, jak działania edukacyjne, czy monitoring środowiska:

11. edukacja – cel: świadome ekologicznie społeczeństwo;
12. monitoring środowiska – cel: zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

POŚ dla powiatu ostrzeszowskiego zgodny jest z ustaleniami Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego:

Tabela 1 Tabela zgodności dokumentów strategicznych

Cele w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2020.	Cele i kierunki interwencji w projekcie Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z p. do 2024	Zgodność
Dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm;	Cel: Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza Kierunki interwencji: <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości powietrza; • Ograniczanie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskoenergetycznych; • Eliminacja niskiej emisji w obiektach budowlanych; • Termomodernizacja budynków; • Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych; • Działania administracyjne w zakresie emisji gazów i pyłów. 	Całkowita zgodność
<ul style="list-style-type: none"> • Dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu; • Zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas; 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona przed hałasem; • Działania administracyjne w zakresie ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym; 	Całkowita zgodność
Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości;	<ul style="list-style-type: none"> • Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko; • Działania administracyjne w zakresie ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym. 	Całkowita zgodność
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie retencji wodnej województwa; • ograniczenie wodochłonności gospodarki; • osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód; 	Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych Kierunki interwencji: <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych; • Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji w zabudowie rozproszonej; • Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki; • Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym działania administracyjne. 	Całkowita zgodność
<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalni; • rekultywacja terenów poeksploatacyjnych; 	Cel: Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych <ul style="list-style-type: none"> • Racjonalne wykorzystanie kopalni; • Ochrona powierzchni ziemi; • Działania administracyjne w zakresie ochrony powierzchni ziemi. 	Całkowita zgodność

<ul style="list-style-type: none"> • dobra jakość gleb; • rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych; 	<p>Cel: Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb; • Ochrona powierzchni ziemi; • Działania administracyjne w zakresie ochrony powierzchni ziemi. 	Całkowita zgodność
<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania; • ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko; 	<p>Cel: Racjonalna gospodarka odpadami Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów; • Zredukowanie liczby składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne; • Likwidacja azbestu; • Działania administracyjne w zakresie gospodarowania odpadami. 	Całkowita zgodność
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie lesistości województwa; • zachowanie różnorodności biologicznej; 	<p>Cel: Ochrona walorów przyrodniczych i krajo- brazowych Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ochrona przyrody; • Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki; • Ochrona powierzchni i spójności lasów; • Utrzymanie zielonej infrastruktury. 	Całkowita zgodność
Utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnej awarii;	<p>Cel: Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska, m.in. powodziom, suszom, wiatrom huraganowym, nawalnym deszczom, awariom instalacji przemysłowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ochrona przed powodzią i skutkami suszy; • Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych i poważnych awarii. 	Całkowita zgodność
Świadome ekologiczne społeczeństwo;	<p>Cel: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu Kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań. 	Całkowita zgodność
Zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska.	Ocena stanu środowiska i weryfikacja przyjętych celów prowadzona będzie co 2 lata na podstawie raportów z POŚ	Całkowita zgodność

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r.

Zaktualizowana Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 r. jako cel generalny przyjmuje „Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju.” Realizacja celu generalnego będzie możliwa poprzez cele strategiczne, które realizowane będą przez cele operacyjne. Wśród wyznaczonych celów dla Województwa Wielkopolskiego istotne z punktu widzenia środowiska są:

Cel strategiczny 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami

Cel operacyjny 2.1. Wsparcie ochrony przyrody;

Cel operacyjny 2.2. Ochrona krajobrazu;

Cel operacyjny 2.3. Ochrona zasobów leśnych i racjonalne ich wykorzystanie;

Cel operacyjny 2.4. Wykorzystanie, racjonalizacja gospodarki zasobami kopalin oraz ograniczanie skutków ich eksploatacji;

Cel operacyjny 2.5. Ograniczanie emisji substancji do atmosfery;

Cel operacyjny 2.6. Uporządkowanie gospodarki odpadami;

Cel operacyjny 2.7. Poprawa gospodarki wodno – ściekowej;

Cel operacyjny 2.8. Ochrona zasobów wodnych i wzrost bezpieczeństwa powodziowego;

Cel operacyjny 2.9. Poprawa przyrodniczych warunków dla rolnictwa;

Cel operacyjny 2.10. Promocja postaw ekologicznych;
Cel operacyjny 2.11. Zintegrowany system zarządzania środowiskiem przyrodniczym;
Cel operacyjny 2.12. Poprawa stanu akustycznego województwa.

Cel strategiczny 3. Lepsze zarządzanie energią
Cel operacyjny 3.1. Optymalizacja gospodarowania energią;
Cel operacyjny 3.2. Rozwój produkcji i wykorzystanie alternatywnych źródeł energii;
Cel operacyjny 3.3. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego regionu.

Cele określone w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego wpisują się w cele operacyjne Strategii rozwoju województwa.

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020

Obowiązkiem wszelkich projektów realizowanych w ramach Wielkopolskiego „Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020” jest zgodność z celami sformułowanymi w przyjętej w 2010 roku „Strategii Europa 2020”, a wcześniej w „Strategii Lizbońskiej”.

Strategia „Europa 2020” to Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest nowym, długookresowym dokumentem strategicznym rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej. Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Biorąc pod uwagę potencjały i wyzwania rozwojowe, jakie zidentyfikowano na etapie diagnozowania sytuacji w województwie, cele innych polityk, w tym przede wszystkim Strategii Europa 2020, a także cele dokumentów regionalnych, w szczególności Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego przyjęto następujący cel główny WRPO na lata 2014-2020: Poprawa konkurencyjności i spójności Województwa.

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 zawiera następujące osie priorytetowe, cele tematyczne i priorytety inwestycyjne:

Oś priorytetowa 3. Energia:

- Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;
- Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
- Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym;
- Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

W Programie ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego w zakresie OP.3 Energia wpisują się cele:

Cel: Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości powietrza;
- Ograniczanie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskoenergetycznych;
- Eliminacja niskiej emisji w obiektach budowlanych;
- Termomodernizacja budynków;
- Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych;
- Działania administracyjne w zakresie emisji gazów i pyłów.

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego

Kierunki interwencji:

- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- Poprawa efektywności energetycznej i obniżenie emisji gazów cieplarnianych.

Oś priorytetowa 4. Środowisko:

- Promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem;
- Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi;
- Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami;
- Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie;
- Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie;
- Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochronę i rekultywację gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę.

W POŚ dla Powiatu Ostrzeszowskiego w zakres OP.4 Środowisko wpisują się cele:

- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych;
- Racjonalna gospodarka odpadami;
- Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska, m.in. powodziom, suszom, wiatrom huraganowym, nawalnym deszczom, awariom instalacji przemysłowych;
- Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych;
- Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych;
- Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu.

Oś priorytetowa 5. Transport

- Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktury sieciowej.

W POŚ dla Powiatu Ostrzeszowskiego w zakres OP.5 Transport wpisują się kierunki:

- Ochrona przed hałasem.

1.5. Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy

Prognozę sporządzono przy zastosowaniu: metod opisowych, analiz jakościowych opartych na danych dostępnych z państwowego monitoringu środowiska, danych literaturowych.

Metodą zastosowaną przy sporządzaniu Prognozy była analiza zgodności celów, kierunków działań i zadań ujętych w harmonogramie przedmiotowego Programu z celami i strategicznymi kierunkami działań ujętymi w dokumentach nadrzędnych. W Prognozie analizowano oddziaływanie przedsięwzięć zaproponowanych w POŚ, na poszczególne komponenty środowiska, w tym na zdrowie człowieka, z uwzględnieniem zależności między tymi komponentami. Skonstruowano macierz interakcji ujmującą przewidywane znaczące oddziaływania związane z planowanymi przedsięwzięciami (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na geokomponenty oraz wybrane cechy i aspekty środowiska.

Opracowując Program i Prognozę wykorzystano dane udostępnione m.in. przez Starostwo Powiatowe w Ostrzeszowie, Urzędy Miast i Gmin z terenu powiatu oraz wiele innych instytucji i jednostek, które realizują swoje zadania statutowe, a ich obszar obejmuje powiat ostrzeszowski.

Dodatkowo przy sporządzaniu Prognozy odniesiono się do uzgodnień z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz opinii sanitarnej wydanej przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

1.6. Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Ustala się, iż prognoza powinna obejmować obszar powiatu, wraz z obszarami pozostającymi w zasięgu oddziaływania wynikającego z realizacji ustaleń programu ochrony środowiska. Jest zatem oczywiste, że obszar objęty prognozą nie może być mniejszy od obszaru będącego przedmiotem tego dokumentu, co jest konieczne zważywszy na wzajemne powiązania poszczególnych elementów środowiska.

W celu dokonania obiektywnej weryfikacji i modyfikacji celów i projektów proponowanych w ramach Programu konieczne jest prowadzenie monitoringu, który dostarczy danych niezbędnych do realizacji tych działań. Monitoring ten – ze względu na częstotliwość gromadzenia, a w szczególności udostępniania danych – powinien być prowadzony w cyklu rocznym, a sprawozdania z postępów realizacji ustaleń prawa ochrony środowiska powinny być udostępniane, zgodnie z wymogami ustawy Prawo ochrony środowiska, co najmniej w cyklu dwuletnim, w postaci raportów.

Nadrzędną zasadą realizacji niniejszego opracowania powinna być realizacja wyznaczonych zadań przez określone jednostki, którym poszczególne zadania przypisano. Z punktu widzenia Programu w realizacji poszczególnych zadań będą uczestniczyć:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem (Powiat, Gminy);
- podmioty realizujące zadania Programu (Powiat, Gminy, inne jednostki działające na danym terenie, realizujące swoje zadania);
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu (WIOŚ, PWIS, Urząd Marszałkowski itp.);
- społeczność powiatu, jako główny podmiot odbierający wyniki działań Programu.

Realizacja założeń POŚ to poprawa stanu środowiska powiatu oraz utrzymanie dobrego stanu w miejscach, gdzie przekroczenia nie występują. Zmiany wartości wskaźników i mierników charakteryzujących elementy środowiska będą stanowiły wymierny efekt realizacji założeń Programu.

Ponadto zgodnie z art. 18 ustawy Prawo ochrony środowiska organ wykonawczy powiatu jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia radzie powiatu i przekazuje organowi wykonawczemu województwa.

Wdrażanie programu ochrony środowiska powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie:

- efektywności wykonania zadań;
- aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań;
- stopnia realizacji programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów;
- rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- niezbędnych modyfikacji programu.

Dla Powiatu Ostrzeszowskiego niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy innymi organami w zakresie stanu środowiska oraz stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań.

Monitoring obejmuje dwa podstawowe rodzaje kontrolowania zmian, które najogólniej można określić jako:

- monitoring ilościowy;
- monitoring jakościowy.

Ujęcie ilościowe – obrazuje prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników). Nie do wszystkich elementów środowiska da się jednak przypisać wskaźniki (nie wszystkie dane są dostępne), aby dokonać prognozy ilościowej. Do prognozowania zmian wskaźników w przyszłości wykorzystano informacje o dynamice zmian tych wskaźników w przeszłości, nakładów w okresach poprzednich i planowanych do poniesienia (uwzględniono fakt, iż część zaplanowanych nakładów w poprzednim okresie nie została zrealizowana), oraz wymogi UE.

Ujęcie jakościowe – dla elementów środowiska, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione, wykorzystano ocenę jakościową, która stanowi jednocześnie uzupełnienie do oceny ilościowej. Listę tę można ewentualnie w przyszłości uzupełnić o pojedyncze nowe wskaźniki dotyczące jakości środowiska. Wskazane byłoby także podanie, które wskaźniki służą do monitorowania konkretnych celów Programu.

Tabela 2. Mierniki monitorowania efektywności Programu

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
1.	ochrona klimatu i jakości powietrza, monitoring środowiska	Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Liczba przekroczeń w strefie (dot. wartości substancji w powietrzu)	2 - pył PM _{2,5} , PM ₁₀ , B(a)P, O ₃	0	Prowadzenie monitoringu powietrza	WIOŚ Poznań
2.			Ograniczanie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskoenergetycznych	- Długość sieci ciepłowniczej (stan w km), - ilość ograniczonych zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza	- 9,1 km (stan z końcem 2015 r.) - zatrzymanych lub zneutralizowanych 77,8% zanieczyszczeń pyłowych (GUS 2016)	- Wartość stanu wyższa od bazowej (rozwój sieci) - Wartość stanu wyższa od bazowej (zanieczyszczenia zatrzymane)	Budowa lub modernizacja instalacji służących redukcji emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w przemyśle	Operatorzy sieci ciepłowniczej, podmioty działające w przemyśle, w tym posiadające pozwolenie zintegrowane
3.			Eliminacja niskiej emisji w obiektach budowlanych	Maksymalne stężenie roczne dla pyłu PM ₁₀ / dopuszczalny poziom,	2016 r. – 38 µg/m ³ (m. Ostrów Wlkp.)	Norma 40 µg/m ³	Modernizacja/wymiana indywidualnych źródeł ciepła (np. modernizacje kotłowni i systemów grzewczych, montaż układów ko generacyjnych, budowa układów odzysku ciepła)	Powiat, Gminy, Właściciele nieruchomości i Przedsiębiorcy
4.				Liczba udzielonych dotacji	0	Wartość stanu wyższa od bazowej	Wprowadzenie możliwości wspierania, poprzez udzielanie dotacji, przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem instalacji do pozyskiwania OZE oraz modernizacji lub wymiany indywidualnych źródeł ciepła	Powiat, Gminy
5.				Liczba zorganizowanych kampanii w roku	b.d.	przynajmniej 1 /rok	Promocja OZE oraz edukacja w zakresie zwiększenia efektywności	Powiat, Gminy

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
							energetycznej	
6.	ochrona klimatu i jakości powietrza, monitoring środowiska			Liczba przyłączy gazowych (stan)	3112 szt. stan w 2015 r.	Wartość stanu wyższa od bazowej (rozwój sieci)	Rozwój sieci gazowniczej	Operator sieci gazowej
7.			Termomodernizacja budynków	- Liczba przeprowadzonych termomodernizacji na rok, - % ocieplonych budynków użyteczności publicznej w stosunku do ogółu budynków	- 2 (w latach 2015-2016) - poniżej 10%	- 5 /rok - 40% ocieplonych budynków spośród budynków użyteczności publicznej w danej jednostce samorządu	Termomodernizacja budynków	Powiat, Gminy, właściciele nieruchomości, w tym spółdzielnie mieszkaniowe i wspólnoty mieszkaniowe
8.			Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych	Ilość zorganizowanych kampanii informacyjnych, poniesione koszty	b.d.	przynajmniej 1 /rok	Promowanie ecodrivingu, korzystania z komunikacji zbiorowej, rowerów i środków transportu wykorzystujących napędy przyjazne środowisku	Powiat, Gminy
9.				Liczba wykonanych kontroli	b.d.	Każda stacja na terenie powiatu przynajmniej 1 /rok	Wzmocnienie kontroli na stacjach diagnostycznych na terenie powiatu, kontrola prawidłowości wykonywania badań technicznych pojazdów	Powiat
10.				Ilość i długość wybudowanych ścieżek rowerowych	b.d.	Wartość stanu wyższa od bazowej (rozwój sieci)	Budowa ścieżek rowerowych	Powiat, Gminy,
11.				Działania administracyjne w zakresie emisji gazów i pyłów	Liczba wydanych pozwoleń zintegrowanych i pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza	b.d.	W zależności od złożonych wniosków	Określanie warunków korzystania ze środowiska w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza w wydawanych

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
							pozwoleniach zintegrowanych i pozwoleniach na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza	
13.	ochrona klimatu i jakości powietrza, monitoring środowiska	Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;	Liczba powstałych instalacji OZE	5 elektrowni wiatrowych, Kilkanaście instalacji fotowoltaicznych, 24 hybrydowe latarnie, 1 suszarnia solarna	Wartość stanu wyższa od bazowej	Wspieranie przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem instalacji solarnych i pomp ciepła	Powiat, Gminy Prywatni inwestorzy
14.			Poprawa efektywności energetycznej i obniżenie emisji gazów cieplarnianych	Liczba uchwalonych Planów Gospodarki Niskoemisyjnej	7	7	Wdrożenie w gminach gospodarki niskoemisyjnej w oparciu o gminne plany gospodarki niskoemisyjnej	Gminy
				Liczba wymienionych oprav świetlnych	b.d.	Wartość stanu wyższa od bazowej	Wymiana oświetlenia na mniej energochłonne	Powiat, Gminy, Przedsiębiorcy
1.	zagrożenie hałasem, pola elektromagnetyczne, monitoring środowiska	Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego	Ochrona przed hałasem	Długość zmodernizowanych dróg	b.d.	b.d.	Poprawa stanu technicznego dróg	Powiat, Gminy, Zarządcy dróg
				Wyniki z przeprowadzonego monitoringu hałasu komunikacyjnego	Pora dzienna 59,8 – 64,4 dB (norma 61 dB) Pora nocna 55 – 58,2 dB (norma 55 dB)		Monitoring hałasu komunikacyjnego	WIOS
2.				Liczba wprowadzonych nasadzeń, poniesione koszty	W latach 2015-2016: 179 nasadzeń drzew, koszt: 25,5 tys. zł (Powiat)	W zależności od potrzeb	Wprowadzanie nasadzeń ochronnych i w razie konieczności innych rozwiązań wzdłuż ciągów komunikacyjnych mających na celu	Zarządcy dróg

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
							utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub zmniejszenia poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.	
3.			Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko.	Wyniki monitoringu natężenia promieniowania elektromagnetycznego	Bez przekroczeń	Bez przekroczeń (utrzymanie stanu)	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	WIOŚ
4.	zagrożenie hałasem, pola elektromagnetyczne, monitoring środowiska		Działania administracyjne w zakresie ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym	Liczba zgłoszeń instalacji	b.d.	b.d.	Ochrona mieszkańców powiatu przed promieniowaniem elektromagnetycznym przez weryfikację składanych zgłoszeń instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne	Powiat, Województwo
5.				Udział miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których wprowadzono zapisy	b.d.	100% (w stosunku do mpzp uchwalanych począwszy od 2017 r.)	Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem (rozgraniczenie terenów o różnicowanej funkcji)	Gminy
1.	gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, monitoring środowiska	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	a) udział jednolitych części wód (JCW) o stanie/potencjale dobrym i bardzo dobrym (%) b) udział JCW o stanie/potencjale poniżej dobrego	Wody podziemne: a) brak b) 100% Wody płynące: a) brak; b) 75%	Wartości oczekiwane wyższe od bazowych (osiągnięcie stanu dobrego wszystkich JCW)	Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
2.	gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, monitoring środowiska			Liczba ustanowionych stref ochronnych dla ujęć publicznych (komunalnych)	17 decyzji	ustanowienie stref dla wszystkich ujęć publicznych	Ustanawianie strefy ochronnej ujęć wody obejmującej teren ochrony bezpośredniej i pośredniej (na wniosek właściciela ujęcia)	Powiat, RZGW
3.			Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji w zabudowie rozproszonej	a) długość czynnej sieci kanalizacyjnej, b) ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	a) 254,7 km (bez przyłączy, 2016 r.) b) 55,4% (2015 r.)	a) brak wskaźnika b) zwiększenie wartości wskaźnika przy zapewnieniu efektywności ekonomicznej (100% niemożliwe)	Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej	Gminy
4.				Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków Stosunek liczby oczyszczalni przydomowych do liczby zbiorników bezodpornych	- Ok. 900 szt. - stosunek 1:2,7	zwiększenie wartości wskaźnika stosunek 1:2	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy, właściciele nieruchomości
5.			Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	a) długość czynnej sieci wodociągowej, b) ludność korzystająca z sieci wodociągowej	a) 987,6 km (bez przyłączy) b) 96,8%	a) brak wskaźników b) 100%	Rozwój sieci wodociągowych na terenach gmin	Gminy
6.			Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym działania administracyjne	Liczba wydanych pozwoleń zintegrowanych i pozwoleń wodnoprawnych	b.d.	W zależności od złożonych wniosków	Określanie warunków korzystania ze środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w wydawanych pozwoleniach zintegrowanych i pozwoleniach wodnoprawnych	Powiat, Województwo

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
7.				Zużycie wody w gospodarstwach domowych na mieszkańca	41,3 m ³ /osobę w 2016 r.	obniżenie wartości wskaźnika jednostkowego o 2% w stosunku do wartości bazowej w 2016 r.	Kontrola podmiotów gospodarczych posiadających pozwolenia wodnoprawne pod kątem przestrzegania norm i wytycznych zapisanych w tych decyzjach	Powiat, Województwo, WIOŚ
1.	gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, monitoring środowiska	Racjonalna gospodarka odpadami	Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów	% mieszkańców którzy złożyli deklaracje śmieciowe oraz % mieszkańców prowadzących selektywną zbiórkę	99,5% 99,6%	100% 100%	Objęcie wszystkich mieszkańców systemem odbioru odpadów oraz selektywnego zbierania odpadów	Gminy
2.				a) stopień redukcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska w stosunku do odpadów wytworzonych w 1995 r. (%) b) poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wybranych frakcji odpadów: papier, metale, tworzywa sztuczne i szkło (% wagowo), c) poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych	gm. Czajków: a)11,92% b)18,61% c)100% gm. Doruchów: a)38,43% b)35,7% c)100% gm. Grabów: a)34,33% b)27,24 c)100% gm. Kobyla Góra: a)44,38% b)20,09% c)100% gm. Kraszewice: 14,43% b)17,22% c)95,74% gm. Mikstat: a)37,0% b)30,0% c)77,00%	Do 2020 r.: a) do 35% b) ponad 50% c) utrzymanie 100%	Minimalizacja składowanych odpadów	Gminy

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
				i rozbiórkowych (% wagowo),	gm. Ostrzeszów: a)40,74% b)18% c)99,9%			
3.	gospodarowanie wodami, ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie poważnymi awariami		Zredukowanie liczby składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	Liczba istniejących dzikich wysypisk odpadów	Brak	Brak	Likwidacja „dzikich wysypisk” odpadów	Gminy
4.				a) liczba zrehabilitowanych składowisk do ogólnej liczby zamkniętych, b) monitorowane składowiska w fazie poeksploatacyjnej	a) 2/4 b) 3/4.	a) 4 b) 4	Rekultywacja i monitoring zamkniętych składowisk odpadów	Gminy
5.			Likwidacja azbestu	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych	1 191 Mg (2013-2016 r.)	Do usunięcia ok. 11 910,2 Mg	Pomoc w usuwaniu azbestu i wyrobów zawierających azbest	Powiat, Gminy
6.			Działania administracyjne w zakresie gospodarowania odpadami.	Liczba skontrolowanych podmiotów w zakresie gospodarki odpadami	18 kontroli (WIOS)	50% rocznie podmiotów, którym wydano obowiązujące decyzje	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	Powiat, Gminy, WIOS
1.		Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska, m.in. powodziom, suszom, wiatrom huraganowym, nawalnym deszczom, awariom	Ochrona przed powodzią i skutkami suszy	Ilość zmodernizowanych rowów melioracyjnych	b.d.	Całkowita długość 675 km	Okresowa konserwacja gruntowna urzędzeń melioracji wodnych szczegółowych na terenie powiatu	Powiat, Gminy, Spółki wodne, RZGW, WZMiUW, Właściciele nieruchomości
2.			Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych i poważnych awarii	liczba szkoleń, ćwiczeń terenowych, wdrożonych procedur działania, np. przez KPPSP	Kilka rocznie - zakrojonych na większą skalę ćwiczeń tere-	zwiększenie lub przynajmniej utrzymanie	Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia	Powiat, Gminy, Policja, Straż Pożarna, Służba

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
		instalacji przemysłowych		w Ostrzeszowie	nowych	liczby szkoleń/ćwiczeń przez KS-PSP w Ostrzeszowie	awarii	Zdrowia
1.	zasoby przyrodnicze	Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Ochrona przyrody	obszary Natura 2000 objętych planami zadań ochronnych,	0 na 1 obszarów	1	Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa, RDOŚ,
Opracowanie planów ochrony dla rezerwatów przyrody				0 na 2	2			
2.			Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki.	Liczba zrealizowanych w danym roku przedsięwzięć	b.d.	b.d.	Realizacja zadań z zakresu rozwoju bezpiecznej dla środowiska nowoczesnej infrastruktury rekreacyjnej zapewniającej wzrost potencjału turystycznego regionu	Powiat, Gminy, Zespół Parków Krajobrazowych
3.			Ochrona powierzchni i spójności lasów	a) Poziom zalesienia (%), b) powierzchnia gruntów zalesionych (ha w danym roku),	a)34,8% b) 2 ha (lata 2013-2016).	a i b)Wartość stanu wyższa od bazowej	Zwiększanie powierzchni leśnych	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa, ARiMR, właściciele nieruchomości
4.				Udział lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa objętych inwentaryzacją	68%	100%	Opracowywanie inwentaryzacji stanu lasów oraz uproszczonych planów urządzania lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	Powiat, właściciele lasów

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
5..			Utrzymanie zielonej infrastruktury	- Liczba nowych nasadzeń drzew - Liczba nasadzeń krzewów	- 1050 szt. - 382 szt. (GUS 2016)	wg bieżących potrzeb wg bieżących potrzeb	Utrzymanie zieleni o charakterze publicznym, w tym pielęgnacja i odnowienie założeń parkowych oraz utrzymanie zieleni przy drogach.	Powiat, Gminy, zarządcy dróg
6.				Liczba wydanych decyzji Liczba wykonanych kontroli nasadzeń zastępczych	b.d. b.d.	wg bieżących potrzeb wg bieżących potrzeb	Wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów i kontrola wykonania obowiązku nasadzeń zastępczych	Powiat, Gminy
1.	zasoby geologiczne, gleby, monitoring środowiska	Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych	Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji	b.d.	b.d.	Rekultywacja terenów zdegradowanych,	Właściciele nieruchomości
2.			Racjonalne wykorzystanie kopalin	Ilość wydanych koncesji	Aktualne w 2016 r. - 32 szt.	b.d.	Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin na etapie wydawania koncesji	Powiat, Województwo
3.				liczba wydanych decyzji administracyjnych o uznaniu rekultywacji za zakończoną (Starosta.)	2015-2016 r.- Brak decyzji.	b.d.	Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	Powiat, OUG Poznań
4.			Działania administracyjne w zakresie ochrony powierzchni ziemi	Powierzchnia terenów, na których przekroczone standardy jakości	Brak przekroczeń	Utrzymanie poziomu	Prowadzenie rejestru zawierającego informacje o terenach na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi	GIOŚ, GDOŚ

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	
1.	edukacja	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu	Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań	Liczba publikacji w roku	b.d.	minimum 3-4 informacje rocznie	Promocja walorów przyrodniczych powiatu poprzez zamieszczanie informacji na stronach internetowych, w lokalnych gazetach, na targach turystycznych	Powiat, Gminy	
2.				Liczba opublikowanych wpisów o dokumentach	b.d.	wszystkie wpisy dotyczące dokumentów objętych obowiązkiem udostępniania jako informacje o środowisku i jego ochronie	Prowadzenie publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach objętych obowiązkiem udostępniania jako informacje o środowisku i jego ochronie	Powiat, Gminy	
3.				Liczba zorganizowanych akcji edukacyjnych, poniesione koszty	b.d. *	minimum 1 akcja w roku	Organizowanie imprez pobudzających aktywność dzieci i młodzieży w dziedzinie ochrony przyrody i środowiska naturalnego	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa	
4.			edukacja		Liczba zorganizowanych akcji edukacyjnych, poniesione koszty	b.d. *	minimum 1 akcja w roku	Intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno – edukacyjnej w tym zakresie	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa
5.					Liczba zorganizowanych akcji edukacyjnych, poniesione koszty	b.d. *	minimum 1 akcja w roku	Wyeliminowanie negatywnych zachowań (np. wypalanie traw, porzucanie odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych,	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa		
A	B	C	D	E	F	G	H	I
	edukacja						wylewanie nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do wód i gleby, spalanie odpadów w paleniskach domowych, dewastacja zieleni publicznej).	
6.				Liczba zorganizowanych akcji edukacyjnych, poniesione koszty	b.d. *	minimum 1 akcja w roku	Edukacja i zwiększanie świadomości w zakresie: zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, wpływu inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczenia i konieczności oszczędzania zasobów naturalnych	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa
7.				Nr i data uchwały	-	-	Opracowanie i uchwalenie Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego	Powiat
8.				Opracowanie Raportu	-	-	Opracowanie i upublicznienie co 2 lata raportów z realizacji programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego	Powiat

2. Istniejący stan środowiska na terenie powiatu ostrzeszowskiego

2.1. Krótka charakterystyka powiatu

Powiat ostrzeszowski położony jest w południowej części województwa wielkopolskiego. Zajmuje powierzchnię 773 km² i pod względem wielkości zajmuje 17-te miejsce wśród powiatów ziemskich w województwie. Obszar powiatu ostrzeszowskiego obejmuje 7 jednostek samorządu terytorialnego w tym trzy gminy miejsko-wiejskie: Grabów nad Prosną, Mikstat i Ostrzeszów oraz cztery gminy wiejskie: Czajków, Doruchów, Kobyla Góra i Kraszewice.

Najważniejszym ciekim jest przepływająca południkowo rzeka Proсна. Na terenie powiatu w paśmie Wzgórz Ostrzeszowskich położone jest najwyższe wzniesienie w Wielkopolsce – Kobyla Góra (284 m n.p.m.).

Według podziału fizyczno-geograficznego według J. Kondrackiego, powiat ostrzeszowski położony jest w prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji: Niziny Środkowopolskie (318), makroregionów:

- Nizina Południowowielkopolska (318.2): mezoregion Kotlina Grabowska (318.21), Wysoczyzna Wieruszowska (318.24),
- Obniżenie Milicko-Głogowskie (318.3): mezoregion Kotlina Milicka (318.34),
- Wał Trzebnicki (318.4): mezoregion Wzgórz Ostrzeszowskie (318.46).

Pod względem klimatycznym powiat ostrzeszowski położony jest w obrębie Dzielnicy (X) Łódzkiej. Podstawowe parametry charakteryzujące klimat: średnia roczna temperatura powietrza 11,8°C. Średni roczny opad 650 mm. Średnia roczna prędkość wiatru 4,8 m/s. Przeważającymi wiatrami są wiatry południowo-zachodnie. Amplitudy temperatury są tutaj mniejsze niż przeciętne w Polsce, wiosny i lata są wczesne, i ciepłe, zimy łagodne z nietrwałą pokrywą śnieżną, zalegającą około 50 do 60 dni. Okres wegetacyjny trwa średnio około 200-220 dni. Ujemne średnie miesięczne temperatury trwają od grudnia do marca włącznie. Średnia roczna wilgotność powietrza przekracza 80%. Łagodne warunki klimatyczne są korzystne dla gospodarki. Występować jednak może duża zmienność tych warunków z roku na rok.

Sieć drogowa jest dobrze rozwinięta. Przez powiat przebiegają drogi krajowe o łącznej długości 24,897 km: droga ekspresowa S-8 Wrocław – Łódź – Warszawa (o długości 1,710 km), droga krajowa nr 11 Kołobrzeg – Poznań - Bytom (20,013 km), droga krajowa nr 25 Bobolice – Bydgoszcz – Kalisz – Oleśnica (3,174 km), drogi wojewódzkie o łącznej długości 97,859 km: DW nr 444 Krotoszyn – Ostrzeszów (13,885 km), DW nr 447 Antonin – Mikstat – Grabów n. Prosną (17,583 km), DW nr 449 Syców – Ostrzeszów – Błaszki (42,541 km), DW nr 450 Kalisz – Wieruszów – Opatów (23,850 km). Sieć dróg uzupełniają również drogi powiatowe i gminne.

Przez powiat przebiegają dwie linie kolejowe: magistrala kolejowa nr 272 Poznań - Ostrów Wielkopolski- Ostrzeszów – Katowice, która obsługuje zarówno transport pasażerski jak i towarowy oraz nieczynna linia Ostrzeszów – Grabów nad Prosną – Namysłaki.

Gospodarka powiatu ma charakter rolniczo-przemysłowy, użytki rolne zajmują ok. 46 tys. ha, stanowiąc 60% powierzchni powiatu, w tym grunty orne stanowią 72%, natomiast trwałe użytki zielone (łąki i pastwiska) 13%. Lasy zajmują 26,87 tys. ha, co stanowi 34,8% całej powierzchni.

Według danych GUS w 2016 r. powiat zamieszkiwało 55 391 osób.

Gęstość zaludnienia powiatu kształtuje się na poziomie 72 osób/km², natomiast średnia dla województwa wynosi 117 osoby/km². Najwyższą gęstością zaludnienia wyróżnia się miasto Ostrzeszów – 1183 os/km², natomiast najniższą gmina Czajków - 35 os./km². W miastach Grabów n. Prosną, Mikstat i Ostrzeszów zamieszkuje 32,8% ogółu ludności powiatu. Wskaźnik przyrostu naturalnego ludności jest dodatni i wynosi 0,38/1000 osób i jest niższy niż dla całego województwa wielkopolskiego, który wynosi 1,7/1000 osób.

Głównymi branżami przemysłu na terenie powiatu są: przemysł ceramiczny, elektromaszynowy, budownictwo, przetwórstwo rolno-spożywcze, meblarstwo oraz transport.

Środkowa część powiatu, z Ostrzeszowem, wchodzi w skład Kalisko-Ostrowskiego Okręgu Przemysłowego. Poza przemysłem, najważniejszą rolę odgrywa turystyka (Wzgórz Ostrzeszowskie) oraz rolnictwo (w dolinie Proсны) i leśnictwo².

Według danych GUS (stan na koniec sierpnia 2017 r.) na terenie powiatu zarejestrowanych było 5560 podmiotów gospodarczych.

Według danych GUS BDL, z końcem 2015 r. na terenie powiatu funkcjonowało 35 kotłowni, w tym 24 na terenach miejskich, a 11 na terenach wiejskich. Długość przesyłowej sieci ciepłej wynosiła 9,1 km,

² Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_ostrzeszowski

natomiast długość sieci ciepłej przyłączy do budynków i innych obiektów 3,8 km. Sieć przesyłowa funkcjonuje tylko na terenie miasta Ostrzeszów.

Kubatura budynków ogrzewanych centralnie wynosiła 813,3 tys. m³, z czego ponad 42% przypadało na budynki mieszkalne, głównie w spółdzielniach mieszkaniowych. W 2015 r. sprzedaż ciepła wyniosła 82 530 GJ i była niższa o ok. 3% w stosunku do 2012 r. W tym czasie zmniejszyła się również kubatura budynków ogrzewanych centralnie z systemu ciepłowniczego (o 10% w porównaniu do stanu z roku 2012).

Największy udział w ogrzewaniu mieszkań na terenie powiatu należy jednak do indywidualnych źródeł ogrzewania działających w układach centralnego ogrzewania. Nieruchomości nie podłączone do ciepłowni ogrzewane są przede wszystkim węglem, gazem, drewnem oraz znacznie rzadziej prądem elektrycznym, olejem opałowym i za pomocą pomp ciepła i kolektorów słonecznych.

Z danych GUS za 2015 r. wynika, że zaledwie 26,8% ogółu ludności powiatu korzysta z sieci gazowej. Najlepszy dostęp do sieci gazowej posiadają miasta, gdzie z gazu korzysta 67,4% mieszkańców, natomiast na terenach wiejskich, gdzie dostęp jest ograniczony z gazu korzysta 6,8% mieszkańców.

Ogólna długość czynnej sieci gazowej wynosi 303,7 km i w stosunku do roku 2012 wzrosła o 1,7%. Do poszczególnych budynków w 2015 r. wykonanych było 3 112 sztuk przyłączy gazu. W 2015 r. użytkownicy sieci zużyli ponad 3,154 tys. m³ gazu, z czego ponad 80% została wykorzystana na ogrzewanie mieszkań. W odniesieniu do gmin, z sieci gazowej korzysta 48,2% mieszkańców gminy Ostrzeszów, 18,4% gminy Mikstat, 14,9% gminy Grabów n. Prosną, 9,3% gminy Kobyla Góra, 8,4% gminy Doruchów. W pozostałych gminach sieć gazowa nie istnieje lub nie ma większego znaczenia.

Według danych GUS na koniec 2016 r. na terenie powiatu długość sieci wodociągowej bez przyłączy wynosiła 987,6 km. Do budynków doprowadzonych było łącznie 13 011 sztuk przyłączy. Z sieci wodociągowej korzystało wówczas ok. 96,8% mieszkańców powiatu tj. ok. 53,6 tys. osób. Zbiorowe zaopatrzenie ludności powiatu w wodę opiera się na wodzie pochodzącej z ujęć podziemnych z utworów czwartorzędowych, trzeciorzędowych i jedno z utworu jurajskiego. Woda do spożycia prowadzona jest za pośrednictwem 17 wodociągów komunalnych. Wszystkie komunalne ujęcia wód podziemnych na terenie powiatu ostrzeszowskiego posiadają ustanowione strefy ochrony.

Według danych GUS na koniec 2016 r. na terenie powiatu ostrzeszowskiego długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 254,7 km. Liczba przyłączy prowadzących do budynków wynosiła 4 680 sztuk. Z sieci kanalizacyjnej korzystało ponad 30,7 tys. mieszkańców tj. ok. 55,4% ludności powiatu (wg danych na koniec 2015 r.). Najlepiej skanalizowanymi gminami w 2016 r. były: gmina Mikstat (88,2%) i gmina Ostrzeszów (64,1%), natomiast najgorzej gmina Czajków, która do tej pory nie posiada sieci kanalizacyjnej. Udział korzystających z systemu kanalizacyjnego na terenie powiatu był w tym czasie niższy o 15,2 p.p. od wartości dla województwa wielkopolskiego i wyniósł 55,4%. Pod względem skanalizowania powiat zajmuje 30 miejsce w województwie. W 2016 r. z terenu powiatu odprowadzono siecią kanalizacyjną łącznie 1 297,6 tys. m³ ścieków bytowych – najwięcej tego rodzaju ścieków w przeliczeniu na jednego mieszkańca odprowadzono z gminy Ostrzeszów i Kobyla Góra, najmniej (oprócz gminy Czajków) z obszaru gminy Doruchów. Zarówno ścieki z systemu kanalizacji sanitarnej jak i odbierane z indywidualnych zbiorników bezodpływowych odprowadzane są do oczyszczalni ścieków. Ścieki z terenu powiatu ostrzeszowskiego trafiają do 6 komunalnych oczyszczalni ścieków oraz w części są oczyszczane i zagospodarowywane w przydomowych oczyszczalniach. Ponadto na terenie powiatu znajdują się 4 zakładowe oczyszczalnie ścieków.

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego utworzonych zostało 6 aglomeracji w zakresie gospodarki ściekowej. Wykaz znajduje się w tabeli.

Tabela 3 Wykaz aglomeracji na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Id. nazwa Aglomeracji /gminy w aglomeracji	*liczba RLM	liczba rzeczywistych mieszkańców w aglomeracji	liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych	liczba mieszkańców obsługiwanych przez systemy indywidualne (przydomowe oczyszczalnie ścieków)	liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2016 r.
PLWL161 Doruchów	3600	3396	1963	1384	49	11	58
PLWL128 Kobyla Góra	6571	6074	3600	974	1500	300	56
PLWL130 Grabów n. Prosną	4843	3518	3255	195	68	21	95
PLWL214N Krasze-	8400	9063	1569	6644	850	187	19

vice / Kraszewice, Czajków, Brzeziny							
PLWL217N Mikstat	2117	2125	1193	860	72	18	57
PLWL018 Ostrze- szów/ Ostrzeszów, Mikstat	57642	23291	20952	1552	787	214	90

*zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem /uchwałą
Źródło: projekt AKPOŚK 2017

Według załącznika do projektu AKPOŚK 2017 na terenie poniższych aglomeracji planowane są następujące inwestycje:

- **Aglomeracja Doruchów** – na terenie aglomeracji planowana jest budowa 0,2 km sieci kanalizacji sanitarnej, po której nastąpi wzrost korzystających z sieci kanalizacyjnej w aglomeracji do 60%.
- **Aglomeracja Kobyła Góra** – planowane jest wyłączenie z terenu aglomeracji miejscowości, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest niemożliwa (z różnych przyczyn). Ponadto zakłada się rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Onufry o długości 1,11 km, po której wzrost korzystających z sieci kanalizacyjnej w aglomeracji wyniesie 57%. Termin zakończenia prac planowany jest na koniec 2021 r.
- **Aglomeracja Grabów n. Prosną** – na terenie aglomeracji planowana jest modernizacja sieci kanalizacyjnej o długości 1,5 km.
- **Aglomeracja Kraszewice** – na terenie aglomeracji planowana jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków oraz modernizacja oczyszczalni ścieków w 2018 r.
- **Aglomeracja Mikstat** – zakłada się realizację następujących projektów:
 - Rozwój, budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na nowo powstałej ulicy w Mikstacie – długość około 350m
 - Wymiana sieci kanalizacyjnej i wodociągowej ul. Przesmyk i ul. Matejki w Mikstacie
 - Wymiana sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na ul. Południowej w Mikstacie
 - Wymiana sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na ul. Polnej, Jęczmiennej, Kłosowej, Różanej
 - Budowa sieci Kanalizacyjnej na działkach ew. o nr 1707/5, 1707/7, 1707/10
- **Aglomeracja Ostrzeszów** – na terenie aglomeracji planowana jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej o długości 12,48 km, po której nastąpi wzrost korzystających z sieci w aglomeracji do 92%, ponadto zakłada się modernizację 2,8 km sieci kanalizacyjnej. W ramach planowanych prac realizowane będą następujące projekty:
 - Przebudowa kanalizacji w ul. Norweskiej w m. Ostrzeszów -II etap.
 - Budowa kanalizacji w Rogaszycach i części m. Ostrzeszów (rejon ul. Gen Sikorskiego).
 - Przebudowa kanalizacji w ul. Garncarskiej, Chmielnej w Ostrzeszowie.
 - Przebudowa kanalizacji w ul. Kolejowa w Ostrzeszowie.
 Termin zakończenia prac planowany jest na koniec 2021 r.

2.2. Analiza i ocena aktualnego stanu środowiska

2.2.1. Ochrona przyrody

Obszar powiatu należy terenów ciekawie ukształtowanych pod względem walorów naturalnych i przyrodniczych. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie powiatu wynosi 65 118,3 ha, co stanowi 84,2% powierzchni powiatu. Formy ochrony przyrody tworzą: rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Na terenie powiatu wyznaczony został również obszar Natura 2000.

Oprócz ww. elementów do obszarów cennych przyrodniczo zalicza się na terenie powiatu ostrzeszowskiego tzw. obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania i migracji. Łącznie na terenie województwa wielkopolskiego wydzielonych zostało 67 tego rodzaju obiektów, z których 3 znajdują się w całości lub fragmentarycznie na terenie analizowanego powiatu³:

³ Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P. T. 2008: Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego, Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu.

- Stawy Rybin (nr 51) - Miejsce lęgów wielu gatunków ptaków wodnych: perkoza dwuczubego, perkoza rdzawoszyjnego, łabędzia niemego (kilka par), gęgawy (kilkadziesiąt par), wielu gatunków kaczek m.in. głowienki, czernicy, krakwy. Lęgowisko żurawia, błotniaka stawowego (ok. 5 par). Miejsce odpoczynku i żerowania dużych zgrupowań ptaków wodnych podczas przelotów: łabędź niemy, krzyżówka, głowienka, czernica, świstun, gągoł, nurogęś, czapla biała, łyśka.
- Dolina Proсны (nr 53) - Miejsca lęgów wielu gatunków ptaków wodnych i błotnych (bąk, błotniak stawowy, czajka). Szlak wędrówkowy ptaków.
- Stawy Czajków i sąsiednie (nr 58) - Miejsce lęgów wielu gatunków ptaków wodnych, m.in. łabędzia niemego, błotniaka stawowego, perkoza dwuczubego.

Rezerваты przyrody

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajdują się 2 rezerваты przyrody:

Rezerwat przyrody „Jodły Ostrzeszowskie” – w całości położony na terenie gminy Doruchów, o powierzchni 8,8 ha. Jest rezerwatem florystycznym. Utworzony został na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 26 kwietnia 1963 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1963 r. Nr 43, poz. 214). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 8/10 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Jodły Ostrzeszowskie" (Dz. Urz. Woj. Wielk. Z 2010 r. Nr 64, poz. 1366). Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie lasu mieszanego z udziałem jodły pospolitej *Abies alba*, świerka pospolitego *Picea abies* i buka zwyczajnego *Fagus sylvatica* na granicach naturalnego zasięgu ich występowania. Nie posiada opracowanego planu zadań ochronnych.

Rezerwat przyrody „Pieczyska” – w całości położony na terenie gminy Doruchów, o powierzchni 5,0 ha. Jest rezerwatem florystycznym. Utworzony został na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 5 maja 1959 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1959 r. Nr 51, poz. 243). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 11/11 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 8 marca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Pieczyska" (Dz. Urz. z 2011 r. Nr 105, poz. 1764). Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie w stanie naturalnym lasu mieszanego ze stanowiskiem jodły pospolitej *Abies alba* Mill. I świerka pospolitego *Picea abies* (L.) H. Karst w pobliżu granicy zasięgu oraz śródleśnego torfowiska przejściowego. Nie posiada opracowanego planu zadań ochronnych.

Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie powiatu znajdują się 2 OChK:

OChK „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska” (woj. wielkopolskie) - obszar o powierzchni 87 000 ha. Częściowo położony na terenie powiatu ostrzeszowskiego w granicach gmin: Ostrzeszów, Kobyla Góra, Grabów n. Prosną, Mikstat i Doruchów. Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska należą do najbardziej wartościowych i najciekawszych pod względem przyrodniczo-krajobrazowym obszarów w regionie. Wzgórza Ostrzeszowskie są najwyższą częścią Wału Trzebnickiego a Kotlina Odolanowska jest malowniczym obniżeniem terenu, częściowo zalesionym, z rozległymi łąkami i licznymi stawami rybnymi. Utworzony został Rozporządzeniem Nr 63 Wojewody Kaliskiego z dnia 7 września 1995 r. w sprawie ustalenia obszaru chronionego krajobrazu "Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska" na terenie województwa kaliskiego i zasad korzystania z tego obszaru (Dz. Urz. z dnia 25 września 1995 r. Nr 15, poz. 95).

OChK „Dolina Rzeki Proсны” – obszar położony częściowo na terenie powiatu ostrzeszowskiego w granicach gmin: Czajków, Kraszewice i Grabów nad Prosną. Obszar obejmuje Dolinę Proсны oraz Kotlinę Grabowską i Wzgórza Chełmce. Na jego obszarze znajdują się tereny o różnych typach ekosystemów. Utworzony został Rozporządzenie Nr 65 Wojewody Kaliskiego z dnia 20 grudnia 1996 r. w sprawie ustalenia obszaru chronionego krajobrazu "Dolina rzeki Proсны" na terenie województwa kaliskiego i zasad korzystania z tego obszaru.

Użytki ekologiczne

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego ustanowiono łącznie 4 użytki ekologiczne, o łącznej powierzchni 5,43 ha. Wszystkie znajdują się na terenie gminy Mikstat.

Pomniki przyrody

Zgodnie z danymi Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, prowadzonego przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie, na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajduje się 48 pomników przyrody, w tym:

- w gm. Doruchów – 8 pomników;
- w gm. Grabów n. Prosną – 2 pomniki;
- w gm. Kobyla Góra – 14 pomników;
- w gm. Kraszewice. – 7 pomników,
- w gm. Mikstat - 6 pomników,
- w gm. Ostrzeszów – 11 pomników,

Na terenie gminy Czajków nie ustanowiono pomników przyrody.

Obszary Natura 2000

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego wyznaczono jeden obszar Natura 2000⁴.

PLH300059 Jodły Ostrzeszowskie – obszar został zaproponowany jako OZW w grudniu 2012 r. a zatwierdzony jako OZW w grudniu 2013 r. zajmuje powierzchnię 8,58 ha. W całości położony jest na terenie gminy Doruchów.

Obszar położony jest na terenie mezoregionu Wzgórza Ostrzeszowskie, makroregionu Wał Trzebnicki. Wzgórza Ostrzeszowskie charakteryzuje zróżnicowana rzeźba terenu. Najwyższym wzniesieniem tego pasma, a zarazem całego województwa wielkopolskiego, jest Kobyla Góra o wysokości 278 m n.p.m. Leży ono w zasięgu zlodowacenia środkowopolskiego. Wśród powierzchniowych utworów geologicznych dominują piaski sandrowe, a z utworów organicznych - mursze. Administracyjny obszar zlokalizowany jest w gminie Doruchów, w powiecie Ostrzeszowskim, na terenie Nadleśnictwa Przedborów. Powierzchnia nadleśnictwa charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem wysokościowym: znajduje się tu jedno z najwyższych wzniesień czołowomorenowych Wielkopolski - Bełczyna, 278 m n.p.m., najniższe położone są brzozy koryta Prozny na zachód od wsi Giżyce 123 m n.p.m. Ponad 94 % powierzchni nadleśnictwa zajmują gleby rdzawe, bielcowe, glejobielcowe, murszowate, glejowe oraz glejowo-opadowe. Nadleśnictwo położone jest w dorzeczu Odry, w zlewni Warty i Baryczy. Przez jego środkową część przepływa Proсна będąca lewobrzeżnym dopływem Warty. Dodatkowa charakterystyka obszaru: Mimo niewielkiej powierzchni obszar jest znacznie zróżnicowany siedliskowo. Z zachodu na wschód w obniżeniu przez obiekt przepływa meandrujący ciek wodny, a przy południowo-wschodniej granicy obiektu wytworzyło się rozlewisko z szuwarem szeroko pałkowym. W południowo-zachodniej części odnotowano płaty ubogich florystycznie zmiennowilgotnych łąk trzęś licowych. Wśród dominujących tutaj zbiorowisk leśnych znaczną część obiektu zajmuje bór mieszany z sosną zwyczajną *Pinus sylvestris*, dębem szypułkowym *Quercus robur*, jodłą pospolitą *Abies alba* oraz ols porzeczkowy z olszą czarną *Alnus incana*, brzozą brodawkowatą *Betula pendula*, b. omszoną *B. pubescens* i świerkiem pospolitym *Picea abies*. Występują również płaty wyżynnego jodłowego boru mieszanego *Abietetum polonicum* ze znacznym udziałem buka pospolitego *Fagus sylvatica*. Na lekko zabagnionych siedliskach we wschodniej części terenu występuje łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* z olchą czarną, jesionem wyniosłym *Fraxinus excelsior* oraz świerkiem pospolitym w domieszce. Niewielką powierzchnię zajmują płaty bagiennego boru świerkowego. Obszar sąsiaduje z lasami gospodarczymi, a od strony zachodniej z terenem odlesionym. W odległości ok. 150 m od jego północno-wschodniej granicy przebiega lokalna asfaltowa droga, łącząca Ostrzeszów z Doruchowem. Po jej drugiej stronie, na wysokości analizowanego obiektu, zlokalizowany jest rezerwat torfowiskowy Pieczyska.

Cztery występujące tutaj gatunki znajdują się na granicy zasięgu. Są to jodła, świerk i buk oraz, odnotowany na łące zmiennowilgotnej, starzec kędzierzawy *Senecio rivularis*, osiągający w Wielkopolsce północną granicę występowania. Starzec kędzierzawy i jodła pospolita umieszczone zostały jako gatunki narażone na czerwonej liście roślin naczyniowych Wielkopolski (Jackowiak i in. 2007). Wymienione wyżej gatunki drzewiaste odnawiają się i są obecne są we wszystkich warstwach drzewostanu. Na obszarze zachowały się 4 siedliska przyrodnicze Natura 2000, w tym 3 leśne ze starym drzewostanem świerkowym, olchowym, jodłowym i bukowym, z domieszką innych gatunków oraz płaty łąk trzęś licowych. Ponadto występują tu chronione gatunki mszaków:

Leucobryum glaucum, *Pleurozium schreberi*, *Thuidium tamariscinum* oraz roślin naczyniowych - *Lycopodium annotinum*, *Primula veris*, *Viburnum opulus*, *Frangula alnus*, *Ribes nigrum*, *Convalaria majalis*. Procent pokrycia siedlisk w obszarze określono na podstawie inwentaryzacji terenowej przepro-

⁴ Opis opracowano na podstawie danych RDOŚ w Poznaniu. i CRFOP.

wadzonej w 20011 r. 91P0 wyżynny bór jodłowy *Abietetum polonicum* Procent pokrycia - 16,6% Re-reprezentatywność - C Występuje charakterystyczna kombinacja gatunków, aczkolwiek zubożona w stosunku do typowej dla tego siedliska podawanej z Gór świętokrzyskich i Polski południowo-wschodniej (Lorens 2010). W wyróżnionych fitocenozach jodła pospolita odnawia się i jest obecna we wszystkich warstwach drzewostanu. Znaczny jest też udział buka pospolitego. W podroście i runie odnotowano 4 z 6 podawanych dla tej asocjacji gatunków charakterystycznych. Względna powierzchnia - C Na obszarze powierzchnia wyżynnego boru jodłowego wynosi niecałe 1,5 ha, co stanowi mniej niż 2% zasobów siedliska w Polsce. Stan zachowania - B Odnowienia jodły osiągają stosunkowo niskie zwarcie (1-2%), natomiast odnowienia buka miejscami zbliżyły się do 50% zwarcia. Poza jodłą odnotowano 4 gatunki charakterystyczne dla asocjacji (tujowiec tamaryszkowy *Thuidium tamariscinum*, widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*, jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus* agg., nerecznica szerokolistna *Dryopteris dilatata*), występowały one jednak nielicznie. Ok. 30% jodeł w drzewostanie i ok. 5% w podszyciu znajduje się w złej kondycji, niektóre zamarty. Obecne gatunki inwazyjne, reprezentowane tu przez czeremchę amerykańską *Padus serotina* nie przekraczającą 1% pokrycia, brak ekspansywnych roślin zielnych. Perspektywy zachowania siedliska są korzystne, nie wymaga ono działań ochronnych. Ocena ogólna - C 91E0 łągi olszowe i jesionowe Procent pokrycia - 6,4% Reprezentatywność - C Na obszarze zbiorowiska łągowe wykształciły się w typowych dla siebie warunkach ekologicznych. Skład florystyczny i struktura pionowa w zasadzie odpowiada fitocenoze tego typu, aczkolwiek znaczny udział miejscami mają gatunki typowe dla innych siedlisk, głównie borowych i szuwarowych. Względna powierzchnia - C Na obszarze powierzchnia siedliska wynosi ok. 0,57 ha, co stanowi mniej niż 2% jego zasobów w Polsce. Stan zachowania - B Kombinacja florystyczna jest zubożona, ale opiera się głównie na gatunkach typowych dla łągów. Obecność gatunków borowych, szuwarowych i miejscami dość dobrze rozwinięta warstwa mszysta odzwierciedlają znaczne różnicowanie siedliskowe przy niewielkiej powierzchni, zarówno całego obszaru, jak i siedliska łągowego. Zasoby martwego drewna są małe, brak martwego drewna wielkowymiarowego. Z wyjątkiem czeremchy amerykańskiej *Padus serotina* występującej w podszyciu (<1%) i kilku okazów, odnotowanej w niedalekiej odległości od drogi gruntowej, żółtocy drobnokwiatowej *Galinsoga parviflora*, nie występują gatunki obcego pochodzenia ani ekspansywne gatunki rodzime. Perspektywy zachowania siedliska są korzystne, nie wymaga ono działań ochronnych. Ocena ogólna - C

6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe Procent pokrycia - 5,1% Reprezentatywność - C Odnotowane na obszarze fitocenozy reprezentują ubogie florystycznie łąki sitowo-trzęślicowe *Junco-Molinietum* (6410-1). Oprócz dominującej w zbiorowisku trzęślicy modrej *Molinia caerulea* występują charakterystyczne asocjacje sit rozpięchły *Juncus effusus* i s. skupiony *J. conglomeratus*. Najliczniej reprezentowane są gatunki z rzędu Molinion, obecne są też gatunki torfowisk przejściowych, a w rozwiniętej warstwie mszystej: *Climacium dendroides* i torfowce. Względna powierzchnia - C Na obszarze powierzchnia siedliska wynosi ok. 0,46 ha, co stanowi mniej niż 2% jego zasobów w Polsce. Stan zachowania - C Zachowała się kompozycja gatunkowa, fizjonomia i struktura typowa dla fitocenozy łąk sitowo-trzęślicowych, jednak ze względu na zaniechanie użytkowania na siedlisko wkraczają gatunki drzew i krzewów. Dla zachowania siedliska konieczne są zabiegi ochrony czynnej. Ocena ogólna - C 91D0 bory i lasy bagienne Procent pokrycia - 0,01% Reprezentatywność - D Na niewielkich powierzchniach, sąsiadujących z płacami olsów, wykształciły się fitocenozy zbliżone do dolnośląskiego świerkowego boru na torfie *Bazzanio-Piceetum*, jednak ich kombinacja florystyczna i struktura odbiega od typowych zbiorowisk podawanych z Beskidów (Brzustewicz M., Barć A. 2006; Parusel 2007). Wyróżnia je brak liczniejszego podrostu i podszytu drzew liściastych oraz duży udział mszaków (*Sphagnum* sp. *Polytrichum commune*, *Leucobryum glaucum*, *Bazzania triloba*). Odnotowany tu przekraczający 30% udział świerka w podszyciu i podroście oraz miejscami zadarnione runo traktowane jest jako przejaw degeneracji siedliska.

Zagrożeniem mającym wpływ na obszar jest ewolucja biocenotyczna, sukcesja w tym powiększenie powierzchni wegetacyjnej roślinności karłowatej.

Nie posiada opracowanego planu ochrony ani planu zadań ochronnych.

Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Ochrona gatunkowa jest formą ochrony indywidualnej, mającą na celu zabezpieczenie przed wyginaniem gatunków rzadkich oraz zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Na terenie powiatu, a w szczególności w granicach obszarów chronionych występują liczne gatunki flory i fauny, które są objęte ochroną gatunkową lub do niej predysponowane jako gatunki graniczne, rzadkie i ginące. Ponadto gatunki objęte ochroną występują również poza obszarami prawnie chronionymi.

W stosunku do gatunków roślin dziko występujących należących do gatunków objętych ochroną ścisłą (OŚ) oraz częściową (OCZ) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w

sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409) wprowadza następujące zakazy: umyślnego niszczenia; umyślnego zrywania lub uszkodzania; niszczenia ich siedlisk; pozyskiwania lub zbioru; przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków, z tym że zakaz transportu dotyczy gatunków oznaczonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia symbolem (2); wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków; umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym; umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego. Według Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (suikz) na terenie gminy Doruchów wśród roślin występują następujące gatunki objęte ochroną prawną: Długosz królewski (OŚ) – występuje w lasach Nadleśnictwa Wanda, Leśnictwa Przedborów w oddz. 66, 98d oraz Leśnictwa Przytocznica w oddz. 103a widłak goździsty (OCZ) – występuje w lasach Nadleśnictwa Wanda, Leśnictwa Przytocznica w oddz.93 zimioziół północny (OCZ) – występuje w lasach Nadleśnictwa Wanda, Leśnictwa Przytocznica w oddz.93 wroslic bagieny (OŚ) – występuje w lasach Nadleśnictwa Wanda, Leśnictwa Przytocznica na skraju lasu graniczący z łąkami. Gatunkami objętymi częściową ochroną, występującymi w lasach Nadleśnictwa Wanda, Leśnictwa Przytocznica, są kocanki piaskowe (OCZ).

W rezerwacie „Pieczyńska” - rosiczka okrągłolistna (OŚ), bagno zwyczajne (OCZ). Obszar Natura 2000 „Jodły Ostrzeszowskie” PLH300059 jest miejscem występowania następujących gatunków chronionych: bielotka siwa (OCZ), rokitnik pospolity (OCZ), tujowiec tamaryszkowy (OCZ), widłak jałowcowy (OCZ).

Według suikz na terenie gminy Ostrzeszów stwierdzono występowanie gatunków roślin chronionych. Całkowitej ochronie gatunkowej podlega grzybieńczyk wodny; częściowej ochronie podlegają: widłak jałowcowaty, widłak goździsty, bagno zwyczajne, marzanka wonna, kocanki piaskowe, turzyca piaskowa.

Gatunki zwierząt objęte ścisłą ochroną oraz ochroną częściową na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 poz. 2183). Zgodnie z § 7 ww. rozporządzenia, w stosunku do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową obowiązują poniższe zakazy: umyślnego zabijania; transportu; chowu; przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków; wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków; umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

Według dostępnych danych na terenie powiatu występują gatunki zwierząt objęte ochroną, są to: ptaki: jastrząb gołębiarz (OŚ), bocian czarny (OŚ), kruk (OCZ), żuraw (OŚ), dudek (OŚ), wilga zwyczajna (OŚ), bocian biały (OŚ), jerzyk (OŚ), sierpówka (OŚ), dzięcioł czarny (OŚ), turkawka zwyczajna (OŚ), kowalik zwyczajny (OŚ), sowa uszata (OŚ), błotniak stawowy (OŚ), rycyk (OŚ); ssaki: wydra (OCZ), jeź wschodni (OCZ), kret europejski (OCZ), ryjówka aksamitna (OCZ), gacek wielkouch (OŚ), nocek (OŚ), nocek rudy (OŚ), łasica (OCZ); gady: zaskroniec zwyczajny (OCZ), żmija zygzakowata (OCZ), jaszczurka zwinka (OCZ), padalec zwyczajny (OCZ); płazy: traszka zwyczajna (OCZ), ropucha szara (OCZ), żaba wodna (OCZ), żaba trawna (OCZ), kumak nizinny (OŚ).

Nie stwierdzono siedlisk grzybów, objętych ścisłą ochroną na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska 9 października 2014 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. z 2014 poz. 1408).

Tereny zieleni

Ważną rolę w otwartym krajobrazie powiatu odgrywają zadrzewienia śródpolne, przydrożne, zieleń przywodna, zieleń parkowa, cmentarna, zieleńce, sady i ogrody przydomowe, które spełniają nie tylko funkcję krajobrazową ale także ochronną. Wpływają na kształtowanie lokalnego klimatu obszarów, na których występują, podnoszą walory estetyczno – krajobrazowe, spełniają rolę wiatro- i glebochronną. Wśród zieleni urządzonej na terenie powiatu ostrzeszowskiego należy wymienić 4 parki spacerowo-wypoczynkowe o łącznej powierzchni 9,6 ha, 21 zieleńców o powierzchni 20,35 ha i 5,1 ha zieleni ulicznej, 10,21 ha zieleni osiedlowej, 22 cmentarze o powierzchni 21,33 ha.

2.2.2. Lasy

Powierzchnia lasów położonych na terenie powiatu ostrzeszowskiego wynosi 26 872,52 ha, lesistość powiatu – 34,8%. Dla porównania lesistość województwa 25,7%, a kraju 29,3%.

Zdecydowana większość lasów, tj. 18 454,71 ha jest własnością Skarbu Państwa. Do prywatnych właścicieli należy 8 417,81 ha lasów. Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa sprawuje starosta, który gospodarkę leśną prowadzi na podstawie uproszczonego planu urządzenia lasu lub inwentaryzacji stanu lasu. Na podstawie zawartych porozumień Staro-

sta powierza nadleśnictwom nadzór nad gospodarką leśną dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

Lasy na terenie powiatu rozłożone są nierównomiernie. Największą lesistością odznacza się część zachodnia powiatu, w szczególności gminy: Kobyła Góra (43,9%) i Ostrzeszów (39,5%) oraz wschodnie krańce powiatu na terenie gminy Czajków (43,2%). Natomiast najniższą lesistością - część środkowa powiatu, gmina Grabów n. Prosną (22,4%).

Cały obszar powiatu leży w granicy Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu, które wchodzi w skład Nadleśnictw: Przedborów, Antonin, Syców i Taczanów.

Istotnego znaczenia dla rozwoju lasów tego obszaru mają przebiegające w okolicy północne granice występowania kilku gatunków drzew lasotwórczych tj. świerka pospolitego, jodły pospolitej, czy buka zwyczajnego. W wyniku wielowiekowej ekspansji rolnictwa na tereny leśne zachowały się głównie na najuboższych glebach, a przeważa tutaj sosna zwyczajna, która ma małe wymagania siedliskowe.

Najczęściej występującym siedliskiem jest bór świeży, którego udział w powierzchni stanowi ponad 48%, w dalszej kolejności znajduje się bór mieszany wilgotny (20%) i bór wilgotny (7%).

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego ponad 2 tys. ha lasów pełni rolę lasów ochronnych, co stanowi niemal 8% powierzchni leśnej powiatu. Na analizowanym obszarze wyróżniono kompleksy leśne o następujących kategoriach ochronności: glebochronne, wodochronne, cennych fragmentów rodzimej przyrody, ochronne bociana czarnego w Leśnictwie Bałdowice, drzewostanów nasiennych, w granicach miast.

Nadleśnictwa w ramach swej działalności prowadzą zalesienia i odnowienia lasów. Efektem prowadzonych zalesień jest powstanie nowej uprawy leśnej. Zalesiając wprowadzany jest las na grunt, który wcześniej lasem nie był. Zalesienie gruntów zwłaszcza niskich klas bonitacyjnych podnosi ich wartość ekonomiczną, zwiększa udział lasów, a ściśle określone sposoby zakładania upraw leśnych i dobór gatunków drzew, wpływają korzystnie na zwiększenie bioróżnorodności. Przed realizacją zalesień należy przeprowadzić rozpoznanie przyrodnicze terenu w celu wykluczenia zalesień na obszarach wyróżniających się różnorodnością biologiczną np. murawy kserotermiczne lub stanowiące siedliska gatunków chronionych rzadkich i zagrożonych wyginięciem tj. gniewosz płamisty. Prace odnowieniowe polegają na ponownym wprowadzeniu roślinności leśnej na gruncie będącym niedawno również lasem.

W latach 2013-2016 wprowadzono zalesienia na powierzchni 2 ha. W tym czasie powierzchnia odnowień lasu wyniosła ok. 577 ha.

Tabela 4 Powierzchnia odnowień lasów na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Powierzchnia zalesień [ha]					
Lp.	Nadleśnictwo	2013	2014	2015	2016
1.	Przedborów	107	119	93	80
2.	Syców	24,57	33,12	41,16	32,82
3.	Antonin	20,91.	0,53	19,59	3,35
4.	Taczanów	0	0	2,45	0

Źródło: Nadleśnictwa

2.2.3. Stan gleb

Gleby powiatu związane są ściśle z rodzajem podłoża, typem klimatu, ukształtowaniem powierzchni, stosunkami wodnymi, roślinnością oraz gospodarką ludzką. Spośród wymienionych szczególnie znaczenie ma biosfera – bakterie, grzyby, porosty, mchy, rośliny wyższe i zwierzęta. Fizyczno-chemiczne i biologiczne właściwości gleby decydują o zdolności magazynowania wody i powietrza oraz żyzności, która jest najistotniejszą cechą gleby z gospodarczego punktu widzenia. Większość terenu powiatu ostrzeszowskiego posiada gleby lekkie i bardzo lekkie, reprezentowane przez gleby brunatne utworzone z glin i piasków gliniastych i pseudobielicowe utworzone z piasków gliniastych. Wzdłuż koryt rzecznych występują gleby bagienne – torfowe. Lokalnie na podłożu piaszczystym występują gleby murszowe, czarne ziemie i mady. Pod względem rolniczej przydatności dominują kompleksy żytne, a wśród nich największy udział mają kompleksy 6 – żytni słaby i 7 – żytni bardzo słaby. Obszar powiatu charakteryzuje się glebami średniej (III i IV klasa bonitacyjna) i niskiej (V - VI klasa bonitacyjna) jakości. Brak jest gleb o wysokiej jakości tj. I i II klasy bonitacyjnej.

Badania gleb dla potrzeb doradztwa nawozowego w zakresie zakwaszenia (odczyn) i zawartości makroelementów tj. fosforu, potasu i magnezu wykonywane są przez Okręgową Stację Chemiczną

Rolniczą w Poznaniu. Ponadto na zlecenie poszczególnych starostw powiatowych Stacje zajmują się oceną stopnia zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi i siarką.

W latach 2015-2016 na zlecenie indywidualnych rolników z terenu powiatu przeprowadzono badania gleb na powierzchni 1 384 ha użytków rolnych, skąd pobrano łącznie 618 próbek.

Jednym z podstawowych wskaźników oceny gleb jest ich odczyn. Zależy on od rodzaju skały macierzystej, składu granulometrycznego gleby, warunków przyrodniczych oraz zabiegów agrotechnicznych. W przebadanych próbkach stwierdzono ok. 85% gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych (odczyn pH poniżej 5,5). Odczyn środowiska glebowego wpływa w znacznym stopniu na życie roślin, mikroorganizmów i fauny glebowej. Decyduje tym samym o aktywności biologicznej gleby. Częściej spotykane kwaśne odczyny gleb, powodują obniżanie plonowania roślin jak również ułatwiają przyswajanie przez rośliny metali ciężkich. Z odczynem gleb ściśle związana jest potrzeba ich wapnowania. Wapnowanie poprawia właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne gleb, jest zabiegiem agrotechnicznym. Według badań OSChR około 66% użytków rolnych powiatu wymaga wapnowania w stopniu koniecznym i potrzebnym. Natomiast dla 14% przebadanych gleb nie dostrzeżono potrzeby wapnowania.

Zawartość w glebie przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu jest ważnym wskaźnikiem pozwalającym ustalić poziom racjonalnego nawożenia. Procentowy udział zbadanych próbek gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu (P_2O_5) na terenie powiatu dla użytków rolnych wynosił 25%, natomiast bardzo wysoką i wysoką zawartość fosforu wykryto w 47% próbek. Gleby o niskiej i bardzo niskiej zasobności w P_2O_5 wymagają intensywnego nawożenia tym składnikiem zależnie od składu granulometrycznego i pH gleby oraz poszczególnych gatunków roślin.

Udział gleb o zawartości potasu (K_2O) bardzo niskiej i niskiej wynosił 68%, a wysokiej i bardzo wysokiej 11%. Gleby o bardzo niskiej, niskiej i średniej zasobności w przyswajalny potas wymagają stosowania zwiększonych dawek tego składnika w postaci nawożenia mineralnego.

Zasobność gleb powiatu ostrzeszowskiego w magnez jest przeciętna, odsetek gleb wskazujących nadmiar tego składnika wystąpił w 33% próbek. Bardzo niską i niską zawartość magnezu stwierdzono w 37% próbek.

2.2.4. Zasoby złóż naturalnych oraz ochrona powierzchni ziemi

Ukształtowanie powierzchni oraz budowa geologiczna powoduje iż głównymi surowcami są kruszywa a także złoża torfu i gytii. Przy granicy z powiatem wierszowskim wstępnie rozpoznano zasoby węgla brunatnego, natomiast przy granicy z powiatem ostrowskim zaniechano wydobycia gazu ziemnego i ropy naftowej. Znaczenie gospodarcze posiadają pokłady piasków i żwirów, które występują głównie na terenie gminy Mikstat w złożach Kaliszkowice i Kołków, w gminie Kraszewice w złożach Jażwiny, w gminie Doruchów w złożach Tokarzew oraz w gminie Czajków w złożach Muchy. Na terenie powiatu występują również złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej oraz surowce szklarskie.

Obecnie obowiązują 32 koncesje na eksploatację kopalni na terenie powiatu, wydane przez Starostę Powiatu Ostrzeszowskiego oraz koncesje udzielone przez organ administracji geologicznej stopnia wojewódzkiego (tj. Wojewodę Wielkopolskiego dla koncesji udzielonych do 31 grudnia i Marszałka Województwa Wielkopolskiego. R. i Marszałka Wielkopolskiego dla koncesji udzielonych po 1 stycznia 2006 r.).

Tabela 5 Wykaz obowiązujących koncesji na eksploatację kopalni na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Lp.	Nazwa złoża/ położenie	Położenie/ gmina	Powierzchnia objęta eksploatacją [ha]	Rodzaj kopaliny	Numer decyzji koncesyjnej, data wydania	Termin ważności koncesji
Koncesje udzielone przez Starostę Powiatu Ostrzeszowskiego						
1.	Tokarzew V	Doruchów	1,06	Kruszywo naturalne	OS 7521/15/06	2016
2.	Tokarzew VII	Doruchów	1,9	Kruszywo naturalne	BŚ 6522.4.7.2012	2022
3.	Tokarzew IX	Doruchów	1,55	Kruszywo naturalne	BŚ 6522.02.2017 z 18.07.2017r	2026
4.	Rogaszyce IV	Ostrzeszów	1,15	Kruszywo naturalne	OS.6522.1.2012 z 24.04.2012	2017
5.	Kołków	Mikstat	1,2	Kruszywo	OS 6522.3.6.2011 z	2023

*Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024*

				naturalne	16.09.2011	
6.	Kołów II	Mikstat	0,7	Kruszywo naturalne	OS 6522.4.2012 z 13.08.2012	2022
7.	Kaliszkowice I	Mikstat	1,7	Kruszywo naturalne	OS 7521-VII/4/2010 z 27.10.2010	2020
8.	Kaliszkowice II	Mikstat	1,7	Kruszywo naturalne	OS 7521-VI/4/10 z 27.10.2010	2020
9.	Kaliszkowice III	Mikstat	1,9	Kruszywo naturalne	OS 6522.1.6.2011 z 20.12.2011	2021
10.	Kaliszkowice V	Mikstat	1,9	Kruszywo naturalne	BŚ 6522.03.2017 z 22.08.2017r.	.2026
11.	Muchy 1	Czajków	0,8	Kruszywo naturalne	OS 7521-V/5/09 z 19.03.2009	2019
12.	Muchy 3 DJ	Czajków	0,9	Kruszywo naturalne	OS 7521-IX/11/2010 z 02.03.2010	2019
13.	Muchy 4 DJ	Czajków	0,9	Kruszywo naturalne	OS 6522.2.2012 Z 31.05.2012r	2022
14.	MUCHY 4	Czajków	0,7	Kruszywo naturalne	OS 6522.3.2013 Z 10.04.2013r	2025
15.	MUCHY 5	Czajków	1,66	Kruszywo naturalne	OS 6522.1.2014 Z 15.07.2014r.	2024
16.	MUCHY 6	Czajków	1,12	Kruszywo naturalne	OS 6522.3.2015 z 12.03.2015	2025
17.	Muchy II	Czajków	1,99	Kruszywo naturalne	OS 6522.7.1.2012 z 04.01.2012	2021
18.	JAŻWINY I	Kraszewice	1,98	Kruszywo naturalne	OS 7521-III/7/09 z 01.07.2009r.	2019
19.	JAŻWINY II	Kraszewice	1,99	Kruszywo naturalne	OS 7521-III-1/7/2010 z 01.04.2010r	2020
20.	JAŻWINY III	Kraszewice	1,98	Kruszywo naturalne	OS 7521-VIII/6/2010 z 19.08.2010r	2021
21.	JAŻWINY IV	Kraszewice	1,97	Kruszywo naturalne	OS 6522.6.3.2011 z 28.10.2011r	2019
22.	JAŻWINY V	Kraszewice	1,89	Kruszywo naturalne	OS 6522.9.2013 z	2028
23.	JAŻWINY VI	Kraszewice	1,65	Kruszywo naturalne	OS 6522.2.2014	2022
24.	JAŻWINY VII	Kraszewice	1,9	Kruszywo naturalne	OS 6522.3.2014 z 09.10.2014r.	2023
25.	JAŻWINY VIII	Kraszewice	1,00	Kruszywo naturalne	OS.6522.2.2015	2025
26.	Rojów 2	Ostrzeszów	1,86	Kopaliny ilaste	OS 6522.4.2013 z 11.06.2013r	2023
27.	Klapki III	Grabów n/Prosna	1,22	Kopaliny ilaste	OS 7521 -I/7/07 z 07.04.2007r	2021
28.	PISARZOWICE II	Kobyła Góra	1,3	Kruszywo naturalne	OS 6522.23.2011 z 14.03.2011 r	2023
Koncesje udzielone przez Starostę Marszałka Województwa Wielkopolskiego						
1.	„Rogaszyce III”	Ostrzeszów	3,3577	kruszywo naturalne	OS-Ka-IV-75121/1/99 z dnia 4 marca 1999 r.	31 grudnia 2020 r.
2.	„Rogaszyce VI”	Ostrzeszów	3,1733	kruszywo naturalne	DSR-I.7422.29.2015 z dnia 20 maja 2015r.	31 grudnia 2025 r.
3.	„Rogaszyce VII”	Ostrzeszów	6,0261	kruszywo naturalne	DSR-I.7422.41.2015 z dnia 18 czerwca 2015r.	31 grudnia 2034 r.
4.	„Tokarzew VIII”	Doruchów	3,3577	kruszywo naturalne	DSR-I.7422.69.2015 z dnia 6 października 2015r.	31 grudnia 2020 r.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrzeszowie, Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego

Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161) w odniesieniu do działalności górniczej, starosta po wcześniejszym uzyskaniu opinii właściwego dyrektora okręgowego urzędu górniczego wydaje decyzje o uznaniu rekultywacji za zakończoną. W latach 2015-2016 Starosta Powiatu Ostrzeszowskiego nie wydawał tego typu decyzji. Na rekultywację i zagospodarowanie po eksploatacji kruszywa oczekują następujące złoża:

Tokarzew V , dz. nr ewid. 154/1 , obręb Tokarzew, gm. Doruchów,

- Muchy II , dz. nr ewid. 825/1 i 826/1 , obręb Muchy , gm. Czajków,
- Jaźwiny V, dz. nr ewid. 117, 118/4 i 22, obręb Nieszkodnia, gm. Kraszewice,
- Rogaszyce V, dz. nr ewid. 1066 i 1067, obręb Rogaszyce, gm. Ostrzeszów,
- Kaliszkowice I i II, dz. nr ewid. 504 i 1219, obręb Kaliszkowice Kaliskie, gm. Mikstat,
- Kotłów II, dz. nr ewid. 75/1, obręb Kotłów, gm. Mikstat,
- Kotłów , dz. nr ewid. 365, obręb Kotłów, gm. Mikstat,
- Jaźwiny III, dz. nr ewid. 90, obręb Nieszkodnia, gm. Kraszewice,
- Jaźwiny i Jaźwiny II, dz. nr 100/1, 101, 102, 103, 106/3, obręb Nieszkodnia, Kraszewice,
- Kaliszkowice III, dz. nr ewid. 512, obręb Kaliszkowice Kaliskie, gm. Mikstat,
- Rogaszyce VI, dz. nr ewid. 1062 i 1066, obręb Rogaszyce, gm. Ostrzeszów,
- Muchy IV, dz. nr ewid. 671 i 672, obręb Muchy, gm. Czajków.

2.2.5. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

O jakości powietrza decyduje wielkość i przestrzenny rozkład emisji ze wszystkich źródeł z uwzględnieniem przepływów transgranicznych i przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze.

Stan powietrza w województwie jest uwarunkowany przez emisję energetyczną i technologiczną. Wielkość emisji zanieczyszczeń powietrza oraz ich rodzaj zależą przede wszystkim od struktury i wielkości zużycia paliw w gospodarce, ich jakości, a także od stosowanych technologii produkcji.

Z analizy danych statystycznych dla województwa wielkopolskiego wynika, że emisja substancji gazowych z zakładów przemysłowych wykazuje tendencję malejącą, natomiast emisja pyłów ze spalania paliw wzrasta.

Z analizy danych statystycznych dla województwa wielkopolskiego wynika, że emisja substancji gazowych z zakładów przemysłowych wykazuje tendencję malejącą, natomiast emisja pyłów ze spalania paliw wzrasta.

W zakresie emisji pyłów i gazów z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu sytuacja jest odwrotna. Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych w 2016 r. osiągnęła poziom 20 355 tys. ton. Pod tym względem powiat ostrzeszowski plasuje się na 25 miejscu w województwie wielkopolskim i odpowiada za 0,13% emisji emitowanych zanieczyszczeń gazowych z terenu województwa wielkopolskiego. Emisja zanieczyszczeń gazowych w powiecie w 2016 r. była wyższa o ponad 82% w stosunku do stanu w 2012 r. Główną przyczyną tak dużej różnicy był wzrost zwłaszcza emisji CO₂.

Według danych GUS w 2016 r. emisja pyłów z powiatu ostrzeszowskiego wyniosła 16 ton. Odpowiada za emisję 0,32% ogólnej masy emitowanych zanieczyszczeń pyłowych z terenu województwa. Pod tym względem powiat plasuje się na 20 miejscu w województwie. W stosunku do roku 2012 nastąpił minimalny spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych.

W 2016 r. zatrzymanych lub zneutralizowanych zostało 77,8% zanieczyszczeń pyłowych.

Jednym z głównych problemów w zakresie zanieczyszczenia powietrza na terenie powiatu jest tzw. emisja niska, związana ze stosowaniem paliw o niskiej jakości w paleniskach domowych oraz z działalnością małych zakładów, nie podlegających obowiązkowi posiadania pozwolenia na emisję do powietrza gazów i pyłów. Dla terenów wiejskich jej uciążliwość wynika głównie z rozproszenia źródeł emisji (emisja niska z palenisk domowych). W znacznej części są to źródła opalane węglem. Problem ten widoczny jest zwłaszcza w okresie grzewczym. Na niską emisję składają się również zanieczyszczenia pochodzące z transportu drogowego, zwłaszcza na terenach przyległych do głównych tras komunikacyjnych. Oddziaływanie komunikacji na środowisko wykazuje tendencję rosnącą. W ostatnich latach nastąpił dynamiczny wzrost liczby pojazdów poruszających się po drogach. Ponadto, z transportem drogowym związane są również firmy magazynowe, logistyczne oraz stacje paliw. Na skutek czynności eksploatacyjnych do atmosfery emitowane są: zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne oraz zanieczyszczenia pyłowe w postaci związków: ołowiu, kadmu, niklu i miedzi.

Na terenie powiatu nie ma wyznaczonych punktów monitoringu powietrza. Najbliższym i najbardziej reprezentatywnym jest punkt pomiarowy w Ostrowie Wlkp., przy ul. Wysockiej. W 2016 podobnie jak w poprzednich latach na stacji odnotowano dobowe przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10.

Ocena jakości powietrza przeprowadzona z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia wykazała, podobnie jak w latach ubiegłych, że głównym problemem w zakresie zanieczyszczenia powietrza w województwie wielkopolskim są obserwowane wysokie stężenia pyłu zawieszonego PM10. Z przebiegu rocznej serii pomiarów odczytać można wyraźną sezonową zmienność stężeń pyłu. Można więc przypuszczać, że powodem przekroczeń w sezonie grzewczym jest niska emisja z sektora komunalno-bytowego wpływająca wyraźnie na pogorszenie warunków aerosanitarnych. Ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM10 strefę wielkopolską zaliczono do klasy C. Klasę C przypisano również ze względu na przekroczenia: pyłu PM2,5, B(a)P i ozonu. W strefie wielkopolskiej przekroczony jest również poziom celu długoterminowego (6000 µg/m³xh). Strefę zaliczono do klasy D2. Termin osiągnięcia poziomu długoterminowego wyznaczono na rok 2020.

Tabela 6 Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia za 2016 r.

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM _{2,5}	Pył PM ₁₀	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
strefa wielkopolska /powiat ostrzeszowski	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	C/D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim w 2016 r., WIOŚ Poznań

Rezultatem końcowym oceny stref pod kątem ochrony roślin, podobnie jak pod kątem ochrony zdrowia, jest określenie klas wynikowych dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie. W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2016 r. dla ozonu, dwutlenku siarki i tlenków azotu strefę wielkopolską zaliczono do klasy A.

Tabela 7 Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji		
	NO _x	SO ₂	O ₃
strefa wielkopolska / powiat ostrzeszowski	A	A	A/D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza

Zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia oznacza konieczność wyznaczenia obszarów przekroczeń i zakwalifikowania strefy do opracowania programów ochrony powietrza.

Obowiązek określania programów ochrony powietrza wynika z art. 84 i art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.). Programy określa się dla stref, w których poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub poziom docelowy. Programy mają na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów i poziomów docelowych substancji w powietrzu.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr XXIX/565/12 z dnia 17 grudnia 2012 r. przyjął Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej ze względu na ozon.

Uchwałą nr XXXIII/853/17 z dnia 24 lipca 2017 r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwalił Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej w zakresie pyłu PM10, PM2,5 oraz B(A)P. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 5320). Program określa zakres obowiązków oraz odpowiedzialności dla poszczególnych organów administracji i instytucji w zakresie działań mających na celu ograniczenie zanieczyszczeń pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu.

Dokumentem wyznaczającym konkretne cele w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gminach jest Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN). Plan powinien być ściśle związany z realizacją zapisów Programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych. PGN to strategiczny dokument, który wyznacza kierunki dla gminy co najmniej do roku 2020, w zakresie działań inwestycyjnych

i nieinwestycyjnych w takich obszarach jak: transport publiczny i prywatny, budownictwo publiczne, gospodarka przestrzenna, zaopatrzenie w ciepło i energię, gospodarka odpadami. Według aktualnych danych, plany gospodarki niskoemisyjnej zostały opracowane i przyjęte przez władze wszystkich gmin powiatu ostrzeszowskiego.

2.2.6. Zanieczyszczenie wód

Wody podziemne

Na obszarze powiatu ostrzeszowskiego występują poziomy użytkowe wód podziemnych w utworach wodonośnych czwartorzędu i w warstwie mioceńskiej oraz w utworach jury.

Obszar występowania zwykłych wód podziemnych w granicach zlewni Proсны uznaje się za wielowarstwowy system wodonośny wód podziemnych w utworach kenozoicznych i mezozoicznych, powiązanych układem krążenia z wodami powierzchniowymi. Granice systemu są granicami hydrodynamicznymi, stąd należy on do systemów przejściowo zamkniętych. Proсна jest osia drenażu wszystkich poziomów wodonośnych, zaś jej dopływy związane są hierarchicznie z poszczególnymi drenażami poziomów. W strefach wododziałowych ciekli przeważnie drenują pierwszy poziom wodonośny, zaś w dolnym biegu stopniowo zasilane są z poziomów wód głębszych. W układzie pionowego krążenia wód, granicę górną systemu stanowi powierzchnia terenu ze strefą aeracji w poziomie gruntowym lub gliny morenowe i ility o charakterze słaboprzepuszczalnym o zróżnicowanej miąższości. Granica dolna systemu jest słabo zarysowana i występuje na zmiennej głębokości od 300 do ponad 600 m. Z jednej strony stanowi ją układ warstw ilasto-mułkowatych, praktycznie nieprzepuszczalnych z drugiej zaś granica odnawialności wód w poziomach kredy, jury i triasu.

Na analizowanym terenie zasoby wód podziemnych o znaczeniu użytkowym związane są z występowaniem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych Nr 303 i 311.

- 303 - Pradolina Barycz-Głogów – zbiornik czwartorzędowy w pradolinach o zasobach dyspozycyjnych 199 tys. m³/d, średnia głębokość ujęć wody wynosi ok.60 m;
- 311 – Zbiornik rzeki Proсны – zbiornik czwartorzędowy w dolinach i dolinach kopalnych, o zasobach dyspozycyjnych 128 tys. m³/d, średnia głębokość ujęć wody wynosi ok.30 m.

Od 2016 r. zgodnie z zatwierdzoną przez Radę Ministrów aktualizacją *Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry (aPGW)* obowiązuje nowa wersja podziału obszaru Polski na 172 jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z tym podziałem powiat ostrzeszowski położony jest w obrębie JCWPd nr 80 i 81 Regionu Warty.

Ostatnie badania jakości wód podziemnych na terenie powiatu ostrzeszowskiego w prowadzone były w 2016 r. w 2 punktach kontrolnych, na terenie gminy Doruchów (m. Plugawice) i gminy Grabów n. Proszą.

Ocena jakości wód została wykonana w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2016. poz. 85).

W punkcie w m. Grabów n. Proszą wody zakwalifikowano do III klasy – wody umiarkowanej jakości, natomiast w punkcie pomiarowym w m. Plugawice wody uzyskały końcową IV klasę jakości – wody słabej jakości. Główną przyczyną przekroczeń był podwyższony poziom żelaza i amoniaku.

Tabela 8 Monitoring wód podziemnych w 2016 roku

Miejscowość	Gmina	JCWPd	Stratygrafia	Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m]	Klasa jakości – wskaźniki fiz.-chem.	Klasa jakości - wskaźniki organiczne 2016	Końcowa klasa jakości
Plugawice	Doruchów	81	Q	3,43	IV	I	IV
Grabów n. Proszą	Grabów n. Proszą	81	Q	23,00	IV	-	III

Q - czwartorzęd

Źródło: Monitoring jakości wód podziemnych województwa wielkopolskiego, 2016 r.

Wody przeznaczone do spożycia przez mieszkańców

Warunki i zasady zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi określa ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 328). Wymagania, jakim powinna odpowiadać jakość wody i sposób sprawowania nadzoru zawarte są w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015 poz. 1989).

Badania jakości wód przeznaczonych do spożycia prowadzi Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrzeszowie (PPIS).

Wszystkie miejscowości powiatu ostrzeszowskiego są zaopatrywane w wodę wodociągową. Na podstawie sprawozdań z badań analizowanych w ocenianym okresie, nie stwierdzono występowania stałych lub utrzymujących się przekroczeń żadnego z badanych parametrów. W przypadku przekroczeń parametrów fizykochemicznych i mikrobiologicznych PPIS w Ostrzeszowie każdorazowo indywidualnie ocenia ryzyko zdrowotne związane ze spożyciem wody oraz podejmuje odpowiednie działania mające na celu ustalenie przyczyny przekroczeń i prowadzenie działań naprawczych.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych stwierdzono w pojedynczych próbkach wody pobranych z wodociągów: Grabów, Bukownica, Czajków. Przekroczenia dotyczyły obecności kolonii bakterii grupy coli w ilości od 1-5 j.t.k./100ml, oraz obecności 1 j.t.k./100ml bakterii *Escherichia coli* w próbce wody z sieci wodociągu Bukownica. Obecność bakterii grupy coli i *Escherichia coli* oznaczać może możliwość obecności w wodzie także bakterii chorobotwórczych.

Podjęte bezzwłocznie działania (chlorowanie wody, płukanie sieci) zlikwidowały punktowe zanieczyszczenia wody, które potwierdzone zostały pozytywnymi wynikami badań. Nieznaczne przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów mętności oraz związków żelaza i manganu odnotowano w pojedynczych próbkach wody nadzorowanych wodociągów. Przedsiębiorcy prowadzili korektę procesów uzdatniania wody na stacjach SUW, dokonywali płukania sieci, a pobrane próbki wody potwierdzały jej dobrą jakość.

Ryzyko zdrowotne związane z krótkotrwałym spożyciem wody o podwyższonych wartościach związków żelaza i manganu należy uznać za niewielkie. Obecność w wodzie tych związków w ilościach ponadnormatywnych obniża wartości użytkowe wody, jej walory smakowe i estetyczne. Wody o podwyższonej mętności mogą stwarzać problemy z ich akceptowalnością.

Na podstawie sprawozdań z wyników badań próbek wody pobranych w ramach kontroli urzędowej oraz w ramach kontroli wewnętrznej Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrzeszowie wydał 48 okresowych i 17 rocznych ocen o jakości wody. Próbki wody w badanym zakresie odpowiadały wymaganiom mikrobiologicznym i fizykochemicznym określonym w załącznikach nr 1 - 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1989). Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrzeszowie stwierdził, że w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r. mieszkańcy powiatu ostrzeszowskiego korzystali z wody z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia ocenionej jako przydatna do spożycia przez ludzi.

Rzeki

Powiat ostrzeszowski leży w zlewni rzek Proсна i Barycz, należących do dorzecza Warty. Głównym ciekim, przepływającym przez cały powiat jest rzeka Proсна. Jest lewym dopływem Warty o całkowitej długości 216,8 km.

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajduje się w całości lub fragmenty 21 jednolitych części wód płynących (JCWP): 1 - Pokrzywnica; 2 - Żurawka; 3 - Łużyca; 4 - Proсна od Strugi Kraszewickiej do Ołoboku; 5 - Struga Kraszewicka; 6 - Dopływ z Żurawińca; 7 - Proсна od Brzeźnicy do Strugi Kraszewickiej; 8 - Dopływ z Jutrkowa; 9 - Torzeński Rów; 11 - Młynówka; 12 - Babia Rzeka; 13 - Dopływ z Wielowsi Klasztornej; 14 - Gnita Barycz; 15 - Barycz od źródła do Dąbrówki; 16 - Dąbrówka; 17 - Zaleski Rów; 18 - Niesób do Dopływu z Krążkowych; 19 - Złotnica; 20 - Polska Woda od źródeł do Młyńskiego Rowu; 21 - Czarna Widawa.

Zgodnie z *Aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry 7* z wydzielonych JCWP wykazuje dobry stan ekologiczny, w 3 – umiarkowany, w 3 – słaby, w 7 JCWP stan wód uznano jako zły. W 14 JCWP oceniono, że są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Celem środowiskowym dla JCWP rzecznych w zakresie stanu chemicznego jest dobry stan chemiczny. Wskaźniki stanu dobrego przyjęto zgodnie z rozporządzeniem klasyfikacyjnym. Celem środowiskowym dla JCWP rzecznych w zakresie elementów hydromorfologicznych jest dobry stan tych elementów (II klasa). W przypadku JCWP monitorowanych, które zgodnie z wynikami oceny stanu przeprowadzonej przez GIOŚ osiągają bardzo dobry stan ekologiczny, celem środowiskowym jest utrzymanie hydromorfologicznych parametrów oceny na poziomie I klasy.

Ostatnie badania wód płynących na terenie powiatu ostrzeszowskiego wykonane zostały przez WIOŚ w latach 2015-2016 r. Na terenie powiatu w obrębie jednolitych części wód powierzchniowych rozmieszczone zostały 2 punkty pomiarowe, dla których uzyskano następujące wyniki:

- w 2016 r. na cieku Łużyca w m. Ostrów Kaliski (gm. Kraszewice) w km biegu cieku – 1,5 km, gdzie realizowany był monitoring: diagnostyczny (MD), operacyjny (MO): – wód zagrożonych

niepełnieniem celów środowiskowych – obszarów chronionych (MOC): na obszarach wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych (MOEU).

Klasa elementów biologicznych – II, klasa elementów fizykochemicznych – stan poniżej dobrego, klasa elementów hydromorfologicznych – stan poniżej bardzo dobrego, klasa elementów chemicznych – stan poniżej dobrego.

- w 2015 r. na rz. Dąbrówka w punkcie Niedźwiedz – Marydół (gm. Ostrzeszów), kilometr biegu ciek - 1,6 km Dopływu z Rejmanki, gdzie realizowany był monitoring obszarów chronionych (MOC) – JCW przeznaczonych do celów rekreacyjnych w tym kąpieliskowych (MORE). Uzyskane wyniki w punkcie kontrolnym: klasa elementów biologicznych – III, klasa elementów fizykochemicznych – I, klasa elementów hydromorfologicznych – II

Oprócz punktów pomiarowych zlokalizowanych na terenie powiatu ostrzeszowskiego, wiele punktów kontrolnych położonych jest poza jego terenem w obrębie jcw płynących, które obejmują obszar powiatu i są dla niego reprezentatywne.

Wyniki monitoringu jednolitych części wód płynących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9 Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych badanych na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Kod/ nazwa ocenianej JCWP	Nazwa punktu kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych		Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Spełnienie wymagań dodatkowych dla obszarów chronionych (tak/nie)	Stan JCWP
				1*	2*				
2015									
PLRW60001714119 Barycz od źródła do Dąbrówki	Barycz – Odolanów	V	II	II	II	Zły	PSD_sr	-	zły
PLRW60001714129 Dąbrówka	Dąbrówka – Niedźwiedz - Marydół	III	II	I	-	Um.	-	Tak	zły
PLRW60001714269 Polska Woda od źródeł do Młyńskiego Rowu	Polska Woda – Młynik	III	II	II	-	Um.	-	Nie	zły
PLRW60002318424 Niesób do Dopływu z Krażkowych	Niesób – Kęпно	III	II	II	-	Um.	-	Nie	zły
PLRW600017141699 Złotnica	Złotnica – Świeca	III	II	II	-	Um.	-	Nie	zły
PLRW600017184332 Torzeniecki Rów	Torzeniecki Rów - Bobrowniki	II	II	II	-	Dobry	-	n.d.	-
PLRW600023184369 Struga Kraszewicka	Struga Kraszewicka – Mączniki	III	II	II	-	Um.	-	n.d.	zły
PLRW600023184469 Gniła Barycz	Gniła Barycz – Rososzycza	II	II	II	-	Dobry	-	Tak	-
PLRW600023184689 Pokrzywnica	Pokrzywnica – Porwity	IV	II	II	II	Słaby	Dobry	Nie	zły
PLRW6000171843529 Młynówka	Młynówka – Grabów n. Prosną	III	II	PSD	-	Um.	-	n.d.	zły
PLRW600019184359 Proсна od Brzeźnicy do Strugi Kraszewickiej	Proсна – Giżyce	III	II	II	-	Um.	-	Nie	zły
PLRW600019184399 Proсна od Strugi Kraszewickiej do Ołoboku	Proсна – Wola Droszewska	II	II	II	-	Dobry	-	n.d.	-

- 1- Klasa elementów fizykochemicznych (grupy 3.1 - 3.5)
- 2- Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)

Um - umiarkowany

PSD – poniżej stanu dobrego, przekroczone stężenia średnioroczne

n.d. – nie dotyczy

pon. Bdb - stan poniżej bardzo dobrego

Źródło: „Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych na obszarze województwa wielkopolskiego w 2015 r.

Obszary szczególnie narażone związkami azotu (OSN)

Niekorzystny wpływ na wody powierzchniowe i podziemne ma intensywna gospodarka rolna. Przeprowadzone badania wykazały, że rolnictwo dostarcza zbyt dużo nawozów naturalnych, więcej aniżeli potrzebują tego rośliny, w skutek czego znaczna ich część przedostaje się do wód, pogarszając ich jakość i wywołując eutrofizację, tym samym uniemożliwiając m.in. rekreacyjne wykorzystanie jezior i dyskwalifikując wody do ich poboru w celu zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia. Zanieczyszczenie wód związkami azotu stanowi również zagrożenie dla ekosystemów wodnych i od wód zależnych.

Intensywna produkcja rolna i stosowanie nawozów w dawkach przekraczających potrzeby nawozowe roślin, powoduje przedostawanie się zawartych w nich składników (w szczególności azotu) do wód powierzchniowych i podziemnych, wpływając na ich jakość. Pomimo, że zużycie nawozów sztucznych jak i naturalnych zmniejszyło się w ostatnich latach, to jednak rolnictwo i hodowla nadal generują źródła zanieczyszczeń. Często zdarza się, że pola uprawne przylegają bezpośrednio do brzegów rzek i jezior. Brak bariery ochronnej w postaci pasów zieleni i zadrzewień sprzyja przenikaniem zanieczyszczeń rolniczych do wód.

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego występują obszary OSN (obszary szczególnie narażone, z których dopływ azotu ze źródeł rolniczych do wód należy ograniczyć) – obszary zweryfikowane na podstawie Rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Warty wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2017 r. poz. 1638) oraz Rozporządzenia nr 1/2017 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 1 lutego 2017 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Środkowej Odry wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2017 r. poz. 559).

Obecnie OSN nie posiadają jeszcze przypisanych do nich programów działań. Nadal trwają prace nad przygotowaniem jednakowego dla wszystkich obszarów Programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.

Wody stojące

Na terenie powiatu występują niewielkie naturalne zbiorniki wodne. Najwięcej ich znajduje się w gminie Kraszewice. Ponadto występują stawy powstałe w wyrobiskach po eksploatacji glin i iłów. W gminie Kobyla Góra powstał sztuczny zbiornik wodny o powierzchni 17 ha.

Na terenie powiatu nie występują jednolite części wód stojących.

Stan kąpielisk i miejsc wyznaczonych do kąpeli

W miesiącach letnich w Ostrzeszowie funkcjonuje kąpielisko OSiR przy ulicy Kąpielowej. Kontrole oraz pobory próbek wody z kąpieliska zarówno urzędowe jak i wewnętrzne potwierdzają przydatność wody do kąpeli.

W miejscowości Kobyla Góra corocznie organizowane jest miejsce wykorzystywane do kąpeli urządzone na zbiorniku wodnym „Zalew”. Organizator miejsca wykorzystywanego do kąpeli w trakcie sezonu prowadzi kontrolę wewnętrzną z poborem próbek wody.

Jakość wody w miejscach wykorzystywanych do kąpeli spełniała wymagania mikrobiologiczne określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli (Dz. U. 2016 r. poz. 1602).

2.2.7. Zagrożenie podtopieniami i suszą

Zgodnie z wykazem obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, na terenie powiatu ostrzeszowskiego do opracowania map zagrożenia i map ryzyka powodziowego została zakwalifikowana rzeka Proсна, dla której Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej sporządził mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego. Mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego opracowano dla całego odcinka rzeki Proсны na terenie powiatu. Opracowano mapy o prawdopodobieństwie $p=0,2\%$, $p=1\%$, $p=10\%$ oraz dla odcinków obwałowanych mapy ich zniszczenia o prawdopodobieństwie $p=1\%$. Mapy, zgodnie z art. 88 f ustawy **Prawo wodne (Dz. U. 2017 r. poz. 1121 ze zm.)** Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej podał do publicznej wiadomości dnia 15 kwietnia 2015 r. przez umieszczenie ich w Biuletynie Informacji Publicznej Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Mapy przekazane zostały również do Starostwa Powiatowego w Ostrzeszowie.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, występują zakazy wynikające z art. 40 ust.1 i art. 88 ustawy Prawo wodne.

Wystąpienie powodzi na terenie powiatu może być spowodowane lokalnymi gwałtownymi deszczami oraz gwałtownym topnieniem śniegu zasilanym intensywnymi deszczami przy zamrzniętej powierzchni gruntu lub znikomej retencji.

Na terenie powiatu wały przeciwpowodziowe występują wzdłuż rzeki Proсны na terenie gmin: Grabów n. Proszą (14,448 km) i Doruchów (3,459 km). Ich stan techniczny oceniany jest jako nieodpowiedni na długości 17,807 km, natomiast 0,1 km jest w stanie dobrym, niezagrażającym bezpieczeństwu.

Na terenie gminy Kobyła Góra znajduje się zbiornik wodny Kobyła Góra, pełniący funkcje retencyjną i przeciwpowodziową o powierzchni 17,0 ha. Jego stan techniczny określany jest jako dobry, niezagrażający bezpieczeństwu. Obiekt nadaje się do eksploatacji.

Na ciekach przepływających przez powiat ostrzeszowski zainstalowane są ok. 53 urządzenia służących m.in. celom przeciwpowodziowym (bez uwzględnienia wałów przeciwpowodziowych), w tym: jazy, przepusty, zastawki.

Większość urządzeń, według oceny WZMiUW w Poznaniu, jest sprawna technicznie. Większość z nich powstała w latach 60-80-tych ubiegłego wieku.

Rolę odbiorników nadmiaru wody na obszarach użytków rolnych pełnią również rowy melioracyjne. Łączna długość sieci melioracyjnej na terenie powiatu wynosi 674,65 km. Powierzchnia gruntów zmeliorowanych wynosi 11 526 ha. Stan techniczny tych urządzeń określany jest jako dobry.

Na terenie powiatu występują nieliczne naturalne zbiorniki wodne, jednak funkcje retencyjną pełnią sztuczne zbiorniki. Łączna powierzchnia terenów położonych pod wodami stojącymi w powiecie wynosi 170,42 ha, natomiast powierzchnia stawów – 532,75 ha.

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego w celu zwiększenia retencji wodnej w latach 2016-2017 wydanych zostało 17 pozwoleń wodno-prawnych na budowę stawów o łącznej powierzchni 5,681 ha i pojemności 55 394 m³.

2.2.8. Zagrożenie hałasem

Głównymi czynnikami mającymi wpływ na poziom hałasu komunikacyjnego są natężenie ruchu i udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów, stan techniczny pojazdów, rodzaj nawierzchni dróg oraz organizacja ruchu drogowego.

Źródła hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu ostrzeszowskiego są związane przede wszystkim z eksploatacją systemu dróg kołowych. Przez powiat przebiegają następujące szlaki komunikacyjne:

- droga ekspresowa S-8 Wrocław – Łódź – Warszawa,
- droga krajowa nr 11 Kołobrzeg – Poznań - Bytom,
- droga krajowa nr 25 Bobolice – Bydgoszcz – Kalisz – Oleśnica,
- droga wojewódzka DW nr 444 Krotoszyn – Ostrzeszów (13,885 km),
- **droga wojewódzka DW nr 447 Antonin – Mikstat – Grabów n. Proszą,**
- **droga wojewódzka DW nr 449 Syców – Ostrzeszów – Błaszki,**
- **droga wojewódzka DW nr 450 Kalisz – Wieruszów – Opatów,**
- magistrala kolejowa nr 272 Poznań - Ostrów Wielkopolski– Ostrzeszów – Katowice.

Z przeprowadzonego w 2015 r. Generalnego Pomiaru Ruchu Drogowego (GPRD) wynika, że najbardziej uczęszczaną drogą w powiecie, oprócz krótkiego odcinka trasy S8, jest droga krajowa nr 11, po której przemieszcza się ponad 10 tys. pojazdów na dobę. Z dróg wojewódzkich najbardziej uczęszczaną jest DW 449, gdzie odnotowano ponad 8,4 tys. pojazdów na dobę. Pozostałe drogi charakteryzują się niższym natężeniem ruchu. Po oddaniu do użytku trasy S8, porównując wyniki poprzedniego pomiaru ruchu z 2010 r. zauważalny jest wzrost natężenia ruchu na tej trasie o ok. 19% przy jednoczesnym spadku ruchu na trasie DK11 o niemal 30%. Natężenie ruchu na DK 25 wzrosło z kolei o 12%. W przypadku dróg wojewódzkich, na niemal wszystkich fragmentach nastąpił wzrost natężenia ruchu.

W ostatnich latach na drogach przybyło również samochodów ciężarowych. Z powyższego zestawienia wynika, że ok. 30% pojazdów poruszających się po drogach krajowych w powiecie stanowiły pojazdy ciężarowe. Na drogach wojewódzkich ten odsetek był niższy.

Rodzaj pojazdu ma duże znaczenie dla emisji hałasu, można powiedzieć, że zachodzi tutaj zależność: im większy pojazd, tym wyższy poziom hałasu jest przez niego generowany.

Ostatnie pomiary hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu ostrzeszowskiego były przeprowadzone przez WIOŚ w 2015 r. Badania monitoringowe zrealizowano w Grabowie nad Prosną, w sąsiedztwie dróg wojewódzkich nr 449 i 450 oraz przy rynku Władysława Jagiełły. **Stanowiska pomiarowe usytuowane zostały na linii zabudowy podlegającej ochronie akustycznej, przed elewacją podlegających ochronie akustycznej budynków (w odległości 1,5-2 m) lub na granicy terenów podlegających ochronie akustycznej; mikrofon był umieszczony na wysokości 4 m nad poziomem gruntu. Punkty pomiarowe wyznaczone zostały jako punkty oceny krótkookresowego poziomu hałasu a pomiary wykonano tylko w dni powszednie.**

Wyniki pomiarów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10 Wyniki pomiarów w punktach oceny krótkookresowego poziomu hałasu w 2015 r.

Lp.	Lokalizacja punktu	Równoważny poziom hałasu LAeq (dB)	Odległość zabudowy	Natężenie ruchu (poj./h)	
				Ogółem	Pojazdy ciężkie
1.	Grabów nad Prosną, ul. Ostrzeszowska 6d, odcinek Staszica - 21 Stycznia, droga wojewódzka nr 449, w odległości 16 m od drogi	61,4	15	313	33
	jw. pora nocna	55	15	31	6
2.	Grabów nad Prosną, ul. Ostrzeszowska 4, odcinek Rondo - ul. Kolejowa, droga wojewódzka nr 450, w odległości 11 m od drogi	64,4	10	361	32
	jw. pora nocna	58,2	10	44	7
3.	Grabów nad Prosną, ul. Kaliska 20, odcinek Kolejowa - Wodna, droga wojewódzka nr 450, w odległości 8,5 m od drogi	63,3	7	256	27
	jw. pora nocna	56,4	7	36	5
4.	Grabów nad Prosną, Rynek 19, w odległości 10 m od drogi	59,8	3,5	201	2,4
	jw. pora nocna	57,2	3,5	16	0,4

Źródło: Monitoring hałasów drogowych realizowany przez WIOŚ w roku 2015

Przekroczenia krótkookresowych dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku, określonych wymogami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112) stwierdzono w punktach 2 i 4 (w m. Grabów n. Prosną ul. Ostrzeszowska 4, odcinek Rondo - ul. Kolejowa, droga wojewódzka nr 450 oraz na rynku). W punkcie nr 2 zarejestrowano przekroczenia w porze dziennej – o 3,4 dB i w porze nocnej – o 2,2 dB. Natomiast w punkcie nr przekroczenia o 1 dB nastąpiły w porze nocnej.

W dwóch przypadkach poziom hałasu kształtował się na granicy wartości dopuszczalnej – w punkcie 1 w porze dnia i w punkcie 3 w porze nocy.

Kolejną kwestią jest hałas przemysłowy. Poziom hałasu przemysłowego zależy od cech danego obiektu i od rodzaju maszyn i urządzeń wytwarzających hałas, izolacyjności obudowy hal przemysłowo-

wych, prowadzonych procesów technologicznych oraz od funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nimi terenów.

W 2016 r. WIOŚ w Poznaniu przeprowadził 4 kontrole w przedsiębiorstwach na terenie powiatu pod względem występowania hałasu. W trzech przypadkach zostały stwierdzone nieprawidłowości, które dotyczyły: przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w porze dziennej i nocnej, nieprzestrzegania obowiązku eksploatacji zakładu wyłącznie w porze dziennej.

2.2.9. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Co roku badania poziomu pól elektromagnetycznych prowadzi WIOŚ w Poznaniu w 45 punktach pomiarowych na obszarze całego województwa wielkopolskiego. Pomiarami objęte są tereny miast powyżej 50 tys. mieszkańców, pozostałych miast i tereny wiejskie, ustalając na każdym z wymienionych obszarów badawczych po 15 punktów pomiarowych, zlokalizowanych w miejscach dostępnych dla ludności. Przeprowadzone badania wchodzi w skład trzyletniego cyklu monitoringowego. Pomiar w 2016 r. przeprowadzono w tych samych miejscach, w których badania wykonywano w roku 2010 i 2013. Punkt pomiarowy na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajdował się w Grabowie nad Prosną. W żadnym z badanych punktów nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej wartości poziomu pól elektromagnetycznych, określonych Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883), zgodnie z którym dopuszczalny poziom PEM dla miejsc dostępnych dla ludności, w zakresie częstotliwości PEM od 3 MHz do 300 MHz wynosi 7 V/m (składowa elektryczna).

2.2.10. Odnawialne źródła energii

Energia wiatru

Elektrownie wiatrowe należą do tzw. czystych (bez-emisyjnych) źródeł energii, a co za tym idzie ich zastosowanie zmniejsza negatywne oddziaływanie sektora wytwarzania energii na środowisko. Realizacja projektów wiatrowych jest działaniem z zakresu ochrony klimatu, ochrony powietrza i ochrony gleby, a te elementy oddziałują bezpośrednio na populację roślin i zwierząt. Wykorzystanie elektrowni wiatrowych do produkcji energii ma zdecydowanie mniejszy wpływ na środowisko niż wykorzystanie innych źródeł wytwarzania energii (konwencjonalnych, jądrowych, a nawet niektórych technologii odnawialnych), co jednak nie oznacza, że rozwój energetyki wiatrowej – podobnie jak każda inna forma działalności człowieka – nie pozostawia żadnego śladu w środowisku.

Na terenie powiatu funkcjonuje kilka elektrowni wiatrowych: w tym 5 elektrowni wiatrowych na terenie gminy Doruchów – 3 turbiny wiatrowe w m. Tokarzew o mocy 2,4 MW, 2 turbiny wiatrowe w m. Godziętowy o mocy 1 MW.

Ponadto została wydana decyzja środowiskowa na budowę małej przydomowej elektrowni wiatrowej w gm. Ostrzeszów.

Energia słoneczna

Zauważa się coraz częściej stosowanie w gospodarstwach domowych i przez prywatnych inwestorów ogniw fotowoltaicznych oraz instalacji solarnych na ciepłą wodę do celów bytowych.

Rozwój energetyki słonecznej widoczny jest również na terenie powiatu ostrzeszowskiego. Obecnie funkcjonuje kilka-kilkanaście instalacji fotowoltaicznych zamontowanych głównie na posesjach prywatnych. Na terenie miasta Ostrzeszów działają 2 farmy fotowoltaiczne. Pierwsza z nich to farma fotowoltaiczna o mocy 2 MWp (megawatów mocy szczytowej) funkcjonuje w m. Ostrzeszów, zajmuje powierzchnię 3,33 ha, a powierzchnia modułów PV wynosi 11 155 m². Roczny uzysk energii to 1,70-1,90 TWh, tj. 19 440 GJ/rok energii pierwotnej. Przekłada się to na redukcję około 1 910 ton (Mg) emisji CO₂ rocznie. Druga farma fotowoltaiczna „Ostrzeszów I” zlokalizowana jest przy ul. Ceglarskiej, na której zamontowanych jest 4000 sztuk modułów fotowoltaicznych o mocy 250 Wp każdy. Łączna moc zainstalowana elektrowni wynosi 1000 kWp. Farma oddana została do użytku w 2015 r.

Miasto i Gmina Ostrzeszów złożyło wniosek o dofinansowanie montażu instalacji fotowoltaicznych i solarnych na budynkach mieszkalnych w ramach zadania - Poprawa jakości powietrza poprzez zwiększenie instalacji OZE w wytwarzaniu energii na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów (w ramach programu WRPO 2014+). Uczestnikami projektu jest 450 osób.

Na terenie gminy Kobyła Góra funkcjonuje 24 hybrydowe latarnie uliczne o mocy jednostkowej 150 W. Każda latarnia posiada również siłownię wiatrową o mocy 600 W. Przedsięwzięcie została dofinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. W 2017

r. Gmina aplikowała o pozyskanie środków finansowych dla swoich mieszkańców na dalsze instalowanie paneli solarnych i fotowoltaicznych.

Na terenie gminy Ostrzeszów w m. Rojów działa również solarna suszarnia osadów ściekowych, która składa się z 2 hal o łącznej powierzchni 4 320 m². Hale są wykonane z konstrukcji stalowej, pokrytej panelami szklanymi, wyposażonych w wentylatory wyciągowo- nawiewne oraz przewracarki osadu. Suszarnia pozwala na wysuszenie w okresie letnim 4 500 ton osadu i magazynowanie w okresie zimowym.

Na terenie gminy Mikstat prowadzone są postępowania w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia na: budowę farmy fotowoltaicznej o mocy 600kW w obrębie Kaliszkowice Kaliskie, na budowę elektrowni słonecznej w miejscowości Biskupice Zabaryczne, na budowę elektrowni fotowoltaicznej „Kaliszkowice 2” o mocy 1MW, wraz z infrastrukturą w obrębie Kaliszkowice Kaliskie, na budowę elektrowni fotowoltaicznej „Kaliszkowice 1” o mocy 1MW, na budowę elektrowni fotowoltaicznej „Kaliszkowice Ołobockie” o mocy do 1MW, na budowę elektrowni fotowoltaicznej „Kaliszkowice Ołobockie 2” o mocy do 0,5MW.

Na terenie gminy Ostrzeszów zostały wydane następujące decyzje środowiskowe obejmujące:

- budowę źródeł fotowoltaicznych o mocy 2MW w obrębie miejscowości m. Ostrzeszów Pustkowie,
- wykonanie instalacji fotowoltaicznej o mocy 828 kW w miejscowości m. Ostrzeszów,
- wykonanie instalacji fotowoltaicznej o mocy 1637,25 kW w obrębie m. Ostrzeszów,
- budowę instalacji fotowoltaicznej o mocy 2 000 kW w obrębie m. Ostrzeszów,
- wykonanie instalacji fotowoltaicznej o mocy 1 000 kW w obrębie m. Ostrzeszów,
- budowę elektrowni fotowoltaicznej o mocy 998,4 kWp w miejscowości Rojów,
- budowę elektrowni fotowoltaicznej o mocy 800 kW w miejscowości Bledzianów,
- budowę instalacji fotowoltaicznej o mocy 390 kW w miejscowości Rojów.

Energia z biomasy i biogazu

Użytki rolne w powiecie ostrzeszowskim stanowią 60% powierzchni, natomiast lasy zajmują 34,8% powierzchni terenu. Należy przyjąć, że potencjał biomasy na obszarze powiatu może pochodzić z produkcji rolnej. Biomasa może być wykorzystywana w małych lokalnych kotłowniach oraz przez osoby fizyczne.

Na terenie powiatu, zwłaszcza na terenach rolniczych istnieją również sprzyjające warunki do wykorzystania biogazu. Biogaz to przede wszystkim mieszanina metanu i dwutlenku węgla, powstająca podczas beztlenowej fermentacji substancji organicznych, przede wszystkim celulozy, odpadów roślinnych, odchodów zwierzęcych i ścieków. Biogaz wykorzystywany do celów energetycznych powstaje w wyniku fermentacji: odpadów organicznych na wysypiskach śmieci, odpadów zwierzęcych w gospodarstwach rolnych, osadów ściekowych w oczyszczalniach ścieków.

W gminie Ostrzeszów w m. szklarka Myślniewska funkcjonuje biogazownia rolnicza o mocy 990 kW. Wydajność instalacji do wytwarzania biogazu rolniczego wynosi 3 000 000 m³/rok, wydajność instalacji do wytwarzania energii elektrycznej - 5 493,000 MWhe/rok, wydajność instalacji do wytwarzania ciepła 5 326,000MWht/rok.

Energia wodna

W województwie wielkopolskim wykorzystanie energetyczne rzek jest niewielkie. Na terenie powiatu ostrzeszowskiego istnieją teoretyczne warunki do wykorzystania energii z wody. Z uwagi na fakt, że tereny rzeczne objęte są w przeważającej części ochroną przyrodniczą, nie przewiduje budowy małych elektrowni wodnych.

2.2.11. Gospodarka odpadami

Odpady komunalne

Według Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2022, w województwie utworzonych zostało 10 regionów gospodarowania odpadami.

Zgodnie z nowym systemem gospodarki odpadami komunalnymi, w każdym z wyznaczonych regionów powinny docelowo funkcjonować regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK).

Gminy z terenu powiatu ostrzeszowskiego przynależą do Regionu IX. W Regionie IX funkcjonuje 6 regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK), w tym:

- 2 instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów: ZZO Olszowa Instalacja MBP - Zakład Zagospodarowania Odpadów Olszowa Sp. z o.o., ul. Bursztynowa 55, Olszowa, 63-600 Kępno, RZZO Ostrów instalacja MBP - Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o., ul. Partyzancka 27 63-400 Ostrów Wielkopolski;
- 3 kompostownie: Kompostownia odpadów zielonych i innych bioodpadów - Zakład Zagospodarowania Odpadów Olszowa Sp. z o.o., ul. Bursztynowa 55, Olszowa, 63-600 Kępno, Kompostownia przyzłomowa odpadów zielonych i innych bioodpadów - Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o., ul. Partyzancka 27 63-400 Ostrów Wielkopolski, Kompostownia odpadów i osadów ściekowych - Miasto i Gmina Odolanów Rynek 1 63-430 Odolanów; **zgodnie z zapisem WPGO planowana jest kompostownia przyzłomowa - Związku Międzygminnego "EKO SIÓDEMKA" ul. Kołłątaja 7, 63-700 Krotoszyn;**
- 2 składowiska w Ostrowie (w MZO Ostrów, kwatery nr 1/3) i w Kępnie (**kwatery nr 1 w ZZO Olszowa**). Docelowo planuje się rozbudowę składowiska w Kępnie i Ostrowie o kolejne kwatery.

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajduje się jedno czynne składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Ostrzeszowie przy ul. Ceglarskiej 1a należące do spółki „EKO-REGION” sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Bawełnianej 18, 97-400 Bełchatów. Składowisko obsługiwało wszystkie gminy powiatu ostrzeszowskiego. Wyposażone jest w sortownię niesegregowanych odpadów komunalnych wraz z separatorem metali oraz mobilny rozdrabniacz. Kwatery składowania zajmuje ok. 1 ha i przy obecnej eksploatacji obiekt może działać jeszcze kilka lat. Na składowisku prowadzony jest pełen monitoring.

Ponadto na terenie powiatu znajdują się trzy zamknięte składowiska odpadów komunalnych:

- Składowisko Odpadów Komunalnych i Komunalnopodobnych w Doruchowie, Doruchów 46 a, działka ewidencyjna nr 1101/2 obręb Doruchów. Składowisko po uzyskaniu decyzji Starosty Ostrzeszowskiego o zamknięciu składowiska zostało przekazane na mocy umowy użyczenia z dnia 6.07.2012 r. Zakładowi Zagospodarowania Odpadów OLSZOWA Sp. z o.o., ul. Bursztynowa 55, 63-600 Kępno w celu przeprowadzenia jego rekultywacji. Prace rekultywacyjne zostały odebrane protokołem odbioru końcowego spisany w dniu 20.06.2013 r. Na składowisku prowadzony jest monitoring w fazie poeksploatacyjnej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9.12.2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów.
- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w m. Ignaców należy do Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. Gminy Kobyla Góra z siedzibą w Ligocie 59a. Zakończenie eksploatacji nastąpiło w 2006 r. Na składowisko prowadzony jest monitoring gazu wysypiskowego, wód powierzchniowych, wód odciekowych i podziemnych. Na składowisku rozpoczęto rekultywację.
- Składowisko Odpadów Komunalnych w m. Pustkowie gm. Mikstat zamknięte zostało z dniem 1.01.2006 roku. Ogólna powierzchnia w/w działek wynosi 1,97ha, natomiast powierzchnia na której deponowane były odpady wynosi 0,73ha. Termin zakończenia rekultywacji planowany jest na 30.11.2018 r. Objęte jest monitoringiem poeksploatacyjnym.

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajdują się także inne instalacje do przetwarzania, recyklingu, innego niż recykling procesów odzysku lub innego niż składowanie unieszkodliwiania odpadów. Są to: Stacje demontażu pojazdów:

- **Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe Koszmider Waldemar, Szklarka Myślniewska 54, 63-500 Ostrzeszów (rodzaje przetwarzanych odpadów 160104*, 160106),**
- **Marzena i Bogusław Iwańscy „FIRMA BIRAS” s. c, ul. Parkowa 1, 63-520 Grabów nad Prosną (rodzaje przetwarzanych odpadów 160104*, 16 01 06),**

Mobilne sito do przesiewania odpadów:

- **Eko-Region Sp. z o.o., ul. Bawełniana 18, 97-400 Bełchatów, instalacja zlokalizowana przy ul. Ceglarskiej 1A, 63-500 Ostrzeszów (Rodzaje przetwarzanych odpadów 170904).**

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego utworzono Związek Gmin Ziemi Ostrzeszowskiej, który został powołany w celu prowadzenia wspólnej gospodarki odpadami. Gminy należące do związku prowadzą odrębną sprawozdawczość i składają oddzielne sprawozdanie do Marszałka Województwa Wielkopolskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi.

Kontrole w zakresie prawidłowo prowadzonej gospodarki odpadami prowadzi WIOŚ w Poznaniu. W 2016 r. przeprowadził 18 kontroli w zakładach, gdzie stwierdzono 14 nieprawidłowości, które dotyczyły: braku zezwolenia na zbieranie odpadów, braku zbiorczego zestawienia danych o odpadach, niezetelnie prowadzonej ewidencji odpadów, przetwarzania odpadów bez wymaganego zezwolenia, braku zgłoszenia użytkowania instalacji do przetwarzania, nie przekazania zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów, naruszenia warunków pozwolenia zintegrowanego w zakresie sposobu postępowania z odpadami.

Główny strumień odpadów komunalnych stanowią niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, które pod względem składu morfologicznego często zawierają różne rodzaje odpadów niebezpiecznych. Z informacji przedstawionych przez gminy, w sprawozdaniach rocznych przekazywanych Marszałkowi Województwa i WIOŚ wynika, że w 2016 r. z terenu powiatu ostrzeszowskiego zebrano łącznie 15 467,077 Mg odpadów komunalnych, w tym 9 179,135 Mg zmieszanych odpadów komunalnych (20 03 01). Według danych BDL GUS na jednego mieszkańca powiatu w 2016 r. przypadało 186,6 kg wszystkich odpadów komunalnych oraz 131 kg odpadów zmieszanych.

W 2016 r. z terenu powiatu ostrzeszowskiego odebrano/zebrano o 18% więcej odpadów niż w 2015 r. Odpady niesegregowane (zmieszane) w 2016 r. stanowiły 59% wszystkich odpadów komunalnych. Ok. 7,5% odebranych odpadów komunalnych stanowią odpady ulegające biodegradacji, z kolei odpady opakowaniowe stanowiły ok. 15,3%. W stosunku do roku 2015 masa odebranych odpadów biodegradowalnych wzrosła o 67%, opakowaniowych o 10%, budowlanych o 28% i zmieszanych o 7%. Znaczna ilość odpadów biodegradowalnych jest bezpośrednio zagospodarowywana u źródła, gdzie powstające odpady są często kompostowane w przydomowych kompostownikach. Jednak gminy nie prowadzą takiej ewidencji, dlatego brak danych na temat wyposażenia w przydomowe kompostowniki w poszczególnych gminach powiatu.

Nowym systemem gospodarowania odpadami objętych jest ok. 99,5% właścicieli nieruchomości, z których ok. 99,6% zadeklarowało prowadzić selektywną zbiórkę odpadów. W poszczególnych gminach sytuacja wygląda następująco:

- Gmina Czajków – 100% złożonych deklaracji, 100% selektywnej zbiórki,
- Gmina Doruchów – 100% i 99,8%,
- Gmina Grabów n. Prosną – 99% i 99%,
- Gmina Kobyla Góra – 100% i 100%,
- Gmina Kraszewice – 100% i 100%
- Gmina Mikstat – 100% i 99,6%,
- Gmina Ostrzeszów – 98% i 99%.

Na podstawie Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2016 poz.2167) oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U. z 2012 poz. 676) zostały wyliczone poziomy ograniczenia i odzysku poszczególnych frakcji odpadów:

- ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania,
- poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła:
- poziomy odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

Zgodnie ze złożonymi sprawozdaniami do Marszałka i WIOŚ w 2016 r. w poszczególnych gminach powiatu ostrzeszowskiego uzyskano następujące poziomy odzysku wskazane w poniższym zestawieniu.

Tabela 11 Uzyskane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku poszczególnych odpadów w gminach powiatu ostrzeszowskiego w 2016 r.

Lp.	Gmina	Osiągnięte poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku poszczególnych	Liczba właścicieli nieruchomości od
-----	-------	---	-------------------------------------

		nych odpadów w 2016 r. [%]			których zostały zebrane odpady komunalne
		Odpady biodegradowalne	Odpady opakowaniowe	Odpady budowlane	
1	Gmina Czajków	11,92	18,61	100	696
2	Gmina Doruchów	38,43	35,7	100	1 205
3	Gmina Grabów n. Prosną	34,33	27,24	100	2 390
4	Gmina Kobyla Góra	44,38	20,09	100	1 800
5	Gmina Kraszewice	14,43	17,22	95,74	1 005
6	Gmina Mikstat	37,0	30,0	77,0	1 525
7	Gmina Ostrzeszów	40,74	18,0	99,9	5 724
	Ogółem - Powiat	31,6	23,83	96,09	14 345

Nieosiągnięte poziomy odzysku

Nd – nie dotyczy

b.d. – brak danych

Źródło: gminne sprawozdania w zakresie gospodarki odpadami w 2016

Dopuszczalny poziom masy odpadów biodegradowalnych przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. wynosi do 45% w 2016 r. Zakładany poziom udało się uzyskać we wszystkich gminach.

Dopuszczalny poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wynosi minimum 18% masy w 2016 r. Zakładany wskaźnik udało się osiągnąć niemal wszystkim gminom oprócz gminy Kraszewice. Z kolei gminy Ostrzeszów i Czajków uzyskały wynik na granicy normy.

Zakłada się również osiągnięcie w 2016 r. minimum 42% odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Każda gmina spełniła wymogi rozporządzenia w tym zakresie.

Oprócz zbiórki odpadów „u źródła” istnieje możliwość przekazania odpadów problemowych do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (tzw. PSZOK). Do punktu można oddawać odpady problemowe w tym m.in. opakowaniowe, wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz rozbiórkowe. PSZOK przyjmuje odpady bezpłatnie od właścicieli nieruchomości, którzy uiszczają opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Jedyny PSZOK znajduje się na terenie gminy Ostrzeszów przy ul. Ceglarskiej 1a, w Ostrzeszowie, do którego mieszkańcy gmin Czajków, Grabów n. Prosną, Kobyla Góra i Kraszewice posiadający podpisaną umowę mogą pozostawić problemowe odpady. Mieszkańcy pozostałych gmin korzystają z PSZOK w ZZO w Kępnie i Ostrowie Wilkp.

Odpady z sektora gospodarczego

W 2016 r. w powiecie ostrzeszowskim zarejestrowanych było ponad 5,5 tys. podmiotów gospodarczych. Wytwórcami największej ilości odpadów były:

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo - Usługowe "Serafin" Spółka z o.o.
- EKO-REGION SP.ZO.O. - SKŁADOWISKO ODPADÓW W OSTRZESZOWIE
- Jan Zawada PHU "MEBLOHIT"
- PPHUiP Palet Grzegorz Jangas
- WPH ADAMUS Andrzej Adamus
- P.P.H.U. "MIBET" M. Wysota
- P.P.H.U.Import-Export Grzegorz Podgórski
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe DREWMAX Wioletta Łuszczek,
- "MAYR POLSKA" SP. Z O.O.
- Z.P.H.U. "BEMIKS" Bernardeta Wysota
- Spółka Wodno-Ściekowa "Strzegowa"
- P.P.H.U. "MIBET" S.C. B. Wysota, M. Wysota

W 2016 r. w sektorze gospodarczym na terenie powiatu ostrzeszowskiego wytworzonych zostało ponad 64,014 tys. Mg odpadów.

W poniższej tabeli przedstawiono ilość wytworzonych odpadów w sektorze gospodarczym na terenie powiatu ostrzeszowskiego w 2016 r. w podziale na grupy odpadów.

Tabela 12 Ilość odpadów wytworzonych w sektorze gospodarczym na terenie powiatu ostrzeszowskiego w 2016 r.

Kod odpadów	Nazwa odpadów	Ilość wytworzonych odpadów
-------------	---------------	----------------------------

		[Mg]
02	Odpady z rolnictwa, sadownictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności	1 512,5200
03	Odpady z przetwórstwa drewna oraz z produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury	31 585,2030
04	Odpady z przemysłu skórzanego, futrzarskiego i tekstylnego	16,7800
06	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii nieorganicznej	51,4410
07	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii organicznej	956,4480
08	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania powłok ochronnych (farb, lakierów, emalii ceramicznych), kitu, klejów, szczeliw i farb drukarskich	20,6155
10	Odpady z procesów termicznych	1 915,3100
11	Odpady z chemicznej obróbki i powlekania powierzchni metali oraz innych materiałów i z procesów hydrometalurgii metali nieżelaznych	57,3700
12	Odpady z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali i tworzyw sztucznych	3 520,9750
13	Oleje odpadowe i odpady ciekłych paliw (z wyłączeniem olejów jadalnych oraz grup 05, 12 i 19)	10,1830
14	Odpady z rozpuszczalników organicznych, chłodziw i propelentów (z wyłączeniem grup 07 i 08)	1,6300
15	Odpady opakowaniowe; sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjne i ubrania ochronne nie ujęte w innych grupach	885,2180
16	Odpady nie ujęte w innych grupach	735,4650
17	Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych)	662,8915
18	Odpady medyczne i weterynaryjne	19,6201
19	Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych	22 058,7360
20	Odpady komunalne łącznie z frakcjami gromadzonymi selektywnie	4,2730
	RAZEM	64 014,6791

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego (Wojewódzki System Odpadowy)

W 2016 r. sektor gospodarczy wytworzył 2 932,516 Mg odpadów niebezpiecznych, które stanowiły ponad 4,5% wszystkich odpadów przemysłowych, natomiast zebrano 82,958 Mg odpadów niebezpiecznych, co stanowiło zaledwie 0,1% całkowitej masy wytworzonych odpadów niebezpiecznych.

Z danych Urzędu Marszałkowskiego wynika, że przedsiębiorcy z terenu powiatu ostrzeszowskiego nie wywiązali się z obowiązku unieszkodliwienia odpadów zawierających PCB do końca 2010 r., zatem założenia celu całkowitego wyeliminowania PCB ze środowiska nie udało się osiągnąć.

Ilość wytworzonych na terenie powiatu odpadów olejowych jest wyższa aniżeli masa zbieranych.

Wykaz masy wytworzonych odpadów niebezpiecznych, odpadów olejowych oraz medycznych i weterynaryjnych w 2016 r. na terenie powiatu ostrzeszowskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13 Ilość odpadów przemysłowych wytworzonych i ilość zebranych na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Odpady	Masa wytworzonych [Mg]	Masa zebranych [Mg]
Odpady niebezpieczne	2 932,5160	82,9580
Odpady zawierające PCB	12,6940	13,5210
Odpady olejowe	148,0270	49,0220
Odpady medyczne i weterynaryjne	19,6201	-

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego (Wojewódzki System Odpadowy)

Odpady azbestowe

W związku z obowiązkiem usunięcia wyrobów zawierających azbest do 2032 r. każda gmina powinna posiadać opracowany Program usuwania azbestu. Do zadań gmin należy prowadzenie ewidencji wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie informacji do marszałka województwa za pośrednictwem Bazy Azbestowej. Nie wszystkie gminy na terenie powiatu wywiązują się z tego obowiązku. Gmina Kraszewice nie prowadzi bazy azbestowej, natomiast gmina Kobyła Góra nie uzupełnia ewidencji na bieżąco. Spośród gmin powiatu swojego programu usuwania azbestu nie posiadają gminy: Doruchów, Kobyła Góra i Kraszewice. Gmina Grabów n. Prosną jest w trakcie jego opracowania.

Na podstawie dostępnych danych z Bazy Azbestowej oszacowano, że na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajduje się ok. 11 910,237 Mg wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia, w tym 9 817,381 Mg będących własnością osób fizycznych, 2 092,857 Mg należących do osób prawnych.

Według udostępnionych informacji, w posiadaniu Powiatu znajduje się ok. 26,605 Mg wyrobów azbestowych. Usunięcie planowane jest na 2018/2019 r.

Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych gminach prezentuje poniższa tabela.

Tabela 14 Ilość wyrobów azbestowych w gminach na terenie powiatu ostrzeszowskiego

Gmina	Zinwentaryzowane w kg			Unieszkodliwione w kg			Pozostałe do unieszkodliwienia w kg		
	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne
Czajków	1 822 087	1 612 424	209 663	0	0	0	1 822 087	1 612 424	209 663
Doruchów	1 120 995	1 079 138	41 857	126 433	114 111	12 322	994 562	965 027	29 535
Grabów n. Prosną	3 840 838	2 170 686	1 670 152	68 633	68 633	0	3 772 205	2 102 053	1 670 152
Kobyła Góra	69 350	0	69 350	0	0	0	69 350	0	69 350
Kraszewice	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mikstat	2 723 652	2 634 406	89 156	94 988	94 988	0	2 628 574	2 539 418	89 156
Ostrzeszów	2 664 998	2 639 973	25 025	41 539	41 515	24	623 459	2 598 458	25 001
Ogółem - Powiat	12 241 830	10 136 627	2 105 203	331 593	319 247	12 346	11 910 237	9 817 381	2 092 857

Źródło: na podstawie www.bazaazbestowa.gov.pl

Według danych ankietowych w latach 2013-2016 z terenu powiatu usunięto łącznie ok. 1 190,85 Mg odpadów azbestowych. Przedsięwzięcie finansowane było ze środków WFOŚiGW w Poznaniu oraz budżetów Gmin i Powiatu.

Tabela 15 Ilość usuniętych wyrobów azbestowych z terenu powiatu ostrzeszowskiego w latach 2013-2016

Rok	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych [Mg]	Poniesione koszty PLN	Źródło finansowania
2013	197,370	84 909,71	WFOŚiGW Poznań, środki z Gmin, Środki Powiatu
2014	500,660	201 492,66	WFOŚiGW Poznań
2015	230,910	105 544,92	WFOŚiGW Poznań
2016	255,660	86 680,11	WFOŚiGW Poznań
	6,250	1 812,50	Budżet Powiatu

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrzeszowie

2.2.12. Przeciwdziałanie poważnym awariom

W celach prewencyjnych Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu prowadzi różnego typu kontrole: planowe i pozaplanowe, kontrole dotyczące identyfikacji potencjalnych sprawców poważnych awarii, kontrole interwencyjne związane z wystąpieniem zdarzeń awaryjnych z udziałem substancji niebezpiecznych w obiektach stacjonarnych, liniowych i transporcie. W latach 2015-2016 r. nie było konieczności prowadzenia żadnych kontroli ani interwencji na terenie powiatu, nie odnotowano również żadnych poważnych awarii.

Awarie są zdarzeniami trudnymi do przewidzenia, stąd konieczne jest doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego, wpojenie zasad postępowania mieszkańcom na wypadek wystąpienia awarii oraz utrzymanie infrastruktury umożliwiającej podjęcie działań w przypadku zaistnienia awarii.

2.2.13. Adaptacja do zmian klimatu

Działania adaptacyjne wiążą się ze znacznymi kosztami. Istotą działań adaptacyjnych podejmowanych zarówno przez podmioty publiczne, jak i prywatne, poprzez realizację polityk, inwestycje w infrastrukturę i technologie, a także zmiany zachowań, jest uniknięcie ryzyk i wykorzystanie szans. Zmiany klimatu należy postrzegać jako potencjalne ryzyko, które powinno być brane pod uwagę przy tworzeniu np. mechanizmów regulacyjnych i planów inwestycyjnych, podobnie jak brane pod uwagę są ryzyka o charakterze makroekonomicznym, czy geopolitycznym.

Skutkiem ocieplania się klimatu w Polsce i na świecie jest wzrost występowania groźnych zjawisk pogodowych.

Ocena wrażliwości i skutki zmiany klimatu na poszczególne sektory:

Rolnictwo: Rolnictwo należy do tych obszarów gospodarki, które są lub będą znacząco dotknięte negatywnymi skutkami zmiany klimatu. Większe ryzyko utraty plonów i pogorszenie ich jakości może spowodować zmniejszenie produkcji rolniczej, czego konsekwencją może być niestabilna sytuacja ekonomiczna w rolnictwie. Konieczne jest zatem z jednej strony zabezpieczenie gospodarstw przed skutkami występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych wynikających ze zmian klimatu, z drugiej zaś strony wsparcie odbudowy zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych lub katastrof, potencjału produkcyjnego. Wraz ze wzrostem temperatury poprawiają się warunki klimatyczne do uprawy roślin ciepłolubnych w Polsce. Wzrost temperatury w okresie późnozimowym i wczesnowiosennym przyspiesza początek okresu wegetacyjnego i stwarza możliwość wcześniejszego rozpoczęcia prac polowych oraz wypasu bydła. Wcześniejszy siew odbywa się często w warunkach dostatecznego uwilgotnienia gleby, co pozwala uniknąć negatywnych skutków ewentualnych susz wiosennych. Wyższa temperatura w okresie letnim powoduje dodatkowy stres termiczny dla zwierząt, co może wpływać na zmniejszenie produktywności stad, a w przypadku bydła mlecznego zmniejszać mleczność oraz cechy jakościowe mleka. Wyższa temperatura wymaga rozbudowy urządzeń chłodniczych także w przechowalnictwie surowców zwierzęcych (jaj, mleka i mięsa), co wpływa na wzrost zapotrzebowania na energię, a tym samym na koszty produkcji.

Leśnictwo: Ocena wrażliwości lasów i gospodarki leśnej oraz całego sektora leśno-drzewnego na zmiany warunków klimatycznych zawiera zarówno negatywne, jak i pozytywne elementy, a można ją zawrzeć w następujących punktach:

- zmiana lokalizacji lasów i przesunięcie się optimum ekologicznego dla wielu gatunków drzew; przesunięcie lub zanik niektórych formacji leśnych;
- zmniejszenie (choć niekiedy zwiększenie) produktywności ekosystemów, zarówno drewna, jak i produktów nieдрzewnych, na jednostkę powierzchni;
- zmiany w typie i nasileniu występowania szkodników i chorób;
- uszkodzenie funkcji ekosystemowych, tj. cykli geobiochemicznych i przemian energii (rozkład i mineralizacja materii organicznej);
- wzrost lub spadek retencji elementów odżywczych;
- zmiany cykli reprodukcyjnych (pogorszenie lub poprawa warunków odnawiania się lasów);
- zmiany wartości/atrakcyjności ekosystemów leśnych jako miejsc wypoczynku i rekreacji.

Zasoby i gospodarka wodna: Zasoby wód powierzchniowych w Polsce są szczególnie wrażliwe na warunki klimatyczne, przede wszystkim na wahania opadów i parowanie. W latach 1997–2003 odnotowano wzrost częstotliwości występowania wezbrań, a jednocześnie wyraźny wzrost odpływu i to zarówno w półroczu zimowym, jak i letnim. W tych latach Polska doświadczyła szeregu katastrofalnych powodzi. Częstotliwość przepływów maksymalnych rzek o prawdopodobieństwie 1% (woda stuletnia) wzrosła dwukrotnie w latach 1981–2000 w porównaniu z latami 1961–1980. Średnia roczna liczba dni z pokrywą śnieżną w obu okresach prognostycznych wykazuje tendencję spadkową. Wyniki wszystkich analizowanych modeli klimatycznych symulują wzrost temperatury wody. Najwyższy wzrost temperatury wody nawet o 4°C prognozowany jest dla miesięcy wiosennych (kwiecień, maj) oraz w grudniu. W przemyśle, energetyce i gospodarce komunalnej wdrażanie mniej wodochłonnych technologii i bardziej efektywne wykorzystywanie zasobów spowoduje, że zużycie wody w tych sektorach będzie spadać przez cały okres prognozowania. Jedynym sektorem, w którym średnie roczne potrzeby wodne wykazują stałą tendencję rosnącą jest rolnictwo. Wraz z rozwojem technicznym rolnictwa będzie rosła jego efektywność ekonomiczna, pociągając za sobą zwiększone zużycie wody. Potrzeby wodne są zróżnicowane regionalnie i są funkcją strategii rozwojowych. Największy wzrost potrzeb w stosunku do stanu aktualnego w pierwszym okresie prognozowania będzie w województwach centralnych i wschodnich oraz lubuskim.

Bioróżnorodność: Wrażliwość gatunków i siedlisk jest nie tylko uwarunkowana zmianami temperatury czy opadów, lecz także zmianami częstotliwości i amplitudy zjawisk ekstremalnych, takich jak powódzie, wichury, ulewy. Wpływ wymienionych warunków spowoduje zmiany w zasięgu występowania gatunków, wielkości populacji, parametrach rozrodu, a w konsekwencji całej bioróżnorodności. Spodziewane ocieplenie się klimatu spowoduje intensyfikację migracji gatunków z Europy Południowej, z równoczesnym wycofywaniem się tych gatunków, które nie są przystosowane do wysokich tempera-

tur i suszy latem, a dobrze znoszą ostre mrozy. Wpływ zmian klimatu na bioróżnorodność był rozpatrywany w dwóch aspektach: z punktu widzenia siedlisk przyrodniczych i gatunków oraz zmienności przestrzennej wynikającej z położenia geograficznego. Grupa siedlisk wód słodkich płynących i stojących jest bardzo wrażliwa na zmiany klimatyczne, takie jak wzrost opadów nawalnych, okresy suche, intensyfikacja procesów eutrofizacji wód stojących i płynących. Podobnie wysoka wrażliwość na zmiany w środowisku wodnym cechuje siedliska z grupy torfowisk, trzęsawisk i źródeł śródlądowych. Zmiany w reżimie opadowym i wzrost ewapotranspiracji w połączeniu z antropogenicznym odwodnieniem ich stanowi istotne zagrożenie dla tych siedlisk. Zanik bagien, małych zbiorników wodnych, a także potoków i małych rzek jest największym zagrożeniem dla licznych gatunków, które bądź to bezpośrednio bytują na tych terenach, bądź korzystają z nich jako z rezerwuarów wody pitnej. Dotyczy to też łąk wilgotnych i pastwisk, będących siedliskiem dla wielu roślin łąkowych, które zostały w ostatnich dekadach wytrzebione na rzecz monokultur trawy oraz będących ważną bazą pokarmową dla licznych gatunków zwierząt. Grupy wrzosowisk i zarośli oraz naturalnych i półnaturalnych formacji łąkowych i muraw także są zagrożone przez obniżenie poziomu wód gruntowych i częste susze. Zjawiska te będą powodować ich stopniowe przechodzenie od postaci wilgotnych i świeżych do bardziej termofilnych. W górach wrażliwe na zmiany klimatu są zbiorowiska muraw alpejskich, szczególnie narażone na zanikanie w miarę przesuwania w górę pięter termicznych. Spośród siedlisk leśnych do najbardziej zagrożonych należy zaliczyć siedliska lasów bagiennych, z powodu spadku poziomu wód gruntowych, lasy wysokogórskie i silnie termofilne lasy dębowe oraz niektóre postaci lasów na stokach południowych i zachodnich, szczególnie narażonych na skutki susz wiosenno-letnich. Silnie narażone na utratę wartości będą obszary Natura 2000 desygnowane dla ochrony pojedynczego przedmiotu, który jednocześnie jest silnie zagrożony zmianami klimatycznymi, w wyniku których może on doznać znaczącego pogorszenia parametrów struktury i funkcji w stosunkowo krótkim czasie. Obszary Natura 2000 leżące w pasie Nizin Polskich należy generalnie uznać za silnie narażone, co związane jest z obniżaniem poziomu wód gruntowych.

Energetyka: Sektor energetyki jest relatywnie mało wrażliwy na zmiany klimatu. Wzrost temperatury jest korzystny z punktu widzenia zapotrzebowania na energię elektryczną i ciepło. Zmniejsza się zapotrzebowanie na ogrzewanie pomieszczeń, a także wyrównaniu ulegają zmiany obciążenia w wyniku zmniejszenia różnic między zapotrzebowaniem minimalnym i maksymalnym, co dotyczy zarówno energii elektrycznej i ciepła. Wzrost temperatury może jednak wpływać na zwiększenie zapotrzebowania na chłód, a tym samym energię elektryczną. W przypadku zapotrzebowania nie można zatem wskazać prawdopodobnych zagrożeń i strat. Najczulszą, z punktu widzenia zmian klimatu, składową sektora energetyki jest infrastruktura wykorzystywana do dystrybucji energii elektrycznej. Już obecnie obfite opady śniegu połączone z przechodzeniem temperatury przez wartość 0°C powodują masowe awarie sieci niskiego napięcia i nawet kilkudniowe braki zasilania, głównie na obszarach wiejskich. Wzrost temperatury w warunkach krajowych spowoduje, że zimą dni o temperaturze ok. 0°C znacznie przybędzie. Wzrastać będą zatem straty spowodowane brakiem zasilania w energię elektryczną. Istotnym problemem w elektrowniach ciepłych jest dostępność wody dla potrzeb chłodzenia i uzupełniania obiegu.

Rozwój technologiczny zmniejszy energochłonność poszczególnych sektorów gospodarki. Energooszczędność struktur budowlanych, odpowiednie materiały, inteligentna obudowa budynku, systemy odpowiednio zarządzane i sterowane spowodują, że budynki będą zeroenergetyczne w odniesieniu do ciepła na potrzeby ogrzewania pomieszczeń. Natomiast będą produkować energię elektryczną i ciepło, co zostanie wykorzystane do zaopatrywania budynków, zaś nadmiar energii będzie magazynowany albo oddawany do sieci elektroenergetycznej lub ciepłowniczej. Wraz ze wzrostem średniej temperatury wzrośnie efektywność działania ciepłych systemów słonecznych. Zmiany klimatu będą więc miały korzystny wpływ w tym zakresie. Ponadto przyszłe technologie energetyczne OZE będą mniej wrażliwe na zmiany klimatu, co zapewni odpowiedni rozwój poszczególnych technologii i ich adaptację do nowych warunków.

Budownictwo: Konstrukcja nośna obiektów budownictwa mieszkaniowego na terenach zurbanizowanych jest wrażliwa na czynniki klimatyczne. Przy zmieniających się warunkach klimatycznych stosowane obecnie normy i wskaźniki trzeba będzie dostosować do tych zmian. Budownictwo usługowe i produkcyjne na terenach wiejskich, takie jak: magazyny, szklarnie oraz naziemne stalowe zbiorniki na gnojnicę wrażliwe są na silne podmuchy wiatru lub na intensywne opady śniegu. Wyjątkową wrażliwością na podwyższoną temperaturę charakteryzują się: szpitale, hospicja, domy opieki i przedszkola, które w okresie lata muszą być wyposażone w klimatyzację ze względu na stres termiczny.

Transport: Infrastruktura transportu drogowego i kolejowego jest najbardziej wrażliwa na czynniki klimatyczne, przede wszystkim na: silny wiatry, opady śniegu, oblodzenie, deszcz i mróz. Ze względu na prognozowane zmiany struktury opadów większego znaczenia nabierze m.in. poprawne określenie światła mostów i przepustów, projektowanie drogi na dojazdach do mostów, problem osuwisk i zagadnienia związane z odwodnieniem powierzchni transportowych oraz kwestie przejść podziemnych, tuneli i in. Równie niekorzystne jest oddziaływanie wysokich temperatur (upałów) – szczególnie długotrwałych – na infrastrukturę drogową i kolejową. Istotny jest problem wpływu wysokich temperatur na nawierzchnie powierzchni komunikacyjnych.

Gospodarka przestrzenna i miasta: Wysokie temperatury powietrza w dużych miastach zwiększają efekt miejskiej wyspy ciepła (MWC). Prognozowane zwiększenie częstotliwości i intensywności fal upałów może pogłębiać zjawiska związane z MWC i jej skutkami dla warunków życia oraz zdrowia ludzi. W obliczu zmian klimatu można oczekiwać coraz częstszych powodzi miejskich generowanych głównie przez nawalne opady deszczu. Zagrożenie tym rodzajem powodzi zwiększa niewydolność systemu odwadniającego oraz uszczelnienie powierzchni terenu ograniczającego możliwości retencji wodnej.

Zdrowie: Wzrost ryzyka zgonu lub choroby podczas fal gorąca jest związany nie tylko z wysoką temperaturą powietrza, ale także dużym natężeniem promieniowania słonecznego oraz wysoką wilgotnością powietrza. W Polsce najwyższy wzrost ryzyka zgonu towarzyszy dużemu stresowi gorąca i wynosi dla zgonów z ogółu przyczyn +23% w stosunku do warunków termoneutralnych i +24% dla zgonów z powodu chorób układu krążenia. Grupami szczególnie wrażliwymi na wpływ wysokiej temperatury są osoby starsze i małe dzieci, u których łatwo dochodzi do zaburzeń gospodarki cieplnej organizmu, oraz osoby ze specyficznymi schorzeniami. W okresie zimowym najbardziej niebezpieczne dla organizmu są duże, gwałtowne spadki temperatury powietrza, które mogą stać się przyczyną nagłych zgonów, zwłaszcza osób starszych z chorobami tętnic czy z chorobą niedokrwinną serca. Pozytywnym skutkiem postępującego ocieplenia okresów zimowych jest wyraźne zmniejszenie liczby zgonów z wychłodzenia organizmu. Pod koniec XXI wieku liczba takich zdarzeń może się zmniejszyć o 45–80%. Ze wzrostem temperatury powietrza wiąże się także inwazja chorób odkleszczowych. Symulacje zakładają wzrost liczby zachorowań na boreliozę od 20% do 50%. W Polsce od kilkudziesięciu lat notuje się wzrost zachorowalności na alergię pyłkową. Pod wpływem zmian klimatu, a zwłaszcza wzrostu temperatury obserwuje się m.in.: coraz wcześniejszy początek sezonów pyłkowych, zwłaszcza na wiosnę (drzewa wczesnowiosenne) – średnio o 6 dni, wydłużenie sezonu pyłkowego o 10–11 dni.

Turystyka i rekreacja. Zmiany klimatu będą wpływać na rozwój turystyki w Polsce poprzez wzrost atrakcyjności wybrzeża Bałtyku i pojezierzy w wyniku wzrostu temperatury i poprawy warunków solarnych w lecie. Turystyce w całym kraju sprzyjać będzie wydłużenie sezonu letniego w turystycznych regionach Polski, co umożliwi poszerzenie oferty wypoczynku. Jednocześnie należy oczekiwać zmniejszenia atrakcyjności turystycznej rejonów o wysokim ryzyku wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych i ich skutków oraz o słabym systemie ostrzeżeń. Także utrata lub obniżenie wartości zasobów przyrodniczych w wyniku zmian klimatu (np. zanikanie jezior) będzie powodować spadek atrakcyjności turystycznej.

3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego

Głównym celem Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego jest określenie dla danej jednostki terytorialnej drogi do osiągnięcia celów w przedmiotowej dziedzinie, zmierzających do poprawy stanu środowiska, ustalonych wcześniej na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Dlatego odstępnie od wdrażania zapisów przedmiotowego dokumentu oznaczać będzie odstępnie od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska w kontekście szerszej perspektywy postrzegania tej problematyki.

W przypadku braku realizacji Programu, przeprowadzona analiza i ocena istniejącego stanu środowiska pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu środowiska. Brak realizacji Programu przyczynić się będzie do występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska.

W związku z rozwojem gospodarczym, wzrostem poziomu konsumpcji, zwiększającą się presją na obszary cenne przyrodniczo i nieurbanizowane, zwiększeniem zapotrzebowania na surowce, brak

realizacji zapisów Programu prowadzi do pogorszenia elementów środowiska. Istnieje zagrożenie zmiany stanu środowiska poprzez m.in.:

- utratę różnorodności ekologicznej i cennych przyrodniczo terenów;
- degradację walorów krajobrazu;
- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków, niewłaściwym stosowaniem nawozów i gnojowicy czy oddziaływaniem składowisk odpadów;
- degradację powierzchni ziemi związaną z nielegalną eksploatacją zasobów naturalnych;
- degradację powierzchni terenu ze względu na nielegalne składowanie odpadów;
- zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów;
- niewłaściwe postępowanie z wytworzonymi odpadami;
- zmniejszanie wielkości zasobów wodnych;
- wzrost zagrożenia podtopieniami;
- zwiększenie skutków występowania suszy;
- pogorszenie jakości powietrza;
- zwiększenie się liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywne natężenie hałasu i pola elektromagnetyczne;
- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Programu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

Poniżej przedstawiono najistotniejsze problemy w zakresie ochrony środowiska na terenie powiatu ostrzeszowskiego, które zostały zidentyfikowane na podstawie analizy stanu środowiska.

Zasoby przyrodnicze

Czynniki negatywne:

- zanieczyszczenie wód i słaba jakość wód powierzchniowych;
- zmiana aktualnych warunków wodnych oraz intensywna gospodarka rybacka, która mogłaby doprowadzić do zaniku roślinności wodnej;
- wydobywanie piasku i żwiru;
- zarastanie łąk;
- turystyka i rekreacja (m.in. nieuporządkowany rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej), wędkarstwo polowanie;
- zmiana sposobu użytkowania terenu, zabudowa;
- zaśmiecenie, w tym zaśmiecenie lasów;
- zanikanie tradycyjnego użytkowania łąk i pastwisk oraz osuszanie terenu (obniżanie poziomu wód gruntowych) co powoduje zanik zbiorowisk siedlisk wilgotnych;
- szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną (głównie przez sarny i jelenie) w postaci zgryzania upraw rolnych;
- płoszenie ptaków, niszczenie gniazd, penetrowanie siedlisk, polowanie w terminach niedozwolonych;
- niebezpieczeństwo związane z wypalaniem traw;
- zaniechanie koszenia bądź wypasu, połączone z silnym nawożeniem i podsiewaniem łąk.

Działania ukierunkowane na poprawę stanu przyrody:

- dbałość o stan zdrowotny drzewostanów, stosowanie zabiegów odnowieniowych i pielęgnacyjnych;
- realizacja założeń „Krajowego Programu Zwiększania Lesistości”;
- ograniczanie zagrożeń abiotycznych, biotycznych i antropogenicznych lasów;
- ochrona przeciwpożarowa lasów;
- prowadzenie zadrzewień śródpolnych i utrzymanie już istniejących;
- zachowanie i ochrona istniejących oraz tworzenie nowych korytarzy ekologicznych (strefy wododziałowe, doliny rzeczne), jako elementy lokalnego systemu powiązań przyrodniczych zapewniającego równowagę w środowisku;
- zapewnienie warunków do ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości wypoczynku i rekreacji;
- tworzenie bezpiecznej sieci ścieżek rowerowych i tras turystycznych z właściwą infrastrukturą towarzyszącą (sanitariaty, pojemniki na odpady, oznakowania szlaków);

- objęcie cennych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów różnymi formami ochrony przyrody w celu zachowania ich wartości;
- edukacja ekologiczna mieszkańców podnosząca świadomość i wrażliwość na stan środowiska przyrodniczego;
- opracowanie brakujących planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, planów ochrony dla rezerwatów, parków krajobrazowych;
- edukacja społeczeństwa.

Stan powierzchni ziemi

Czynniki negatywne:

- nieracjonalne stosowanie nawozów sztucznych oraz niewłaściwe postępowanie ze środkami ropopochodnymi w obrębie gospodarstw rolnych;
- zakwaszenie gleb (ok. 85% areалу gleb o możliwym odczynie kwaśnym i bardzo kwaśnym - szacunki na podstawie badań OSChR);
- wyłukiwanie pierwiastków i związków chemicznych z gleb powodujące zanieczyszczenie wód podziemnych i powierzchniowych;
- występowanie na terenie powiatu gruntów wymagających rekultywacji;
- występowanie miejsc nielegalnej eksploatacji kruszyw mineralnych;
- transport, który przyczynia się do degradacji powierzchni ziemi;
- eksploatacja składowisk odpadów oraz przemysł wiąże się z powstawaniem szkód w środowisku, w tym degradację powierzchni ziemi;
- oddziaływanie dzikich wysypisk odpadów na powierzchnię terenu i wody podziemne;
- brak monitoringu wód podziemnych w obrębie dzikich wysypisk odpadów.

Działania ukierunkowane na poprawę stanu jakości gleb:

- ochrona gruntów rolnych;
- prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z wytycznymi zawartymi w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej;
- wprowadzanie nowych zadrzewień śródpolnych przeciwdziałających erozji gleb;
- prowadzenie edukacji ekologicznej wśród rolników;
- odbudowa i renowacja urządzeń melioracji podstawowej i szczegółowej;
- likwidacja dzikich składowisk odpadów;
- kontrolowana eksploatacja kopalni, eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalni;
- prowadzenie rekultywacji terenów zdegradowanych lub zdewastowanych;
- nienaruszenie zwartych obszarów gruntów ornych o wysokiej wartości dla produkcji rolnej przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnych skutków oddziaływania rolnictwa na środowisko;
- edukacja społeczeństwa.

Zanieczyszczenie powietrza

Czynniki negatywne:

- przekroczenia stężeń PM10, PM2,5, benzo(a)pirenu i ozonu w całej strefie wielkopolskiej, którą zaliczono do klasy C;
- spalanie śmieci w indywidualnych kotłach grzewczych;
- problematyczna emisja niska pochodząca z palenisk domowych, małych kotłowni, warsztatów rzemieślniczych;
- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę gazowniczą;
- stosowanie niskiej klasy węgla do ogrzewania mieszkań;
- emisja niezorganizowana, tj. emisja substancji wprowadzanych do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie czy lakierowanie wykonywane poza obrębem warsztatu czy spalanie na powierzchni ziemi jak wypalanie traw, itp.;
- emisja liniowa pochodząca ze środków transportu spowodowana rosnącą ilością pojazdów;

Działania, które ukierunkowane są na poprawę stanu jakości powietrza atmosferycznego:

- opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej przez każdą Gminę w powiecie;
- poprawa infrastruktury transportowej i komunikacyjnej;
- eliminacja źródeł niskiej emisji;

- zmniejszenie zanieczyszczeń pochodzących z rozproszonych źródeł punktowych, takich jak np.: paleniska domowe, lokalne kotłownie komunalne, ale również poprzez eliminację węgla, jako paliwa na rzecz paliw ekologicznych-niskoemisyjnych;
- podłączenia do sieci gazowniczej oraz ciepłowniczej pozwala na ograniczenie emisji zanieczyszczeń z palenisk domowych;
- wykorzystywanie energii odnawialnej pozwoli na eliminację uciążliwych kotłowni węglowych, będących znaczącym emitentem zanieczyszczeń do powietrza;
- zapobieganie spalania odpadów w domowych paleniskach;
- stosowanie najlepszych dostępnych technologii w zakresie ograniczania zanieczyszczeń przemysłowych;
- opracowanie programów oczyszczania gminy z azbestu;
- edukacja społeczeństwa.

W celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pochodzącej z ogrzewania budynków zalecana jest:

- termomodernizacja budynków poprzez, którą rozumiemy nie tylko bezpośrednie docieplenie budynków, ale także modernizację systemów ogrzewania zarówno u odbiorców indywidualnych, jak i w zbiorczych źródłach ogrzewania – kotłowniach;
- wymiana źródeł energii cieplnej zasilanych paliwem nieodnawialnym na urządzenia o mniejszym stopniu negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym zastosowanie odnawialnych źródeł energii;
- ograniczenie zużycia energii poprzez wdrażanie systemów efektywnych energetycznie.

Ochrona wód

Czynniki negatywne:

- punktowe (zrzuty ścieków, nieszczelne zbiorniki na nieczystości płynne) i obszarowe źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych stanowiące głównie zanieczyszczenia spływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych;
- obszary OSN (obszary szczególnie narażone, z których dopływ azotu ze źródeł rolniczych do wód należy ograniczyć);
- nielegalne zrzuty ścieków komunalnych, nieszczelne zbiorniki bezodpływowe (szamba), niewłaściwie funkcjonujące przydomowe oczyszczalnie ścieków (niewystarczający stopień skanalizowania zwłaszcza terenów wiejskich);
- niewłaściwe postępowanie z substancjami ropopochodnymi (zwłaszcza na terenach wiejskich, niewłaściwe magazynowanie oleju napędowego);
- możliwość przeniknięcia zanieczyszczeń do poziomów wodonośnych wskutek niewłaściwej eksploatacji ujęć wód podziemnych;
- awarie i wypadki mogące spowodować emisję niebezpiecznych substancji do środowiska gruntowego;
- zły stan ekologiczny rzek i zbiorników wodnych na terenie powiatu (brak JCWP o dobrym stanie);
- niekontrolowane spływy powierzchniowe substancji nawozowych i środków chemicznych, stanowiące źródło substancji biogenych (głównie związków azotu i fosforu) odpowiedzialne za eutrofizację wód powierzchniowych;

Działania na rzecz poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych:

- rozwój gospodarki wodno-ściekowej (zwodociągowanie i skanalizowanie gmin oraz modernizacja istniejącej infrastruktury, spełnienie wymogów określonych w KPOŚK);
- ochrona zasobów wodnych (w tym m. in.: monitoring wód, kontrola podmiotów gospodarczych i mieszkańców pod względem wywozu ścieków; prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej);
- podejmowanie przedsięwzięć z zakresu modernizacji i odbudowy systemów melioracji wodnych podstawowych i szczegółowych;
- realizacja programu małej retencji;
- stosowanie odpowiednich zabiegów rolniczych ograniczających skutki suszy (KDPR);
- edukacja społeczeństwa.

Oddziaływanie hałasu

Czynniki negatywne:

- brak wystarczających rozwiązań technicznych - tempo modernizacji i budowy nowych dróg nie może nadążyć za wzrostem liczby pojazdów;

- duże natężenie ruchu przy głównych trasach w obszarach zabudowanych, zwłaszcza na drogach krajowych i wojewódzkich;
- zły stan techniczny pojazdów.

Hałas drogowy można zmniejszyć przez zapewnienie odpowiedniego stanu technicznego drogi oraz poprzez:

- ograniczenie prędkości na określonych odcinkach dróg;
- poprawę płynności ruchu;
- budowę obwodnic;
- ograniczenie możliwości wjazdu pojazdów ciężkich;
- prowadzenie nasadzeń roślinności ochronnej wzdłuż tras komunikacyjnych;
- budowę ekranów akustycznych – w miejscach szczególnie narażonych na hałas;
- stosowanie specjalnej „cichej nawierzchni” wygłuszającej przejazd samochodów;
- edukacja społeczeństwa.

W zakresie ograniczenia hałasu podstawowe cele to:

- zmniejszenie narażenia mieszkańców na nadmierny, ponadnormatywny poziom hałasu, zwłaszcza emitowanego przez środki transportu (w tym budowa obwodnic, modernizacja odcinków dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych);
- utrzymanie aktualnego poziomu hałasu w obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna;
- zintegrowanie działań w zakresie ochrony przed hałasem z planami zagospodarowania przestrzennego (mapowanie cyfrowe, strefy ograniczonego użytkowania, lokalizacja obiektów, przebieg szlaków transportu drogowego i szynowego itp.);
- prowadzenie monitoringu hałasu w obrębie źródeł emisji.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Czynniki negatywne:

- dynamiczny rozwój telefonii komórkowej, wzrost liczby stacji bazowych telefonii i urządzeń Wi-Fi przez co zwiększa się ilość źródeł promieniowania i obszar ich oddziaływania;
- mała świadomość społeczeństwa na temat źródeł, zasięgu oraz oddziaływań pól elektromagnetycznych oraz niepełna wiedza na temat skutków zdrowotnych;
- wymagania z zakresu ochrony środowiska przed promieniowaniem niejonizującym są często pomijane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- podchodzenie zabudowy mieszkaniowej pod linie energetyczne.

Działania, które ukierunkowane są na zmniejszenie skutków oddziaływania pól elektromagnetycznych:

- monitoring środowiska pod kątem przekroczenia poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych;
- ujęcie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin zapisów dotyczących umiejscawiania źródeł promieniowania elektromagnetycznego, w taki sposób aby nie stwarzały zagrożenia dla środowiska i mieszkańców;
- wprowadzenia zakazu lokalizacji zabudowy mieszkaniowej w strefie oddziaływania linii elektroenergetycznych;
- edukacja społeczeństwa.

Odnawialne źródła energii (OZE)

Czynniki negatywne:

- zbyt powolne tempo rozwoju odnawialnych źródeł energii, co negatywnie wpłynie na uzyskanie założonych poziomów (15% do 2020 r.) wykorzystania energii odnawialnej;
- zbyt mały udział odnawialnych źródeł energii w stosunku do istniejącego potencjału - konieczność zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- barierą dla rozwoju energetyki odnawialnej zwłaszcza energetyki wiatrowej i budowy biogazowni rolniczych jest mocno rozwinięta w województwie, w tym na terenie powiatu ostrzeszowskiego, sieć obszarów chronionych (w tym Natura 2000 oraz inne obszary przyrodniczo wartościowe);
- niechęć lokalnej społeczności do lokalizowania inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii;
- kapitałochłonność inwestycji z zakresu OZE.

Działania, które ukierunkowane są na zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej:

- rozwój energetyki geotermalnej oraz poszukiwania innych możliwości pozyskiwania energii odnawialnej;
- uwzględnianie w studium zagospodarowania przestrzennego gmin i w planach miejscowych możliwości lokalizacji instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii;
- dokładne rozważanie lokalizacji instalacji w celu uniknięcia konfliktów środowiskowych i społecznych;
- prowadzenie szeroko zakrojonych kampanii informacyjnych dotyczących korzyści płynących z pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych (edukacja społeczeństwa);
- rozwój pozostałych alternatywnych źródeł energii (spalanie biomasy, fotowoltaika) które w mniejszym stopniu oddziałują na środowisko.

Gospodarka odpadami

Czynniki negatywne:

- objęcie systemem zbiórki odpadów komunalnych nie wszystkich ich wytwórców (w zakresie zmieszanych odpadów komunalnych oraz w zakresie selektywnej zbiórki),
- problem z osiągnięciem przez każdą z gmin założonych poziomów odzysku surowców wtórnych;
- zbyt powolne tempo usuwania azbestu;
- niewłaściwe zachowania mieszkańców oraz niektórych podmiotów gospodarczych w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi (spalanie odpadów, zaśmiecanie lasów, tworzenie nielegalnych składowisk odpadów, podrzucanie odpadów).

Działania, które ukierunkowane są na uporządkowanie gospodarki odpadami:

- likwidacja na bieżąco „dzikich wysypisk”;
- dążenie do objęcia systemem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych wszystkich wytwórców odpadów;
- edukacja mieszkańców w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi;
- dofinansowywanie przedsięwzięć polegających na demontażu wyrobów zawierających azbest;
- działalność kontrolna.

Przeciwdziałanie poważnym awariom

Czynniki negatywne:

- zagrożenie poważną awarią związane z transportem drogowym materiałów niebezpiecznych, sprzyja temu zły stan techniczny dróg oraz duże natężenie ruchu;
- zgłaszanie fałszywych alarmów (KPPSP w Ostrzeszowie);

Działania, które ukierunkowane są na zmniejszenie ryzyka wystąpienia poważnej awarii:

- wytyczenie alternatywnych tras przejazdu dla pojazdów samochodowych transportujących substancje niebezpieczne przez tereny zurbanizowane;
- wyznaczenie parkingów dla pojazdów transportujących substancje niebezpieczne;
- poprawa stanu nawierzchni dróg na trasach transportowych;
- poprawa bezpieczeństwa kolejowego substancji niebezpiecznych;
- poszerzanie wiedzy społeczeństwa i decydentów w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom;

5. Identyfikacja i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz ich integralność

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano zadania inwestycyjne jak i pozainwestycyjne ujęte do realizacji w ramach poszczególnych celów Programu. Próbę oceny i identyfikacji znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań dokonano w tabelach, w tzw. macierzach skutków środowiskowych, które są syntetycznym zestawieniem możliwych pozytywnych, negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, krótkoterminowych, długoterminowych oddziaływań tych zadań. W Prognozie przyjęto jedynie zidentyfikowane typy skutków środowiskowych oraz oceniono ich wpływ na poszczególne elementy środowiska z uwzględnieniem także wpływu na zdrowie ludzi, przyrodę, obszary Natura 2000, dziedzictwo kulturowe, w tym zabytki.

W przypadku powiatu ostrzeszowskiego istnieje ryzyko bezpośredniego oddziaływania na obszary Natura 2000. Na terenie powiatu wyznaczono 1 obszar PLH300059 Jodły Ostrzeszowskie o powierzchni 8,8 ha.

Oprócz tego na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajduje się około 61 118,3 ha obszarów objętych ochroną prawną w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie przyrody, co stanowi 84,2% powierzchni powiatu.

Wszystkie zaplanowane działania na terenie powiatu są zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju. Mają na celu utrzymanie dobrego stanu środowiska w obszarach, gdzie ten stan jest dobry, a tam gdzie jakość poszczególnych komponentów jest niezadowolająca przedsięwzięcia zaplanowane są po to, by ten stan przywrócić do dobrego. Zatem zaplanowane działania nie wpłyną na integralność obszarów Natura 2000, ani na przedmiot ich ochrony.

Określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do niektórych innych zadań inwestycyjnych zaplanowanych w Programie przy braku informacji o sposobie i dokładnych miejscach realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo trudne. Biorąc jednak pod uwagę, że część z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach POŚ dla Powiatu Ostrzeszowskiego wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. W niektórych przypadkach oddziaływanie, w zależności od aspektu, jaki się rozważa, może mieć jednocześnie negatywny lub pozytywny wpływ na dany element środowiska.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto ocenę tę dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji inwestycji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Oznaczenia:

- (+) - pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zadania,
- (-) - negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zadania,
- (0) - brak zauważalnego oddziaływania i skutków w zakresie analizowanego zadania,
- (+/-) - realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- (-/+) - realizacja celu może spowodować zarówno negatywne, jak i pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia, np. w przypadku budowy dróg,
- (+/0) – realizacja celu może pozytywnie oddziaływać na poszczególne aspekty środowiska lub może nie dawać zauważalnego efektu np. wpływ na krajobraz przedsięwzięć polegających na termomodernizacji budynków – odczucie subiektywne – dla jednych efekt pozytywny, dla innych niezauważalny,
- (0/+) – realizacja celu może nie oddziaływać lub nie widać wyraźnych oddziaływań, jednak po upływie czasu daje wymierne korzyści,
- (-/0) – realizacja celu może początkowo negatywnie oddziaływać, jednak po upływie czasu stan się stabilizuje i nie daje wyraźnych oddziaływań,
- (0/-) – realizacja celu nie daje wyraźnych oddziaływań, jednak po upływie czasu może negatywnie oddziaływać na dany aspekt środowiska.
- (N) - brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub uwarunkowań niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji.

Tabela 16. Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:													
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
Obszar interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, monitoring środowiska																
1.	Prowadzenie monitoringu powietrza	WIOŚ	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	
2.	Modernizacja/wymiana indywidualnych źródeł ciepła (np. modernizacje kotłowni i systemów grzewczych, montaż układów ko generacyjnych, budowa układów odzysku ciepła), w tym:	Powiat, Gminy, Właściciele nieruchomości i Przedsiębiorcy	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	+	+	+
2.1	Dotacja celowa na dofinansowanie zmiany ogrzewania opartego na paliwie stałym na niskoemisyjne źródła ciepła	Gmina Ostrzeszów	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	+	+	+
3	Wprowadzenie możliwości wspierania, poprzez udzielanie dotacji, przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem instalacji do pozyskiwania OZE oraz modernizacji lub wymiany indywidualnych źródeł ciepła	Powiat, Gminy	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	+	+	+
3.1.	Dofinansowanie kosztów budowy instalacji paneli fotowoltaicznych	Gmina Mikstat	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	+	+	+
3.2.	Dofinansowanie montażu instalacji fotowoltaicznych i solarnych na budynkach mieszkalnych w ramach zadania - Poprawa jakości powietrza poprzez zwiększenie instalacji OZE w wytwarzaniu energii na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów	Gmina Ostrzeszów	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	+	+	+
4.	Promocja OZE oraz edukacja w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej	Powiat, Gminy	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	+	+	+

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostreszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:													
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
5.	Montaż instalacji OZE w obiektach użyteczności publicznej, w tym:	Gminy Prywatni inwestorzy	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	+	+	+
5.1.	Montaż efektywnych ekonomicznie rozwiązań OZE w obiektach użyteczności publicznej w Mieście i Gminie Grabów nad Prosną	Gmina Grabów nad Prosną	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	+	+	+
6.	Rozwój sieci gazowniczej	Polska Spółka Gazownictwa	0	0	+	+	0	0	0	+	+	+	+	+	+	+
7.	Termomodernizacja budynków, w tym;	Powiat, Gminy, właściciele nieruchomości, w tym spółdzielnie mieszkaniowe i wspólnoty mieszkaniowe	0	0	+	0	0	0	0	+	+	+/0	+	+	+	+
7.1.	<i>Termomodernizacja (ocieplenie, wymiana okien) montaż energooszczędnego oświetlenia w budynkach. - Poprawa warunków ekonomicznych i środowiskowych gminy, wskutek wykorzystania energooszczędnego oświetlenia w budynkach oraz termomodernizacja.</i>	Gmina Czajków	0	0	+	0	0	0	0	+	+	+/0	+	+	+	+
7.2.	<i>Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy</i>	Gmina Czajków	0	0	+	0	0	0	0	+	+	+/0	+	+	+	+
7.3.	<i>Przebudowa z rozbudową i termomodernizacją budynku GOK w Doruchowie</i>	Gmina Doruchów	0	0	+	0	0	0	0	+	+	+/0	+	+	+	+
7.4.	<i>Termomodernizacja budynków Szkoły Podstawowej w Grabowie nad Prosną – zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska</i>	Gmina Grabów nad Prosną	0	0	+	0	0	0	0	+	+	+/0	+	+	+	+
7.5.	<i>Termomodernizacja budynku komunalnego w Kobylej Górze z przeznaczeniem na hotel</i>	Gmina Kobyla Góra	0	0	+	0	0	0	0	+	+	+/0	+	+	+	+

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostreszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
7.6.	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Kuźnicy Grabowskiej	Gmina Kraszewice	0	0	+	0	0	0	+	+	+/0	+	+	+	+
8.	Promowanie ecodrivingu, korzystania z komunikacji zbiorowej, rowerów i środków transportu wykorzystujących napędy przyjazne środowisku:	Powiat, Gminy,	+	+	+	0/+	0/+	0/+	+	+	0/+	+	+	+	+
9.	Wzmocnienie kontroli na stacjach diagnostycznych na terenie powiatu, kontrola prawidłowości wykonywania badań technicznych pojazdów	Powiat	0/+	0/+	+	0/+	0/+	/0+	+	+	0/+	+	+	+	+
10.	Budowa ścieżek rowerowych, w tym:	Powiat, Gminy,	+	+	+	+	+	0/+	+	0/+	+	+	+	+	+
10.1.	<i>Budowa ścieżki pieszo-rowerowej w m. Torzeniec</i>	Gmina Doruchów	+	+	+	+	+	0/+	+	0/+	+	+	+	+	+
10.2.	<i>„Spacerkiem z Zalesia po Wrzosey – chodnik do rekreacji do kultury – budowa niekomercyjnej infrastruktury na terenie gminy Doruchów – etap I</i>	Gmina Doruchów	+	+	+	+	+	0/+	+	0/+	+	+	+	+	+
10.3.	Przebudowa ścieżki pieszo-rowerowej w Kraszewicach	Gmina Kraszewice	+	+	+	+	+	0/+	+	0/+	+	+	+	+	+
11.	Określanie warunków korzystania ze środowiska w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza w wydawanych pozwoleniach zintegrowanych i pozwoleniach na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza	Powiat, Województwo	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
12.	Wymiana oświetlenia na mniej energochłonne, w tym:	Powiat, Gminy, Przedsiębiorcy	0	0	+	0	0	0	+	0	0	+	+	0	+
13.	Wdrożenie w gminach gospodarki niskoemisyjnej w oparciu o gminne plany gospodarki niskoemisyjnej	Gminy	0	0	+	+	+	0	+	0	+/0	+	+	+	+
Obszar interwencji: zagrożenie hałasem, pola elektromagnetyczne, monitoring środowiska															

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostreszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
1.	Poprawa stanu technicznego dróg, w tym:	Powiat, Gminy, zarządcy dróg	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.1.	Przebudowa drogi powiatowej 5587 Grabów-Osiek 1km	Powiat	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.2.	Przebudowa drogi 5587 Grabów - Osiek- 5,950km	Powiat	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.3.	Gmina Grabów chodnik w m. Wirginy/ Marszałki - kontynuacja (etap 3)	Powiat	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.4.	Gmina Czajków chodnik w m. Śniegule - kontynuacja	Powiat	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.5.	Gmina Mikstat chodnik w Biskupicach Zabaryczne- kontynuacja	Powiat	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.6.	Gmina Doruchów chodnik w m. Wrzosy/Przytocznica - kontynuacja	Powiat	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.7.	Gmina Kraszewice chodniki	Powiat	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.8.	Gmina Ostreszów chodniki Zajączki/Olszyna	Powiat	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.9.	Gmina Kobyła Góra chodniki	Powiat	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.10.	Przebudowa mostu na drodze nr 5592 Doruchów - Bobrowniki w m. Bobrowniki	Powiat	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.11.	Remont odc. Ostreszów – gr. powiatu Kępińskiego od km 432+000 do 435+780 i 436+200 do 439+253 razem: 7,2 km	GDDKiA	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
1.12.	Remont odc. Antonin –Niedźwiedź od km 419+240 do 420+675 odc. Niedźwiedź –Ostrzeszów 422+800 do 427+700 razem:6,335 km	GDDKiA	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.13.	Ciąg pieszo – rowerowy rondo Czarny Las – Kotowskie od km 326+800 do 330+100	GDDKiA	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.14.	Rozbudowa skrzyż. dr.nr 11 z dr. gminną (lewoskręt)do m. Kochłowy od km 435+780 do 436+200 dług. odc. – 0,420 km	GDDKiA	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.15.	Remont przebiegu drogi nr 11 przez m. Ostrzeszów od km 427+700 do km 432+000 - dług. Odc. 4,3 km	GDDKiA	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.16.	DW 449 m. Ostrzeszów ul. Armii Krajowej: remont nawierzchni dł. 1,12 km, remont chodnika	WZDW	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.17.	DW 449 Ostrzeszów ul. Grabowska: remont chodnika	WZDW	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.18.	DW 447 na odc. od skrzyżowania z drogą P5583 (Namysłaki- Przedborów) do m. Chlewo: remont nawierzchni	WZDW	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.19.	DW 449 Kobyla Góra: remont nawierzchni, budowa 2 zatok autobusowych	WZDW	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.20.	DW 444 od ronda z DK 25 do m. Ostrzeszów: rozbudowa drogi na odcinku od DK 25 do Szklarki Myślniewskiej dł 6,91 km; rozbudowa drogi na odcinku Szklarki Myślniewskiej doDK11 dł. 6,82 km	WZDW	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
1.21.	DW 447 odc. Grabów n. Prosną – skrzyżowanie z SK 11: rozbudowa drogi na odcinku Mikstat – skrzyżowanie z DK 11 dł. 8 km; rozbudowa drogi na odc. Mikstat – Grabów n. Prosną dł. 11,7 km	WZDW	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.22.	DW 450 odc. Ołobok-Smolniki: przebudowa drogi dł. 17,97 km	WZDW	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.23.	DW 449 odc. Zajązki – Giżyce: przebudowa drogi dł. 13,91	WZDW	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.24.	DW 449 m. Ostrzeszów: budowa obwodnicy dł. 8 km	WZDW	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.25.	DW 449 odc. Ostrzeszów ul. Kościuszki-Rojów: budowa ścieżki pieszo-rowerowej dł. 2,2 km	WZDW	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.26.	DW 449 m. Mąkoszyce: budowa chodnika dł. 0,27 km	WZDW	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.27.	Przebudowa drogi gminnej nr 840576P Wrzose-Pyki-Morawin na odc. Wrzose-Pyki infrastruktury drogowej	Gmina Doruchów	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.28.	Budowa drogi gminnej Karolew – Marszałki w m. Marszałki i Książenice	Gmina Grabów nad Prosną	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.29.	Budowa mostu przez rz. Prosnę w m. Bobrowniki – Kopeć	Gmina Grabów nad Prosną	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.30.	Przebudowa drogi gminnej ul. Pułaskiego w Kobylej Górze	Gmina Kobyla Góra	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.31.	Przebudowa dróg gminnych nr: 843571P, 843537P w gminie Kobyla Góra	Gmina Kobyla Góra	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
1.32.	Przebudowa dróg: Mąkoszyce, Kobyla Góra ul. Strumykowa, Koonopnickiej, Pułaskiego,	Gina Kobyla Góra	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.33.	Budowa chodnika przy drodze powiatowej nr 5585 Raclawice – Renta, przy drodze gminnej w m. Kuźnica Grabowska "za rzeką"	Gmina Kraszewice	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.34.	Budowa drogi gminnej nr 843540P Bigosy - Łękawki	Gmina Kraszewice	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.35.	Budowa drogi gminnej nr 843548P Jelenie - Grabowski Piec (do Bartczaka	Gmina Kraszewice	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.36.	Budowa drogi gminnej nr 843550P Jelenie - Folusz - Nowe Stawy (Wigwam)	Gmina Kraszewice	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.37.	Budowa drogi gminnej nr 843559P ul. Zielona w Kraszewicach	Gmina Kraszewice	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.38.	Przebudowa drogi gminnej nr 836559P Jażwiny - Smolarnia Monik	Gmina Kraszewice	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.39.	Remont ul. Św. Rocha wraz z realizacją przyległych terenów	Gmina Mikstat	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.40.	Przebudowa drogi gminnej w m. Biskupice Zabaryczne, m. Kaliszkowice Ołobockie	Gmina Mikstat	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+
1.41.	Budowa dróg, w tym przebudowa dróg gminnych dojazdowych do gruntów rolnych, przebudowa ul. Cichej i modernizacja ul. Norweskiej w Ostrzeszowie	Gmina Ostrzeszów	0	0/-	-/+	-/+	+	-/+	-/+	-/+	+	+	+	+	+

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostreszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
2.	Wprowadzanie nasadzeń ochronnych i w razie konieczności innych rozwiązań wzdłuż ciągów komunikacyjnych mających na celu utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub zmniejszania poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.	Zarządcy dróg	0/+	0/+	+	+	+	0/+	+	+	+	+	+	+	
3.	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	WIOŚ	0	0	+	+	0	0	+	0	0	+	0	0	+
4.	Ochrona mieszkańców powiatu przed promieniowaniem elektromagnetycznym przez weryfikację składanych zgłoszeń instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne	Powiat, Województwo	0	0	+	+	+	0/+	+	+	+	+	+	+	+
5.	Ochrona mieszkańców przed hałasem z instalacji przemysłowych przez wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu	Powiat, Województwo	0	0	+	+	0	0	+	0	0	+	0	0	+
6.	Rozpatrywanie informacji /zgłoszeń / wyników pomiarów, dotyczących przestrzegania norm środowiskowych oraz wywiązywania się z obowiązków związanych z korzystaniem ze środowiska w zakresie:	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
6.1.	pól elektromagnetycznych	Powiat, Województwo, WIOŚ, PSSE	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
6.2.	emisji hałasu	Powiat, Województwo, WIOŚ	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostreszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:													
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
7.	Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem (rozgraniczenie terenów o zróżnicowanej funkcji)	Gminy	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Obszar interwencji: zasoby i jakość wód, gospodarka wodno-ściekowa																
1.	Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ	0	+	+	+	+	+	+	0	0	0	0	+	0	0
2.	Ustanawianie strefy ochronnej ujęć wody obejmującej teren ochrony bezpośredniej i pośredniej (na wniosek właściciela ujęcia)	Powiat, Województwo, RZGW	0/+	0/+	+	0/+	0/+	+	+	0	+	0/+	0	+	0	+
3.	Dalszy rozwój infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i infrastruktury towarzyszącej, w tym:	Gminy	+	+	+	0/+	0/+	+	+	0	+	0	0	+	+	+
3.1.	Przebudowa linii wodociągowej wraz z modernizacją przepompowni oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Czajków - Rozwój obszarów wiejskich, poprawa warunków życia, redukcja ścieków	Gmina Czajków	+	+	+	0/+	0/+	+	+	0	+	0	0	+	+	+
3.2.	Przebudowa stacji uzdatniania wody w Pałacach wraz z budową zbiorników na wodę czystą w Pałacach i Bukownicy	Gmina Grabów nad Prosną	+	+	+	0/+	0/+	+	+	0	+	0	0	+	+	+
3.3.	Budowa linii wodociągowej ul. Grabowska Kraszewice, ul. Leśna Kraszewice,	Gmina Kraszewice	+	+	+	0/+	0/+	+	+	0	+	0	0	+	+	+
3.4.	Modernizacja linii wodociągowej Kraszewice - Kuźnica Grabowska	Gmina Kraszewice	+	+	+	0/+	0/+	+	+	0	+	0	0	+	+	+
3.5.	Rozbudowa ujęcia wody w m. Kaliszkowice Ołobockie	Gmina Mikstat	+	+	+	0/+	0/+	+	+	0	+	0	0	+	+	+

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
4.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy Właściele nieruchomości	+	+	+	0/+	0/+	+	0	+	0	0	+	+	+
5.	Określanie warunków korzystania ze środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w wydawanych pozwoleń zintegrowanych i pozwoleń wodno-prawnych	Powiat, Województwo	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
6.	Kontrola podmiotów gospodarczych posiadających pozwolenia wodno-prawne pod kątem przestrzegania norm i wytycznych zapisanych w tych decyzjach	Powiat, WIOŚ	0	0	+	0	0	+	0	+	0	0	+	0	0
7.	Rozpatrywanie informacji /zgłoszeń / wyników pomiarów, dotyczących przestrzegania norm środowiskowych oraz wywiązywania się z obowiązków związanych z korzystaniem ze środowiska w zakresie ścieków.	Powiat	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Obszar interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, monitoring środowiska															
1.	Objęcie wszystkich mieszkańców systemem odbioru odpadów oraz selektywnego zbierania odpadów	Gminy	0	0	+	0	0	+	0	+	+	0	+	+	+
2.	Minimalizacja składowanych odpadów	Gminy	0	0	+	0	0	+	0	+	+	0	+	+	+
3.	Likwidacja „dzikich wysypisk” odpadów	Gminy	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
4.	Rekultywacja i monitoring zamkniętych składowisk odpadów, w tym:	Gminy	0	+	+	0	0	+	0	+	+	0	+	0	0
4.1.	<i>Rekultywacja gminnego składowiska odpadów w m. Mikstat Pustkowie</i>	<i>Gmina Mikstat</i>	0	+	+	0	0	+	0	+	+	0	+	0	0

*Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024*

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
5.	Pomoc w usuwaniu azbestu i wyrobów zawierających azbest	Powiat, Gminy	0	0	+	0	0	0	+	+	+	0	0	+	+
5.1.	Opracowanie programów oczyszczania gminy z azbestu	Gminy	0	0	+	0	0	0	+	+	+	0	0	+	+
5.2.	Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu ostrzeszowskiego	Powiat	0	0	+	0	0	0	+	+	+	0	0	+	+
5.3.	Ewidencjonowanie ilości usuniętego azbestu na potrzeby portalu baza azbestowa.gov.pl	Gminy	0	0	+	0	0	0	+	+	+	0	0	+	+
6.	Określanie warunków korzystania ze środowiska w zakresie gospodarki odpadami w wydawanych pozwoleńiach zintegrowanych i decyzjach dotyczących wytwarzania, transportu, zbierania i przetwarzania odpadów	Powiat, Województwo	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
7.	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	Powiat, Gminy, WIOŚ	0	0	+	0	0	+	0	+	+	0	+	+	+
Obszar interwencji: gospodarowanie wodami, ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie poważnymi awariami															
1.	Wsparcie działań zmierzających do budowy zbiorników retencyjnych na terenie powiatu, w tym:	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa RZGW	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
1.1.	Budowa stawów zgodnie z wydanymi przez Powiat pozwoleńiami wodnoprawnymi	Powiat Prywatni właściciele	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
1.2.	Zbiornik Wielowieś Klasztorna na rzece Prośnie woj. wielkopolskie, pow. ostrowski, kaliski, ostrzeszowski	WZMiUW RO Ostrów Wlkp.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
2.	Okresowa konserwacja gruntowna urządzeń melioracji wodnych szczegółowych i urządzeń przeciwpowodziowych na terenie powiatu, w tym:	Powiat, Gminy, Spółki wodne, RZGW, WZMiUW, Właściciele nieruchomości	0	0/-	+	0/-	0/-	+	0	+	0	0	0	+	+
2.1.	<i>Odbudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Proсны gm. Grabów i Doruchów (etap I)</i>	WZMiUW RO Ostrów Wlkp.	0	0/-	+	0/-	0/-	+	0	+	0	0	0	+	+
2.2.	<i>Rzeka Struga Kraszewicka (0+000-3+760)</i>	WZMiUW RO Ostrów Wlkp.	0	0/-	+	0/-	0/-	+	0	+	0	0	0	+	+
3.	Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia awarii	Powiat, Gminy	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4.	Poprawa bezpieczeństwa publicznego, w tym:	Powiat, Gminy, Policja, Straż Pożarna, Służba Zdrowia	0	0	+	0	0	0	0	0/-	0	0	+	+	+
4.1.	<i>Zakup sprzętu specjalistycznego do zapobiegania, likwidacji skutków klęsk żywiołowych i awarii środowiskowych dla jednostek OSP regionu Kalisko - Konińskiego - Zapobieganie. likwidacja skutków klęsk żywiołowych i awarii środowiskowych</i>	Gmina Czajków	0	0	+	0	0	0	0	0/-	0	0	+	+	+
4.2.	<i>Zakup samochodu strażackiego do OSP Głuszyna</i>	Gmina Kraszewice	0	0	+	0	0	0	0	0/-	0	0	+	+	+
Obszar interwencji: zasoby przyrodnicze															
1.	Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa, RDOŚ, koła łowieckie	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

*Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024*

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
2.	Realizacja zadań z zakresu rozwoju bezpiecznej dla środowiska nowoczesnej infrastruktury rekreacyjnej zapewniającej wzrost potencjału turystycznego regionu	Powiat, Gminy,	0	0/+	+	+/0	0/+	0	0	0	+	0	0	+	+
3.	Zwiększanie powierzchni leśnych, w tym:	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa, ARiMR, właściciele nieruchomości	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3.1.	Prowadzenie odnowień i zalesień (lasów wszystkich form własności)	Nadleśnictwa, inni właściciele lasów (np. Gminy, osoby fizyczne)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3.2..	Nadzór nad gospodarką leśną w lasach, w tym prowadzenie nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa	Powiat, Nadleśnictwa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
3.3..	Opracowywanie inwentaryzacji stanu lasów oraz uproszczonych planów urządzania lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	Powiat, właściciele lasów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
4.	Utrzymanie zieleni o charakterze publicznym, w tym pielęgnacja i odnowienie założeń parkowych oraz utrzymanie zieleni przy drogach.	Powiat, Gminy, Zarządcy dróg	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
5.	Wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów i kontrola wykonania obowiązku nasadzeń zastępczych	Powiat, Gminy	0	0/+	+	0/+	0/+	0	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+	+	0/+
Obszar interwencji: zasoby geologiczne, gleby															
1.	Rekultywacja terenów zdegradowanych,	Właściciele nieruchomości	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:													
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
2.	Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin na etapie wydawania koncesji	Powiat, Województwo	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	0	+	+	+
3.	Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	Powiat, OUG Poznań	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	0	+	+	+
4.	Prowadzenie i aktualizacja rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi	Powiat	0	0	+	+	+	+	+	0	+	+	0	+	+	+
5.	Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz sporządzenie ich wykazu	Powiat	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+	+
6.	Określanie warunków korzystania z zasobów geologicznych w wydawanych decyzjach i koncesjach dotyczących prowadzenia prac geologicznych i wydobywania kopalin, w tym kontrola wypełnienia zapisów zawartych w wydawanych decyzjach.	Powiat, Województwo, Minister Środowiska, Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
7.	Rozpatrywanie informacji /zgłoszeń / wyników pomiarów, dotyczących przestrzegania norm środowiskowych oraz wywiązywania się z obowiązków związanych z korzystaniem ze środowiska w zakresie wydobywania kopalin	Powiat, Województwo	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Obszar interwencji: edukacja																
1.	Promocja walorów przyrodniczych powiatu poprzez zamieszczanie informacji na stronach internetowych, w lokalnych gazetach, na targach turystycznych	Powiat, Gminy	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
2.	Prowadzenie publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach objętych obowiązkiem udostępniania jako informacje o środowisku i jego ochronie	Powiat, Gminy	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3.	Organizowanie imprez pobudzających aktywność dzieci i młodzieży w dziedzinie ochrony przyrody i środowiska naturalnego, w tym:	Powiat, Gminy, ZPKWW, Nadleśnictwa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3.1.	Kontynuacja inicjatyw realizowanych w poprzednich latach przy współpracy z różnymi podmiotami z terenu powiatu i województwa wielkopolskiego	Powiat, Gminy, ZPKWW, Nadleśnictwa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4.	Intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno – edukacyjnej w tym zakresie	Powiat, Gminy, CZO SELEKT, ZGO Sp. z o. o. w Jarocinie	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
5.	Wyeliminowanie negatywnych zachowań (np. wypalanie traw, porzucanie odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych, wylanie nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do wód i gleby, spalanie odpadów w paleniskach domowych, dewastacja zieleni publicznej).	Powiat, Gminy, CZO SELEKT, ZGO Sp. z o. o. w Jarocinie	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
6.	Edukacja i zwiększanie świadomości w zakresie: zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, wpływu inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczenia i konieczności oszczędzania zasobów naturalnych	Powiat, Gminy, ZPKWW	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
7.	Opracowanie i uchwalenie Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego	Powiat	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
8.	Opracowanie i upublicznienie co 2 lata raportów z realizacji programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego	Powiat	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko ustaleń Programu:

NATURA 2000, BIORÓŻNORODNOŚĆ:

Wpływ działań wyznaczonych w projekcie aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na obszary objęte ochroną na podstawie Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (t. j. Dz. U. 2016, poz. 2134 ze zm.) będą oceniane zgodnie z zapisami określonymi w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1405).

Na terenie powiatu ostrzeszowskiego znajduje się 65 118,3 ha obszarów objętych ochroną prawną w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie przyrody, co stanowi 84,2% powierzchni powiatu. System obszarów chronionych w powiecie tworzą:

- 2 rezerwy przyrody: „Jodły Ostrzeszowskie”, „Pieczyska”;
- 2 fragmenty obszarów chronionego krajobrazu: „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska”, „Dolina Rzeki Proсны”;
- 1 obszar Natura 2000⁵: PLH300004 - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW) PLH300059 Jodły Ostrzeszowskie
- 48 pomników przyrody;
- 4 użytki ekologiczne o łącznej powierzchni ok. 5,43 ha.

Oprócz ww. elementów do obszarów cennych przyrodniczo zalicza się na terenie powiatu ostrzeszowskiego tzw. obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania i migracji. Łącznie na terenie województwa wielkopolskiego wydzielonych zostało 67 tego rodzaju obiektów, z których 3 znajdują się w całości lub fragmentarycznie na terenie analizowanego powiatu⁶:

- Stawy Rybin (nr 51) - Miejsce lęgów wielu gatunków ptaków wodnych: perkoza dwuczubego, perkoza rdzawoszyjnego, łabędzia niemego (kilka par), gęgawy (kilkadziesiąt par), wielu gatunków kaczek m.in. głowienki, czernicy, krakwy. Lęgowisko żurawia, błotniaka stawowego (ok. 5 par). Miejsce odpoczynku i żerowania dużych zgrupowań ptaków wodnych podczas przelotów: łabędź niemy, krzyżówka, głowienka, czernica, świstun, gągoł, nurogęś, czapla biała, łyśka.
- Dolina Proсны (nr 53) - Miejsca lęgów wielu gatunków ptaków wodnych i błotnych (bąk, błotniak stawowy, czajka). Szlak wędrówkowy ptaków.
- Stawy Czajków i sąsiednie (nr 58) - Miejsce lęgów wielu gatunków ptaków wodnych, m.in. łabędzia niemego, błotniaka stawowego, perkoza dwuczubego.

Wyznaczone na terenie powiatu ostrzeszowskiego rezerwy przyrody nie posiadają opracowanych planów zadań ochronnych, dlatego wszelkie zakazy wynikają z art.15. ust. 1. ustawy o ochronie przyrody, gdzie w rezerwach przyrody zabrania się:

- 1) budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody;
- 3) chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
- 4) polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- 5) pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów;
- 6) użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczenia i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- 7) zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- 9) niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- 10) palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 11) prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;

⁵ Opis opracowano na podstawie danych RDOŚ w Poznaniu. i CRFOP.

⁶ Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P. T. 2008: Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego, Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu.

- 12) stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- 13) zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 14) połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
- 15) ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 16) wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, ze zm.);
- 17) wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 18) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 19) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego
- 20) zakłócania ciszy;
- 21) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 22) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- 23) biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 24) prowadzenia badań naukowych - w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody - bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 25) wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- 26) wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- 27) organizacji imprez rekreacyjno-sportowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Planowane w projekcie Programu przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko są zlokalizowane poza terenem rezerwatów przyrody (tutaj w ogóle nie planuje się tego typu przedsięwzięć).

Zgodnie z art.24. ust. 1. Prawo ochrony przyrody w obszarach chronionego krajobrazu zabrania się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarłisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;

9) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego.

W stosunku do pomników przyrody i użytków ekologicznych mogą być wprowadzane następujące zakazy:

- zakaz niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- zakaz uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- zakaz dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- zakaz likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- zakaz zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- zakaz wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- zakaz umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarłisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- zakaz zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- umieszczania tablic reklamowych.

Inwestycje muszą być zlokalizowane poza obszarami występowania pomników przyrody i użytków ekologicznych, dlatego nie wpłyną na analizowane formy ochrony przyrody.

Dla obszarów Natura 2000 nie ustanawia się zakazów, tak jak dla innych form ochrony przyrody. Ochrona na obszarach Natura 2000 opiera się przede wszystkim na ograniczaniu podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Dla obszarów Natura 2000 sporządza się i realizuje plany zadań ochronnych. Dokument powstaje w ciągu 6 lat od ustanowienia obszaru specjalnej ochrony ptaków lub zatwierdzenia przez Komisję Europejską obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Plan zadań ochronnych można sporządzać także dla obszaru zaproponowanego przez Komisję Europejską, jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustanawia plan na okres 10 lat, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Plan zadań ochronnych zawiera m.in. określone działania konieczne do podjęcia w celu utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony chronionych siedlisk i gatunków ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za realizację tych działań oraz wskazania do zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Obszar Natura 2000 PLH300059 Jodły Ostrzeszowskie nie posiada opracowanego planu zadań ochronnych, jednak jego granice pokrywają się z rezerwatem przyrody o tej samej nazwie, dlatego zaplanowane działania będą realizowane poza jego terenem.

Biorąc pod uwagę lokalizację i charakter planowanych działań wynikających z Programu, stwierdza się, że ich realizacja nie będzie wywierać wpływu na zachowanie struktur i procesów ekologicznych niezbędnych dla trwałości i prawidłowego funkcjonowania siedlisk przyrodniczych oraz populacji gatunków stanowiących przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.

Uwzględniając powyższe zakazy i ograniczenia, założenia Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego nie wpłyną na cele ochrony oraz integralność obszarów chronionych.

Występujące oddziaływania zaplanowanych do realizacji zadań mogą mieć charakter krótkotrwały i dotyczyć jedynie etapu budowy. Prace budowlane związane z melioracją mogą wpływać na bioróżnorodność poprzez m.in.: niszczenie siedlisk roślin (chronione gatunki roślin i grzybów) i zwierząt (bobry, chronione gatunki zwierząt), tworzenie barier w migracji zwierząt, zmianę warunków siedliskowych (oddziaływania bezpośrednie, negatywne). Nieprzemyślane działania powodują zmiany i straty w ekosystemach. Wycinanie drzew pozbawia cieków ocienionych fragmentów. Wpływa to na zmniejszenie różnorodności środowiska wodnego, sprzyja szybszemu nagrzewaniu się wody i spadkowi zawartości tlenu. W efekcie prowadzi to do wycofywania się z cieków szeregu organizmów.

W przypadku prowadzonych prac konserwacyjnych, utrzymaniowych oraz odbudowy wałów i przebudowy urządzeń hydrotechnicznych należy uwzględnić następujące oddziaływania: trwałe pogorszenie jakości przyrodniczej rzecznoego siedliska przyrodniczego lub siedliska gatunków żyjących w rzece (kryteria hydromorfologiczne, ubytek elementów struktury ważnych dla różnorodności biologicznej siedliska); okresowe zamulenie lub inne zaburzenie siedliska w wyniku prac, niszczenie gatunków żyjących w mule lub na dnie (larwy minogów, tarliska ryb); zaburzenie tarła ryb, migracji ryb i innych organizmów wodnych przypadku niewłaściwego terminu prac; zniszczenia lub zaburzenia siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków na brzegach (np. ziołorośla nadrzeczne, łęgi, kamieńce nadrzeczne); bezpośrednie niszczenie, wygniatanie, zasypywanie runa odkładanym materiałem, inne zmiany struktury, zawlekanie obcych gatunków; wpływ na poziom wód gruntowych obok i powyżej (ułatwienie odpływu wód); wpływ na sąsiednie siedliska hydrogeniczne; bezpośrednie zniszczenie siedliska gatunków żyjących w drzewach (np. chrząszcze ksylobiontyczne – pachnica dębowa); zmiana struktury krajobrazu i w konsekwencji sposobu wykorzystywania przestrzeni przez gatunki (np. ptaki, nietoperze – w tym przerwanie tras przelotu nietoperzy na żerowiska); oddziaływanie łączne, wpisywanie się w ogólny trend usuwania zakrzewień i zadrzewień. Odbudowa wałów przeciwpowodziowych może negatywnie oddziaływać na bioróżnorodność w przypadku prowadzenia prac w okresie lęgowym.

Budowa infrastruktury kanalizacyjnej niewątpliwie będzie miała pozytywny wpływ na obszary Natura 2000 oraz bioróżnorodność zwłaszcza organizmów żyjących w glebie, ponieważ mniejszy udział zanieczyszczeń kierowanych bezpośrednio do gleb to większy udział organizmów w glebie, co za tym idzie lepsza żyzność gleb i jej urodzajność.

Gleba o bogatej różnorodności biologicznej pozwala na lepsze kontrolowanie szkodników, ponieważ zawiera cały szereg gatunków drapieżnych i reducentów oraz różne zasoby składników pokarmowych. Niektóre z nich mogą stanowić źródło pożywienia dla szkodników, lecz inne będą dla nich szkodliwe. Ogólnie rzecz biorąc, bardziej zróżnicowany ekosystem wykazuje się lepszym zrównoważeniem gatunków i lepiej hamuje rozwój szkodników⁷. Dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oaz przydomowych oczyszczalni ścieków, wpłyną na polepszenie się jakości wód powierzchniowych i podziemnych w objętych ochroną obszarach. Rozwiązania te nie powinny wpływać na bilans wodny w dorzeczu Odry. Potencjalnie występujące oddziaływania związane z pracami budowlanymi będą miały charakter miejscowy i nie powinny wywierać ujemnego wpływu na przyrodę.

Ze względu na występowanie obszarów chronionych w tym obszarze Natura 2000, część zaplanowanych przydomowych oczyszczalni ścieków może być zlokalizowana w pobliżu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków. Dla tych lokalizacji zaleca się prowadzenie przez gminę monitoringu środowiska przyrodniczego. W pozostałych miejscowościach ze względu na znaczną odległość siedlisk od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych lokalizacja oczyszczalni nie będzie miała wpływu na te siedliska.

Realizacja przedsięwzięć w zakresie ochrony powietrza nie wpłynie negatywnie na wartości przyrodnicze obszarów objętych ochroną prawną.

Do możliwych negatywnych oddziaływań należą przede wszystkim działania na rzecz rozwoju energii odnawialnej, do których zalicza się elektrownie fotowoltaiczne i wiatrowe. Na terenie powiatu występują potencjalne możliwości wykorzystania energii słonecznej i wiatrowej. W ostatnich latach zostały wydane decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć związanych z budową elektrowni fotowoltaicznych w gminie Ostrzeszów. Są to inwestycje wymagające przeprowadzenia postępowania o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w ramach którego szczegółowo analizowany jest ich wpływ na środowisko przyrodnicze. Oddziaływanie tych inwestycji jest bardzo

⁷ Źródło: Fabryka życia, dlaczego różnorodność biologiczna gleby jest tak istotna, Komisja Europejska, 2010 r.

silnie związane z dokładną lokalizacją oraz parametrami technicznymi inwestycji, stąd nie można wskazać na poziomie programu ochrony środowiska ich wpływu na środowisko, zwłaszcza na ptaki. Według Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 71) inwestycje te zostały zaliczone do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Planowane przebudowy i modernizacje odcinków dróg powinny być prowadzone w sposób eliminujący negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub w uzasadnionych przypadkach w sposób minimalizujący tego rodzaju oddziaływania. Tereny cenne pod względem przyrodniczym, powinny zostać całkowicie wyłączone z jakichkolwiek prac inwestycyjnych (jak organizowanie zaplecza budowlanego, składów materiałów). Drzewa, krzewy oraz trawniki powinny być zabezpieczone przez uszkodzeniami mechanicznymi i chemicznymi zanieczyszczeniami. W przypadku, gdy konieczna okaże się wycinka drzew i krzewów, powinna ona zostać przeprowadzona poza okresem lęgowym ptaków, trwającym od marca do sierpnia. Oddziaływanie przebudowanych układów drogowych na środowisko przyrodnicze będzie zbliżone do stanu istniejącego.

Problemem związanym z ochroną różnorodności przyrodniczej jest silna antropopresja na tereny cenne przyrodniczo. Związane jest to z zajmowaniem tych terenów pod zabudowę mieszkaniową, jak również lokowanie terenów przemysłowych. Brak planów zagospodarowania przestrzennego powoduje że brak jest trwałej strategii w ochronie cennych obszarów, co może skutkować licznymi przypadkami przeznaczania tych terenów na inne cele. Zagrożenie stanowią także elementy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej przecinające tereny cenne przyrodniczo. Infrastruktura taka w szczególności drogi stanowią barierę dla przemieszczających się zwierząt, zagrożenie dla ich życia lub powodują zmianę ich tras migracyjnych. Planowane budowy i przebudowy dróg nie będą powodować przekształceń siedlisk oraz nie będą powodować trwałych bądź okresowych, pośrednich lub bezpośrednich zagrożeń dla siedlisk i gatunków priorytetowych występujących w obszarze Natura 2000 oraz w dalszym sąsiedztwie obszarów Natura 2000.

Potencjalne zagrożenia wiążą się z intensyfikacją ruchu turystycznego pieszego i rowerowego na obszarach chronionych, które może być następstwem zwiększenia ilości mieszkańców w sąsiedztwie terenów zielonych. Zwiększona presja na tereny chronione może skutkować wydeptywaniem roślinności oraz niepożądanymi zjawiskami takimi jak, palenie ognisk czy porzucanie odpadów. Istotne dla ograniczenia skutków jest poziom świadomości ekologicznej mieszkańców. Skala takich zjawisk nie powinna powodować nieodwracalnych zmian w środowisku przyrodniczym, a więc zniszczenia siedlisk i miejsc występowania zwierząt.

W ostatnich latach mamy do czynienia z globalnym ociepleniem, dlatego w planowanych działaniach należy uwzględnić również zachodzące zmiany klimatu. Nie są one obojętne dla bioróżnorodności. Zmiany klimatu zachodzące w strefie klimatu umiarkowanego przejawiają się przyspieszeniem wiosny i zmianami rozkładu temperatur latem. Wcześniej kwitną wiosenne kwiaty, przyspieszona jest pora godów płązów, ptaki zakładają gniazda o kilkanaście dni wcześniej. Także owady zapyłające mogą rozmijać się z przyspieszoną porą kwitnienia „obsługiwanym” roślin, co grozi brakiem owoców. Zauważalne jest przyspieszenie wegetacji wczesną wiosną, a następnie jej wcześniejsze zamieranie jesienią.

Zmiany klimatyczne wpływają, i wpływać będą, na zasięg i rozmieszczenie gatunków, ich cykle rozrodcze, okresy wegetacji i interakcje ze środowiskiem. Jednakże różne gatunki i siedliska różnie reagują na zmiany klimatyczne – niektóre europejskie gatunki mogą na nich skorzystać, inne – mogą znacznie ucierpieć. Większość prognoz zmian klimatu opiera się o zmiany średnich wartości parametrów klimatycznych tj.: opady, temperatura, kierunek wiatru. Warto jednak zaznaczyć, że często zmiany w zasięgu, wielkości populacji, parametrach rozrodu, a w konsekwencji – całej bioróżnorodności, wynikają ze zmiany frekwencji i amplitudy zjawisk ekstremalnych, takich jak powodzie, wichury, ulewy. Zjawiska ekstremalne (w warunkach Polski są to przede wszystkim powodzie) wpływające na parametry biologiczne populacji, a w konsekwencji na bioróżnorodność, mogą oddziaływać znacznie intensywniej niż przewiduje to większość współczesnych modeli (na terenie Polski dotychczas udokumentowano taki wpływ na lokalne populacje płązów i ptaków).

Działania zaplanowane w Programie nie będą wpływać bezpośrednio na zmiany klimatyczne a pośrednio na bioróżnorodność i obszary chronione. Najistotniejszą kwestią jest wybór terminu prac budowlanych poza okresem lęgowym i rozrodczym zwłaszcza w przypadku przedsięwzięć melioracyjnych, drogowych i termo-modernizacyjnych.

W przypadku zaproponowanych zadań, ich oddziaływanie będzie miało charakter pozytywny lub obojętny, należy jednak pamiętać że wszelkie planowane inwestycje powinny uwzględniać oddziaływanie na bioróżnorodność oraz zachodzące interakcje w związku ze zmianą klimatu. Działania zaplanowane w Programie powinny być tak dostosowane aby dodatkowo nie została zachwiana różnorodność biologiczna oraz nie zostało zniszczone bogactwo przyrodnicze.

Szczególną rolę w ochronie różnorodności biologicznej spełniają lasy, ponieważ pomimo znaczących przekształceń nadal zachowują duży stopień naturalności, cechują się znacznym zróżnicowaniem siedlisk i są ostoją wielu gatunków roślin i zwierząt, a także stanowią ważne ogniwo spajające inne ekosystemy i znacząco wpływają na ich stan. Działania związane z ochroną lasów i zrównoważoną gospodarką leśną korzystnie wpływają na takie elementy środowiska, jak powietrze atmosferyczne, zasoby wodne czy glebowe, a pośrednio na zdrowie ludzi. W przypadku zwiększania lesistości należy uwzględniać zarówno uwarunkowania przyrodnicze, jak i gospodarcze oraz wymogi prawa dotyczące prowadzenia trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki zasobami leśnymi.

Dobrze zaprojektowane przedsięwzięcia małej retencji służą zarazem ochronie jak i odtwarzaniu siedlisk przyrodniczych i gatunków wodno-błotnych, pozytywnie oddziałując na środowisko. Jednak przedsięwzięcia źle zaprojektowane, albo zaprojektowane bez wystarczająco starannej analizy uwarunkowań środowiskowych, mogą również powodować zniszczenie istotnych wartości przyrodniczych.

Przed realizacją zalesień i budową małych zbiorników retencyjnych oraz stawów należy przeprowadzić rozpoznanie przyrodnicze terenu w celu wykluczenia tych przedsięwzięć na obszarach wyróżniających się różnorodnością biologiczną np. murawy kserotermiczne lub stanowiące siedliska gatunków chronionych rzadkich i zagrożonych wyginięciem tj. gniewosz płamisty.

Zdecydowana większość działań zaproponowanych w Programie będzie miała pozytywny lub neutralny wpływ na bioróżnorodność i obszar Natura 2000. Żadne nie ingeruje również bezpośrednio w siedliska i gatunki priorytetowe, stanowiące podstawę do wyznaczenia obszarów Natura 2000.

ZWIERZĘTA I ROŚLINY

Zdecydowana większość z zaproponowanych zadań nie wpłynie w negatywny sposób na zwierzęta i rośliny, a krótkotrwałe oddziaływania mogą wystąpić na etapie realizacji działań zaproponowanych w Programie.

Modernizacje lub rozbudowy infrastruktury drogowej mogą stanowić barierę dla przemieszczania się wielu gatunków zwierząt lądowych oraz mogą przyczynić się do zwiększenia śmiertelności, zwłaszcza ssaków w wyniku kolizji na drogach. Należy jednak zaznaczyć, że planowane działania mają charakter lokalny stąd oddziaływanie także będzie miejscowe. Poprzez związaną z realizacją inwestycji koniecznością wycinki drzew, mogą zostać zniszczone siedliska ptaków, może zostać zakłócony przebieg szlaków migracyjnych nietoperzy.

Szlaki komunikacyjne stanowią bariery w migracji organizmów żywych, dlatego rozwój sieci drogowej powinien być prowadzony z uwzględnieniem przyrodniczej roli obszarów oraz potrzeb siedliskowych i bytowych zwierząt (nie tylko gatunków występujących na tym obszarze, ale również gatunków migrujących).

Rozwój sieci drogowej powinien być prowadzony z uwzględnieniem przyrodniczej roli obszarów.

Prace terenowe, zwłaszcza przygotowania do budowy dróg mogą wymagać usunięcia drzew lub krzewów, a konieczność utworzenia placu budowy i dojazdu maszyn zazwyczaj wiąże się z lokalnym zniszczeniem zieleni. W przypadku gdy dana inwestycja będzie wiązała się z koniecznością naruszenia zakazów w stosunku do gatunków chronionych konieczne będzie uzyskanie zgody na odstąpienie od tych zakazów na podstawie art. 56 ustawy o ochronie przyrody. Należy uznać iż działania prowadzone w ten sposób nie będą powodowały trwałego negatywnego oddziaływania na środowisko i ustąpią po zakończeniu prac.

Szczególne zagrożenie dla gatunków zwierząt (i ich siedlisk) zasiedlających obiekty budowlane, zwłaszcza budynki użyteczności publicznej i budynki mieszkalne na terenie powiatu mogą stwarzać nieprawidłowo prowadzone prace termomodernizacyjne. Docieplanie budynków niewątpliwie przynosi korzyści ekonomiczne z tytułu redukcji kosztów ogrzewania i korzyści środowiskowe związane z oszczędzeniem energii oraz ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do środowiska. Niestety niewłaściwie prowadzone prace doprowadzić mogą do znacznych szkód w środowisku związanych z potencjalnym uśmiercaniem ptaków i nietoperzy, dla których różnego rodzaju szczeliny i otwory w ścianach

budynków stanowią często miejsca schronienia, rozrodu czy zimowania. W efekcie prac remontowych dojść może do zniszczenia siedlisk i miejsc lęgowych chronionych gatunków ptaków i nietoperzy, a ostatecznie do zmniejszenia liczebności ich populacji na danym obszarze. W ostatnich latach obserwuje się spadek liczebności języka *Apus apus*, związany w znacznej mierze z renowacją i docieplaniem budynków. Wśród innych zagrożonych tym problemem gatunków ptaków wyróżnia się wróble *Passer domesticus* oraz pustułki *Falco tinnunculus*. Z uwagi na przedstawione zagrożenia, wszelkie prace remontowe i termomodernizacyjne budynków na analizowanym terenie powinny być prowadzone z uwzględnieniem potrzeb biologicznych zwierząt je zasiedlających, zgodnie z przepisami prawa. Informacje na temat technik prowadzenia dociepleń budynków w sposób przyjazny ptakom i nietoperzom odnaleźć można m.in. w publikacji Polskiego Towarzystwa Ochrony Przyrody „Salamandra” pn. *Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony przyrody*⁸.

Prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych mogą powodować zmiany w siedliskach bobrów, ptaków wodno-błotnych i innych organizmów tam występujących.

Prace terenowe, zwłaszcza przygotowania do budowy: dróg, sieci wod-kan, przydomowych oczyszczalni ścieków, mogą wymagać usunięcia drzew lub krzewów, a konieczność utworzenia placu budowy i dojazdu maszyn zazwyczaj wiąże się z lokalnym zniszczeniem zieleni. W przypadku gdy dana inwestycja będzie wiązała się z koniecznością naruszenia zakazów w stosunku do gatunków chronionych konieczne będzie uzyskanie zgody na odstępstwo od tych zakazów na podstawie art. 56 ustawy o ochronie przyrody. Należy uznać iż działania prowadzone w ten sposób nie będą powodowały trwałego negatywnego oddziaływania na środowisko i ustąpią po zakończeniu prac.

Do możliwych negatywnych oddziaływań należą przede wszystkim działania na rzecz rozwoju energii odnawialnej, do których zalicza się elektrownie fotowoltaiczne i wiatrowe. Są to inwestycje wymagające przeprowadzenia postępowania o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w ramach którego szczegółowo analizowany jest ich wpływ na środowisko przyrodnicze. Oddziaływanie tych inwestycji jest bardzo silnie związane z dokładną lokalizacją oraz parametrami technicznymi inwestycji, stąd nie można wskazać na poziomie programu ochrony środowiska ich wpływu na środowisko, zwłaszcza na ptaki. Dokumentem wyznaczającym tereny pod budowę farm fotowoltaicznych na poziomie gminnym jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Projekty farm solarnych i wiatrowych są objęte obowiązkiem uzyskania decyzji środowiskowej w ramach którego szczegółowo analizowany jest ich wpływ na środowisko przyrodnicze. Oddziaływanie tych inwestycji jest bardzo silnie związane z dokładną lokalizacją oraz parametrami technicznymi inwestycji, stąd nie można wskazać na poziomie programu ochrony środowiska ich wpływu na środowisko, zwłaszcza na ptaki. Według Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 71), inwestycje te zostały zaliczone do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Ogólnie można jednak wskazać, że z realizacją elektrowni fotowoltaicznej wiąże się zagrożenie oddziaływania w postaci efektu lustra wody oraz możliwości olśnienia ptaków.

W przypadku farm wiatrowych może wystąpić negatywne oddziaływanie na awifaunę oraz chiropterofaunę i zaburzyć harmonia krajobrazu, toteż na etapie planowania konieczne jest rozważenie najbardziej korzystnej lokalizacji.

Negatywne skutki mogą mieć też niewłaściwie przeprowadzone zabiegi pielęgnacyjne terenów zieleni. Zwiększenie ruchu turystycznego i intensywnej penetracji terenów cennych przyrodniczo, może mieć oddziaływanie negatywne.

Utrzymanie w dobrej kondycji obszarów zielonych stwarza możliwość zamieszkania drobnym zwierzętom oraz rozwoju różnorodnej flory.

Zwiększanie powierzchni leśnych wiąże się ze zwiększaniem roli lasów w przeciwdziałaniu skutkom degradacji środowiska, a przede wszystkim w ograniczaniu procesów erozji gleb, stepowienia krajobrazu oraz zanieczyszczenia i deficytu wód. Prowadzenie zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, wiąże się bezpośrednio z zachowaniem i powiększaniem zasobów leśnych i bogactwa różno-

⁸ Wylegała P., Jaros R., Dzięciołowski R., Kepel A., Szkudlarek R., Paszkiewicz R. 2009, Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony przyrody, PTO „Salamandra”, Poznań.

rodności lasów. Zwiększanie powierzchni leśnych przyczynia się do ochrony i wzmocnieniu najcenniejszych obszarów przyrodniczych.

LUDZIE

Przewiduje się, że niektóre z zaproponowanych działań mogą stanowić źródło potencjalnych oddziaływań na ludzi. Będą to przede wszystkim inwestycje budowlane związane z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu budowlanego, tj. przy budowie i przebudowie dróg, ścieżek rowerowych, infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, termomodernizacji budynków, usuwaniu wyrobów azbestowych. Mogą wystąpić uciążliwości zarówno dla ruchu pieszego jak i kołowego. Będą to jednak oddziaływania chwilowe i zakończą się w momencie sfinalizowania przedsięwzięcia. Dlatego ważne jest odpowiednie przygotowanie inwestycji, w celu ograniczenia negatywnych oddziaływań: właściwe oznakowanie miejsca pracy, wcześniejsze poinformowanie mieszkańców o przyszłych utrudnieniach. Prowadzone prace powinny przebiegać w godzinach dziennych, a przedsięwzięcia drogowe najlepiej poza godzinami szczytu komunikacyjnego. Wszystkie działania budowlane powinny być prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa budowlanego i zasadami BHP.

Na etapie eksploatacji dróg, prowadzone działania powinny być zgodne z dopuszczalnymi standardami jakości powietrza i poziomu hałasu.

Ochronę przed hałasem oraz emisją zanieczyszczeń mogą stanowić ekrany akustyczne oddzielające drogę od zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Dodatkową funkcję izolacyjną może spełniać zieleń, stanowiąc tym samym ochronę przed pyleniem i hałasem.

Budowa obwodnicy i wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obszar zabudowany pozytywnie wpłynie na komfort życia mieszkańców: obniżenie poziomu hałasu, zmniejszenie drgań i zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza.

Eksploatacja sieci wodno-kanalizacyjnej niesie pozytywne skutki społeczne, podnoszące standard życia mieszkańców. Budowa i modernizacja stacji uzdatniania oraz sieci wodociągowych pozwoli na dostarczenie wody spełniającej warunki dla wody przeznaczonej do spożycia. Budowa sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków pozwoli ograniczyć ilość zbiorników bezodpływowych i zmniejszy ilość zanieczyszczeń wód, co pośrednio wpłynie na polepszenie stanu zdrowia mieszkańców.

Przy planowaniu budowy instalacji OZE: farm fotowoltaicznych, farm wiatrowych, biogazowni konieczne jest zamieszczenie tych działań w studium oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i podanie do konsultacji społecznych.

Hipotetycznie zakłada się, że planowane przedsięwzięcia związane z budową farm fotowoltaicznych nie spowodują pogorszenia warunków bytu okolicznych mieszkańców oraz nie naruszą interesów osób trzecich. Planowane rozwiązania pozwolą na ograniczenie emisji substancji szkodliwych w wyniku zmniejszonej ilości spalanych paliw kopalnianych do produkcji energii elektrycznej.

Wszelkie projekty związane z ochroną przeciwpowodziową w tym modernizacja cieków, odbudowa wałów przeciwpowodziowych oraz obiektów piętrzących będą miały pozytywny, długoterminowy, pośredni wpływ na zdrowie i życie ludzi.

Do pozytywnych aspektów realizacji Programu ochrony środowiska pod względem ludzi należy zaliczyć: nową poprawę czystości wód dzięki budowie sieci kanalizacji; poprawa możliwości komunikacyjnych dzięki rozbudowie sieci dróg publicznych; zagwarantowanie ochrony przeciwpowodziowej na wysokim poziomie; urozmaiceniu krajobrazu oraz rekultywacji terenów poeksploatacyjnych; zachowanie wartości przyrodniczych gminy; poprawa jakości powietrza.

Wpływ większości działań wyznaczonych w projekcie Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostreszowskiego na zdrowie i życie ludzi będzie oceniany będzie w oparciu o procedurę ocen oddziaływania na środowisko w procesie ubiegania się o decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia na zasadach określonych w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1405).

DOBRA MATERIALNE I ZABYTKI

Wszystkie zaproponowane działania mają bezpośredni i pośredni, długoterminowy i stały pozytywny wpływ.

Wszystkie zapisy ukierunkowane są na poprawę jakości życia mieszkańców powiatu stąd ewentualne negatywne oddziaływanie może mieć miejsce wyłącznie w wyniku niewłaściwej ich realizacji lub użytkowania. Przykładem może być poprawa jakości infrastruktury drogowej poprzez jej wyrównanie lub utwardzenie, co może przyczynić się do wzrostu natężenia ruchu lub do nadmiernej prędkości pojaz-

dów. Z drugiej strony poprawie ulegnie jakość życia mieszkańców, zmniejszy się ryzyko wystąpienia kolizji spowodowanej złym stanem nawierzchni oraz uszkodzenia samochodów, a także wyeliminuje kurz i zapylenie środowiska w otoczeniu drogi.

W przypadku występowania w granicy pasa drogowego zidentyfikowanych i potencjalnych stanowisk archeologicznych, konieczne jest uzgodnienie sposobu zabezpieczenia i postępowania na etapie inwestycyjnym na zasadach określonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania planowanych inwestycji zarówno w fazie realizacji i funkcjonowania pod warunkiem zastosowania przez wykonawcę zaleceń Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Podsumowując, należy stwierdzić że, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania zapisów na zabytki i dobra materialne, jeśli ich realizacja będzie prawidłowa.

WODY

Pod względem uwarunkowań hydrogeologicznych powiat należy do terenów bogatych w zasoby wodne. Wody podziemne ze względu na ich wysoką jakość są bardzo ważnym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Na analizowanym terenie zasoby wód podziemnych o znaczeniu użytkowym występują w utworach czwartorzędu i w warstwie miocenijskiej oraz w utworach jury i związane są z występowaniem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych Nr 303 i 311. Powiat ostrzeszowski położony jest w obrębie JCWPd nr 80 i 81 Regionu Warty. JCWPd nie są zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu. Na terenie powiatu wyznaczono 21 jednolitych części wód płynących (JCWP). 7 z wydzielonych JCWP wykazuje dobry stan ekologiczny, w 3 – umiarkowany, w 3 – słaby, w 7 JCWP stan wód uznano jako zły. W 14 JCWP oceniono, że są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Osiągnięcie co najmniej dobrego potencjału ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wynika z celów środowiskowych wyznaczonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. Realizacja zadań przewidzianych w Programie nie spowoduje pogorszenia stanu wód i nie będzie miała negatywnego wpływu na osiągnięcie celów środowiskowych ww. jednolitych części wód określonych w powyższym Planie. Program nie przewiduje również zadań, które wpłyną negatywnie na zasoby GZWP, a planowane zadania nie będą naruszać zakazów obowiązujących w strefach ochrony wód.

Wśród zagrożeń dla osiągnięcia celów środowiskowych na obszarach jednolitych części wód obejmujących teren powiatu ostrzeszowskiego jest niski stopień skanalizowania zwłaszcza na obszarach wiejskich oraz brak kanalizacji w gminie Czajków, zagrożenie dla wód ze strony niekontrolowanej bazy rekreacyjnej oraz obszary rolnicze czyli powierzchniowe spływy zanieczyszczeń. Zadania przewidziane w programie są ukierunkowane na wyeliminowanie tych zagrożeń w możliwie największym stopniu lub ograniczenie zakresu ich występowania. Działania przewidziane w ramach programu są ukierunkowane głównie na zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych, zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych, a także zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych. Realizacja zadań przewidzianych w Programie nie spowoduje pogorszenia stanu wód i nie będzie miała negatywnego wpływu na osiągnięcie celów środowiskowych ww. jednolitych części wód określonych w powyższym Planie. Program nie przewiduje również zadań, które wpłyną negatywnie na zasoby GZWP, a planowane zadania nie będą naruszać zakazów obowiązujących w strefach ochrony wód.

W celu ograniczenia niekontrolowanej emisji zanieczyszczeń przewiduje się dalszą rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej oraz rozbudowę i modernizację stacji uzdatniania wody.

Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej może wymagać przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Zgodnie z § 3 ust.1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 71) pkt. 68 rurociągi wodociągowe (z wyłączeniem ich przebudowy metodą bezwykopową) i pkt 79 sieci kanalizacyjne o całkowitej długości nie mniejszej niż 1 km (z wyłączeniem ich przebudowy metodą bezwykopową oraz przyłączy do budynków) oraz pkt. 70 urządzenia lub zespoły urządzeń umożliwiające pobór wód podziemnych lub sztuczne systemy zasilania wód podziemnych, inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 37, o zdolności poboru wody nie mniejszej niż 10 m³ na godzinę, należą do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Zgodnie z art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2017, poz. 1405), obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko stwierdza w takim przypadku organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Ponadto zgodnie z art. 59 ust. 2 ww. ustawy realizacja planowanego przedsięwzięcia wymaga przeprowadzenia oceny od-

działania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, jeżeli przedsięwzięcie to może znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a nie jest bezpośrednio związane z ochroną tego obszaru lub nie wynika z tej ochrony, a także gdy obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 został stwierdzony na podstawie art. 96 ust. 1. ww. ustawy.

Wszelkie zaplanowane budowy, rozbudowy i modernizacje odcinków sieci wodociągowych w tym stacji uzdatniania wody i kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków będą miały z pewnością długo-trwałe pozytywne oddziaływanie zarówno na wody powierzchniowe, jak i podziemne. Nowe, oraz zmodernizowane odcinki sieci wod-kan ograniczą w znaczny sposób straty wody powstające na skutek przesyłu. Woda docierając do mieszkańców w dużej mierze trafia następnie do sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków, gdzie zostają przywrócone jej parametry jakościowe. Budowa sieci wodociągowej zapewni mieszkańcom wodę do spożycia o lepszej jakości, a realizacja budowy kanalizacji sanitarnej ograniczy przenikanie zanieczyszczeń do środowiska.

Przebudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody pozwoli na osiągnięcie wymaganych parametrów wody uzdatnionej, dezynfekcję zabezpieczającą przed wtórnym skażeniem wody w sieci oraz po przeprowadzeniu analizy hydraulicznej, taki dobór urządzeń do podnoszenia ciśnienia zapewniający dostarczenie wody w odpowiedniej ilości oraz z odpowiednim ciśnieniem u wszystkich odbiorców. Przedsięwzięcie realizowane będzie w obrębie istniejącej instalacji i nie wpłynie negatywnie na środowisko wodne.

Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie wykracza poza granice działek, na których są realizowane inwestycje. Efektem realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Ze względu na niską przepustowość oczyszczalni, ich budowa nie wpłynie na zmianę stosunków wodnych, przekształcenia powierzchni ziemi ograniczą się do niewielkich prac ziemnych niezbędnych do wbudowania w grunt urządzeń, rzeźba terenu nie ulegnie zmianie, nie przewiduje się likwidacji zadrzewień śródpolnych – oczyszczalnie zlokalizowane w pobliżu zabudowań.

Brak konserwacji rowów melioracyjnych może doprowadzić do podtopień oraz całkowitego ich zaniku. Właściwa melioracja gruntów rolniczych przynosi w bardzo krótkim czasie wymierne korzyści dla wszystkich. Prawidłowe stosunki wodne w glebie dają poprawę plonów, natomiast dobrze rozwinięta eksploatacja melioracji podstawowej i szczegółowej zapobiega zalewaniu gruntów. Pozytywne efekty dla przepływu wód przyniosą prace polegające na usunięciu powalonych drzew, zatamowań bobrowych, wykaszaniu skarp.

W odniesieniu do budowy małych zbiorników retencyjnych oraz stawów wodnych, każdą inwestycję należy potraktować indywidualnie, biorąc pod uwagę szczegółową charakterystykę inwestycji oraz lokalne uwarunkowania hydrologiczne, hydrogeologiczne oraz geologiczne. Można przyjąć, że budowa zbiorników retencyjnych daje możliwość zwiększenie retencji powierzchniowej i gruntowej (głównie płytkich wód gruntowych). Efekt ten będzie jednak widoczny przede wszystkim w skali lokalnej. Wpłynie na podniesienie poziomu wód, co z kolei przełoży się na zwiększenie bioróżnorodności wokół zbiorników wodnych. Będzie to również przyczynkiem do stopniowej poprawy lokalnego bilansu wodnego. Podniesienie się poziomu wód podziemnych w sąsiedztwie zbiorników wpłynie korzystnie na siedliska przyrodnicze oraz na warunki zaopatrzenia w wodę w rejonie zbiorników.

Należy również mieć na uwadze, że planowane zbiorniki powinny spełniać swą podstawową rolę, czyli retencjonowanie wody. Wszelkie inne cele, jakim miałyby służyć tj. pozyskiwanie energii, gospodarka rybacka, pobór wody do celów komunalnych, budowa kąpielisk, rozwój rekreacji i turystyki wodnej pozostają w sprzeczności ze sobą i nie istnieje możliwość ich pełnej realizacji na jednym obiekcie. Należy również uwzględnić stan jednolitych części wód na danym terenie. W przypadku budowy zbiorników retencyjnych może dojść do zanieczyszczenia wód związkami pochodzącymi z okolicznych pól. Zadania związane z poprawą nawierzchni dróg, przebudową dróg, wiązać się będą z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych z powierzchni utwardzonych – do systemu kanalizacji deszczowej lub rowów.

Przedsięwzięcia drogowe, budowa obwodnicy, budowa chodników i ścieżek rowerowych powinny zostać poprzedzone analizą budowy geologicznej i warunków hydrogeologicznych uwzględniając lokalizację przedsięwzięcia, czynniki mające wpływ na stan jednolitych części wód, które nie są bezpośrednio związane z infrastrukturą drogową, planowane rozwiązania chroniące środowisko gruntowo-wodne, w tym zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania planowanych inwestycji na środowisko gruntowo-wodne, w tym wody podziemne i powierzchniowe.

Tworzenie stref ochronnych ujęć wód stanowi jedną z form ochrony biernej. Ma na celu zasadniczo zapobiegać działaniom inwestycyjnym mogącym powodować pogorszenie jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów produkujących żywność. Realizacja analizowanego zadania będzie miała bezpośredni, długoterminowy i pozytywny wpływ na wody podziemne, co przełoży się także pośrednio, pozytywnie na stan wód powierzchniowych.

Monitoring wód podziemnych i powierzchniowych ma na celu kontrolę stanu wód oraz określenie jakości ścieków wyprowadzanych z oczyszczalni do środowiska i dbałość o dotrzymanie poziomów substancji, zarówno w wodach jak i ściekach, określonych odpowiednimi rozporządzeniami. Działania te będą w sposób bezpośredni i długoterminowy wpływać na wody powierzchniowe i podziemne.

Negatywne oddziaływanie na wody zaproponowanych do realizacji zadań będzie miało charakter przejściowy i dotyczyć będzie wyłącznie etapu budowy poszczególnych elementów infrastruktury. Realizacja działań zawartych w Programie wpłynie na osiągnięcie celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” oraz projekcie aktualizacji Planu z 2014 r.

Zaproponowane przedsięwzięcie w zakresie uporządkowania gospodarki wodno-kanalizacyjnej, racjonalnej gospodarki rolnej wpłyną na polepszenie jakości części wód i osiągnięcie ich dobrego stanu chemicznego i potencjału ekologicznego.

Istotne i pozytywne dla stanu i zasobów wód są również wydawane decyzje wodno-prawne i pozwolenia zintegrowane dla przedsięwzięć, które określają warunki korzystania ze środowiska wodnego w zakresie wprowadzanych zanieczyszczeń do wód oraz ilości poboru.

Pozytywne efekty dla zasobów wód może przynieść wzmocnienie kontroli podmiotów gospodarczych posiadających pozwolenia wodno-prawne, dzięki czemu dojdzie do mniejszych uchybień w stosunku do zapisanych wymogów.

POWIETRZE W TYM KLIMAT AKUSTYCZNY

Zaproponowane do realizacji zadania będą miały pozytywny wpływ na komponenty środowiska, zarówno oddziałując na nie w sposób pośredni, jak i bezpośredni. Ich oddziaływanie będzie zauważalne w zakresie krótkookresowym (np. termomodernizacja budynków, budowa lub modernizacja oświetlenia ulicznego), a także długookresowym (np. eliminacja niskiej emisji, zmniejszenie zużycia energii na ogrzewanie, co tym samym przyczyni się do zmniejszenia ilości emitowanych zanieczyszczeń). Pozytywne oddziaływania będą miały działania ukierunkowane na rozwój energetyki ze źródeł odnawialnych, promowanie alternatywnych źródeł energii wśród mieszkańców oraz ecodrivingu, którego wdrożenie powinno przynieść nie tylko efekt ekologiczny w postaci mniejszego spalania paliw (mniejszej emisji spalin), ale również ekonomiczny związany z oszczędnościami z tytułu zakupu mniejszej ilości paliwa. Pośrednie pozytywne oddziaływanie przewiduje się poprzez inwestycje mające na celu poprawę płynności ruchu samochodowego, rozwój komunikacji miejskiej, wprowadzanie rozwiązań ograniczających wtórne pylenie z nieutwardzonych dróg.

Zwiększenie liczby ścieżek rowerowych i pieszych, a także poprawa ich jakości może wpłynąć na ograniczenie użycia transportu samochodowego spowoduje bezpośrednią, długoterminową poprawę jakości powietrza, a także ograniczy emisję hałasu do środowiska. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych wpłynie pozytywnie na stan zdrowia mieszkańców, stan fauny i flory, a także na dobrą kondycję dóbr materialnych i kulturowych. Ścieżki rowerowe i spacerowe wzbogacą ponadto estetykę krajobrazu. Z uwagi na charakter prac wykonawczych możliwe jest wystąpienie także negatywnych, krótkoterminowych oddziaływań bezpośrednich na powierzchni ziemi oraz elementy biotyczne.

Pozytywnie oddziaływanie na wszystkie aspekty środowiska wywiera zieleń, w tym wprowadzanie nasadzeń ochronnych w otoczeniu szlaków komunikacyjnych. Ponadto zieleń podnosi walory estetyczne krajobrazu.

Realizacja inwestycji z zakresu budowy dróg może wymagać przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Zgodnie z § 3 ust.1 pkt. 60 rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t. j. Dz. U. z 2016, poz. 71) drogi o nawierzchni twardej całkowitej długości powyżej 1 km należą do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Zgodnie z art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2017, poz. 1405), obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko stwierdza w takim przypadku organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia.

Podczas prac związanych z budową dróg będzie mieć miejsce emisja zarówno zorganizowana jak i niezorganizowana: gazów wylotowych z silników spalinowych maszyn drogowych i środków transportu, węglowodorów w czasie układania i utwardzania nawierzchni bitumicznych, pyłu. Również zaplecze budowy drogi (wytwórnie betonu, mas bitumicznych, składowiska kruszywa) są źródłem emisji pyłów, fenolu, formaldehydów, naftalenu. Najwyższe poziomy zanieczyszczeń będą zlokalizowane w obrębie pasa drogowego. Poza granicą pasa poziomy zanieczyszczeń będą minimalne.

Działania związane z modernizacją dróg i poprawą ich stanu technicznego spowodują upłynnienie ruchu samochodowego, a w efekcie ograniczenie emisji spalin i pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego oraz na stan klimatu akustycznego. W sposób pośredni pozytywnie oddziałuje to także na zdrowie człowieka i na inne organizmy żywe.

Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii niesie ze sobą korzyści ekologiczne w postaci zmniejszenia emisji gazów i pyłów do atmosfery, co prowadzi do zmniejszenia efektu cieplarnianego oraz powoduje ograniczenie zużycia paliw kopalnych. Rozwój OZE daje również korzyści gospodarcze polegające na zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego, czy dywersyfikacji źródeł produkcji energii. Ponadto zwiększenie w całkowitym zużyciu energii udziału energii ze źródeł odnawialnych jest wypełnieniem obowiązku Polski związanym z członkostwem w Unii Europejskiej. W powiecie o ostreszowskim najbliższym czasie mogą być planowane tego typu inwestycje. Należy zatem uwzględnić potencjalne oddziaływania. Są to inwestycje wymagające przeprowadzenia postępowania o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, w ramach którego szczegółowo analizowany jest ich wpływ na środowisko przyrodnicze. Oddziaływanie tych inwestycji jest bardzo silnie związane z lokalizacją oraz parametrami technicznymi inwestycji, stąd nie można wskazać na poziomie programu ochrony środowiska ich wpływu na środowisko, zwłaszcza na ptaki i nietoperze. Zgodnie z § 3 ust.1 pkt. 50 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t. j. Dz. U. z 2016, poz. 71) zabudowa przemysłowa, w tym zabudowa systemami fotowoltaicznymi, o powierzchni zabudowy nie mniejsze niż 0,5 ha (na obszarach objętych formami ochrony przyrody) lub 1 ha (na innych obszarach) stanowi przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko stwierdza w takim przypadku organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, o czym była mowa już wcześniej.

Budowa gazociągów nie jest inwestycją inwazyjną dla środowiska – jest to zadanie budowlane związane tylko z bezpośrednim obszarem prowadzenia inwestycji, czyli ogranicza się do szerokości wykopu, gdzie umieszczone są rury. Przy zachowaniu przepisów BHP oraz właściwym postępowaniu przy prowadzeniu inwestycji budowlanych nie powinno dojść do sytuacji, w których narażone byłoby zdrowie i życie ludzi oraz stan środowiska naturalnego. Pozytywnym oddziaływaniem budowy sieci gazowej jest zwieszenie wykorzystywania paliw mniej szkodliwych dla środowiska niż paliwa stałe.

Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne w sposób bezpośredni przełoży się na redukcję zużycia energii elektrycznej na terenie gmin i bezpieczeństwa publicznego. Działania te w sposób pośredni przyczynią się do poprawy stanu powietrza i ochrony klimatu.

W przypadku eliminacji wyrobów zawierających azbest, potencjalnym zagrożeniem dla środowiska jest niewłaściwe prowadzenie demontażu prowadzące do emisji niebezpiecznych dla zdrowia i życia ludzi i zwierząt włókien azbestowych. Zadania te powinny być realizowane ze szczególną ostrożnością.

Budowa zbiorników retencyjnych i stawów wodnych spowoduje zwiększenie parowania z powierzchni wody przyczyniając się w mikroskali do wzrostu wilgotności i powstanie specyficznego mikroklimatu.

Parowanie wody z uwilgotnionych siedlisk może powodować lokalne spadki temperatury, w porównaniu z obszarami suchszymi. Szczególnie jest to odczuwalne przy wyższych temperaturach w okresach letnich (element łagodzący klimat). Zaplanowane zbiorniki wodne mogą jednak zmniejszać amplitudy temperatury powietrza tylko w niewielkiej odległości od ich brzegów.

Działania pozainwestycyjne takie jak monitoring powietrza bezpośrednio nie przyczynia się do poprawy środowiska, jednak wyniki z monitoringu mogą posłużyć do opracowania i wdrożenia działań zapobiegających i minimalizujących negatywne skutki wynikające z zanieczyszczania powietrza.

Wszelkie działania promujące odnawialne źródła energii, ecodriving, korzystanie z komunikacji zbiorowej, rowerów i napędów przyjaznych środowisku przyczyni się do zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców i pośrednio wpłynie na ich proekologiczne zachowania.

Pozytywne skutki dla powietrza może przynieść wzmocnienie kontroli na stacjach diagnostycznych, dzięki czemu mniej pojazdów o podwyższonych normach zanieczyszczeń w spalinach trafi do dalszej eksploatacji.

Istotne i pozytywne dla stanu powietrza są również wydawane decyzje i pozwolenia dla przedsięwzięć, które określają warunki korzystania ze środowiska w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Wszelkie działania związane z eliminacją zanieczyszczenia powietrza, zwiększeniem efektywności energetycznej oraz wykorzystaniem energii odnawialnej zawarte są w opracowanych przez gminy planach gospodarki niskoemisyjnej. Plany wyznaczają kierunki działań do dalszej poprawy powietrza oraz usprawniają realizację przedsięwzięć ciepłowniczych i energetycznych, które w zdecydowany sposób ograniczają zanieczyszczenie CO₂ do powietrza.

Promieniowanie elektromagnetyczne jest nieodzownym efektem rozwoju cywilizacyjnego. Dzięki prowadzonemu monitoringowi, istnieje możliwość kontrolowania jego natężenia i wprowadzanie w razie potrzeby na etapie planowania przestrzennego obszarów ograniczonego użytkowania. Ma to pośredni pozytywny wpływ na otoczenie.

Podobnie pozytywny pośredni wpływ na ludzi wywierają pomiary hałasu oraz wydawane decyzje o dopuszczalnych poziomach hałasu dla instalacji przemysłowych.

KLIMAT W TYM MIKROKLIMAT

Brak realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w POŚ nie wpłynie ani negatywnie, ani pozytywnie na klimat. Nie przewiduje się wpływu braku realizacji działań zaplanowanych w Programie ochrony środowiska na ten komponent środowiska.

Część działań ujętych w Programie będzie charakteryzowała się zarówno oddziaływaniami pozytywnymi lub neutralnymi, jak i negatywnymi w odniesieniu na zmiany klimatu. Działanie obejmujące modernizację dróg, obok ogólnej poprawy stanu powietrza w zakresie ilości emitowanych zanieczyszczeń (na skutek upłynnienia ruchu, skutkującego mniejszym spalaniem paliw) powodują z reguły przeniesienie negatywnego oddziaływania z jednego miejsca w inne (z terenów zabudowanych na tereny zlokalizowane poza terenami zabudowanym (które wcześniej charakteryzowały się o wiele lepszymi warunkami aerosanitarnymi). Ponadto zmiany pokrycia powierzchni ziemi wpływają na mikroklimat. Ich zwiększenie pogarsza lokalnie mikroklimat, tworząc tzw. wyspy ciepła.

Budowa zbiorników i stawów wodnych spowoduje zmiany w mikroklimacie. Zwiększenie parowania z powierzchni wody przyczyniając się w mikroskali do wzrostu wilgotności i powstanie specyficznego mikroklimatu. Parowanie wody z uwilgotnionych siedlisk może powodować lokalne spadki temperatury, w porównaniu z obszarami suchszymi. Szczególnie jest to odczuwalne przy wyższych temperaturach w okresach letnich (element łagodzący klimat). Zaplanowane zbiorniki wodne mogą jednak zmniejszać amplitudy temperatury powietrza tylko w niewielkiej odległości od ich brzegów.

Zagrożeniem związanym ze skutkami zmian klimatu jest dekapitalizacja urządzeń infrastruktury gospodarki wodnej. Niezależnie od kierunku przyszłych zmian klimatu należy liczyć się z możliwością częstszego występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych. Zadania polegające na modernizacji wałów przeciwpowodziowych, zabezpieczenie brzegów rzek, budowa ostróg są działaniami ograniczającymi skutki ekstremalnych stanów pogodowych.

Przy zachowaniu wysokich standardów ochrony środowiska i eliminacji zagrożeń, rozwój energetyki w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii powinien ograniczyć emisję zanieczyszczeń do powietrza, przyczynić się do ochrony klimatu oraz zmniejszyć presję na nieodnawialne zasoby paliw kopalnych.

Dla funkcjonowania ekosystemów leśnych w miarę zmian klimatu niezbędne jest dopasowanie drzewostanów do panujących warunków, co będzie miało niewątpliwie pozytywny wpływ na wszystkie aspekty środowiska. Ponadto przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych poprzez wprowadzanie małej retencji wpłynie na podniesienie jakości wód oraz poprawę stanu powietrza.

POWIERZCHNIA ZIEMI

Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni i pośredni, krótkotrwały, negatywny (na etapie budowy i prac ziemnych, zdjęta warstwa ziemi) – oddziaływanie to dotyczy m.in. zadań:

- budowy i modernizacji sieci wodociągowych i kanalizacyjnych;
- budowy i rozbudowy oczyszczalni ścieków;
- budowy stacji uzdatniania wody;
- rozbudowy sieci gazowniczej;
- prac konserwacyjnych rowów;
- budowy, rozbudowy i modernizacji odcinków dróg, obwodnic;
- demontażu, zbiórki i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest z nieruchomości.;
- budowy zbiorników retencyjnych;
- rekultywacji składowisk odpadów;
- rekultywacji terenów zdegradowanych;

Prowadzone prace budowlane wiążą się z czasowym przemieszczaniem mas ziemnych. Powstałe w trakcie prac masy winny być zagospodarowane w trakcie robót.

Realizacja ww. inwestycji zabezpieczy grunty przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunalnego oraz zanieczyszczeniami z transportu. Po etapie budowy i prac ziemnych oddziaływanie będzie wyłącznie pozytywne we wszystkich aspektach środowiskowych i w okresie długoterminowym.

Działania związane z gospodarką odpadami i ich selektywną zbiórką są ukierunkowane na minimalizację powstawania dzikich wysypisk odpadów i przedostawania się substancji do gruntu.

Istotą rekultywacji składowiska odpadów jest stworzenie poprzez zabiegi techniczne, agrotechniczne i uprawowe takich warunków, aby naturalne procesy przemian biochemicznych zachodzące wewnątrz składowiska przebiegały w sposób możliwie najszybszy przy jak najmniejszym niekorzystnym oddziaływaniu na środowisko.

Wszystkie powstałe podczas rozbudowy i budowy oczyszczalni ścieków odpady zostaną potraktowane zgodnie z obowiązującymi przepisami. Nie będą to odpady niebezpieczne, lecz przede wszystkim masy ziemne, złom, gruz, opakowania. W czasie działania oczyszczalni ścieków powstają odpady związane z oczyszczaniem ścieków, eksploatacją maszyn i urządzeń oraz odpady komunalne związane z bytowaniem pracowników. W wyniku rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków a następnie podczas jej eksploatacji, gospodarka odpadami na terenie obiektu i poza nim nie przyczyni się do ponadnormatywnego zagrożenia dla środowiska przyrodniczego.

Istotne i pozytywne dla stanu zagospodarowania powierzchni ziemi są wydawane pozwolenia, decyzje administracyjne i koncesje, które określają warunki korzystania oraz ograniczają nielegalną eksploatację zasobów naturalnych. Kontrola nad wydanymi pozwoleniami pozwoli na szybkie wychwycenie nieprawidłowości oraz ograniczyć nielegalną ingerencję w środowisko.

Prowadzenie aktualnego rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi zminimalizuje bezpośrednio zagrożenie dla życia ludzi, infrastruktury technicznej lub komunikacyjnej.

Wykaz i identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń.

KRAJOBRAZ

Na krajobraz oddziaływać będą głównie działania o charakterze inwestycyjnym. Inwestycje polegające na budowie dróg oraz infrastruktury technicznej napowietrznej spowodują stałą zmianę w krajobrazie. Rodzaj oddziaływania (pozytywny bądź negatywny) jest uzależniony od lokalizacji danej inwestycji

i otaczającego je terenu. Właściwie zaprojektowany i zlokalizowany w przestrzeni nie powinien negatywnie oddziaływać na środowisko. Ponadto pozytywne oddziaływanie będą miały zadania z zakresu likwidacji dzikich wysypisk odpadów.

Inwestycje budowlane w sposób trwały wpiszą się w krajobraz, dlatego istotny jest wybór lokalizacji oraz odpowiedniej technologii. Niemniej jednak w większości negatywne oddziaływanie będzie krótkotrwałe i wystąpi jedynie w czasie prowadzonych robót.

Oddziaływanie na krajobraz dotyczyć będzie niewątpliwie potencjalnej budowy farm fotowoltaicznych oraz farm wiatrowych. Wpływ ten będzie zależeć od ostatecznej lokalizacji przedsięwzięcia oraz zastosowanej technologii, która powinna być w tym przypadku zgodna z zasadą najlepszej dostępnej techniki (BAT). Wpływ na krajobraz w przypadku farm fotowoltaicznych będzie się materializował poprzez efekt lustra związany z odbijaniem promieni słonecznych od powierzchni ogniw fotowoltaicznych – będzie to oddziaływanie długookresowe, potencjalnie neutralne (pod warunkiem zastosowania rozwiązań ograniczających wpływ na środowisko przyrodnicze i człowieka). W przypadku farm wiatrowych, wysokie maszty w sposób trwały wpiszą się w krajobraz regionu. Oddziaływania krótkookresowe na krajobraz dotyczyć będą również etapu budowy i modernizacji – wówczas wpływ na krajobraz będzie wiązał się z prowadzeniem prac budowlanych i koncentracją sprzętu budowlanego. Pozytywne długookresowe efekty dla krajobrazu mają jedynie wymiar pośredni słabo dostrzegalny, związany z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do atmosfery wskutek zmniejszenia produkcji energii elektrycznej ze spalania paliw konwencjonalnych. Oddziaływania tego rodzaju inwestycji zostały omówione również w kontekście wpływu na inne geokomponenty.

Potrzeba ochrony krajobrazu oraz konieczność prowadzenia działań na rzecz zachowania i utrzymywania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu, tak aby ukierunkować i harmonizować zmiany, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych, wynikają z Europejskiej Konwencji Krajobrazowej sporządzonej we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 14, poz. 98).

ZASOBY NATURALNE

Wszystkie zaproponowane działania – wpływ bezpośredni i pośredni, długoterminowy i pozytywny lub brak wpływu. Działania skupiają się na racjonalizacji użytkowania zasobów naturalnych oraz na utrzymaniu bądź poprawie ich stanu jakościowego. Niemniej jednak nieunikaną konsekwencją realizacji zadań inwestycyjnych jest z reguły zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnych.

Energetyka odnawialna to jeden z zasadniczych elementów rozwoju zrównoważonego. Konieczność ograniczenia emisji zanieczyszczeń z procesów spalania paliw energetycznych to konieczność poszukiwania alternatywnych źródeł energii wobec ekonomicznego i fizycznego wyczerpywania się zasobu paliw kopalnych, co jest podstawą prowadzenia tzw. gospodarki niskoemisyjnej.

ODDZIAŁYWANIA TRANSGRANICZNE

Ze względu na położenie powiatu ostrzeszowskiego oraz jego otoczenia, nie wystąpią oddziaływania transgraniczne - zarówno w zakresie oddziaływań krótko-, długoterminowych, bezpośrednich i pośrednich.

6. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Analizę i ocenę poszczególnych celów i zadań realizacyjnych zaproponowanych w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego przeprowadzono w obrębie poszczególnych obszarów interwencji ze szczególnym uwzględnieniem analizy i oceny zadań w zakresie rozwoju transportu, przedsięwzięć termomodernizacyjnych, budowy instalacji wykorzystujących OZE, rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej, usuwania azbestu, a także przez pryzmat potencjalnych oddziaływań przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

W odniesieniu do przedsięwzięć inwestycyjnych, które mogą zaistnieć w trakcie realizacji Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego, należałoby podjąć następujące środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko:

- objęcie przedsięwzięć kwalifikujących się do kategorii mogących znacząco oddziaływać na środowisko;

- wprowadzenie ścisłego nadzoru nad wykonaniem warunków decyzji środowiskowych, a w szczególności zastosowanie wymaganych rozwiązań technicznych i technologicznych ograniczających oddziaływanie na środowisko;
- wprowadzenie systemu monitorowania realizacji przedsięwzięć w ramach realizacji Programu.

W odniesieniu do zadań systemowych w ochronie środowiska duże znaczenie ma właściwe planowanie przestrzenne na poziomie gminnym. Ważne jest też odpowiednie wyprzedzenie czasowe w przygotowaniu planów, które nie powinny powstawać „pod naciskiem konkretnego inwestora”. Skutecznie zapobiegać zagrożeniom środowiska i eliminować lub ograniczać ewentualne konflikty przyrodnicze można poprzez odpowiednie planowanie przestrzenne, które pozwala na:

- wybór niekolizyjnych środowiskowo (lub o ograniczonej konfliktowości) lokalizacji przedsięwzięć;
- zagospodarowanie terenów przeznaczonych na inwestycje zgodnie z wymogami ochrony środowiska.

Przeprowadzona analiza celów i zadań wykazała, że realizacja Programu może nieść za sobą nie tylko wyłącznie pozytywne skutki, ale i takie, które w praktyce mogą być źródłem zagrożenia dla środowiska. Konieczne są zatem działania zapobiegające i ograniczające prawdopodobne negatywne oddziaływania.

Niektóre z ww. zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach Programu ochrony środowiska wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych. Dlatego też przyjęto, że na tym etapie programowania wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych.

6.1. Zapobieganie, ograniczanie lub kompensacja przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko dla osiągnięcia wymaganych standardów jakości powietrza oraz zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego

Przedsięwzięcia termo-modernizacyjne powinny być dostosowane do terminów rozrodu zwierząt. Zgodnie z par. 6 ust. 1 pkt 6 i 7 rozporządzenia w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową obowiązuje zakaz niszczenia ich siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania oraz zakaz niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk, lub innych schronień. W związku powyższym przed wykonaniem prac związanych m.in. z termomodernizacją budynków, należy przeprowadzić ich inwentaryzację pod kątem występowania ptaków, w tym jerzyka (*Apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*) oraz nietoperzy. W razie stwierdzenia występowania ww. gatunków, termin i sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych i rozrodczych.

Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny, podłączenie do sieci ciepłowniczej lub gazowej oraz modernizacja istniejących kotłowni przyczynią się do mniejszego udziału zanieczyszczeń z palenisk indywidualnych, co wpłynie na poprawę jakości powietrza. Wprowadzenie zmian technologii grzewczej, poprzez wyeliminowanie węgla jako paliwa i zastosowanie bardziej ekologicznych źródeł energii (np. gazu ziemnego, oleju opałowego, biomasy) w lokalnych kotłowniach zbiorczych i instalacjach indywidualnych, powinno przyczynić się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza (ograniczenie emisji niskiej) i poprawy standardu życia mieszkańców.

Na terenie powiatu możliwa jest budowa farm fotowoltaicznych i wiatrowych. Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (np. jerzyki, jaskółki, wróble, kopciuszki). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków, tj. poza okresem od 15 kwietnia do 15 sierpnia, aby nie płoszyć gniazdujących ptaków.

W przypadku planowania inwestycji polegających na lokalizacji paneli fotowoltaicznych zwłaszcza na dużych powierzchniach może prowadzić do powstania „efektu tafli wody”. Efekt ten polega na tym, że

w skutek odbijania promieni słonecznych przez panele słoneczne może dojść do kolizji ptaków z panelami, które mogą mylić je z taflą wody. Poprzez zajęcie dużej części powierzchni terenu może dojść do fragmentacji siedlisk i opuszczania miejsc gniazdowania. Przedsięwzięcie musi zostać tak zaprojektowane aby:

- unikać przy wyborze lokalizacji obszarów prawnie chronionych;
- w przypadku lokalizacji farmy fotowoltaicznej na obszarach łąk i/lub w sąsiedztwie obszarów wodno-błotnych i zbiorników wodnych skonsultować się z ornitologami, w celu takiego zaprojektowania inwestycji aby wyeliminować lub zminimalizować potencjalnie negatywne oddziaływanie na awifaunę;
- stosować panele fotowoltaiczne wyposażone w warstwy antyrefleksyjne, skutkujące brakiem efektu odbicia światła oraz panele posiadających białe granice i białe paski podziału, które zmniejszają znacznie przyciąganie bezkręgowców wodnych;
- prace związane z budową prowadzić poza okresem lęgowym ptaków,
- w taki sposób projektować budowę nowych linii napowietrznych i słupów aby możliwie w największym stopniu eliminować w przypadku ptaków możliwość kolizji i porażenia prądem.

Problematiczny okazać się może wpływ inwestycji z zakresu rozwoju energetyki wiatrowej na przyrodę, dlatego przed podjęciem decyzji lokalizacyjnej należy przeprowadzić analizę wpływu akustycznego, wpływu na awifaunę i chiropterofaunę. Przedsięwzięcie musi zostać zaplanowane w taki sposób by:

- nie znajdowało się na trasach przelotowych i miejscach żerowania dużych stad ptaków,
- nie znajdowało się w obrębie kryjówek, miejsc żerowania i lokalnych tras przelotowych nietoperzy (zgodnie z opracowaniem pn. „Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze”,
- znajdowały się poza cennymi zbiorowiskami roślinnymi oraz poza kompleksami leśnymi,
- znajdowały się poza obszarowymi formami ochrony przyrody i krajobrazu,
- nie zakłócały ciągłości systemów i łączników ekologicznych,
- nie przekroczyć dopuszczalnych poziomów hałasu zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

Na etapie realizacji przedsięwzięcia nastąpi wzmożona emisja akustyczna w związku z ruchem i działaniem pojazdów oraz innych urządzeń biorących udział w pracach budowlanych i przygotowawczych. Można się spodziewać utrudnień w komunikacji na drogach dojazdowych. Na etapie eksploatacji można wymienić oddziaływanie akustyczne, magnetyczne i efekt migającego cienia. W celu ograniczenia uciążliwości mieszkańcom w obrębie inwestycji należy poinformować mieszkańców o przyszłych utrudnieniach i właściwie oznakować miejsca pracy. Prowadzone prace powinny przebiegać w godzinach dziennych, a przedsięwzięcia drogowe najlepiej poza godzinami szczytu komunikacyjnego. Wszystkie działania budowlane powinny być prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa budowlanego i zasadami BHP.

Lokalizacja i budowa siłowni wiatrowych na terenie powiatu powinna być zatem przedmiotem szczególnego traktowania i przeprowadzenia każdorazowo indywidualnego postępowania w sprawie oceny oddziaływania dla środowisko.

Przy zachowaniu wysokich standardów ochrony środowiska i eliminacji zagrożeń, rozwój energetyki w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii powinien ograniczyć emisję zanieczyszczeń do powietrza, przyczynić się do ochrony klimatu oraz zmniejszyć presję na nieodnawialne zasoby paliw kopalnych.

Realizacja przedsięwzięć przyczyni się do zwiększenia wykorzystania OZE w bilansie energetycznym powiatu, z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju i ochroną najcenniejszych przyrodniczo obszarów.

Zbiorcze zestawienie sposobów zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań w przypadku przedsięwzięć związanych z ochroną powietrza i zwiększeniem wykorzystania energii odnawialnej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań na powietrze

Element środowiska przyrodniczego	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
Powietrze atmosferyczne	<ul style="list-style-type: none"> • szczegółowa analiza lokalizacji przedsięwzięcia, • wybranie właściwego projektu uwzględniającego potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak również na etapie eksploatacji każdej inwestycji, • zminimalizowaniu ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu, • prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów • prowadzenie prac budowlanych i rozbiórkowych w porze dziennej, • stosowanie przepisów BHP, • zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin, • maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu, • dostosowanie terminu przeprowadzania prac do okresów lęgowych ptaków oraz rozrodu zwierząt, • stworzenie siedlisk zastępczych (budki lęgowe, skrzynki dla nietoperzy), • przy utwardzaniu powierzchni zastosowanie płyt ażurowych umożliwiających infiltrację wody, • zagospodarowanie mas ziemnych powstałych przy pracach do wyrównania terenu, • na etapie eksploatacji - prowadzenie monitoringu powietrza.

Wpływ realizacji ustaleń projektu Programu ochrony środowiska należy również przeanalizować w kontekście zmian klimatu, który niewątpliwie wpłynie na poszczególne komponenty środowiska. Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju, w tym także dla Polski. Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych.

„Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” został przygotowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk związanych ze zmianą klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jakie niosą działania adaptacyjne mogące mieć wpływ nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również na wzrost gospodarczy.

Realizacja ustaleń niektórych zaproponowanych działań może mieć wpływ na mikroklimat. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii powinien uwzględniać pogorszenie warunków wiatrowych (długie okresy bezwietrznej pogody, lub krótkotrwałe okresy z wiatrami o sile huraganu). Produkcja biomasy będzie także podlegać takim samym ograniczeniom jak cała produkcja rolna ze względu na zmniejszenie dostępności wody, ograniczenie wydajności produkcji. Jedynie w przypadku energii słonecznej można spodziewać się poprawy warunków w lecie ze względu na wydłużone okresy pogody słonecznej i zmniejszenie w zimie ze względu na dłuższe okresy z zachmurzeniem. W zakresie upraw roślin energetycznych kluczowy będzie rozwój nowych gatunków roślin, bardziej odpornych na zmienne warunki pogodowe oraz innowacyjnych technik upraw do wykorzystywania w bardzo suchym oraz wilgotnym środowisku.

Zmiany klimatu będą miały różnorodny wpływ na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do warunków zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. Istotne będzie także wykorzystanie odnawialnych źródeł energii: energii słonecznej, wiatrowej, biomasy i energii wodnej.

Transport drogowy ze względu na przestrzenny charakter jest szczególnie wrażliwy na zmieniające się zjawiska klimatyczne. Silne wiatry powodujące m.in. tarasowanie dróg i zniszczenia infrastruktury drogowej i pojazdów mogą się w przyszłych latach nasilać. Analogiczne zmiany będzie można zaobserwować w przypadku gwałtownych opadów zarówno deszczu, jak i śniegu, których występowanie zaburza płynność transportu. Problemy związane z nasilającym się występowaniem wysokich temperatur również oddziałują negatywnie zarówno na pojazdy jak i na elementy infrastruktury drogowej.

Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności – m.in. ze względu na zwiększone ryzyko powodziowe, wzrost ryzyka osuwiskowego, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, deficyt wody, podniesienie, a także obniżenie poziomu wód gruntowych. Zmiany klimatu w kontekście przestrzennym oddziałują na cały kompleks problemów zagospodarowania przestrzennego. Miasta zagrożone są bezpośrednio szczególnie trzema zjawiskami: intensyfikacją miejskiej wyspy ciepła i silnymi ulewami powodującymi podtopienia oraz suszą sprzyjającą deficytowi wody w miastach. W mniejszym stopniu zagrożenie stanowią silne wiatry, które z uwagi na dużą szorstkość podłoża w miastach tracą swoją siłę (zagrożenie to może dotyczyć małych miast oraz przedmieść o zabudowie rozproszonej). Miejska wyspa ciepła jest efektem zaburzonego przez powierzchnie sztuczne (asfalt, beton, pokrycia dachów itp.) przebiegu procesów wymiany energii między podłożem a atmosferą. Dodatkowo wzmacnia ją wznosząca temperatura co sprzyja stresowi cieplnemu, stagnacji powietrza nad miastem, wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza, w tym pyłu zawieszzonego i smogu.

Niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w strefach zalewowych rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna naturalna jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych wywołanych silnymi opadami mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna.

Przewidywane zmiany klimatyczne i związany z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Z obliczeń prognostycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszenia się gleby i zwiększania zagrożenia suszą. Geograficznie problem ten może w większym stopniu dotknąć województwa wielkopolskiego. Obok suszy także intensywne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej. W związku ze wzrostem częstości występowania intensywnych opadów w okresie letnim, można oczekiwać zwiększenia potrzeb odwadniania. Przeprowadzone analizy wskazały, że należy oczekiwać zwiększenia częstości lat ze stratami plonów wynikających z niekorzystnego przebiegu pogody.

Dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu ma na celu usprawnienie funkcjonowania sektora w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody.

Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu jest niezmiernie ważnym zagadnieniem, ponieważ problem utraty bioróżnorodności narasta wraz z postępującymi zmianami klimatu. Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze są działania związane z utrzymaniem obszarów wodno-błotnych i ich odtwarzaniem wszędzie tam, gdzie jest to możliwe.

Jednocześnie istotne będą działania sprzyjające prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu, jak również przygotowaniu ekosystemów leśnych na zwiększoną presję wynikającą z nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych, m.in. okresów suszy, fal upałów, gwałtownych opadów deszczu, porywistych wiatrów.

Część działań ujętych w Programie będzie charakteryzowała się zarówno oddziaływaniami pozytywnymi lub neutralnymi, jak i negatywnymi w odniesieniu na zmiany klimatu. Działanie obejmujące modernizację dróg, obok ogólnej poprawy stanu powietrza w zakresie ilości emitowanych zanieczyszczeń (na skutek upłynnienia ruchu, skutkującego mniejszym spalaniem paliw) powodują z reguły przeniesienie negatywnego oddziaływania z jednego miejsca w inne (z terenów zabudowanych na tereny zlokalizowane poza terenami zabudowanym (które wcześniej charakteryzowały się o wiele lepszymi warunkami aerosanitarnymi). Ponadto zmiany pokrycia powierzchni ziemi wpływają na mikroklimat. Ich zwiększenie pogarsza lokalnie mikroklimat, tworząc tzw. wyspy ciepła.

Tabela 18. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań związanych ze zmianą klimatu

Element środowiska przyrodniczego	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
Klimat	<ul style="list-style-type: none"> • ochrona bioróżnorodności; • utrzymanie obszarów wodno-błotnych; • zrównoważona gospodarka leśna; • właściwa gospodarka przestrzenna uwzględniająca skutki zmian klimatu; • dostosowanie systemu energetycznego do warunków zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą.

6.2. Zapobieganie, ograniczanie lub kompensacja przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko dla przedsięwzięć związanych ze zmniejszeniem oddziaływania hałasu

Poprawa stanu technicznego dróg wpłynie na polepszenie komfortu przejazdu, zmniejszenie poziomu hałasu (w przypadku zastosowania nawierzchni cichych) oraz zwiększenie komfortu życia mieszkańców. Duże znaczenie ma prawidłowe osadzenie w nawierzchni drogi studzienek kanalizacyjnych. Poprawa infrastruktury transportowej powoduje poprawę płynności ruchu, przyspieszenie przejazdów, co wiąże się także ze zmniejszeniem emisji spalin i oszczędnością w zużyciu paliw. Rozwój infrastruktury transportowej ma także wpływ na dziedzictwo kulturowe w tym zabytki.

Znaczące oddziaływanie zadań związanych z przebudową/budową dróg będą przejściowe (krótkotrwałe), odwracalne i wystąpią jedynie w czasie prowadzonych robót. Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawcy i dotyczy sprzętu (hałas, emisja spalin i wycieki), organizacji prac (np. koordynacja prac w pasie drogowym, unikanie prac będących źródłem znacznego hałasu w porze wieczornej). Minimalizowaniu znaczących oddziaływań na środowisko będzie służyło przestrzeganie obowiązujących zasad w zakresie gospodarki odpadami. Ograniczeniu emisji pyłu przy pracach ziemnych sprzyjają: zwilżanie powierzchni terenu i zwilżanie sypkiego materiału składowanego na przyzmacach (piasek), sztuczne bariery, jakimi są m. in. parkany okalające plac budowy.

Kompensacja przyrodnicza w przypadku realizacji inwestycji drogowych związana jest z prowadzeniem nasadzeń zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych, oraz montażem ekranów akustycznych, które mają za zadanie wyciszać hałas drogowy. Ponadto modernizowane drogi wyposażone są w instalacje odwadniające oraz przejścia dla zwierząt.

W celu minimalizacji ewentualnego negatywnego oddziaływania wycinki drzew na ptaki, przeprowadzona powinna być poza sezonem lęgowym, trwającym od 1 marca do 31 sierpnia. Dodatkowo w ramach rekompensaty za wycięte drzewa, powinny zostać wykonane nasadzenia uzupełniające w ilości co najmniej równej liczbie drzew wyciętych, stosując gatunki rodzime.

Działania w zakresie eliminacji bądź ograniczenia hałasu w zasięgu działalności gospodarczej powinny przyczynić się do poprawy warunków życia ludzi na terenach zabudowy mieszkaniowej położonych w sąsiedztwie zakładów. Prowadzenie systematycznego monitoringu pozwoli szybciej reagować na potencjalne przekroczenia dopuszczalnych norm emisji hałasu, a tym samym przyczynić się do wprowadzania przez podmioty gospodarcze nowocześniejszych technologii eliminujących negatywne oddziaływanie ze strony hałasu.

Zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym występuje przede wszystkim w bezpośrednim otoczeniu jego źródła (np. stacje elektroenergetyczne, linie elektroenergetyczne, stacje bazowe telefonii komórkowej). Dlatego, aby ograniczyć negatywne oddziaływanie promieniowania elektromagnetycznego na ludzi i środowisko, konieczne jest rozważanie problematyki oddziaływania pól elektromagnetycznych na etapie planowania przestrzennego (przy wyborze lokalizacji nowych inwestycji). Istotne jest by z jednej strony ograniczyć rozwój zabudowy w sąsiedztwie źródeł promieniowania elektromagnetycznego, a z drugiej strony zabezpieczyć tereny zabudowy mieszkaniowej przed lokalizowaniem tych źródeł w ich najbliższym sąsiedztwie.

Tabela 19. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań hałasu

Element środowiska przyrodniczego	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
Hałas	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie propagacji hałasu poprzez zastosowanie obudów, ekranów akustycznych itp., • stosowanie pasów zieleni stanowiących osłonę przed widokiem drogi i ekranami akustycznymi, • stosowanie materiałów dźwiękochłonnych w celu zmniejszenia odbić dźwięku, • organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas, • stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas. • stosowanie tzw. cichych nawierzchni, • ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, • racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów, • sprawne przeprowadzenie prac, • stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska • wykorzystanie mas ziemnych do wyrównania powierzchni ziemi (jeżeli jest to

	<p>uzasadnione),</p> <ul style="list-style-type: none">• w przypadku kolizji z terenami zielni, niezbędne jest zabezpieczenie drzew wraz z ich bryłą korzeniową w pobliżu której prowadzone są prace,• ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją,• wcześniejsza inwentaryzacja przyrodnicza miejsc planowanych prac,• prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów (tam gdzie zidentyfikowano ich obecność i takie działania są uzasadnione),• zaplanowanie optymalnej organizacji ruchu na czas prac,• dobór gatunków roślin pełniących rolę dźwiękochronną dostosowanych do wymogów siedliska,• dobór gatunków pod względem wielkości i możliwych kolizji z istniejącymi zabudowaniami i infrastrukturą techniczną,• dobór gatunkowy w zależności od istniejących warunków siedliskowych,• unikanie stosowania gatunków obcych, zwłaszcza uznanych za inwazyjne,• zachowanie bezpiecznej odległości nasadzeń od jezdni dróg.
--	--

6.3. Zapobieganie, ograniczanie lub kompensacja przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko dla przedsięwzięć związanych z ochroną wód podziemnych i powierzchniowych

Inwestycje w zakresie wodociągów przyczynią się do poprawy jakości wody pitnej oraz do podniesienia standardu życia mieszkańców. Realizacja inwestycji kanalizacyjnych spowoduje pozytywny wpływ na środowisko m.in. poprzez zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych i przemysłowych oraz ograniczenie splotu zanieczyszczeń obszarowych. Ważnym celem na najbliższe lata będzie wypełnienie zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego i powiązanych z tym zadań przewidzianych w *Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych*. Działania te przyczynią się do poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez bezpieczne zorganizowanie odprowadzenia ścieków na oczyszczalnię. Realizacja tych działań jest niezbędna i w efekcie korzystna dla środowiska.

Należy jednak pamiętać, że oddziaływanie inwestycji wod-kan na etapie realizacyjnym (budowy) będzie rodzić niedogodności związane z ograniczeniami komunikacyjnymi dla mieszkańców oraz pewne skutki w środowisku przyrodniczym (ingerencja w środowisko wodno-gruntowe, wpływ na krajobraz). Wymienione oddziaływania będą występować tylko w krótkim okresie czasu (realizacja), a spodziewana wartość korzyści związanych ze skanalizowaniem czy zwodociągowaniem miejscowości przewyższy wielokrotnie sumę strat ekologicznych.

W trakcie budowy i rozbudowy oczyszczalni ścieków pewne zagrożenie dla wód gruntowych może wystąpić jedynie podczas wykonywania prac budowlanych. Stąd prowadzenie prac budowlanych powinno odbywać się z zachowaniem odpowiednich zabezpieczeń przed wyciekami oleju z pracującego sprzętu budowlanego (dźwigi, koparki, itp.). Składowanie substancji mogących skazić górną część warstw geologicznych powinno być oddzielone materiałami izolacyjnymi. Przy właściwej organizacji pracy, sprawnych (bez wycieków olejów i płynów eksploatacyjnych) maszynach budowlanych zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego będzie mało prawdopodobne.

Istotne dla utrzymania równowagi w stosunkach wodnych na terenach użytków rolnych są prawidłowo utrzymane rowy melioracyjne i urządzenia drenarskie. Prawidłowo zrealizowane melioracje wodne wpływają na polepszenie zdolności produkcyjnej gleby i ułatwiają jej uprawę oraz chronią użytki rolne przed zaburzeniem stosunków wodnych. Retencja wody w przyrodzie jest zazwyczaj zjawiskiem korzystnym i do jej pozytywnych skutków można zaliczyć:

- zwiększenie wilgotności w strefie powierzchni terenu, a w szczególności w glebie, co ma podstawowe znaczenie dla rozwoju biosfery,
- wzrost wilgotności powietrza w przy powierzchniowej warstwie atmosfery, co przekłada się na łagodniejszy klimat,
- wzrost zasobów wód powierzchniowych i podziemnych,
- wyrównanie (złagodzenie) zmienności przepływów w ciekach, a w szczególności złagodzenie głębokich niżówek.

Zaniedbania w zakresie melioracji mają niekorzystny wpływ na środowisko: zagniwianie roślinności w korytach rowów i sukcesywne zamulanie powoduje zwiększenie się ilości zanieczyszczeń

organicznych odprowadzanych do wód powierzchniowych, co również wpływa niekorzystnie na odpływ powierzchniowy. Urządzenia melioracyjne pełnią dwojaką funkcję. W stanach niskiego zasilenia wodami opadowymi, spowalniają jej odpływ i retencjonują wodę. Natomiast w okresach intensywnych opadów lub roztopów umożliwiają szybsze odwodnienie terenu. Poprzez odwadnianie terenów rowami następuje obniżenie poziomu wody gruntowej, zwiększa się zdolność retencyjna profilu i następuje wyrównanie przepływu w ciekach.

W wyniku melioracji następuje powolna, ale istotna zmiana struktury i poprawa właściwości fizycznych gleby, która staje się bardziej przewiewna, przepuszczalna i ma większą zdolność retencjonowania wody. Gleby mają większy zapas wilgoci w okresie suszy, zmniejsza się odpływ powierzchniowy powodujący erozje i zagrożenie powodziowe.

W celu ochrony przed powodzią i jej negatywnymi skutkami należy realizować poprzez przestrzeganie pewnych zasad: dla zapewnienia szczelności i stabilności wałów przeciwpowodziowych, zabrania się wykonywania obiektów budowlanych, kopania studni, wykonywania sadzawek, dołów oraz rowów w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału po stronie odpowietrznej obwałowanych rzek i rowów (dotyczy również budowy stawów oraz lokalizacji terenów powierzchniowej eksploatacji kopalni). Zakazuje się również uprawy gruntu, sadzenia drzew lub krzewów na wałach w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału przeciwpowodziowego. Najbliższe obiekty kubaturowe należy lokalizować w odległości minimum 50 m od istniejących skarp lub obwałowań cieków, poza terenami narażonymi na zalanie i podtopienia. Rozwiązania techniczne ewentualnych skrzyżowań linii energetycznych oraz innych urządzeń energetycznych, sieci kanalizacyjnych, wodociągowych i gazowych, dróg dojazdowych oraz innych urządzeń technicznych powinny być każdorazowo uzgadniane na etapie opracowywanych szczegółowych projektów technicznych z właściwym zarządem melioracji.

Na etapie budowy należy wprowadzić działania minimalizujące negatywny wpływ inwestycji. Do takich działań należą m. in. ograniczenie emisji spalin oraz hałasu, zanieczyszczenia wód w wyniku możliwego wycieku szkodliwych substancji, minimalizowanie obszaru objętego pracami, wycinanie zadrzewień i zakrzaczeń oraz przestrzegania terminów robót, aby zminimalizować ich wpływ na gatunki chronione.

Z realizacją zbiorników retencyjnych związane są ogromne zmiany w przekształceniu środowiska, które będą wiązały się ze zmniejszeniem różnorodności biologicznej w miejscu lokalizacji zbiornika retencyjnego. Proces odbudowy różnorodności jest długotrwały i stworzone zostaną całkowicie nowe warunki siedliskowe, nastąpi całkowita przebudowa jakościowo-ilościowa istniejącego ekosystemu. Podstawowym rozwiązaniem pozwalającym uniknąć niekorzystnych oddziaływań jest wybór odpowiedniego wariantu projektu budowy, który nie doprowadzi do katastrofalnych zniszczeń w biocenozach, ale będzie sprzyjał dalszemu wzrostowi różnorodności biologicznej. Zabezpieczenie środowiska przed skutkami prowadzenia prac budowlanych, w tym sytuacji awaryjnych związane jest z poprawną organizacją placu budowy oraz należytej staranności wykonania robót. Zaleca się również przystąpić do prac budowlanych poza okresem lęgowym.

Tabela 20. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań – dla przedsięwzięć związanych z ochroną wód podziemnych i powierzchniowych

Element środowiska przyrodniczego	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
Wody powierzchniowe i podziemne	Dla przedsięwzięć wodno-kanalizacyjnych <ul style="list-style-type: none"> • stosunek przewidywanej do obsługi przez budowany system kanalizacji zbiorczej liczby mieszkańców aglomeracji i niezbędnej do realizacji długości sieci kanalizacyjnej (łącznie z kolektorami i przewodami tłocznymi doprowadzającymi ścieki do oczyszczalni) nie może być mniejszy od 120 mieszkańców na 1 km sieci (dopuszcza się 90 Mk/km sieci), • w uzasadnionych przypadkach prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów (tam gdzie zidentyfikowano ich obecność i takie działania są uzasadnione), • stosowanie do budowy materiałów naturalnych, • ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, • racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów, • sprawne przeprowadzenie prac, • stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska,

Element środowiska przyrodniczego	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie istniejących warunków hydrogeologicznych w rejonie planowanych przedsięwzięć, w przypadku kolizji z terenami zielni, niezbędne jest zabezpieczenie drzew wraz z ich bryłą korzeniową w pobliżu której prowadzone są prace, przeprowadzenie prób szczelności nowej sieci.

6.4. Zapobieganie, ograniczanie lub kompensacja przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko dla przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi

Korzystne oddziaływanie na pedosferę będą miały działania zapobiegające niewłaściwemu składowaniu odpadów oraz likwidacja dzikich wysypisk odpadów, tam gdzie ich powstaniu nie udało się zapobiec.

Jednym z zagrożeń gleb na analizowanym terenie jest erozja. Procesy erozyjne gleb na terenach uprawianych rolniczo (zwłaszcza na stokach o dużym nachyleniu) mogą być inicjowane i potęgowane wskutek niewłaściwie prowadzonej gospodarki rolnej. Postulowane w Programie uwzględnianie przez rolników Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, zapewnić powinno właściwe użytkowanie i ochronę gleb przed erozją i innymi zagrożeniami związanymi z działalnością rolniczą (np. w zakresie stosowania nawozów i środków ochrony roślin).

Racjonalne użytkowanie zasobów wód przyczyni się do wolniejszego ich wyczerpywania i racjonalizacji użytkowania jej zasobów.

Pozytywne efekty realizacji Programu trzeba wiązać z rozwojem selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin, co zapewni wyższy poziom odzysku surowców oraz zmniejszy presję związaną z eksploatacją zasobów przyrodniczych. Eliminacja dzikich wysypisk odpadów przyczyni się do poprawy walorów krajobrazowych i ograniczenia zagrożenia związanego z zanieczyszczeniem gleby i wód podziemnych. Dostosowanie systemu gospodarki odpadami do wytycznych zwartych w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 250), powinno pozytywnie wpłynąć na zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów, na rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów, na eliminację nielegalnego pozbywania się odpadów oraz właściwe zagospodarowanie masy wytworzonych odpadów.

W przypadku rekultywacji składowisk odpadów zabiegi minimalizujące zagrożenia polegają głównie na uszczelnieniu złoża odpadów warstwą słabo przepuszczalną i rekonstrukcji warstwy roślinotwórczej wraz z pokrywą roślinną. Aby wody opadowe nie stagnowały na wierzchołku składowiska odpadów wykonuje się także odpowiednie ukształtowanie bryły składowiska z zapewnieniem odprowadzenia wód opadowych jako spływ powierzchniowy. Podobne zadanie mają również wprowadzone rośliny na powierzchnię składowiska, które będą przechwytywały znaczne ilości wód opadowych i roztopowych.

W przypadku eliminacji wyrobów zawierających azbest, potencjalnym zagrożeniem dla środowiska jest niewłaściwe prowadzenie prac demontażowych, podczas których dochodzi do emisji włókien azbestowych niebezpiecznych dla zdrowia i życia ludzi oraz zwierząt. Zadania te powinny być realizowane ze szczególną ostrożnością. Ostateczny efekt będzie jednak korzystny, gdyż zagrożenie azbestem zostanie całkowicie wyeliminowane.

Tabela 21. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi

Element środowiska przyrodniczego	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
Powierzchnia ziemi	<ul style="list-style-type: none"> odpowiednia edukacja ekologiczna przyczyni się do wzrostu świadomości wśród rolników, odpowiednie zapisy w mpzp, studium, opracowaniu ekofizjograficznym pozwolą na zabezpieczenie nieeksploatowanych zasobów kopalni, edukacja mieszkańców w zakresie właściwego postępowania z odpadami, kontrola firm odbierających odpady, użycie sprzętu umożliwiającego zabezpieczenie odpadów przed przedostaniem się odpadów do środowiska przyrodniczego,

Element środowiska przyrodniczego	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
	<ul style="list-style-type: none"> • przekazywanie odpadów do odpowiednio wyposażonego i przystosowanego obiektu, posiadającego stosowne zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zagospodarowania odpadów danego rodzaju, • układ kanalizacji deszczowej wraz z systemem oczyszczania ścieków i odprowadzania do środowiska, • wykorzystanie mas ziemnych do wyrównania powierzchni ziemi (jeżeli jest to uzasadnione), • rozwiązanie problemu magazynowania odpadów do sortowania tak, aby nie dopuścić do ich zagniwania, • dobór odpowiednich pojemników i boksów do magazynowania poszczególnych rodzajów odpadów, • dojazd do punktu przy uwzględnieniu minimalizacji wpływu projektowanego transportu na klimat akustyczny mieszkańców posesji, • kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych, • kontrola zbiorników paliw płynnych, • ograniczenie do minimum używania soli w okresie zimowym,

6.5. Zapobieganie, ograniczanie lub kompensacja przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko dla przedsięwzięć związanych z ochroną przyrody i krajobrazu

Planowane przedsięwzięcia w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu w pozytywny sposób wpłyną na wszystkie aspekty środowiska, spowodują również podniesienie standardu życia na danym terenie. Zaproponowane działania przyczynią się do zwiększenia bioróżnorodności. Dzięki promocji walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz rozwojowi infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej przewiduje się wpływ poprawę kondycji zdrowotnej mieszkańców powiatu.

Realizacja zapisów Programu nie spowoduje znaczących oddziaływań na środowisko lub obszary chronione, w tym w szczególności na ich cele. Jednakże niektóre zapisy Programu zwłaszcza na etapie realizacji w trakcie prac budowlanych, mogą spowodować powstanie nieznacznie negatywnego, krótkoterminowego oddziaływania na wybrane elementy środowiska.

W przypadku obszarów Natura 2000, dla planowanych przedsięwzięć na tych obszarach powinny zostać wykonane raporty o oddziaływaniu na środowisko i zawierać działania kompensujące negatywne oddziaływania np. w przypadku niszczenia siedlisk (przenoszenie siedlisk, tworzenie nowych), przenoszenie płazów i gadów do nowych zbiorników, zabezpieczanie inwestycji przed wtargnięciem zwierząt w trakcie budowy, tworzenie nowych szlaków migracji zwierząt poprzez tworzenie zespołów nasadzeń zwabiających zwierzęta oraz inne działania minimalizujące negatywne oddziaływania ustalone indywidualnie dla danego przedsięwzięcia inwestycyjnego.

Poniżej zestawiono, syntetycznie zebrane, sposoby ograniczania negatywnych oddziaływań możliwych do wystąpienia podczas realizacji Programu, na elementy środowiska przyrodniczego, w tym na obszary objęte ochroną prawną, pomniki przyrody i krajobraz.

Tabela 22. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań na przyrodę i krajobraz

Element środowiska przyrodniczego	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
Obszary objęte ochroną prawną, obszary Natura 2000	<ul style="list-style-type: none"> • analiza funkcji terenów sąsiadujących ze sobą pod względem oddziaływania na tereny przyrodniczo cenne, • planowanie terenów o funkcjach izolacyjnych lub buforowych między terenami o funkcjach mieszkaniowych lub usługowo-przemysłowych a terenami chronionymi, • wprowadzanie ograniczeń zabudowy lub zakazów zabudowy w miejscach najcenniejszych pod względem przyrodniczym, • dobór gatunków dostosowanych do wymogów siedliska, • dobór gatunków pod względem wielkości i możliwych kolizji z istniejącymi zabudowaniami i infrastrukturą techniczną, • unikanie stosowania gatunków obcych, zwłaszcza uznanych za inwazyjne, • szczegółowa analiza lokalizacji przedsięwzięcia,

Element środowiska przyrodniczego	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
	<ul style="list-style-type: none"> wybranie właściwego projektu uwzględniającego potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak również na etapie eksploatacji każdej inwestycji, zminimalizowaniu ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu, przewodzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów, przewodzenie prac budowlanych i rozbiórkowych w porze dziennej, zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin, maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu, przenoszenie zagrożonych siedlisk i tworzenie nowych, zabezpieczanie budowy przed wtargnięciem zwierząt, tworzenie nowych szlaków migracji zwierząt, tworzenie nowych nasadzeń zwabiających zwierzęta.
Pomniki przyrody	<ul style="list-style-type: none"> ochrona przed przypadkowym zniszczeniem poprzez nadzór, pozostawienie wokół pomnika strefy nieużytkowanej, wykonywanie niezbędnych zabiegów pielęgnacyjnych, umieszczenie informacji o pomniku w bazie danych i na mapach.
Krajobraz	<ul style="list-style-type: none"> odpowiednie planowanie i zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego w celu uniknięcia niszczenia walorów estetycznych krajobrazu oraz historycznego układu przestrzennego, maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu, stosowanie w miarę możliwości naturalnych materiałów (tj.: drewna, kamienia itp.) oraz kolorów,

6.6. Zapobieganie, ograniczanie lub kompensacja przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko dla przedsięwzięć związanych ze zmniejszeniem oddziaływania na krajobraz, dobra materialne i dziedzictwo kulturowe

Działania planowane w ramach programu są objęte lub będą miały pozytywny wpływ na dobra materialne i zabytki. Kwestie ochrony zabytków szczegółowo powinny być ujęte w gminnych programach opieki nad zabytkami.

Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania zapisów na zabytki i dobra materialne, jeśli ich realizacja będzie prawidłowa.

Tabela 23. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań na dobra materialne i dziedzictwo kulturowe

Element środowiska przyrodniczego	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
Dobra materialne Dziedzictwo kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> rozwój gminy zgodnie z przyjętymi założeniami w studium i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, realizacja przedsięwzięć bazujących na zastosowaniu materiałów naturalnych (ogrodzenia drewniane zamiast betonowych, dostosowanie kolorystyki, maskowanie zielenią elementów dysharmonijnych itp.) realizacja przedsięwzięć w centrum miast w sposób niezaburzający historycznego układu przestrzennego objętego ochroną konserwatorską, ściśła współpraca z konserwatorem zabytków.

6.7. Zapobieganie, ograniczanie lub kompensacja przyrodnicza negatywnych oddziaływań na zdrowie człowieka

Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania zapisów Programu na zdrowie ludzkie, jeśli ich realizacja będzie prawidłowa. Wszystkie działania służą poprawie stanu środowiska, a co za tym idzie wpłyną na lepszą kondycję zdrowotną mieszkańców.

Tabela 24. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań na zdrowie

Element środowiska przyrodniczego	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
zdrowie	<ul style="list-style-type: none">realizacja prac budowlanych zgodnie z prawem budowlanym i przepisami BHP,stosowanie do prac budowlanych odpowiedniego sprzętu,odpowiednie planowanie przestrzenne uwzględniające funkcje mieszkaniową i uciążliwy przemysł.

7. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Warunkiem prawidłowego wdrożenia założeń aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostreszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024 jest zachowanie określonych terminów realizacji przyjętych zadań oraz dostępność środków finansowych jak i brak protestów społeczeństwa.

Zaproponowane działania wynikają z przeprowadzonej diagnozy stanu środowiska przyrodniczego, która wykazała istniejące lub prognozowane problemy w zakresie środowiska przyrodniczego w powiecie. Zaproponowane działania służą zatem do poprawy istniejącego stanu bądź mają charakter prewencyjny. Wszystkie ukierunkowane są na osiągnięcie założonych celów.

Należy jednak zauważyć, że czasami poszczególne zadania mające pozwolić na zrealizowanie jednego z celów mogą być sprzeczne z innymi zadaniami mającymi pozwolić na realizację innych celów. W takich przypadkach konieczna jest każdorazowa indywidualna ocena i wybór wariantu pozwalającego na osiągnięcie celów priorytetowych lub zastosowanie innego uzasadnionego wariantu.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań zależą od lokalnej chłonności środowiska oraz od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięć tzw. obszarów wrażliwych, dlatego na etapie projektowania nowych inwestycji np. przy budowie nowych dróg, czy instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii należy rozważać warianty alternatywne tak, aby możliwy był wybór takiego, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko.

Warianty alternatywne mogą być rozpatrywane pod względem: lokalizacji, konstrukcji i technologii, organizacji czy też nie podjęcia realizacji przedsięwzięcia.

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Programu ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Biorąc pod uwagę użyteczność działań odnoszącą się do uwarunkowań strategicznych, ekonomicznych, środowiskowych oraz stopnia zaawansowania już rozpoczętych działań o znaczeniu priorytetowym (wykonanie sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, rozbudowa infrastruktury drogowej, modernizacja i rozbudowa systemu grzewczego, termomodernizacje) planowane działania mają charakter optymalny dla realizacji ustalonej wizji rozwoju powiatu.

Znaczna część planowanych inwestycji wymaga indywidualnego potraktowania i jeżeli jest to uzasadnione przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. W tym przypadku wszelkie oddziaływania i środki zaradcze, w tym alternatywne rozwiązania, będą szczegółowo przeanalizowane pod kątem konkretnej inwestycji.

Ponadto, należy podkreślić, że Program ochrony środowiska jest dokumentem o charakterze programowym, wskazującym drogę do realizacji założonych celów. W związku z tym, możliwość precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych zadań, w tym napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy jest bardzo ograniczona.

8. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Według zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska i ustaleń Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 96, poz. 1110), jako oddziaływanie transgraniczne określa się *"jakiegokolwiek oddziaływanie, nie mające wyłącznie charakteru globalnego, na terenie podlegającym jurysdykcji Strony, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie podlegającym jurysdykcji innej Strony; przy czym "oddziaływanie" oznacza jakiegokolwiek skutek planowanej działalności dla środowiska z uwzględnieniem: zdrowia i bezpieczeństwa ludzi, flory, fauny, gleby, powietrza, wody, klimatu, krajobrazu i pomników historii lub innych budowli albo wzajemnych oddziaływań między tymi czynnikami; obejmuje ono również skutki dla dziedzictwa kultury lub dla warunków społeczno-gospodarczych spowodowane zmianami tych czynników"*.

Transgraniczne oddziaływania na środowisko przedsięwzięć ujętych w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego nie będą występowały ze względu na wielkość oddziaływania na środowisko, jak i odległość od granic Państwa.

9. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1405) nakłada na organy administracji obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko aktualizacji niektórych planów i programów. Związane jest to z przeniesieniem do prawodawstwa polskiego postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Powiązania Programu z innymi dokumentami strategicznymi

Program ochrony środowiska zawiera szereg działań i celów zgodnych z celami i priorytetami wyznaczonymi w dokumentach szczebla międzynarodowego, krajowego, regionalnego i lokalnego.

Cel opracowania dokumentu

Głównym celem opracowanej Prognozy oddziaływania na środowisko jest określenie możliwych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024 (zwany dalej Programem). Prognoza przedstawia zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom oraz sposoby ich minimalizacji.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego

W związku z rozwojem gospodarczym, wzrostem poziomu konsumpcji, zwiększającą się presją na obszary cenne przyrodniczo i niezurbanizowane, zwiększeniem zapotrzebowania na surowce, brak realizacji zapisów Programu prowadzić może do pogorszenia elementów środowiska. Istnieje zagrożenie zmiany stanu środowiska poprzez m.in.:

- utratę różnorodności ekologicznej i cennych przyrodniczo terenów;
- degradację walorów krajobrazu;
- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków, niewłaściwym stosowaniem nawozów i gnojowicy czy oddziaływaniem składowisk odpadów;
- degradację powierzchni ziemi związaną z nielegalną eksploatacją zasobów naturalnych;
- degradację powierzchni terenu ze względu na nielegalne składowanie odpadów;
- zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów;
- niewłaściwe postępowanie z wytworzonymi odpadami;
- zmniejszanie wielkości zasobów wodnych;
- wzrost zagrożenia podtopieniami;
- zwiększenie skutków występowania suszy;
- pogorszenie jakości powietrza;
- zwiększenie się liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywne natężenie hałasu i pola elektromagnetyczne;

- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Programu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

Czynniki negatywne:

- zanieczyszczenie wód i słaba jakość wód powierzchniowych;
- zmiana aktualnych warunków wodnych oraz intensywna gospodarka rybacka, która mogłaby doprowadzić do zaniku roślinności wodnej;
- wydobywanie piasku i żwiru;
- zarastanie łąk;
- turystyka i rekreacja (m.in. nieuporządkowany rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej), wędkarstwo polowanie;
- zmiana sposobu użytkowania terenu, zabudowa;
- zaśmiecenie, w tym zaśmiecenie lasów;
- zanikanie tradycyjnego użytkowania łąk i pastwisk oraz osuszanie terenu (obniżanie poziomu wód gruntowych) co powoduje zanik zbiorników siedlisk wilgotnych;
- szkody wyrządzane przez zwierzynę łowną (głównie przez sarny i jelenie) w postaci zgryzania upraw rolnych;
- płoszenie ptaków, niszczenie gniazd, penetrowanie siedlisk, polowanie w terminach niedozwolonych;
- niebezpieczeństwo związane z wypalaniem traw;
- zaniechanie koszenia bądź wypasu, połączone z silnym nawożeniem i podsiewaniem łąk.
- nieracjonalne stosowanie nawozów sztucznych oraz niewłaściwe postępowanie ze środkami ropopochodnymi w obrębie gospodarstw rolnych;
- zakwaszenie gleb (ok. 1/3 areалу gleb o możliwym odczynie kwaśnym i bardzo kwaśnym - szacunki na podstawie badań OSChR);
- wyłukiwanie pierwiastków i związków chemicznych z gleb powodujące zanieczyszczenie wód podziemnych i powierzchniowych;
- występowanie na terenie powiatu gruntów wymagających rekultywacji;
- występowanie miejsc nielegalnej eksploatacji kruszyw mineralnych;
- transport, który przyczynia się do degradacji powierzchni ziemi;
- eksploatacja składowisk odpadów oraz przemysł wiąże się z powstawaniem szkód w środowisku, w tym degradację powierzchni ziemi;
- oddziaływanie dzikich wysypisk odpadów na powierzchnię terenu i wody podziemne;
- brak monitoringu wód podziemnych w obrębie dzikich wysypisk odpadów.
- przekroczenia stężeń PM10, PM2,5, benzo(a)pirenu i O3 w całej strefie wielkopolskiej, którą zaliczono do klasy C;
- spalanie śmieci w indywidualnych kotłach grzewczych;
- problematyczna emisja niska pochodząca z palenisk domowych, małych kotłowni, warsztatów rzemieślniczych;
- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę gazowniczą;
- brak opracowania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest przez gminy (programów oczyszczania gminy z azbestu);
- stosowanie niskiej klasy węgla do ogrzewania mieszkań;
- emisja niezorganizowana, tj. emisja substancji wprowadzanych do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie czy lakierowanie wykonywane poza obrębem warsztatu czy spalanie na powierzchni ziemi jak wypalanie traw, itp.;
- emisja liniowa pochodząca ze środków transportu spowodowana rosnącą ilością pojazdów;
- punktowe (zrzuty ścieków, nieszczelne zbiorniki na nieczystości płynne) i obszarowe źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych stanowiące głównie zanieczyszczenia wpływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych;
- część powiatu położona w zasięgu obszaru OSN (obszary szczególnie narażone, z których dopływ azotu ze źródeł rolniczych do wód należy ograniczyć);
- nielegalne zrzuty ścieków komunalnych, nieszczelne zbiorniki bezodpływowe (szamba), niewłaściwie funkcjonujące przydomowe oczyszczalnie ścieków;

- niewłaściwe postępowanie z substancjami ropopochodnymi (zwłaszcza na terenach wiejskich, niewłaściwe magazynowanie oleju napędowego);
- możliwość przeniknięcia zanieczyszczeń do poziomów wodonośnych wskutek niewłaściwej eksploatacji ujęć wód podziemnych;
- awarie i wypadki mogące spowodować emisję niebezpiecznych substancji do środowiska gruntowego;
- zły stan ekologiczny rzek i zbiorników wodnych na terenie powiatu (występowanie JCWP o złym stanie);
- niekontrolowane spływy powierzchniowe substancji nawozowych i środków chemicznych, stanowiące źródło substancji biogenych (głównie związków azotu i fosforu) odpowiedzialne za eutrofizację wód powierzchniowych;
- brak wystarczających rozwiązań technicznych - tempo modernizacji i budowy nowych dróg nie może nadążyć za wzrostem liczby pojazdów;
- duże natężenie ruchu przy głównych trasach w obszarach zabudowanych, zwłaszcza na drogach wojewódzkich;
- zły stan techniczny pojazdów;
- dynamiczny rozwój telefonii komórkowej, wzrost liczby stacji bazowych telefonii i urządzeń Wi-Fi przez co zwiększa się ilość źródeł promieniowania i obszar ich oddziaływania;
- mała świadomość społeczeństwa na temat źródeł, zasięgu oraz oddziaływań pól elektromagnetycznych oraz niepełna wiedza na temat skutków zdrowotnych;
- wymagania z zakresu ochrony środowiska przed promieniowaniem niejonizującym są często pomijane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- podchodzenie zabudowy mieszkaniowej pod linie energetyczne.
- zbyt powolne tempo rozwoju odnawialnych źródeł energii, co negatywnie wpłynie na uzyskanie założonych poziomów (15% do 2020 r.) wykorzystania energii odnawialnej;
- zbyt mały udział odnawialnych źródeł energii w stosunku do istniejącego potencjału - konieczność zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- barierą dla rozwoju energetyki odnawialnej zwłaszcza energetyki wiatrowej i budowy biogazowni rolniczych jest mocno rozwinięta w województwie, w tym na terenie powiatu ostrzeszowskiego, sieć obszarów chronionych (w tym Natura 2000 oraz inne obszary przyrodniczo wartościowe);
- niechęć lokalnej społeczności do lokalizowania inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii;
- kapitałochłonność inwestycji z zakresu OZE.
- objęcie systemem zbiórki odpadów komunalnych nie wszystkich ich wytwórców (w zakresie zmieszanych odpadów komunalnych oraz w zakresie selektywnej zbiórki),
- problem z osiągnięciem przez każdą z gmin założonych poziomów odzysku surowców wtórnych;
- zbyt powolne tempo usuwania azbestu;
- niewłaściwe zachowania mieszkańców oraz niektórych podmiotów gospodarczych w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi (spalanie odpadów, zaśmiecanie lasów, tworzenie nielegalnych składowisk odpadów, podrzucanie odpadów).
- zagrożenie poważną awarią związane z transportem drogowym materiałów niebezpiecznych, sprzyja temu zły stan techniczny dróg oraz duże natężenie ruchu;
- zgłaszanie fałszywych alarmów (KPPSP w Ostrzeszowie);

Identyfikacja i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz ich integralność

W Prognozie przeanalizowano możliwy wpływ wskazanych do realizacji w Programie zadań na następujące aspekty środowiska: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne. Określono czy oddziaływanie to może mieć kierunek negatywny, pozytywny czy obojętny na poszczególne elementy. Uwzględniając wszystkie zakazy i ograniczenia określone w planach ochronnych, zarządzeniach i obowiązujących przepisach ochrony przyrody, założenia Programu ochrony środowiska dla Powiatu Ostrzeszowskiego nie wpłyną na integralność obszarów chronionych.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto oceny

tej dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy. Analiza wpływu realizacji Programu nie wykazała znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko. Negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze zaplanowanych przedsięwzięć ograniczać się będzie w większości przypadków jedynie do etapu realizacji inwestycji (etapu prac budowlanych związanych z planowaną inwestycją), który wiąże się zazwyczaj z podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych, czy też zwiększoną emisją pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze. Na etapie eksploatacji oddziaływanie na środowisko będzie znikome, prawdopodobnie mniejsze w stosunku do stanu obecnego.

Najistotniejszym obecnie problemem jest zanieczyszczenie powietrza. W celu polepszenia warunków klimatycznych istotne jest przeprowadzenie modernizacji lub wymiana wadliwych i wysokoenergetycznych pieców na ekologiczne nośniki energii. Na zwiększenie efektywności energetycznej, w tym zmniejszenie emisji zanieczyszczeń wpłyną przedsięwzięcia termo modernizacyjne. Osiągnięcie zamierzonego celu będzie możliwe dzięki szeroko propagowanej edukacji na temat likwidacji niskiej emisji i wykorzystaniu energii odnawialnej.

Przedsięwzięcia na terenie powiatu powinny być związane również z uporządkowaniem gospodarki wodno-ściekowej, w tym rozbudowy kanalizacji sanitarnej. Niezbędne w tym celu jest prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Uporządkowanie gospodarki odpadami, objęcie zorganizowaną zbiórką odpadów wszystkich mieszkańców powiatu oraz zmniejszenie strumienia odpadów kierowanych do unieszkodliwienia to główne założenia w dziedzinie gospodarki odpadami. Dużym przedsięwzięciem będzie również usunięcie odpadów azbestowych z terenu powiatu.

Na poprawę jakości powietrza jak również zmniejszenie poziomu hałasu wpłyną również przedsięwzięcia związane z budową obwodnicy, rozbudową i modernizacją dróg.

Działania pozainwestycyjne takie jak monitoring powietrza bezpośrednio nie przyczynia się do poprawy środowiska, jednak wyniki z monitoringu mogą posłużyć do opracowania i wdrożenia działań zapobiegających i minimalizujących negatywne skutki wynikające z zanieczyszczenia powietrza.

Istotne i pozytywne dla stanu i zasobów wód są wydawane decyzje wodno-prawne i pozwolenia zintegrowane dla przedsięwzięć, które określają warunki korzystania ze środowiska wodnego w zakresie wprowadzanych zanieczyszczeń do wód oraz ilości poboru.

Istotne i pozytywne dla stanu zagospodarowania powierzchni ziemi są wydawane pozwolenia, decyzje administracyjne i koncesje, które określają warunki korzystania oraz ograniczają nielegalną eksploatację zasobów naturalnych. Kontrola nad wydanymi pozwoleniami pozwoli na szybkie wychwycenie nieprawidłowości oraz ograniczy nielegalną ingerencję w środowisko.

Przeprowadzona analiza i ocena wszystkich działań Programu ochrony środowiska pozwala na stwierdzenie, że w zamyśle ogólnym ich realizacja przyczyni się do poprawy jakości środowiska, zachowania różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, a także ograniczy zużycie zasobów środowiska.

W przypadku, gdy Program nie zostanie wdrożony, pogłębieniu mogą ulec zidentyfikowane problemy w zakresie ochrony środowiska, co negatywnie wpłynie na zdrowie i jakość życia mieszkańców oraz na ich środowisko przyrodnicze.

Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

W przypadku realizacji wymienionych inwestycji podjęte zostaną wszelkie niezbędne działania w celu ograniczenia negatywnych oddziaływań i zapewnienia najwyższych standardów ochrony środowiska.

Poza przedsięwzięciami budowlanymi program wskazuje na działania związane z wydawaniem decyzji środowiskowych, pozwoleń na budowę, itp. Na etapie administracyjnym powinna zostać opracowana niezbędna dokumentacja stwierdzająca słuszność planowanej inwestycji i potencjalne oddziaływanie jej na środowisko.

Dla większości przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w Programie bezpośrednie oddziaływanie na środowisko będzie lokalne i krótkotrwałe. Oddziaływania te mogą być także znacznie ograniczone poprzez wybór odpowiedniej lokalizacji, właściwą realizację oraz użytkowanie inwestycji. W przypadku realizacji zaplanowanych inwestycji na terenach cennych przyrodniczo, należy szczegółowo rozważyć wszystkie oddziaływania.

Realizacja proponowanych priorytetów nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania na środowisko. Szczegółowa analiza oddziaływań na środowisko poszczególnych inwestycji możliwa będzie na etapie wydawania decyzji środowiskowej.

Zaniechanie realizacji zaplanowanych zadań skutkować będzie brakiem poprawy istniejącego stanu lub nawet pogorszeniem stanu środowiska i w konsekwencji brakiem poprawy lub obniżeniem jakości życia mieszkańców.

Rozwiązania alternatywne

Zaproponowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach Programu mają pozytywny wpływ na środowisko i rozwiązania alternatywne nie mają w większości przypadków uzasadnienia. W przypadku inwestycji, których oddziaływanie na środowisko może być negatywne należy rozważać warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie niekorzystnie oddziaływać na środowisko. Ponadto w celu ograniczenia negatywnych skutków zaproponowano działania zapobiegające, ograniczające i kompensujące.

10. Literatura i źródła danych

- Dane Głównego Urzędu Statystycznego;
- Geograficzny Atlas Polski. PPWK im. E. Romera Warszawa-Wrocław 1999 r.;
- Informacje ze Starostwa Powiatowego w Ostrzeszowie (m.in. ankieta);
- Informacje z Urzędów Miast/Gmin (m.in. dane z ankiet);
- Kondracki J. 2001: Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014;
- Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (oraz sprawozdania);
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości;
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
- Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2022 wraz z planem inwestycyjnym
- Raporty WIOŚ;
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r.;
- Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gmin;
- Woś A., 1993: Regiony klimatyczne Polski w świetle częstości występowania różnych typów pogody. Zeszyty IGiPZ PAN Nr 20, Warszawa;
- Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, grudzień 2002r.;
- Wylegała P., Jaros R., Dzieciołowski R., Kepel A., Szkudlarek R., Paszkiewicz R. 2009, Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony przyrody, PTOP „Salamandra”, Poznań.
- Strony internetowe:
 - www.mos.gov.pl;
 - www.natura2000.mos.gov.pl/natura2000;
 - www.natura2000.org.pl;
 - www.geoportal.gov.pl;
 - www.bdl.lasy.gov.pl;
 - www.stat.gov.pl;
 - www.cire.pl;
 - www.energiaodnawialna.net;
 - <http://bip.poznan.rdos.gov.pl>;
 - <http://poznan.wios.gov.pl/>;
 - <https://www.pgi.gov.pl/>;
 - www.poznan.rzgw.gov.pl;